

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. В. ГНАТЮКА
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В КРАКОВІ
УНІВЕРСИТЕТ АБУ-ДАБІ
КРАГУЄВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЛОРУСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА АКАДЕМІЯ
КОМРАТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГО «НАУКОВИЙ КЛУБ «SOPHUS»

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ – АГРАРІЇВ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць
III міжнародної науково-методичної
конференції

Частина 2

**Кам'янець-Подільський
2019**

УДК 631.17+62-52-631.3

П 78

Редакційна колегія:

Іванишин В.В., д.е.н., професор, ректор ПДАТУ (Україна); Білик Т.Л., к.е.н., (Україна); Іщенко Т.Д., к.пед.н., професор (Україна); Снітинський В.В., д.біол.н., професор (Україна); Буюк Б.Б., д.філос.н., професор (Україна); Белявські Веслав, д.н., професор (Польща); Саду Владимеж, д.н., професор (Польща); Фатен Аль Наджар, д.н., професор (ОАЕ); Зіваніч Є., д.н., професор (Сербія); Пармакчі Д.М., д.е.н., професор (Молдова); Веліканов В.В., к.вет.н., доцент (Білорусь); Дуганець В.І., д.пед.н., професор (Україна); Панцир Ю.І., к.т.н., доцент (Україна); Сава А.П., д.е.н., с.н.с. (Україна); Семенов О.М., к.т.н., доцент (Україна); Семенішена Н.В., к.е.н., доцент (Україна)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Подільського державного аграрно-технічного університету
(протокол № 2 від 26.09.2019 р.)*

П 78

Проблеми підготовки фахівців–аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти: збірник наукових праць III міжнар. наук.-метод. конф. 04 жовтн. 2019 р. Ч. 2. (ПДАТУ, м. Кам'янець–Подільський). – Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2019. – 233 с.

ISBN 978-617-7793-14-3

Збірник містить наукові доповіді III Міжнародної науково-методичної конференції “Проблеми підготовки фахівців–аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти” (Кам'янець–Подільський, 04 жовтня 2019 р.), які пов'язані із організацією й методикою викладання дисциплін гуманітарної, соціально-економічної, математичної та природничо-наукової підготовки; а також інженерних, економічних, агрономічних та біоветеринарних дисциплін у навчальних закладах I-II рівня акредитації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

УДК 631.17+62-52-631.3

ISBN 978-617-7793-14-3

© Подільський державний аграрно-технічний університет, 2019
© ФОП Осадца Ю.В., 2019

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
SI "SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL CENTER OF HIGHER AND PROFESSIONAL UNDER HIGHER EDUCATION"
STATE AGRARIAN AND ENGINEERING UNIVERSITY IN PODILYA
Faculty of Engineering and Technology
LVIV NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY
TERNOPIL VOLODYMYR HNATYUK NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
WARSAW UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES
UNIVERSITY OF AGRICULTURE IN KRAKOW
ABU DHABI UNIVERSITY
UNIVERSITY OF KRAGUJEVAC
BELARUSSIAN STATE AGRICULTURAL ACADEMY
COMRAT STATE UNIVERSITY
SCIENTIFIC CLUB «SOPHUS»

PROBLEMS OF TRAINING SPECIALISTS— AGRARIANS AT HIGHER EDUCATION AND VOCATIONAL TRAINING INSTITUTIONS

Collection of scientific papers
of III International scientific and methodological
conference

Part 2

**Kamianets-Podilskyi
2019**

UDC 631.17+62-52-631.3

Editorial board:

Ivanyshyn V.V., Sc.D in Economics, Prof., rector of SAEUP (Ukraine); Bilyk T.L., PhD in Economics (Ukraine); Ischenko T.D., PhD in Pedagogical Sciences, Prof., (Ukraine); Snitynskyi V.V., Sc.D in Biology, Prof., (Ukraine); Buyak B.B., Sc.D in Philosophy, Prof., (Ukraine); Wiesław Bielawski, Dr hab., Prof. (Poland); Włodzimierz Sady, Dr hab., Prof. (Poland); Faten Al Najjar, Sc.D, Prof., (OAU); Jeroslav Zivanic, ScD, Prof., (Republic of Serbia); Dmytro Parmakli, Sc.D in Economics, Prof., (Republic of Moldova); Velikanov V.V., PhD in Veterinary, As. Prof. (Belarus); Duhanets V.I., ScD in Pedagogics, Prof. (Ukraine); Pantsyr Yu.I., PhD in Engineering, Asc. Prof., (Ukraine); Sava A.P., Sc.D in Economics, Senior Researcher (Ukraine); Semenov O.M., PhD in Engineering, Asc. Prof. (Ukraine); Semenysheva N.V., PhD in Economics, As.Professor (Ukraine)

*Recommended for publication by Academic Council
of State Agrarian And Engineering University in Podilya
(protocol # 2, from 09.26.2019)*

Problems of training specialists – agrarians at higher education and vocational training institutions: collection of scientific papers of III Intern. scient.-method. confer. P. 2. (October 04, 2019, Kamianets-Podilskyi). – Ternopil: PE Osadtsa Yu.V., 2019. – 233 p.

ISBN 978-617-7793-14-3

The collection of papers contains scientific presentations for III International scientific-methodological conference "Problems of training specialists– agrarians at higher education and vocational training institutions" (Kamianets-Podilskyi, October 04, 2019), which was related to the organization and teaching methods of the disciplines of humanities, socio-economic, mathematical and natural science training; as well as engineering, economic, agronomic and bio-veterinary disciplines in educational establishments of I-II accreditation level.

The authors of scientific papers take the consequences for the content and authenticity of publications. Academic views of the authors of publications and the editorial board of the collection of scientific papers may not necessarily agree.

UDC 631.17+62-52-631.3

ISBN 978-617-7793-14-3

© State Agrarian and Engineering University in Podilya, 2019
© PE Osadtsa Yu.V., 2019

Шановні учасники конференції!

Організаційний комітет III Міжнародної науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців – аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти» вітає всіх, хто долучився до висвітлення окреслених проблем і висловлює свою вдячність з перспективою подальшої співпраці.

Обговорюючи актуальні проблеми професійно-технічної аграрної освіти на Всеукраїнському рівні, зібрання щороку розширювало свої географічні та змістові межі. Це вже третя міжнародна конференція, що проводиться на базі Подільського державного аграрно-технічного університету (м. Кам'янець-Подільський, Україна) за участю провідних ЗВО та професійно-технічних навчальних закладів світу.

Разом з тим, хочеться на мить повернутися в минуле і згадати першу Міжнародну науково-методичну конференцію, засновником і організатором якої був декан факультету механізації сільського господарства (27 років на посаді), доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України Бендера Іван Миколайович. Але доля розпорядилась так, що він раптово пішов із життя у свої шістдесят сім. 26 січня 2020 року йому би виповнилося сімдесят.

Робота конференції запланована за низкою напрямів: організація і методика викладання дисциплін гуманітарної, соціально-економічної, математичної та природничо-наукової підготовки; організація і методика викладання інженерних, економічних, агрономічних та біоветеринарних дисциплін; організація, методика і технології викладання у закладах освіти I-II рівня акредитації; професійно-педагогічна підготовка викладачів ЗВО, викладачів спеціальних дисциплін, майстрів виробничого навчання, вихователів професійної школи; організація і методика проведення науково-виховної та організаційної роботи.

Сподіваємося, що завдяки методичній спрямованості конференції, її учасники матимуть змогу отримати практичні поради і матеріали для безпосередньої реалізації конструктивних ідей вдосконалення процесу підготовки сучасних фахівців через якісні зміни в організації, методичне забезпечення, змістове наповнення навчально-виховного процесу закладів вищої та професійно-технічної освіти.

Після завершення конференції запрошуємо усіх продовжити наукові дискусії та долучитися до висвітлення науково-методичних проблем на сторінках журналу «Професійно-прикладні дидактики».

З повагою

ректор Подільського державного аграрно-технічного університету

Володимир Іванишин,

доктор економічних наук, професор,

Заслужений працівник сільського господарства України

Dear conference participants!

The Organizing Committee of the Third International Scientific and Methodological Conference “Problems of Training of Agrarians in Higher and Vocational Education Institutions” welcomes all those who have been involved in discussion of the highlighted problems and express their appreciation with the prospect for further cooperation.

Discussing current problems of vocational agrarian-engineering education at the All-Ukrainian level, the meeting expanded its geographical and substantive boundaries every year. That is the third international conference held at the State Agrarian and Engineering University in Podilya (Kamianets – Podilskyi, Ukraine) with participation of leading higher educational establishments and vocational schools of the world.

However, I would like to look back for a while and remember the first International Scientific and Methodological Conference, founded and organized by the Dean of the Faculty of Agricultural Mechanization (27 years on the post), PhD in Pedagogical Sciences, Professor, Honored Education Worker of Ukraine Bendera Ivan Mykolayovych. But as fate would have it, he suddenly passed away at the age of sixty-seven. On January 26 of the year 2020, he would have been seventy.

The work of the conference is planned in a number of areas: organization and methodology of teaching of humanitarian, socio-economic, mathematical and natural science disciplines; organization and methodology of teaching engineering, economic, agronomic and bio-veterinary disciplines; organization, methodology and technologies of teaching in educational establishments of I-II level of accreditation; professional and pedagogical training of teachers of higher educational establishments, teachers of special disciplines, masters of industrial training, teachers of vocational school; organization and methodology of scientific, educational and organizational work.

We hope that thanks to the methodical direction of the conference, its participants will be able to get practical tips and materials for the direct implementation of constructive ideas for improving the teaching process of modern specialists through qualitative changes in the organization, methodological support, meaningful content of the educational process of institutions of higher and vocational education.

After the conference, we invite everyone to continue scientific discussions and join in scientific and methodological issues discussion on the pages of the Professional Applied Didactics magazine.

Yours sincerely

Rector of State Agrarian and Engineering University in Podilya

Volodymyr Ivanyshyn,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Honored Worker of Agriculture of Ukraine

З М І С Т

Іванишин Володимир ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	11
Манько Олена ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ВИРІШЕННЯ КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЙ (КЕЙС-МЕТОДУ) ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВИХ РОБІТ	14
Марусич Александр ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ ПО ДИСЦИПЛІНЕ «СКОВОДСТВО»	17
Марчук Наталія ІННОВАЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ НАУК	19
Мельник Юлія, Грохольський Микола, Гонзолевський Григорій ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН	22
Мефодовська Валентина, Ковальчук Василь ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КУРАТОРА У ВИПУСКНІЙ ГРУПІ КОЛЕДЖУ	25
Мехбалієва Наталія ПРОФЕСІЙНІ ЗНАННЯ – РЕЗУЛЬТАТ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ У ЗВО	28
Мироненко Олена АКТУАЛЬНІСТЬ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	30
Михайлик Артур, Костюченко Інна КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ: РОКИ УТВОРЕННЯ	32
Михайлова Людмила, Панцир Юрій СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМУНІКАТИВНИХ УМИНЬ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ЗВО ПРИ ВИКОРИСТАННІ ТЕХНОЛОГІЇ ІГРОВОГО НАВЧАННЯ	37
Місюк Микола, Заходим Марина, Євстафієва Юлія МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	40
Мулярчук Оксана, Овчарук Василь, Безвіконний Петро ВИХОВАННЯ – НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	43
Мушеник Ірина, Громик Андрій МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	45
М'ялковський Руслан, Петрище Ольга, Лобунько Юлія МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ, ЯК ОБ'ЄКТА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	49
М'ялковський Руслан, Безвіконний Петро, Петрище Ольга ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	52
Назарова Лідія ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	55
Небельська Світлана, Небельський Віталій, Нестор Марія ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ НА ЗАНЯТТЯХ У ВНЗ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ	57
Недільська Уляна ФІЗІОЛОГІЯ РОСЛИН ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ОСНОВА АГРОНОМІЧНИХ НАУК	60
Нестеренко Валерій ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	62
Нісходовська Олена, Чорнобай Лариса, Федорчук Наталія ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	65

Олексійко Сергій, Пукас Віталій СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОІНЖЕНЕРНОГО ПРОФІЛЮ	67
Оленюк Олександр, Гарасимчук Ігор ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БАЗ ДАНИХ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	70
Олійник Анна, Обарчук Елліна ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ВИХОВНОЇ РОБОТИ	73
Онищенко Галина ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ДИСКРЕТНОЇ МАТЕМАТИКИ	75
Parmacli Dmitry, Borkovska Valentyna COMPETENCY-BASED APPROACH IMPLEMENTATION IN ECONOMIC SPECIALISTS TEACHING	78
Парнета Надія ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА	82
Пастух Юрій ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	84
Петрівська Людмила МЕТОДИКА ЗАСОСУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА MATHCAD ДЛЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИЩА МАТЕМАТИКА»	87
Петрова Ольга, Кийко Неля, Рудько Ольга ФОРМА ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЕЛЕКТРОННІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ КОМПЛЕКСИ	90
Печенюк Алла, Добровольська Елла ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	93
Печенюк Андрій, Рудик Володимир, Лаврук Віталій SMART-ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	95
Підлісний Віталій, Семенов Олександр, Сірант Володимир ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО АГРОІНЖЕНЕРА	98
Покотильська Наталія ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	101
Поліщук Анастасія ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ АГРОІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ШЛЯХОМ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	103
Попель Надія САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ НАД ФАХОВИМИ ТЕКСТАМИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	105
Попова Ірина, Попядухін Вадим, Курашкін Сергій ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ ЕНЕРГЕТИКІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	107
Попович Микола, Попович Дмитро ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ТА ОСОБИСТОСТІ	110
Потаський Павло, Хворостовський Віктор СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ У АГРОТЕХНІЧНИХ ЗВО	113
Прокопова Ольга, Павельчук Юрій ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	116
Прокопова Ольга, Мацарська Васирина, Мудрик Кшиштоф ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ	119
Просяний Сергій СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ	122

Рибальченко Анна ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	124
Роговик Леон РОЛЬ ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ	127
Роговик Леон, Ямборак Раїса ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	129
Roliak Angelina EDUCATIONAL PROGRAMS IN “PROFESSIONAL ENGLISH” FOR ECONOMIC SPECIALTIES: STRUCTURE AND CONTENT IN UKRAINIAN ENVIRONMENT	131
Савчук Любов, Добровольський Володимир МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН»	133
Савчук Любов, Добровольський Володимир ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИТОЛОГІЯ, ГІСТОЛОГІЯ, ЕМРІОЛОГІЯ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФАКУЛЬТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕХНОЛОГІЙ У ТВАРИННИЦТВІ	136
Семенішена Наталія КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ Й БІЗНЕСІ	138
Семенішина Ірина ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК, ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ	141
Сірант Володимир, Дуганець Віктор, Підлісний Віталій ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ФАХІВЦІВ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК	144
Собчинський Богдан ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КОРИСТУВАННЯ	147
Спольнік Олександр, Гайдусь Андрій, Каліберда Любов РОЛЬ ФІЗИКИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	150
Стендер Світлана ЗНАЧЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН	153
Степанов Олександр СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВИВЧЕННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ХІРУРГІЇ	156
Строяновський Василь, Хоміна Вероніка, М'ялковський Руслан СТАЖУВАННЯ – ОСОБИСТІСНЕ ТА ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ДИПЛОМОВАНИХ ФАХІВЦІВ	158
Супрович Микола, Тиш Мирослав, Слободян Сергій РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА «САВІТАУЛОГІЯ»	161
Талько Тетяна ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК	163
Теренов Дмитро, Гуцол Тарас, Фірман Юрій СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕСТАНДАРТНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ	166
Теслюк Геннадій, Волик Борис ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНЖЕНЕРНИХ ДИСЦИПЛІН	168
Ткач Лілія ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МЕТОДІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ	170
Токарчук Тетяна, Баценко Наталія СУЧАСНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ МАЙБУТНІМ ЛІКАРЯМ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ	173
Улинець Аліса, Маргітч Зореслава ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ MINDMAPPING В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ТА СТРУКТУРИЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ	176

Усенко Світлана, Шостя Анатолій, Усенко Олег НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	178
Федірко Павло, Морозов Валерій, Бончик Віталій УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ІНЖЕНЕРІВ-ЕНЕРГЕТИКІВ	181
Філіпович Андрій АУТОГЕННЕ ТРЕНУВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	183
Фірман Юрій, Комарніцький Сергій, Шелудченко Леся МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ВИМІРЮВАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ВИПРОБУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ	186
Фугело Павліна, Книш Ростислав РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ	189
Хомовський Олександр ВПЛИВ СПОРТИВНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАНЯТЬ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВКУ СТУДЕНТІВ	191
Цвігун Анатолій, Євстафієва Юлія, Бучковська Віта ЛЕКЦІЇ І ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	193
Цвігун Інна ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТАТИСТИКА»	196
Chaikovska Olha ESL TEACHING IN A LIVE ONLINE CONTEXT	198
Черненко Людмила ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «КОНТРОЛЬ І РЕВІЗІЯ» У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ	200
Чикуркова Алла, Славіна Наталія ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ	203
Чорі Аліса ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ МОВИ	206
Чорнобрива Ольга, Матковська Ірина ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ - ПРАВНИКІВ У СФЕРІ АГРАРНОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	209
Чубайко Олена, Хмелячишина Наталія, Федорук Інна ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У КОЛЕДЖІ ПОДІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНО-ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	212
Шамралуок Олена МОТИВАЦІЯ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В РЕГІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	215
Шарпацька Наталія РОЛЬ І МІСЦЕ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПРИПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ	218
Шаферівський Богдан ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ	219
Шевчук Жанна ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	222
Шелудченко Леся, Мельник Віталій ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	225
Якимчук Ірина ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МЕДІАОСВІТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ВИКЛАДАЧІВ КОЛЕДЖУ	227
Ямборак Раїса, Роговик Леон ТОЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНДУСТРІЇ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ	231

Іванишин Володимир

ректор університету

д.е.н., професор

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Наявність в Україні великих площ багатих і родючих земель створює успішні перспективи для розвитку аграрного бізнесу. Однак, значних успіхів у аграрній сфері досягти неможливо без розвитку інноваційного, конкурентоздатного технічного забезпечення усіх галузей агропромислового комплексу та підготовки і випуску таких фахівців, які будуть затребувані на ринку праці, здатні до самореалізації, соціально мобільні, легко адаптованими у сучасних умовах розвитку економіки. Постійне оновлення технологій на виробництві та недостатня матеріально-технічна база закладів вищої освіти спонукає до впровадження нових форм, методів навчання в освітній процес, і це питання сьогодні є актуальним. Окрім того, не менш важливою проблемою вищої освіти є недостатня співпраця закладів вищої школи та підприємств-роботодавців у напрямку підвищення практичної підготовки майбутніх фахівців аграрно-виробничого сектору України.

Реформування освіти розпочиналося в умовах екстенсивного ведення виробництва, зміни форм власності і було спробою, хоча б певною мірою, забезпечити галузь кадрами в розрахунок на інтенсивний розвиток економіки у майбутньому. Це відбувалося у складній фінансовій ситуації в країні, коли навчальний заклад докладав максимум зусиль для свого подальшого існування. У цей період виробнича сфера, бізнес, який зароджувався, особливо не переймалися якісною підготовкою фахівців. Скорочення виробництва, а іноді стагнація окремих його напрямів, дозволило тривалий час використовувати фахівців, професійно сформованих у 60–80-х роках минулого століття. Відсутність зацікавленості бізнесу в підготовці фахівців і зниження їх потреби на виробництві призвело до порушення раніше налагодженого взаємозв'язку гомогенних частин “освіта – наука – виробництво”. Галузеві освітянські стандарти, освітні кваліфікаційні характеристики, на основі яких формувалася функціональний імператив майбутнього фахівця, визнаються переважно освітянами і науковцями [1].

Вимушене зменшення практичної підготовки (через відсутність баз практики, застарілий матеріально-технічний стан навчальних лабораторій) надало пріоритет здебільшого теоретичній підготовці фахівців.

Одне з пріоритетних завдань вищої освіти – інтеграція у світовий освітянський простір шляхом запровадження європейських підходів до змісту галузевих стандартів України, що в майбутньому дозволяє отримати

конвертований диплом, який надає право використовувати свій професійний потенціал у будь-якій країні світу. Проте водночас проглядається невідповідність між окремими чинниками державного підходу у вирішенні цього питання. З одного боку, готуємо фахівців, які б реалізувалися в економіці країн світу, з іншого – орієнтуємо навчальні заклади на підготовку фахівців лише для власної держави і навіть регіону [2].

Взагалі, сьогодення потребує визначеності щодо розподілу державного замовлення, ліцензованих обсягів. Надання освітянських послуг визначається ліцензією і лише абітурієнт є головним, обираючи, в якому навчальному закладі йому навчатися. Спроба штучно визначити профільність навчального закладу розпорядженнями і постановами може бути розцінена лише як лобювання інтересів окремих освітніх установ і їх бажання монополізувати престижні напрями підготовки.

Для того, щоб рухатися вперед необхідно провести максимальні фундаментальні дослідження з метою осмислення історичного досвіду і практики освітніх реформ, усвідомити здобутки і помилки освітніх перетворень в минулому у власній країні та за кордоном, врахувати це під час проектування модернізаційних змін у майбутньому, тобто потрібно зупинитися і провести інвентаризацію наших успіхів і недоліків, а вже після цього сформувати дорожню карту подальшої діяльності [3].

Сьогодні ми – одна з провідних країн світу за кількістю студентів у розрахунку на тисячу осіб країни, але на економічному стані це особливо не позначилося. Як результат, маємо розбалансований ринок праці, не скоординований із ринком освітянських послуг. Бажання підпорядкувати реформування освіти стратегії розвитку країни, звичайно, має виходити з фінансових можливостей, а їх недостатньо.

Для того, щоб визначитися щодо підготовки фахівців, насамперед, необхідно виділити основні напрями діяльності нашої економіки, а це аграрний сектор, металургія, хімічна промисловість, сфера обслуговування. Нарощування інтелектуального потенціалу є головним імперативом розвитку суспільства. Світова тенденція співвідношення між працівниками розумової і фізичної праці має становити у майбутньому відповідно 80% і 20%, що, безумовно, необхідно враховувати. Диверсифікація ринку праці засвідчує, що сьогодні понад 50% працюючих задіяні в сфері обслуговування. З кожним роком цей показник зростає за рахунок вивільнення працівників з інших галузей, в першу чергу, виробничих, у зв'язку з впровадженням нових технологій, техніки і зменшення трудомістких процесів [4].

Все частіше звучать нарікання відносно того, що ринок праці переповнений економістами, юристами, менеджерами. Так, тільки в структурі підготовки фахівців для аграрного сектору цей показник становить понад 30 %.

В аграрному секторі один механізатор обробляє 120–150 га землі сучасною технікою, яку навіть важко назвати трактором або комбайном, – це комплекс з супутниковою навігацією, сучасним комп'ютерним обладнанням. Для того,

щоб обслуговувати таку техніку, звичайно, необхідний висококваліфікований фахівець [4].

Сьогодні найбільше нарікань навчальні заклади отримують за невідповідність прикладної підготовки фахівців сучасному технічно-технологічному рівню. Кількість годин, відведених на практичну підготовку, з урахуванням часу на навчальну, виробничу практику, а також лабораторні та практичні заняття (близько 40%) достатньо, щоб студент отримав потрібні компетентності, а якщо використати резерв варіативної частини, то цей показник можна збільшити до 50–55% [5].

Незважаючи на всі складності фінансування, заклад вищої освіти має дбати про якість практичної підготовки студента. У кошторисі навчальних закладів варто передбачати кошти на перевірку практик та стажування викладачів. Завершення практики повинно супроводжуватися публічним звітом-презентацією студента.

Одне з важливих питань – зацікавленість підприємств у проходженні практики студентами на їх виробництві, створенні для останніх відповідних умов. Для цього необхідно, як в більшості країн світу, запровадити податок на підготовку фахівця. У випадку, коли підприємство створює умови для проходження практики студентом, податок не стягується або зменшується пропорційно кількості практикантів [4].

Важливою складовою підвищення якості підготовки аграрія є прикладна підготовленість викладача вищої школи. Все менше виявляють бажання працювати на освітянській ниві представники виробництва і бізнесу. Навіть під час кризи, коли скорочували робочі місця у бізнесі, особливого попиту на професійно-педагогічну діяльність в аграрному закладі не було. Більшість працівників сприймають роботу в державних установах, і зокрема в освітянських закладах, за існуючої заробітної плати, як останню можливість для реалізації свого потенціалу.

Вищезначені питання не вичерпують усіх проблем підготовки сучасних аграріїв, однак їх визначеність і окресленість сприяє пошуку альтернативних й ефективних шляхів розв'язання.

Список використаних джерел

1. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 8-15.
2. Оршанський Р. Про потребу кардинальних змін у галузі вітчизняної освіти. *Актуальні питання гуманізації*. 2016. С. 371-378.
3. Бреславець Т. Інтеграція освіти, науки і виробництва як складова сучасного розвитку. *Вісник ДДФА. Економічні науки*. 2014. № 2. С. 8-16.
4. Іщенко Т.Д., Хоменко М.П., Ляска О.П. Реформування освіти. Роздуми, підсумки та пропозиції. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. Випуск 4. С.44-51.
5. Каленюк І. С., Куклін О. В., Ямковий В. А. Сучасні ризики розвитку вищої освіти в Україні. *Економіка України*. 2015. № 2. С. 70-83.

Манько Олена

викладач економічних дисциплін, вища категорія
Олександрійський коледж Білоцерківського НАУ
м. Олександрія

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ВИРІШЕННЯ КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЙ (КЕЙС-МЕТОДУ) ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВИХ РОБІТ

Перед викладачами гостро стоїть проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до вивчення фахових дисциплін, зміцнення їхньої позитивної мотивації в навчанні.

Завдання навчального процесу — створити майбутнім молодшим спеціалістам належні умови для досягнення мети удосконаленням їхньої самостійної роботи, оптимальним визначенням баз практики та закріпленням студентів на посадах, робочих місцях. Досягненню цих завдань сприяє написання студентами курсової роботи з дисципліни «Організація і планування діяльності фермерського господарства».

В Олександрійському коледжі Білоцерківського НАУ розроблені методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи, критерії оцінок, перелік тем курсових робіт з дисципліни "Організація і планування діяльності фермерського господарства", їх орієнтовні плани, перелік рекомендованої літератури, матеріалів, додатків.

Методом, який ефективно сприяє формуванню активно діючої, ділової людини, фахівця нової формації, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, є кейс-метод. Суть методу - використання конкретних випадків (виробничих ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з певного розділу дисципліни. Студентові надається можливість перевірити теорію на практиці, активізувати свої здібності, творчо мислити, так як, практична ситуація викликає інтерес до процесу навчання, оскільки стає ясно, яких теоретичних знань не вистачає для вирішення проблеми.

В методичних рекомендаціях встановлені завдання конкретного розкриття тем з використанням кейс-методу, суть якого полягає в тому, що засвоєння знань і формування умінь є результатом активної самостійної діяльності студентів з вирішення протиріч, внаслідок чого і відбувається творче оволодіння професійними знаннями, навичками, уміннями і розвиток розумових здібностей.

Мета роботи: обґрунтувати важливість ситуаційного навчання під час виконання курсової роботи, визначити перелік факторів, які позитивно впливають на вирішення кейсів, дослідити переваги кейс-методу та його вплив на формування професійних знань, умінь та навичок студентів.

Використання кейс-методу дає можливість подолати такі негативні моменти традиційного навчання, як формальне переписування матеріалів

підручника, інтернет - ресурсів, відсутність власних суджень, творчого підходу до виконання завдань.

Специфікою кейс-ситуацій, які представлені в курсовій роботі, є те, що вони не передбачають групового обговорення, а лише індивідуальне вирішення. Для розв'язання кейсу слід оцінити ситуацію, уважно прочитавши кейс; виявити проблемні питання; узагальнити і проаналізувати інформацію; сформулювати альтернативні рішення; вибрати правильне управлінське рішення; обґрунтувати власні думки.

Кейс-метод дає можливість використовувати в курсовій роботі ситуації з акцентом на аграрний напрям. Розглянемо приклад аналізу економічної ефективності вирощування с.-г. культур в господарствах району та шляхів її підвищення(кейс завдання). Студент повинен добре ознайомитися з показниками економічної ефективності вирощування певної с.-г. культури, провівши їх аналіз за останні 2-3 роки , встановити позитивні та негативні фактори впливу, розрахувати розмір відхилень. Для вирішення проблеми необхідно провести дослідження наукової технології вирощування даної культури та порівняти її з прийнятою в господарстві. При цьому необхідно деталізувати елементи технології (способи і строки підготовки ґрунту, сівби, внесення добрив, використуванні сорти культури, застосовувані засоби захисту, догляд, збирання, дотримання сівозміни) і методами порівняння та співставлення, ланцюгових підстановок встановити конкретні фактори впливу. За результатами аналізу проведених досліджень, студент вносить рекомендації ,щодо вирішення проблеми та вказує шляхи її вирішення. При цьому дуже важливо використовувати досвід роботи господарств району, України , які працюють в аналогічних природно-економічних умовах.

Підводячи підсумок, треба зазначити, що застосування викладачем кейс-методу з одного боку, стимулює індивідуальну активність студентів, формує позитивну мотивацію до навчання, зменшує кількість «пасивних» і невпевнених у собі студентів, забезпечує високу ефективність навчання і практичної підготовки майбутніх фахівців, формує певні особистісні якості і компетенції, а з іншого, - дає можливість самому викладачеві самовдосконалюватись, по-іншому мислити й діяти та оновлювати власний творчий потенціал

За результатами аналізу показників виконання курсових робіт з дисципліни «Організація і планування діяльності фермерського господарства» після включення в завдання ситуації для аналізу, можна зробити такі висновки:

- ◆ змінюється підхід студента до виконання роботи від формального до творчого;
- ◆ під час захисту роботи виявляються більш ґрунтовні знання з дисципліни та вміння пояснити теорію управління на конкретних прикладах,
- ◆ для правильного вирішення кейс-ситуації студент змушений шукати додаткову інформацію в періодичних виданнях, Інтернет – ресурсах , не обмежуючись матеріалами підручника,

- ◆ активізується аналітичне, абстрактне мислення;
- ◆ з'являється можливість висловлення власних думок і припущень.

Отже, ефективним фактором творчого саморозвитку є збільшення ваги самостійної роботи студентів пошукового характеру.

З власного педагогічного досвіду можу зробити висновок про підвищення результативності знань студентів після включення практичних ситуацій до завдань курсової роботи. Значно зростає якісний показник (з 49 до 63% за 2017-2018 роки), розуміння змісту тематики. Таким чином, застосування елементів інноваційних технологій, зокрема кейс-методу на заняттях, підвищує зацікавленість студентів, спонукає до самостійної діяльності, що сприяє поліпшенню якості підготовки молодшого спеціаліста як особистості та компетентного фахівця.

Список використаних джерел

1. Ахвеледіані Ю.Т. Методичні вказівки по складанню кейсів. Методичні вказівки. 14с.
2. Батіг А.І. та ін. Планування та організація діяльності аграрного підприємства : посібник / за ред. А.І. Батіг. Київ : Аграрна освіта, 2003. 425 с.
3. Гладких І.В. Розробка навчальних кейсів: методичні рекомендації для викладачів бізнес-дисциплін : Видавництво Вища школа менеджменту, 2010. 96 с.
4. Зрібняк Л.Я, Ільчук М.М. та ін. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Вінниця : Нова Книга, 2008. 455 с.
5. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: навч. посібник. Вид. 2-ге доповнене. Київ : КНЕУ, 2003. 298 с.
6. Козак Г.Я., Лещенко Г.Т. Аналіз господарської діяльності с.-г. підприємств. Київ : "Вища школа", 2008. 309 с.
7. Ситуаційний аналіз, або анатомія кейс-методу / під редакцією Ю.П. Сурміна. Київ : Центр інновацій і розвитку, 2002. 286 с.

Марусич Александр

канд. с.-х. наук, доцент, заведующий кафедрой
крупного животноводства и переработки
животноводческой продукции

Белорусская государственная сельскохозяйственная академия
г. Горки, Республика Беларусь

ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «СКотоводство»

Практико-ориентированное обучение – это процесс взаимодействия трех субъектов обучения: преподавателя, студента и профильного предприятия. Такое обучение реализуется с целью развития личности, направленное с одной стороны на совершенствование ряда психологических характеристик студентов (внимание, мышление, мотивация), с другой стороны – на самостоятельное приобретение ими новых знаний, формирования практического опыта их применения в окружающей действительности при решении жизненно важных задач и проблем, развитие мировоззрения и творческого потенциала.

Под организацией практико-ориентированного обучения студентов по специальности подразумевается приведение данного обучения в определенную структуру, которая обеспечит достижение максимально возможного полезного эффекта от реализации этого обучения с учетом основных дидактических условий:

- 1) деятельностная подача содержания обучения, в рамках теоретического обучения (студент+преподаватель);
- 2) систематическое и последовательное рассмотрение прикладного аспекта теоретических знаний в области совершенствования технологических процессов (студент+преподаватель);
- 3) осуществление взаимосвязи теоретических и практических знаний, полученных в период обучения в вузе с целенаправленными навыками практической деятельности, полученной в период практико-ориентированного обучения на предприятии (студент + преподаватель + производство) [1].

В ходе профессиональной подготовки происходит постоянное обогащение содержания деятельности на основе модели деятельности специалиста, включающей описание системы его основных функций, проблем и задач, предметных и социальных компетентностей. Деятельностная модель подготовки специалиста предполагает постоянную трансформацию видов деятельности [2].

В Белорусской государственной сельскохозяйственной академии успешно реализуется технология практико-ориентированного обучения на протяжении всей многолетней истории высшего учебного заведения.

В последние годы практическое обучение приобрело новые формы и более глубокое содержание в целях подготовки специалистов зооинженерного

профіля, володіння досвідом професійної діяльності.

На кафедрі великого тваринництва і переробки тваринницької продукції однією з основних спеціальних дисциплін є «Скотівництво», яку вивчають студенти 4 курсу спеціальності «зоотехніка» протягом сьомого і восьмого семестрів.

Типовим навчальним планом підготовки спеціалістів 1 ступеня вищої освіти за спеціальністю «зоотехніка» на денній формі навчання дисципліні відведено 326 годин, з яких 154 години аудиторних занять, в тому числі 34 лекції і 120 годин лабораторних занять.

Реалізація практико-орієнтованого навчання відбувається на навчально-виробничій молочно-товарній фермі сільськогосподарського підприємства «Учхоз БГСХА», а також інших фермах і комплексах агропромислових підприємств в кількості 40 % лабораторних занять.

Відомо проведення лабораторних занять, наприклад, за темами «способи вирощування великого рогатого скоту», «організація зоотехнічного і племінного обліку в скотівництві», «оцінка екстер'єра і конституції великого рогатого скоту» і іншими студенти безпосередньо під керівництвом викладача виконують необхідні практичні завдання, таким чином, набуваючи необхідні практичні навички, які будуть необхідні в подальшій професійній діяльності.

При вивченні таких тем, як «Технологія виробництва молока», «Технологія виробництва говядини», «Технологія вирощування ремонтного молодняка» студенти ретельно вивчають всі елементи технологій в практичних умовах конкретної ферми або комплексу. При цьому робиться акцент на вивчення і засвоєння норм і заходів по збільшенню виробництва молока, говядини, інтенсифікації вирощування ремонтного молодняка великого рогатого скоту. Підсумковою формою контролю при вивченні цих тем є підготовка і захист презентації (реферату) з висловленням модульної оцінки, що сприяє більш повному і глибокому засвоєнню практичних знань.

Аналогічно організовано навчальний процес при вивченні дисципліни «Скотівництво» і для студентів на заочній формі отримання вищої освіти.

При завершенні вивчення дисципліни «Скотівництво» студенти виконують курсову роботу на основі зоотехнічних даних по галузі тваринництва, які вони готують протягом проходження виробничої технологічної практики після третього курсу навчання.

Тематика курсових робіт максимально наближена до виробничих умов агропромислових підприємств, деякі студенти виконують курсову роботу по темі, заявленій конкретним підприємством.

Тесне співробітництво з виробничими сільськогосподарськими підприємствами дозволило підвищити ефективність засвоєння студентами теоретичних і практичних знань, що в свою чергу відобразилося на

успеваемости студентов. За 2018-2019 учебный год качественная успеваемость по дисциплине «Скотоводство» составила: на очном отделении 80,9%, средний балл по результатам экзаменационной сессии – 7,6, на заочном отделении – соответственно 78,9 и 7,3, что значительно выше, чем в предыдущие годы.

Таким образом, практико-ориентированное обучение, в частности профессионально-прикладное, позволяет подготовить специалиста, способного эффективно применять в практической деятельности сформированные академические и личностно-профессиональные компетенции. Данный подход позволяет значительно повысить эффективность обучения. В практико-ориентированном образовательном процессе активно формируется новый опыт на основе приобретаемых компетенций. Данный опыт становится основой развития студентов, формируется идеальная модель конкурентоспособной личности будущего специалиста.

Список использованных источников

1. Петрова И.В. Мамаев Н.Г. Практико-ориентированный подход в обучении. URL: <http://izron.ru/articles/osnovnye-voprosy-teorii-i-praktiki-pedagogiki-i-psikhologii-sbornik-nauchnykh-trudov-po-itogam-mezhd-sektsiya-6-teoriya-i-metodika-professionalnogo-obrazovaniya-spetsialnost-13-00-08/praktiko-orientirovannyy-podkhod-v-obuchenii> (дата доступа 15.09. 2019 г.).

2. Вербицкий А. А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения: мат. К четвертому заседанию методологического семинара, 16 ноября 2004 г. М., 2004. 45 с.

Марчук Наталія
канд. фіз.-мат. наук, доцент
Подільський державний аграрно-технологічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ НАУК

Математичні науки посідають одну з найважливіших ніш, адже є вагомими інструментами, що дають змогу моделювати різноманітні процеси практично в усіх сферах життя та відіграють велику роль у формуванні особистості, яка досягне рівня успішного та висококваліфікованого спеціаліста.

Одним із найголовніших завдань педагога є розробка інноваційних, сучасних методів викладання та створення навчального середовища, яке буде комфортним та сприятливим для навчання студентів.

Методика викладання – це галузь педагогічної науки, що досліджує процес навчання з метою досягнення його більшої ефективності. Методика включає сукупність методів, правил і засобів навчання [1, С.17].

Базові науки, на які спирається методика, – це педагогіка, психологія і лінгвістика [1, С.17]. Педагогіка розглядає навчання в цілому, а методика загострює увагу на навчанні конкретного предмета [1, С.18].

Методика викладання математичних наук бере з педагогіки теоретичні поняття і застосовує їх щодо конкретного предмета: математики, статистики, теорії ймовірності, тощо.

Застосування інноваційних методів викладання має на меті забезпечити безперервний процес інтелектуального розвитку й вироблення відповідних умінь (забезпечення зв'язку теорії та практики) у студентів [2].

Педагогу необхідно правильно визначити необхідні ресурси, час, способи перевірки (оцінювання) та розробити навчальні програми, які визначають навчальні завдання, що призведе до досягнення необхідного рівня знань та оволодіння навчальним матеріалом.

Дослідження вказують на те, що *педагогічна інновація* – це процес створення, поширення й використання нових засобів навчання (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які до цього розв'язувались по-іншому [2].

До інноваційних та сучасних методів навчання відносяться інтерактивні та комп'ютерні технології навчання: *e-learning*; *m-learning*; *u-learning*; *f-learning*; *blended-learning*.

Електронне навчання (e-learning) – це система навчання, що пропонує використання інтернет-технологій, електронних бібліотек, віртуальних лабораторій і практикумів шляхом полегшення доступу до ресурсів і послуг, а також обміну ними, спільною роботою на відстані тощо [3].

Мобільне навчання (m-learning) – це передавання знань на мобільні пристрої з використанням WAP і GPRS технологій [3]. Завданням даного методу навчання є перетворення процесу навчання на зручне і персоніфіковане, доступне в будь-якому місці та будь-коли. Проте в даному випадку існує потреба розробки спеціальних інтерактивних програмно-педагогічних продуктів та їх методичного забезпечення.

Всепроникаюче навчання (u-learning) – це технології неперервного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних засобів у всіх сферах життя суспільства [3]. Даний вид теж потребує забезпечення студентів та викладачів відповідними ресурсами (безкоштовним Wi-Fi, мобільними пристроями, їх підзарядкою); необхідним є створення відповідного програмно-методичного забезпечення.

«Перевернуте» навчання (flipped learning) – це форма активного навчання, що дозволяє «перевернути» звичайний процес навчання таким чином: студенти поза аудиторією переглядають відповідні навчальні матеріали, що будуть розглядатися на наступному занятті, а в аудиторії здійснюють його

обговорення, виконують практичні завдання [3].

Ефективність e-learning, m-learning, u-learning, f-learning у чистому вигляді залишається проблематичним. Тому найчастіше в навчальному процесі використовується *змішана модель (blended learning)*, яка поєднує вище зазначені технології з аудиторними заняттями за традиційною системою [3].

Розглянемо традиційні методи викладання наук та їх дієвість.

Лекція є розробленим педагогом та організованим у певній формі наданням студентам інформації з певної означеної теми. Як показує статистика, лекції є дуже корисними, проте мають недоліки, зокрема у більшості випадків забезпечують лише 5 % засвоєння інформації, особливо якщо вони надто тривалі і якщо лектору не вдається залучити слухачів до активної участі [4].

Індивідуальне або групове опрацювання матеріалу є, звичайно, необхідним методом навчання, проте забезпечує лише 10 % засвоєння інформації, що надається лектором [4].

У процесі навчання мозок отримує інформацію за допомогою різних органів чуття. Метод демонстрування розрахований на всі способи сприйняття та забезпечує засвоєння 30 % інформації [4]. Досить корисними стають схеми, презентації, діаграми та наочні матеріали, застосування активних навчальних стратегій, які сприяють кращому засвоєнню навчальної програми [5].

Практичні заняття та дискусії забезпечують засвоєння 50 % інформації. Дискусії особливо корисні тим, що активізують розумову діяльність [4].

Практичні та лабораторні заняття, самостійне відвідування «віддалених лабораторій» допомагають використовувати одержані знання на практиці та формувати навички науково-дослідної роботи, вдосконалювати концептуальні розуміння та підвищувати мотивації [6].

Цікавим є факт, що особа, яка сама навчає інших своїх однолітків, засвоює 90% інформації [4]. Проте, як показує практика викладання математичних наук, реформування сучасної освіти України передбачає забезпечення підготовки фахівців в умовах зменшення аудиторного навантаження і збільшення інформації для поза аудиторного опрацювання.

Гармонічне поєднання традиційних методів очного навчання з електронним і дистанційним навчанням, а також ефективне застосування змішаної моделі (blended learning) навчання, яка поєднує вище зазначені технології з аудиторними заняттями за традиційною системою забезпечує високий рівень оволодіння студентами необхідними знаннями та формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Ткаченко А. В. Методика преподавания социологии. Москва : Издательство Юрайт, 2015. 369 с.
2. Інноваційні методи навчання та викладання. URL : <http://osvita.ua/school/method/1663/>
3. Інноваційні форми і методи навчання у ВНЗ. URL :

http://ito.vspu.net/metod_seminar/1516/innov_formy_i_metody_navch_u_vnz_bez_nom_era.pdf

4. Застосування інтерактивних моделей і методів навчання шкільної історії.
URL : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/48312/

5. Innovative ideas to make your teaching methods more effective. URL :
<https://www.edsys.in/16-innovative-ideas-make-teaching-methods-effective/>

6. Innovating Pedagogy 2015. Exploring new forms of teaching, learning and assessment, to guide educators and policy makers. Open University Innovation Report 4.
URL : https://iet.open.ac.uk/file/innovating_pedagogy_2015.pdf

7. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). – Тернопіль : Економічна думка, 2015. – С. 121-123.

8. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.*

Мельник Юлія

спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Грохольський Микола

викладач вищої кваліфікаційної категорії

Гонзолевський Григорій

викладач першої кваліфікаційної категорії

Новоушицький коледж Подільського

державного аграрно-технічного університету

смт. Нова Ушиця

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства виникає проблема підвищення ефективності навчальної і професійної діяльності на всіх рівнях освіти. Сучасний педагог має сприяти зростанню інтелектуального розвитку кожного студента.

У Концепції загальної середньої освіти зазначено: «Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Її стрижень – розвивальна, культуротвіривна доміліанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання та вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і

життя своєї країни».

Головна мета роботи викладача з формування навчальної та професійної мотивації на заняттях – розвиток творчих здібностей студентів. Досягнення цієї мети дозволяє розв’язати багато задач:

1. Самостійне поповнення багажу знань, тобто вміння самостійного пошуку додаткової інформації, її аналіз та засвоєння.
2. Майбутнє професійне спрямування, тобто підготовка студентів до виробничої діяльності, творчий підхід до засвоєння нової професії.
3. Втілення в життя своїх науково-технічних рішень.

Головний шлях розвитку пізнавальних здібностей студентів – це діяльність. Розвивати їх пізнавальні здібності – це означає сформувати в них мотиви навчання. Ця задача пов’язана із задачею розвитку мислення та є передумовою її розв’язання.

Використання інноваційних інтерактивних методів навчання, активізації пізнавальної діяльності для досягнення високої результативності в роботі.

Основна мета роботи викладача по формуванню навчальної та професійної мотивації на заняттях з використанням інтерактивних методів навчання - активізації пізнавальної діяльності студентів, розвиток їх творчих здібностей. Досягнення цієї мети дозволяє вирішити багато завдань навчання:

- забезпечити міцні і усвідомлені знання навчального матеріалу;
- підготувати студентів до активної участі у виробничій діяльності;
- формувати вміння самостійно поповнювати знання;
- втілювати в життя науково-технічні ідеї;
- освоювати нові спеціальності.

Всі здібності людини розвиваються в процесі діяльності. Це твердження — один з провідних принципів сучасної психології. Не може бути іншого шляху розвитку пізнавальних здібностей студентів, окрім організації їх активної діяльності. Уміле застосування прийомів і методів, що забезпечують високу активність студентів в навчанні, їх самостійність в пізнавальній діяльності, є засобом розвитку пізнавальних здібностей студентів, їх професійною мотивацією.

В даний час проблема підготовки висококваліфікованих фахівців набуває все більшого значення. Сучасне суспільство висуває випускнику навчального закладу високі вимоги, серед яких важливе місце займають професіоналізм, соціальна активність і творчий підхід до виконання робочих завдань. Процес вдосконалення підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасної освіти досить складний та обумовлений декількома важливими факторами. Один із них – адекватність мотивації навчальної діяльності студентів цілям і завданням освітньої системи. Питання формування мотивів до навчання, що є невід’ємним елементом у майбутньому професійному розвитку, є актуальним тому, що сучасні студенти поступово втрачають стимул до навчальної діяльності.

Сьогодні склалася стійка тенденція до скорочення обсягу аудиторних занять з більшості інженерних дисциплін одночасно зі зниженням якості

загальноосвітньої підготовки випускників шкіл. У зв'язку з цим іде активний пошук таких форм і методів навчальної діяльності, які б найкращим чином сприяли розвитку самостійного мислення студентів, творчого, зацікавленого ставлення до процесу пізнання.

Нестандартні заняття, розробка і проведення інтегрованих, ігрових занять, застосування інтерактивних методів навчання – саме такими засобами стимулюють пізнавальну зацікавленість, творчу ініціативу і активність студентів, зростання жаги до пізнання нового, до самовдосконалення і самореалізації.

Проблема навчальної та професійної мотивації спонукає до знаходження різноманітних підходів щодо організації навчальної діяльності студентів на заняттях. Використання традиційних методів навчання та впровадження нових технологій або їх елементів активізує пізнавальну діяльність студентів, формує особистість з гнучким розумом, розвиненими потребами до дальшого пізнання та самостійних дій, певними навичками.

Можливостей та технологій для підвищення мотивації існує безліч, методи та прийоми формування навчальної та професійної мотивації спонукають нас впроваджувати все нові інтерактивні методи навчання, застосовувати їх під час заняття і в позаурочний час, то в студентів можна буде сформуванню стійку зацікавленість до навчання. Тому кожному викладачу потрібно пам'ятати головне:

- розвивати в студентів відчуття впевненості та успішності;
- встановлювати досяжні цілі;
- створювати атмосферу конкурентності;
- регулювати підбір завдань так, щоб постійно підтримувати оптимальну мотивацію використання свого потенціалу в області спонукання студентів до навчання;
- самостійно розв'язувати проблемні та нестандартні завдання.

Тому під час проведення занять значна увага приділяється визначенню форм взаємодії викладача і студентів, добору таких методів роботи, які роблять процес навчання осмисленим, сприяють формуванню в розвитку в студентів критичного мислення, бажання вчитися, самоосвіти й самореалізації студентів.

Список використаних джерел

1. Балакірева О., Дудар Н. Ціннісні орієнтації молодого покоління. В кн. Молодь у дзеркалі соціології / заг. ред. О. Балакіревої і О. Яременка. Київ : УІСД, 2001. С. 38–47.
2. Борис І. Мотиваційна сфера як проблемний чинник поведінки. *Психологія і суспільство*. 2002. № 2. С. 48–57.
3. Грабовська Т., Киричук О. Формування позитивної мотивації діяльності особистості. *Рідна школа*. 2002. № 4. С. 12–14.
4. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник Національного аграрного*

університету. 2008. С. 79-83.

5. Дзюба Л. А. Психологічні чинники впровадження сучасних освітніх технологій у вищому навчальному закладі : автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2003. 20 с.

6. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.

7. Князян М. Формування пізнавальної мотивації дослідницької діяльності студентів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2003. №1. С. 173–181.

8. Скляр П. Мотивація навчальної діяльності студентів. *Соціальна психологія*. 2004. № 5(7). С.95-108.

9. https://library.udpu.edu.ua/library_files/416808.pdf

8. https://snu.edu.ua/docs/science/dissertation/Malik_LB.doc

Мефодовська Валентина

викладач, завідувач навчально-методичним кабінетом

Ковальчук Василь

викладач

Новоушицький коледж Подільського державного
аграрно-технічного університету

смт. Нова Ушиця

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КУРАТОРА У ВИПУСКНІЙ ГРУПІ КОЛЕДЖУ

Кінцевою метою виховання студентів коледжу є підготовка їх до виконання сукупності ролей, необхідних для суспільного життя: громадянина (формування людини з активною громадянською позицією); трудівника (вміння і бажання творчо працювати за фахом); громадського діяча (активного учасника в громадському житті); сім'янина (набуття досвіду чоловіка, батька, дружини, матері); товариша (розуміння іншої людини, вміння увійти в становище, поступитися, поділитися, допомогти) [1]. Тому на четвертому курсі робота куратора академічної групи направлена на формування професійної досконалості студентів, підготовці до виходу у самостійне життя.

Перш за все проводяться зустрічі з людьми, які досягли професійних висот, які мають достатній досвід, щоб передати його молодому поколінню. Найкраще запрошувати колишніх випускників коледжу. На таких зустрічах студенти отримують цінний досвід, починають привчатися до реального життя.

Щоб студент впевнено відчував себе на виробництві, він має бути не лише професійно підготовленим, а й знати свої права та обов'язки. Тому обов'язково

використовуються засідання круглого столу. На одному з них, наприклад, «Правові гарантії щодо працевлаштування молоді» студенти дізнаються, що таке контракт, трудовий договір, які документи зобов'язаний подати працівник під час прийняття на роботу, які підстави розірвання трудового договору, який порядок звільнення з роботи.

Особливий акцент на четвертому курсі ставиться на підготовку студентів до шлюбу. Куратор намагається підвести юнаків та дівчат до усвідомлення того, що, укладаючи шлюб, вони беруть на себе певні моральні обов'язки, що з цієї миті вони несуть відповідальність один перед одним, перед своїми дітьми та суспільством за свою сім'ю. З'ясовуються фізичні, соціальні, психологічні основи готовності до шлюбу. Проводяться тести, зустрічі з психологом, лікарями, робітниками РАГСу.

Окремо зупинимось на організаційних аспектах роботи куратора випускної академічної групи.

З чого починається підготовка саме до випускних заходів і які проблеми виникають під час їх організації в групі?

Розглянемо найбільш типові питання, які повинен вирішувати кожен куратор випускної академічної групи.

1. Планування

До планування випускних заходів куратор починає готуватися уже з перших днів навчання студентів на випускному курсі. Планування – процес неодноразовий, а постійний, тривалий у часі, тому що заздалегідь все продумати і передбачити просто неможливо. Чим ближче до випуску, тим більше виникає питань, які треба врахувати, вирішити, не забути, уточнити. Тому сам план – це список того, що потрібно зробити до моменту випуску групи.

3. Характеристика

Для переважного числа випускників характеристика не є чимось важливим, особливо в порівнянні з дипломом. Проте під час влаштування на роботу в різні фірми і організації все частіше виникає необхідність у характеристиці із попереднього місця роботи чи навчання. Характеристику пише куратор; вона завіряється керівництвом коледжу і зберігається в архіві, якщо на момент закінчення коледжу характеристика не потрібна. Так, характеристика потрібна юнакам навіть під час навчання для військкомату.

Під час кожного випуску з приводу змісту характеристики, як правило, виникають конфліктні ситуації. Щоб цього не сталося, потрібно:

- заздалегідь чесно попередити недбалого студента, щоб він не розраховував на гарну характеристику, не думав, що його «витівки» зйдуть йому з рук;
- писати характеристику потрібно тільки об'єктивну;
- не боятися писати студенту погану характеристику, якщо він її заслужив [2].

4. Залікова книжка

Іноді студентів після складання іспиту (заліку) у відомості ставлять оцінку, а в залікову книжку – ні. Часто таке трапляється із студентами-

боржниками у випадках, коли на момент складання іспиту (заліку) залікова книжка у них була відсутня. Куратору потрібно проконтролювати своєчасне заповнення залікових книжок.

5. Обхідний лист

При закінченні коледжу у студентів також виникає необхідність підписання обхідного листа. Доводиться оббігати не один кабінет для того, щоб його підписати. На це зазвичай витрачається не один день, тому що всіх потрібних людей одночасно знайти не можна. Бланк обхідного листа бажано отримати заздалегідь, щоб вчасно зібрати всі необхідні підписи. Куратор повинен пояснити студентам, до кого вони мають звертатися, оскільки з деякими посадовцями вони не зустрічалися жодного разу упродовж всього навчання.

6. Кураторська година (загальні збори групи)

Декілька кураторських годин присвячують підготовці до випуску. Обговорюються такі питання: відбір кращих світлин під час навчання студентів у коледжі, створення відео презентацій їхнього студентського життя, отримання характеристик, заповнення залікових книжок, проблеми різних боргів студентів і своєчасного заповнення обхідного листа, проблема збирання грошей на різні заходи, пов'язані з випуском...

Це дозволяє куратору оперативно розв'язати проблеми групи.

7. Батьки

До процесу підготовки випускного вечора залучаються батьки. Головним завданням батьківських зборів є створення ініціативної групи, яка б узяла на себе відповідальність за підготовку і проведення випускних заходів, а головне – фінансовий бік питання. Якщо цього не вдається зробити, то кураторові разом зі старостою групи доводиться виконувати всі обов'язки, завдяки чому можна завжди спростити в разі необхідності звинувачення в нецільовому використанні студентських коштів.

Завершення навчання в коледжі сприймається студентом як початок насправді дорослого життя, оскільки випускники уже оволоділи професією і отримали диплом, що є більш значущим і солідним. Хоч і завершилося навчання, студенти отримали дипломи, але і наступного дня після випуску все одно виникають деякі невирішені питання: хтось не встиг підписати обхідний лист, у когось проблеми у гуртожитку, хтось втратив книгу у бібліотеці, а хтось просто не був на випускному і прийшов забрати свій диплом.

Список використаних джерел

1. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Київ. «Академвидав», 2006, 353 с.
2. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
3. Проноза О. В. Особливості роботи куратора у випускній групі технікуму

(коледжу). *Класному керівнику. Усе для роботи.* 2011. № 1. С. 10-11.

Мехбалієва Наталія
провідний фахівець

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

ПРОФЕСІЙНІ ЗНАННЯ – РЕЗУЛЬТАТ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОНОМВ У ЗВО

Професійні знання є результатом процесу професійної підготовки студентів-аграріїв, що відображаються у свідомості майбутніх фахівців як уявлення, поняття, судження, гіпотези, теорії, концепції, принципи, закони, закономірності. Якісними показниками засвоєння професійних знань є глибина, гнучкість, стійкість, практичність.

Згідно з асоціативно-рефлекторною концепцією навчання визначаються такі етапи діалектичного процесу засвоєння знань: усвідомлення пізнавального професійного завдання, його сутності, значення та актуальності; сприйняття навчального матеріалу на основі власного досвіду та вже наявних знань; творче опрацювання інформації шляхом її аналізу, виділення головного, узагальнення основного, тощо; запам'ятовування навчального матеріалу; відтворення та застосування знань [1].

Відповідно до організації навчально-виховного процесу майбутніх студентів-аграріїв та представлених етапів, знання поділяються на знання-знайомства, знання-репродукції, знання-уміння, знання-трансформації. Успішна професійна адаптація аграріїв вимагає від них вищих рівнів сформованості знань, що в свою чергу, визначається застосовуваними в освітньому процесі формами і методами професійної підготовки.

Професійні уміння ми розглядаємо як підготовленість студентів-аграріїв до свідомих та точних дій; якості, що включені у процес професійної діяльності та забезпечують ефективність її виконання. Відповідно, високий рівень професійної адаптації студентів-аграріїв визначається засвоєнням такої структури відповідних знань, умінь, навичок та особистісних характеристик: *знання – початкові уміння – прості навички – складні навички – складні уміння – особистісні новоутворення.*

Існують різні підходи до класифікації форм і методів навчання: за джерелами інформації [3], за позиціями функціонування педагогічної системи. При спрямованості навчально-виховного процесу на формування високого рівня професійної адаптації студентів-аграріїв в основу покладено комплекс

практичних (у т.ч. самостійних) завдань, систему виробничих практик та включення науково-дослідницьких завдань у процес професійної підготовки; тому в основі класифікації перебувають відповідні точки відліку: за спрямованістю професійної підготовки майбутніх аграріїв: теоретичні та практичні форми; за місцем проведення занять: аудиторні та польові форми; за характером діяльності студентів по оволодінню змістом професійної підготовки: інформаційно-рецептивні; репродуктивні; евристичні та дослідницькі методи навчання.

Охарактеризуємо види занять, що відповідають представленим методам роботи: *ділова навчальна гра* є дидактичним засобом розвитку творчого професійного мислення, яке проявляється в здатності аналізувати виробничі ситуації, ставити і обґрунтовано розв'язувати професійні задачі [2].

Використання у процесі професійної підготовки ділових ігор створює умови для оволодіння майбутніми аграріями вмінь визначати стратегію і тактику професійної діяльності в різних ситуаціях, переводити теоретичні знання у площину практичних напрацювань і дій, сприяють формуванню пізнавальної активності, самостійності, саморозвитку особистості учасників.

Роль таких функцій зростає при врахуванні стрімкого розвитку і новітніх досягнень та технологій у аграрній сфері, коли теоретичні знання, набуті у ЗВО, стрімко застарівають і при професійній адаптації більшого значення набувають гнучкість мислення фахівця, здатність до самоосвіти; *тренінг* – особливостями тренінгу є інтерактивність, обмін наявним досвідом, спрямованість на засвоєння навичок психологічної адаптованості; *мотиваційний і оцінний компонент - написання есе «Перспективи професійного розвитку»* - укладання портфолію, створення проекту саморозвитку, вироблення стратегій його втілення, програвання варіантів вирішення проблем, що виникають у процесі професійного розвитку, орієнтація на різну часову перспективу, взаємооцінка, взаємоаналіз, самодіагностика, рефлексія афоризмів та висловлювань видатних людей.

Особливе місце у системі професійної підготовки майбутніх агрономів посідають практики. Структура практик визначається освітньо-кваліфікаційними характеристиками та нормативно-правовими документами і положеннями ЗВО, зокрема її становлять: *ознайомча-агрономічна практика; навчальні практики з: ботаніки, тракторів і автомобілів, ґрунтознавства, сільськогосподарських машин, агрохімії, сільськогосподарської меліорації, плідівництва, овочівництва, рослинництва, землеробства, кормовиробництва, селекції та насінництва, сільськогосподарської екології, сільськогосподарської фітопатології; виробнича практика: навчально-дослідна/науково-дослідна практика.* Увесь комплекс практик спрямований на формування у студентів-агрономів практичних умінь здійснення професійної діяльності; однак поза увагою педагогів залишається значення практики для особистісної самореалізації та професійної адаптованості майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Ефремов, О.Ю. Военная педагогика. Питер, 2008. 640 с.
2. Коломінський, Н.Л. Соціально-психологічні проблеми підготовки фахівців до професійної діяльності. *Наука і освіта*. 2004. 3. С. 8-14.
3. Перовский, Е.И., Смирнов, В.И. Дидактика. Часть II. Технологии процесса обучения. Нижний Тагил, 2012. 544 с.

Мироненко Олена
канд. с.-г. наук, доцент кафедри
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний стан нашого суспільства та процеси, які відбуваються в політичному, економічному, духовному житті нашої країни змушують повному поглянути на проблеми виховної роботи вищих навчальних закладів і на формування гармонійно розвиненої особистості зокрема.

В даний час відбувається трансформація державної системи освіти, спрямована на інтеграцію в європейську. На жаль, питань виховання, аналізу ефективності виховної роботи, моніторингу результативності виховних впливів і їх коригування, на наш погляд, приділяється недостатньо уваги. Виникає задача розробки нових підходів у здійсненні виховної роботи в нових умовах. Сьогодні необхідно направити енергію молоді в конструктивне русло і підготувати їх до життя в умовах найскладніших соціально економічних змін.

Виховання є суттєвим фактором розвитку та формування особистості. Під цим терміном розуміємо цілеспрямований, спеціально організований процес взаємодії викладача та студентів з метою формування в останніх позитивних властивостей та якостей особистості [1, 3].

Вивчення питання виховної роботи за кордоном дозволяє зробити висновок про те, що вона має статус навчальних дисциплін [2]. У навчальний план підготовки фахівців, наприклад, можуть бути включені такі предмети, як «побудова кар'єри», «психологічні особливості професії».

Важливу роль у вихованні молоді відіграє інститут кураторства. Саме куратор постійно веде індивідуальну роботу зі здобувачами вищої освіти і вибудовує їх особисті освітні траєкторії.

Позанавчальна робота повинна стати популярною. Позанавчальною освітньо-виховною роботою, наприклад може бути: центр творчості студентів і співробітників, художньо-естетичний центр; бібліотека; музеї; центр здоров'я (басейн, база відпочинку, спортивно-оздоровчі секції і групи); центр психологічного розвантаження; центр соціально-правового захисту; центр національних культур, квест.

Концепція модернізації української освіти передбачає, що структура цілей вивчення навчальних дисциплін повинна бути побудована з урахуванням необхідності всебічного розвитку особистості здобувача вищої освіти, включати освоєння знань, оволодіння вміннями, виховання, розвиток і практичного застосування набутих знань і умінь.

Виховання в вищих навчальних закладах це процес, який являє собою нерозривну єдність об'єктивних умов і суб'єктивних чинників виховного впливу і взаємодії учасників цього процесу. Цей процес здійснюється на різних рівнях: побутовому, поведінковому, професійному, особистісному та соціально-громадянському.

Отже, глобальною метою вищої школи на сучасному етапі є формування громадянина і патріота країни, що прагне до суспільного творення. Виховання спирається на принцип системного впливу різних існуючих у вузі інститутів, підрозділів і одиниць, таких як кафедра, викладач, куратор, студентська рада і т.п.

Основним структурним підрозділом вищого навчального закладу є кафедра. Саме вона відіграє визначальну роль у виховному процесі, так як здійснює навчальний процес, який володіє найбільшим виховним потенціалом. Робиться це через систему заходів, які забезпечують цілісність, послідовність, наступність змісту і організаційних форм виховання з урахуванням специфіки кафедри, факультетів і курсів, їх традицій, кадрового потенціалу, соціальних запитів.

Таким чином, у нових умовах потрібно змінити підхід до організації та здійснення виховної роботи у вищих навчальних закладах.

У навчальні плани доцільно включити викладання основ самовиховання в якості окремої дисципліни або розділу в одній з суспільних дисциплін.

Аудиторну виховну роботу можна здійснювати переважно в рамках дисциплін гуманітарного, соціального та економічного напрямку шляхом ретельного підбору навчального матеріалу з метою формування у студентів соціального оптимізму. В умовах інтеграції України в загальноєвропейський освітній простір особливо сприятливі можливості для такої роботи надають заняття з іноземних мов. Позааудиторна форма виховної роботи залишається як і раніше актуальною.

Список використаних джерел

1. Тернопільська В. І., Коломієць Т.В., Піонтківська І. О. Довідник з виховної роботи зі студентами. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2014. 264 с.
2. Мартынова М. Д. Роль куратора академической группы в системе высшего образования. *Интеграция образования*. 2004. № 4. С. 90–92.
3. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник НАУ*. 2008. С. 79-83.
4. Недільська У.І. Організація самостійної роботи під час підготовки майбутніх фахівців. Матеріали 8-ї міжнародної науково-практичної конференції 28-30 травня «Наукові дослідження - теорія та експеримент 2012». Полтава, 2012. Т. 8. С. 67-68.

Михайлик Артур

к. іст. н., доцент, директор наукової бібліотеки
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

Костюченко Інна

викладач
Новоушицький коледж Подільського
державного аграрно-технічного університету
смт. Нова Ушиця

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ: РОКИ УТВОРЕННЯ

Подільський державний аграрно-технічний університет має давню і славу історію. Він починався як сільськогосподарський факультет Кам'янець-Подільського державного українського університету, першого національного вищого навчального закладу, створеного 1.07.1918 р. власними силами незалежної Української Держави. 1921 р. на базі університету повстали окремі Інститут Народної Освіти та Сільськогосподарський інститут.

Вагомий внесок у вивчення історії створення Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інститут зробили М.М. Баєр, С.В. Бачинський, М.І. Алещенко, О.М. Завальнюк, Л.В. Баженов, А.О. Копилов, В.А. Нестеренко та ін. [1-7].

Утворення навчального закладу відбувалося за умов соціальних та економічних потрясінь 1920-х рр. Одною з серйозних проблем, яка повстала перед ним був брак кваліфікованих науково-педагогічних кадрів. Серед тих викладачів Кам'янецького університету, хто залишився в радянській Україні й не емігрував за кордон у 1920 р. були декан сільськогосподарського факультету, професор М.Т. Геращенко, доценти І.А. Олійник, О.М. Полонський, В.П. Храчевич, О.С. Мельник, Є.Н. Сердюк, лектори і асистенти Ю.П. Підкуй-Муха, М.Й. Пахарь [8, с.2].

Звичним явищем була фінансова і продовольча скрута. У серпні 1921 р. Голова Раднаркому України Християн Раковський звернувся з телеграмою (за номером 1962) до всіх радянських установ щодо забезпечення невідкладних заходів, направлених, з одного боку, до тимчасового скорочення грошових видатків, а з іншого – до максимального збільшення надходжень до казни республіки. Пояснювалася така необхідність переходом до нових форм господарсько-економічної діяльності в країні, що породжувала і в центрі і на місцях недостатнє забезпечення державних установ грошовими знаками.

На основі цієї телеграми 5 серпня 1921 р. фінансовий відділ Кам'янець-Подільського повітового виконкому звернувся до Завідувача Кам'янецького вищого сільськогосподарського інституту (О.М. Полонського – А.М.) з пропозицією припинити всіляке фінансування новобудов та нових споруд

інституту, значних ремонтів тощо. Дрібний ремонт допускався лише у екстрених випадках. Було запропоновано припинити різного роду закупівлі предметів та здійснення робіт за вільними цінами, скоротити до мінімуму командировки та витрати на них, переглянути існуючий в інституті порядок безкоштовного забезпечення продуктами тощо [9, арк.13].

Окремою постановою Ради народних комісарів про вищі технічні учбові заклади (виш у Кам'янці-Подільському підпадав під її дію) від четвертого червня 1920 р. визначалося, що їх студенти і викладачі прирівнювалися у відношенні забезпеченням продовольством до військових учбових закладів. Причому самі норми встановлювалися Комітетом з робітничого забезпечення при Народному Комітеті Продовольства УССР (правопис тут і далі оригінальний – А.М.). Цікаво, що за прогули занять студенти, окрім інших мір, позбавлялися продуктового пайка! [9, арк.19].

Кам'янецький Повітовий Земельний відділ при Ревкомі видав спеціальних охоронний лист зразковому полю і городу агрономічного факультету Кам'янецького Державного Українського Університету «...для безсуперечного користування цим городом і полем». У документі наголошувалося, що ця земля «...не є для якої небусть спекулятивної цілі, а є зразковою ділянкою при Агрономічному факультеті» [9, арк.58].

Згодом такий охоронний лист отримав вже сам Кам'янецький Державний Університет. (Показово, що слово «український» пропало з назви вишу). Рішенням Ревкому УССР від 23 серпня 1920 р. навчальний заклад звільнявся від усіляких реквізицій наукового приладдя, апаратів, реактивів, препаратів, інструментів та речей, які знаходилися в наукових кабінетах, лабораторіях, бібліотеках, майстернях та інших помешканнях університету.

На підставі цього листа представникам як військової, так і цивільної влади заборонялися будь-які вилучення, реквізиції та, навіть, тимчасові запозичення будь-яких речей без спеціальної згоди комісара університету «...не дивлячись на те, мають вони загальний чи нарочитий мандат» [9, арк.59].

Другого січня 1921 р. відбулося негайне засідання Науково-Шкільної ради вишу. На ньому слухали звіт делегата Університету Васильківського, який щойно повернувся із столичного Харкова і де. Фактично, вирішувалася доля навчального закладу. Згідно звіту, Наркомос мав виявити своє відношення до Університету після його ревізії. Тоді ж університету буде запропоновано реорганізуватися в одну з форм, вироблених Наркомосом.

Як зазначив Васильківський, делегації Університету дали зрозуміти, що на велику матеріальну підтримку годі сподіватися й заклад сам мусить себе забезпечити власним радянським господарством.

У Харкові делегацією було придбано книги і сільськогосподарські знаряддя. Університет натомість забезпечувався землею і лісом.

Засідання постановило: обрати комісію в складі товаришів Васильківського, Сердюка, Сташевського, Семенова і Голів Рад усіх факультетів для представлення черговому засіданню Науково-Шкільної Ради

проекту реорганізації Університету [10, арк.7].

На початку 1921 р. сільськогосподарський факультет почав співпрацювати напряму з своїм провідним центром – відділом сільськогосподарської освіти Головпрофосвіти УСРР. За ухвалою Головпрофосвіти від 26 лютого 1921 р., факультет мав з початком 1921 – 1922 навчального року перетворитися в окремий Сільсько-Господарський Інститут, а бувший Університет в Інститут Народної Освіти з факультетами Соцвиху і Профосу. Як писав Микола Баєр: «Кам'янецький С.-Г. Інститут повстав як радянський Вуз на межі двох світів, двох культур – буржуазної і радянської» [8, с.10].

З перших днів існування інституту почали свою роботу дослідні установи в його складі. Дослідні ферму і поле було закладено 1921 р., метеорологічну станцію – 1923 р., контрольно-насіньову станцію і плодовий розсадник – 1924 р. Працювали зоологічний і мінералогічний музеї.

З метою забезпечення виконання навчального процесу та особистих потреб студентського і викладацького складу керівництво вишу звернулося до Кам'янецького Повітземвідділу з проханням виділити додатково ще 37 десятин землі із земель т. зв. «болгарських городів». З них 10 десятин мало піти на створення учбових полів, 10 десятин – під городи для овочівництва і решта землі – для особистих потреб 750 душ працівників інституту і студентів [5, арк.42]. Показово, що власного посівного матеріалу сільськогосподарський інститут не мав взагалі й мусив звертатися за ним до Упосівкому, про що свідчить відповідний лист від 28 вересня 1921 р. [11, арк.43].

Важливим для висвітлення історії перших років Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту є *«Загальний реєстр будинків на садибі бувшої духовної Семінарії в Кам'янці на Поділлію (квартал вулиць Шевченка, Петроградської, Пушкінської й Семінарський провулок), які, згідно протокольного засідання Малої Колегії Совнаркома від 5 липня 1921 р. № 7, передаються у власність Кам'янецького Сільсько-Господарського Інституту»*.

Згідно реєстру вишу було передано 14 будівель:

1. Головний будинок (на розі вулиць Шевченка і Семінарської, зараз перший корпус ПДАТУ).
2. Адміністративний будинок по вул. Шевченка (корпус № 2 ПДАТУ).
3. Бурса (ріг Шевченка й Пушкінської).
4. Бувша Зразкова школа (по вул. Петроградській).
5. Бувший шпиталь (на садибі).
6. Служби (баня, льодовик та ін.).
7. Криниця й кінний провід (на території садиби).
8. Шопа-дровник (вул. Пушкінська).
9. Шопа-льох (на садибі).
10. Шіпка-дровник.
11. Шіпка з відхідником.
12. Відхідник.
13. Криниця.
14. Курник. Датується документ 20 жовтня 1921 р. [11, арк.47].

Отже, новоствореному інституту передавалися будівлі колишньої духовної семінарії. Зауважимо, стан багатьох з них був далеко не ідеальним. Так, при огляді садиби й будинків архітектором сільськогосподарського інституту Є. Папенгутом з'ясувалося, що всі будинки потребують «..великого ремонту й вжиття негайних самих енергійних заходів щоб припинити руйнування будинків як стихійними силами, так і людьми, які в них перебувають. Те ж

відноситься й до всіх устрій на садибі і зелених насаджень» [10, арк.148].

Учбовому закладу також передалися земельні ділянки під ведення учбового господарства, розташовані у різних околицях Кам'янця Подільського, а саме:

- а) за містом, на «болгарських городах»;
- б) бувший «архієрейський сад» й ділянка неподалік від нього;
- в) садиба бывшего свічного заводу, де розміщувалася свиноферма з маточним поголів'ям йоркширської і беркширської порід і корівник, де утримувалися метиси симентальської породи (всього біля 100 га землі);
- г) ділянка на Руських фільварках;
- д) у с. Мукша, на берегах Дністра, на кордоні з «боярською Румунією» невелика площа землі.

Окрім того, у власність вишу відійшов вальцовий млин у с. Пудлівцях [12, с.25].

Садиби Інституту посідали площу біля 35 га, йому належало 25 житлових і господарських будівель загальною вартістю біля 1 млн. крб. у червінцях.

Практично всі будівлі потребували ремонту, однак до 1924 р. ніяких асигнувань на такі потреби не надходило. 1924 р. держава спромоглася виділити на ремонт приміщень інституту 1500 крб., 1925 р. – 7500, 1926 р. – 11000 і 1927 р. – 10000 крб. у червінцях (за потреби біля 200 тис. крб.) [8, с.9].

Поступово приміщення облаштувалися під потреби навчального закладу. Інститут почав виконувати свою основну функцію – готувати фахівців-аграріїв для потреб країни та підвищувати загальний освітній та культурний рівень жителів Поділля.

Список використаних джерел

1. Баєр М.М. Підсумки будівництва Кам'янець-Подільського Сільськогосподарського Інститут та перспективи його розвитку. Кам'янець на Поділлі: Друкарня ім. Леніна, 1927. 22 с.
2. Бачинський С. Розвій агрономічних наук. *Наш шлях*. 1919. 18,21,25 грудня.
3. Алещенко М.І., Бабанін В.В., Бендера М.І. Кам'янець-Подільський сільськогосподарський факультет. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 1994. 226 с.
4. Завальнюк О.М. Українська еліта і творення національної університетської освіти: фундатори і будівничі (1917 – 1920 рр.). Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2005. 496 с.
5. Баженов Л.В. Alma mater подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики ХІХ – початку ХХІ ст.). Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. 416 с.
6. Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський український університет: від ідеї заснування до ліквідації (1917–1921 рр.). *Український історичний журнал*. 1999. № 4. С.41–50.
7. Нестеренко В.А. Злочин проти розуму і совісті: репресій сталінізму проти української інтелігенції та Церкви на Поділлі. Кам'янець-Подільський: ПП

«Медобори-2006», 2013. 104 с.

8. Баєр М.М. Підсумки будівництва Кам'янець-Подільського Сільськогосподарського Інститут та перспективи його розвитку. Кам'янець на Поділлі: Друкарня ім. Леніна, 1927. 22 с.

9. Державний архів Хмельницької області (далі – ДАХМО). Ф. Р.195. Оп. 1. Спр. 2.

10. ДАХМО. Ф. Р.195. Оп. 1. Спр. 14.

11. ДАХМО. Ф. Р.195. Оп. 1. Спр. 5.

12. Мизин П.К. Воспоминания о 1922 – 1927 годах жизни и учебы в Каменец-Подольском сельхозинституте [Рукопис]. Зберігається в музеї історії ПДАТУ. Реєстр. № 1442, 1 декабрь 1969 г.

13. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

14. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.

15. Сава А.П. Еволюція теоретичних знань та їх вплив на управління розвитком сільських територій. *Інноваційна економіка*. 2017. №3-4[68]. С.43-49.

16. Сава А.П. Управління і регулювання як об'єкти наукового осмислення розвитку сільських територій. *Економічний дискурс*. 2017. Випуск 1. С. 15-22.

17. Сава А.П. Обґрунтування процедурних особливостей методології оцінки розвитку сільських територій. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Ч.2. Технічні науки. Економічні науки*. 2017. Випуск 26. С.204-215.

18. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник НАУ*. 2008. С. 79-83.

19. Зоотехнічна наука: історія, проблеми, перспективи : матер. IV міжнар. наук.-практ. конф., 21-23 трав. 2014 р. / [редкол. : Іванишин Володимир Васильович та ін.]. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2014. 420 с.

20. Гораш О.С., Гаврилянчик Р.Ю., Печенюк В.І., Іванишин В.В. та ін. Життя – як покликання : Олена Семенівна Алексеєва : зб. спогадів / за ред. В.В.Іванишина. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 80 с.

21. Rodrigues P.C.S., Semenyshena N. Editorial Introduction. *Independent Journal of Management & Production*. 2019. Vol 10, No 7. P. 911-914. DOI: <http://dx.doi.org/10.14807/ijmp.v10i7.775>.

Михайлова Людмила

канд. техн. наук, доцент кафедри
електротехніки, електромеханіки і електротехнологій

Панцир Юрій

канд. техн. наук, доцент кафедри
електротехніки, електромеханіки і електротехнологій
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ЗВО ПРИ ВИКОРИСТАННІ ТЕХНОЛОГІЇ ІГРОВОГО НАВЧАННЯ

Питання, пов'язані з проблемою формування професійних комунікативних умінь, останнім часом широко досліджуються як вітчизняними, так і зарубіжними вченими [1, 2].

Практика підготовки фахівців в технічних вузах показала, що навчання студентів в більшості випадків проводиться з використанням традиційних методів навчання, технологія же ігрового навчання у формуванні професійних комунікативних умінь у студентів використовується лише епізодично і не носить системного характеру.

Перед нами поставлено завдання формування професійних комунікативних умінь у студентів технічного вузу при використанні технології ігрового навчання [3].

У розробленій нами моделі система формування професійних комунікативних умінь у студентів технічного вузу в процесі вивчення представляється як цілісна система з безліччю елементів, що утворюють стійку єдність.

Педагогічна модель формування професійних комунікативних умінь у студентів технічного вузу являє собою взаємозв'язок мети, структурних компонентів, функцій, основних напрямів формування професійних комунікативних умінь у студентів, моніторингу сформованості даних умінь, критеріїв оцінки та результатів навчання.

Метою педагогічної моделі є формування професійних комунікативних умінь у студентів технічного вузу при використанні технології ігрового навчання.

Структурними компонентами моделі є завдання та принципи.

завдання

1. Розробити конкретний зміст технології ігрового навчання.
2. Розробити технологію ігрового навчання.
3. Виявити критерії та систему конкретних показників для оцінки рівня сформованості професійних комунікативних умінь.

принципи

1. Гуманітаризація освітнього процесу.
2. Професійна спрямованість навчання.
3. Посилення мотивації навчання.
4. Активізація пізнавальної діяльності студентів в умовах навчально-пізнавальної комунікації.

Функції моделі:

освітня:

- закріплення системи знань з певної теми;
- забезпечення багаторазового повторення студентами досліджуваного матеріалу;
- розвиток професійних комунікативних умінь;
- вироблення системи умінь в області досліджуваного матеріалу;
- вдосконалення навичок і вмінь прийняття колективних рішень.
- виховна:
 - формування творчого мислення;
 - створення психологічної готовності до професійної комунікації;
 - виховання індивідуального стилю поведінки в процесі ігрової взаємодії з людьми;
 - подолання психологічних бар'єрів по відношенню до форм і методів ігрового навчання;
 - згуртування колективу студентської групи.

розвиваюча:

- розвиток інтелектуальної, емоційної, волевої сфер майбутнього фахівця;
- інтелектуальний розвиток, вдосконалення мовних умінь, гуманітарне та культурне розвиток особистості учня.

Основними напрямками формування професійних комунікативних умінь у студентів є:

- впровадження технології ігрового навчання з формування професійних комунікативних умінь в практику навчання в технічному вузі;
- навчання професійної комунікації в ігрових ситуаціях змодельованого професійного спілкування.

Моніторинг рівня сформованості професійних комунікативних умінь у студентів проводиться за наступними критеріями:

- ступінь оволодіння знаннями з іноземної мови;
- ступінь розвитку пізнавально-інтелектуальних умінь;
- ступінь розвитку соціально-перцептивних умінь;
- ступінь розвитку організаційно-діяльнісних умінь.

Результатами застосування педагогічної моделі є:

- готовність майбутнього фахівця до професійної діяльності, обумовлена наявністю не тільки професійних знань, а й професійних комунікативних умінь;
- сформованість потенціалу особистісного та професійного розвитку

майбутнього фахівця.

При використанні ігрової діяльності в навчанні гра виступає інтегративною моделлю, в якій на фоні реалізації екстралінгвістичної мети гри відбувається навчання одного з компонентів діяльності, а саме професійної мовної комунікації. Це досягається тим, що в процесі гри відбувається психологічне зміщення цілей учасника ігрової діяльності: студенти вирішують змістовні професійні мікрозадачі, використовуючи професійну комунікацію як засіб управління ситуацією. Спрямованість реалізованого в ході гри спілкування і є тим важливим психолого-дидактичним фактором, який визначає доцільність використання навчальної гри для підвищення ефективності оволодіння професійним спілкуванням в процесі навчання студентів технічного вузу.

Список використаних джерел

1. Герасимов Б.Н., Морозов В.В. Интенсивные технологии обучения предпринимательству и менеджменту. Москва : МГУП, 1999. 148с.
2. Абдрахманова Л.В. Игровые методы обучения в процессе формирования профессиональных коммуникативных умений у студентов технического вуза. *Вестник Самарского государственного технического университета*. Самара, 2006. С.17-21
3. Абдрахманова Л.В. Формирование профессиональных коммуникативных умений у студентов технического вуза при использовании технологии игрового обучения. *Вестник Самарского государственного технического университета. Психолого-педагогические науки*. 2007. Вып. №1(7). С. 4-9.
4. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.
5. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.
6. Бордюг О.В., Кінаш І.А. Експертні системи як засіб підвищення професійної спрямованості навчання. *Матеріали наукової конференції молодих вчених КПНУ імені Івана Огієнка КПНУ ім. І. Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2012. С. 110-114.
7. Сава А.П. Еволюція теоретичних знань та їх вплив на управління розвитком сільських територій. *Інноваційна економіка*. 2017. №3-4[68]. С.43-49.
8. Рудь А.В., Мошенко І.О., Михайлова Л.М., Дуганець В.І., Іліяшик В.В., Павельчук Ю.Ф. Інноваційні підходи до викладання теми «Основи теорії ті розрахунку горизонтальних циліндричних решіт. *Матеріали X Всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти»* / Збірник наукових праць. Під заг. ред. І.М.Бендери, Л.Ю.Збаравської. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2014. С. 250-257

Місюк Микола

д. е. н., професор, декан економічного факультету

Заходим Марина

к. е. н., доцент, доцент кафедри

Євстафієва Юлія

к. с. н., доцент, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Ефективність освітнього процесу багато в чому визначається методикою викладання. Широке застосування уніфікованих методів і перехід на виключно письмовий контроль за оволодінням студентами предметів вивчення формально знижує роль викладача у процесі навчання. Між тим рівень підготовки й ефективність навчання знаходяться у прямій залежності від взаємодії ланки «викладач-студент».

У навчальному процесі обидві сторони мають відігравати творчу роль. Важливо уникати так званого трафаретного навчання, спрямованого на розв'язання студентами певного типу задач, коли розвиток їхнього економічного мислення стає жертвою їхньої кількості. Студент повинен навчитися розбиратися не лише у змодельованих, а й реальних економічних процесах.

Суттєву роль у підготовці студентів виконує їхня самостійна робота, особливо розвиток навиків самостійного пошуку при виконанні рефератів, курсових та інших дослідницьких робіт. Використання навчальної та допоміжної літератури може мати більший ефект, якщо за наявності певних умов активно впроваджувати у навчальний процес Інтернет. У цьому випадку межі спілкування студентів з викладачем розширюються у просторі та часі.

Методика – це система засобів, своєрідне «ноу-хау», практика викладання. Викладання – процес передачі знання від однієї особи (викладач) до тієї, яка бажає вчитися (студент). Економіка – це система знань, які здобувалися за роки навчання в університеті. Тобто, методика розглядається як система різних методичних прийомів та засобів, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності тих, хто вчиться [1, с. 6]. При цьому важливо підкреслити, що в економічному навчанні необхідна не тільки система знань та навичок, а й певний досвід творчої діяльності, соціально-економічного спілкування. В комплексі це повинно стимулювати спрямованість особистості на самоосвіту та вміння використовувати нові знання в нових ситуаціях. Таке завдання потребує широкого використання в практиці вивчення економічних дисциплін ігрових методик навчання як сучасних форм активізації навчальної діяльності.

У вузькому сенсі слова методика викладання – це оптимальне поєднання загальнодидактичних методів, прийомів і засобів навчання. Ці прийоми і засоби

застосовуються в таких відомих формах навчання, як лекції, семінари, практичні заняття, науково-дослідна робота, курсова робота, реферат, практика, випускна (дипломна) робота тощо. Проте використання цих форм завжди визначатиметься конкретними знаннями, навичками й уміннями, досвідом творчої діяльності та соціального спілкування, здібністю до самоосвіти студентів.

Проте було б невірним розглядати методику викладання тільки як суму методів, прийомів чи організаційних заходів. Це наука, що має свою теорію, практику, методологію. Тому підхід до неї має бути таким, як і до будь-якої науки. На основі вивчених закономірностей методика розробляє, з одного боку, засоби, способи та організаційні форми навчально-виховального процесу, а, з іншого – нормативні вимоги до діяльності педагога. Звідси очевидним є висновок про багаторівневий характер методики:

1-й рівень – це наука, що підпорядковує собі весь педагогічний процес на основі діалектичної взаємодії та взаємопроникнення педагогіки (теорії освіти) і дидактики (теорії навчання);

2-й рівень – вчення (наукова дисципліна) про методи навчання і виховання, закономірності навчання;

3-й рівень – закріплена сума прийомів та організаційних заходів щодо вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Тому, поряд із теорією методики, існують як загальна методика викладання, так і специфічні (поодинокі) методики викладання групи дисциплін, окремої дисципліни, її розділів і навіть окремих тем. Так, у методиці проявляється органічне і діалектичне поєднання загального, особистого та одиничного.

Методика, яка в точному розумінні слова є вченням про методи навчання і виховання, являє собою частину загальної теорії освіти і навчання – дидактики, що розробляє весь комплекс питань щодо змісту, методів і форм навчання. Дидактика ж виступає як органічна складова частина педагогіки, предметом вивчення якої є освіта, навчання та виховання людей.

Поодинокі методики викладання окремих дисциплін є ланками загальної системи педагогічних наук. Вони включають в себе та використовують основні принципи педагогіки і дидактики стосовно викладання конкретних дисциплін.

Методика покликана забезпечити реалізацію принципів дидактики, а саме:

- зв'язок теорії з практикою;
- систематичність і послідовність у підготовці фахівців;
- свідомість, активність і самостійність студентів у навчанні;
- поєднання індивідуального пошуку знань з навчальною роботою у колективі;
- поєднання абстрактного мислення з наочністю у викладанні;
- міцність засвоєння знань;
- доступність наукових знань;
- єдність навчання і виховання у всіх формах навчального процесу.

Наукові основи методики пронизують усі ланки навчально-виховної роботи.

Ні одна з існуючих у вузівській практиці форм навчального процесу (лекції, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, заліки, іспити, різні форми поза аудиторної роботи) не може бути визнана універсальною, здатною замінити інші. Тому з методичної точки зору не можна штучно роз'єднувати окремі ланки навчального процесу, необгрунтовано замінюючи їх іншими.

На кожній лекції, семінарі або практичному занятті потрібно вчитися у своїх педагогів методичній майстерності, але не забувати, що оригінальна, добре розроблена методика викладання – це одна з форм інтелектуальної власності, яка охороняється законом так само, як інші її форми.

Роль методики викладання економічних дисциплін недооцінюється. Дійсно, в практиці викладання економічних знань часто труднощі виникають не з приводу змісту економічних категорій та концепцій, а з приводу форм передачі, а головне, засвоєння цих знань на рівні мислення та поведінки людини. А це вже галузь методичних проблем навчання. Цікаво, що добре пам'ятають студенти тільки тих викладачів, які мали свою, нетрадиційну методику викладання і спілкування з ними.

Слід зауважити також, що підручники з основ економіки повинні описувати не лише економічні поняття та закономірності, зорієнтовані на інформативне навчання, а й мають містити сучасну психологічно обгрунтовану логіку і методику викладання навчального матеріалу, побудовану на особливостях психології мислення, навчання, діяльності та розвитку творчої особистості того, хто навчається. Викладач економіки повинен бути викладачем нового типу. Існує багато вимог, які пред'являються до сучасного викладача, натомість, підкреслимо те, яким викладач не повинен бути. Він не може: не поважати тих, кого навчає; не знати свій предмет; не мати почуття гумору; не володіти методикою викладання.

Список використаних джерел

1. Аксьонова О. В. Методика викладання економіки. Київ : КНЕУ, 1998. 280 с.
2. Балягіна І. А., Богорад М. А., Ковальчук Г. О. Методика викладання економіки. Київ : КНЕУ. 2003. 341 с.
3. Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. Методика викладання економічних дисциплін. Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. 224 с.
4. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.
5. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.

Мулярчук Оксана

к. с.-г.н., доцент

Овчарук Василь

д. с.-г.н., професор

Безвіконний Петро

канд. с.-г. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ВИХОВАННЯ – НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Виховання, про яке писав Аристотель ще в IV ст. до нашої ери: "Це найважливіше з усіх, що сприяють збереженню державного ладу засобів, якими сьогодні, на жаль, нехтують, - це виховання юнацтва у душі, що відповідає державному ладу" - залишається і нині одним з важливих і деякою мірою суперечливих понять.

Виховання сучасної студентської молоді суттєво відрізняється від того, яким воно було ще 10-15 років тому. Складний хід соціально-економічних реформ у державі, що зумовив зниження рівня життя, формування ринкових відносин, нівелювання звичної системи цінностей та міжлюдських стосунків, криміналізація суспільства, поширення наркоманії, підвищення ризику зараження на різні інфекційні хвороби, у тому числі СНІД – все це вимагає пошуку нових шляхів виховання молоді. Вимагає формування у молодій людини такої системи цінностей (громадянських, гуманістичних, моральних тощо), яка б не лише допомагала їй протистояти негативним впливам соціального середовища, а й свідомо, активно втілювати в життя власну життєву стратегію: будувати кар'єру, досягати громадської, професійної та особистої самореалізації [1, 2].

Головна мета національного виховання - набуття молодим поколінням і студентами, зокрема, соціального досвіду, успадкування ними духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді, незважаючи на національну належність, рис громадянина Української держави, розвинення духовності, прищеплення моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури.

Студенти аграрних вузів - це рушійна сила нашого суспільства, адже Україна завжди була, перш за все, аграрною державою і саме аграрії стояли на чолі багатьох історично-вагомих процесів [4].

Вищі навчальні заклади аграрної освіти завжди працювали і працюють на перспективу. Їх випускники покликані утверджувати загальнолюдські та національні морально-духовні цінності. Вони мають усвідомлювати, що наукові знання, найновіші виробничі технології мають сенс лише за умов, коли вони спиратимуться на високий рівень морально-духовної вихованості їх носіїв.

Кожен фахівець повинен розуміти, завчасно передбачати, якою мірою нові наукові відкриття, технології будуть сприяти людському розвитку. Тому важливими напрямками ефективної діяльності вищих навчальних закладів є демократизація, гуманізація та гуманітаризація навчально-виховного процесу, органічне поєднання в ньому національного та загальнолюдського начал.

У системі професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах має продовжуватися процес реалізації вимог програми виховання всебічно розвиненої особистості. У виховній роботі зі студентською молоддю варто використовувати різні форми: безпосередню навчальну, виробничу діяльність, участь у громадських справах, поведження у побуті [2, 3].

Дбаючи про створення оптимальних умов для виховної роботи, не варто виносити завдання виховання за рамки навчального процесу. Треба зважати на дієвість і впливовість великого спектру форм діяльності, які сприяють формуванню всебічно розвиненої особистості. Це навчальні заняття, практика, наукові гуртки, творчі студії, екскурсії, походи, різноманітні форми і види суспільно-корисної праці та ін.

У вихованні студентів, розвитку їх творчих здібностей, формуванні необхідних майбутньому фахівцеві якостей важлива роль належить спеціально організованій поза аудиторній виховній роботі. Форми її організації у вищому навчальному закладі можуть бути масові, групові та індивідуальні.

Особливістю масових форм виховної роботи є широка участь в ній студентів, а для студентів –аграріїв, це особливо важливо уміти працювати в колективі. До масових форм виховної роботи належать: святкування державних та релігійних свят, знаменних подій у житті вищого навчального закладу, проведення читацьких конференцій, тематичних вечорів, вечорів запитань та відповідей, тижнів з різних навчальних предметів, зустрічей з видатними людьми, конкурсів, олімпіад, фестивалів, виставок тощо [5].

Особливо активно студенти-аграрії беруть участь у виставках і конкурсах, де вони можуть уже сьогодні показати свої знання та застосувати їх на практиці. Так студенти Подільського державного аграрно-технічного університету активно беруть участь у різних виставках як у стінах рідного навчального закладу так і поза його межами.

Щорічний науково-практична виставка «Науковий Пікнік у вишиванках», який проводиться у другій половині квітня, прекрасно демонструє досягнення плідної співпраці молодих аграріїв та їх викладачів. Так студенти денної форми навчання спеціальності «Садівництво і виноградарство» Тетяна Почтар, Атаманчук Богдан, Анастасія Мелешук під керівництвом свого куратора кандидата с.-г. наук, доцента Оксани Мулярчук виростили у теплиці університету розсаду городніх овочів, яку гідно репрезентували на виставці.

Такі масові форми виховної роботи активізують не тільки пізнавальну активність студентів, а й розвивають уміння та навички студентів працювати в колективі.

Отже, організація виховної роботи в структурних підрозділах

університету потребує постійного вдосконалення, пошуку і приведення в дію нових форм впливу на студентів, відпрацювання нових методик. Разом з тим, потрібно активізувати традиційні види діяльності, збереження досягнень минулого. Виховання повинно носити творчий характер, орієнтуючись на проблеми пов'язані із специфікою кожного ВНЗ. Надзвичайно важливе завдання адміністрації ВНЗ і органів самоврядування полягає у створенні належних умов для розвитку та задоволення культурних потреб студентів, для їх самореалізації. Випускники університету мають бути не просто знаючими спеціалістами, а людьми творчими, духовно багатими із демократичним світобаченням.

Список використаних джерел

1. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання. Харків, 2002. С. 126-174.
2. Сметанський М. І., Галузьяк В. М. Педагогічн влада та її виховний потенціал. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 4. С. 32-38.
3. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу. Твори в 5-ти т. Т. 1. К., 1976. С. 403-421.
4. Закон України «Про вищу освіту». Освіта в Україні. Нормативна база. К.: КНТ, 2006. С.40 – 93.
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. 2005. 485 с.
6. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник НАУ*. 2008. С. 79-83.
7. Прокопова О.П. Основи формування культури спілкування фахівців сільськогосподарської галузі. *Аграрна освіта*. 2015. Вип.1. С. 344-347.

Мушеник Ірина

канд. екон. наук, доцент кафедри

Громик Андрій

канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стрімка інформація суспільства неминуче створює нові освітні стандарти, вимагає впровадження сучасних технологій у сферу освіти. Виходячи із реалій сьогодення, коли формується економічна і правова культура студентів, ми повинні формувати у них необхідні знання і уміння здійснювати пошук, опрацювання і збереження інформації, використовуючи сучасні інформаційні

технології, комп'ютерні комунікації і системи

Одним із перспективних напрямів вирішення актуальних проблем є розробка та впровадження у навчальний процес науково обґрунтованих високоефективних інтенсивних технологій, які забезпечують здобуття гарантованої якості навчання в найкоротші строки.

Дисципліна “Комп'ютерне моделювання складних економічних систем” відображає важливий напрямок розвитку сучасного моделювання, за допомогою якого розглядаються питання пов'язані з використанням моделей та методів для прийняття найкращого рішення у різних галузях діяльності людини. Економіко-математичне моделювання є універсальним інструментом аналізу та дослідження виробничих та фінансово-господарських процесів і явищ.

Основними причинами швидкого поширення методів економіко-математичного моделювання є різке ускладнення сучасної економічної практики, викликане високим рівнем розвитку виробництва, зростанням темпів науково-технічного прогресу, вимогами підвищення ефективності використання природних ресурсів.

До основних моделей викладання навчального матеріалу відносять: моделювання, проектування, дослідження, ділові ігри тощо.

Моделювання – це такий метод навчання, який передбачає залучення студентів до вирішення спрощених реальних процесів. При цьому студенти виконують роль реальних персонажів (виробників продукції, споживачів). Перед ними ставляться конкретні цілі, наприклад, одержати прибуток. Для виконання ролей студентам пропонуються ті чи інші ресурси, і їм доводиться приймати рішення щодо їх використання. Моделювання має ряд переваг над традиційними методами навчання. Так, як показують дослідження, залучення студентів до участі у моделюванні реальних процесів сприяє кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу і формуванню у них позитивного ставлення до навчального предмета. При цьому студенти набувають більшої впевненості у власних здібностях приймати конкретні рішення. Зокрема, у моделюванні бізнесу студентам доводиться вирішувати, яку ціну призначити за свою продукцію. Також вони знайомляться з теоретичною моделлю реального життя, наприклад як на ринках встановлюються ціни.

Моделювання *або демонстрація* вмінь чи моделей навчання сприяє формуванню вмінь і визначенню стратегій навчального процесу як шляхом безпосередньої (живої) демонстрації, так і за допомогою телебачення, навчальних фільмів та інших засобів масової інформації. На практиці моделювання ситуацій дає ефективні результати тільки після багаторазового повторення. На думку англійських педагогів, моделювання і демонстрація є дуже ефективним методом як для усвідомлення будь-якого педагогічного поняття або явища, так і для формування вмінь. З іншого боку, моделювання і демонстрація практично закріплюють теоретичні знання.

Разом із тим, моделювання, як і кожна методика навчання, має деякі

недоліки. Так, наприклад, щоб його можна було застосовувати у навчальному процесі, треба спрощувати реальні процеси, з іншого боку, велике спрощення реальних процесів може призвести до спотворення економічних знань. Тому доцільно розглянути наступний метод проектування.

Проектування – це такий метод навчання, який передбачає формування в студентів знань, умінь і навичок через проектну діяльність. В основу методу проектування покладена ідея, яка складає суть поняття «проект» і передбачає вирішення якої-небудь проблеми на основі знань із різних наук. Наприклад, дуже гострою залишається проблема міст – забруднення навколишнього середовища відходами побуту. Виникає проблема: як домогтися повної переробки всіх відходів? Тут потрібні знання хімії, екології і економіки. Виходячи із вище сказаного доцільно розглянути і наступний метод це метод дослідження.

Дослідження як метод викладання можна розглядати по-різному. Більшість педагогів сходяться з думкою, що дослідження допомагає студентам навчитися ставити запитання відносно поведінки людини і намагатися шукати на них відповіді за допомогою детального аналізу фактів. Викладання за методом дослідження починається із формулювання проблеми. Студенти знайомляться із невідомою подією. Після ознайомлення з проблемою або подією вони повинні запропонувати можливі пояснення і задати запитання..

Студенти вивчають, аналізують дані і шукають закономірності, намагаючись перевірити свої першопочаткові припущення. На закінчення студенти роблять висновки. Вони переглядають свої гіпотези, дають краще пояснення одержаних ними результатів і виявляють нові проблеми.

Дослідження – це такий метод навчання, який передбачає залучення студентів до аналізу проблем і виявлення у них закономірностей, які допомогли б їм переконатися у правильності висунутих гіпотез. Слово «гіпотеза» в перекладі з грецької мови означає «основу», «передбачення». Це передбачувальні судження і разом з тим – сам процес висунення, обґрунтування і доведення якихось ідей.

Гіпотеза – не просто припущення, а обґрунтована пропозиція. Доводити її можна різними шляхами – аналогією, експериментом, застосуванням загального закону в конкретній ситуації. Один із методів інтенсивного вирішення гіпотез – «мозковий штурм» чи «мозкова атака». Цей метод полягає в колективній творчості з вирішення якоїсь проблеми. В пошуках істини учасники зустрічі думають над певною проблемою чи гіпотезою, доповнюють один одного, підхоплюють і розвивають корисні ідеї, виявляють свої творчі здібності, розвивають творче мислення. Від дискусії метод «мозкового штурму» відрізняється новизною проблеми і відсутністю готових рішень, більшою самостійністю і творчою активністю учасників, комплексним підходом до вирішення проблеми.

Економічна підготовка студентів значно поліпшується, якщо в навчальному процесі застосовувати комп'ютери для проведення ділових ігор.

Наприклад, у багатьох навчальних закладах використовується ділова гра MESE «Моделювання менеджменту та економічної діяльності», запропонована представництвом Junior Achievement Inc. в Україні. Ця ділова гра ілюструє, яким чином рішення в сфері бізнесу можуть бути інтегровані з метою досягнення успішної стратегії. За допомогою комп'ютера студенти можуть «власноручно» приймати стратегічні рішення. Вони повинні скрупульозно спланувати й усвідомлювати кожний елемент стратегії своєї компанії – ціну, виробництво, маркетинг, інвестиції підприємства, його наукові розробки й розвиток. Вирішальним чинником є те, що кожне рішення відображає стратегію компанії у цілому.

Сучасний стан розвитку вищої економічної школи характеризується збільшенням обсягів навчальної інформації з одночасним зменшенням термінів навчання, що зумовлює необхідність інтенсифікації навчального процесу. Аналіз існуючого стану проблеми дав змогу зробити висновок про те, що відсутність системного підходу до інтенсифікації навчальної діяльності студентів заважає вирішити проблему інтенсифікації навчального процесу в цілому.

Список використаних джерел

1. Бурлаков О. С., Кінаш І.А. Суть інформаційно-комунікаційних технологій в сучасній освіті. Матеріали XI Всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв в навчальних закладах вищої та професійної освіти» (16-17 квітня, 2015, Кам'янець-Подільський) : Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2015. С. 239–242.
2. Бордюг О.В. Кінаш І.А. Експертні системи як засіб підвищення професійної спрямованості навчання. *Матеріали наукової конференції молодих вчених КПНУ імені Івана Огієнка КПНУ ім. І. Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2012. С. 110-114.
3. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник НАУ*. 2008. – С. 79-83
4. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
5. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.
6. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.
7. Медведєв М. Г., Барановська Л.В. Ігрові методи моделювання економічних систем. К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2001. 116 с.
8. Наконечний С.І., Савіна С.С. Математичне програмування. Київ : КНЕУ, 2003. 452 с.
9. Сава А.П. Еволюція теоретичних знань та їх вплив на управління розвитком сільських територій. *Інноваційна економіка*. 2017. №3-4 [68]. С.43-49.

М'ялковський Руслан

доктор с.г.н., доцент, завідувач кафедри

Петрище Ольга

к.с.г.н., асистент

Лобуцько Юлія

к.е.н., асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ, ЯК ОБ'ЄКТА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Земельні відносини передбачають наявність певного кола суб'єктів, які здійснюють їх публічне регулювання. Обсяг, характер, методи і засоби такого регулювання обумовлюються насамперед внутрішньою природою, специфікою відносин, що регулюються. Коло суб'єктів, які здійснюють владне регулювання різних за своєю юридичною природою суспільних відносин, неоднакове. У доктрині земельного права вживаються терміни «управління у галузі земельних відносин», «державне управління земельним фондом», «державне регулювання земельних відносин».

Управління у галузі земельних відносин доцільно визначати як діяльність із використанням владного примусу, спрямовану на забезпечення раціонального використання, охорони та відтворення земель.

Буквальне ж розуміння терміну «управління земельним фондом» значно вужче і означає розподіл та перерозподіл земель та організацію їх використання. Виходячи із такого визначення, управління земельним фондом є складовою управління у галузі земельних відносин [1].

Земля як об'єкт економічних відносин – земля як предмет праці, знаряддя і засіб праці та виробничі відносини, які виникають у процесі її використання й привласнення результатів праці. Земля – природне середовище, в якому народжується і живе людина, природна матерія і територіальний простір існування та розвитку людського суспільства, матеріальна основа виробництва.

У процесі виробництва земля відіграє неоднакову роль. Як об'єкт спрямування праці людини для підтримання чи підвищення родючості, продуктивності, вона є предметом праці. Як середовище і засіб впливу на певні предмети праці, наприклад рослинні організми, – знаряддям і засобом праці. Як засіб отримання необхідної суспільству продукції – засобом виробництва (головним засобом виробництва у сільському та лісовому господарствах) і важливим речовим фактором в інших сферах виробництва. Тривалий час людина ставилася до землі як до передумови, наданої їй природою із зростанням кількості жителів Землі стає очевидною обмеженість створених безпосередньо природою життєвих умов, а відтак – закріплення й відстоювання земельних площ, які належать певним спільнотам людей. Новий етап у

відносинах між людьми з приводу землі як об'єкту економічних відносин пов'язаний із розвитком відтворювального господарства (обробкою землі та вирощуванням на ній певних культур). Відповідні відносини з приводу володіння та використання землі складаються при вилученні частини земельних площ із господарського обороту, наприклад для оборони країни. Таким чином формується власність на землю. З освоєнням землі об'єктами економічних відносин стають власне земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси її континентального шельфу та морської економічної зони. Через велику різноманітність комбінацій рельєфу, фізико-хіміко-біологічних властивостей та кліматичних умов земля формує істотно відмінні господарські можливості, які відображають у земельному кадастрі. Враховуючи їх, суспільство обирає різні напрями використання землі. Земельний кодекс України встановлює поділ земель за цільовим призначенням. Вся територія України дорівнює 60,4 млн. га, хоча з повторним урахуванням окремих площ вона значно більша. Обмеженість земель потребує раціонального їх використання (доцільне використання природної родючості й продуктивності, а також їх підвищення внаслідок застосування інтенсивних технологій, раціонального поєднання культур, спеціалізації) [2]. Сукупність (підсистема) економічних відносин з приводу використання та привласнення отриманих на землі результатів праці формує аграрний устрій країни, який знаходить відображення в земельному кодексі країни. Основними елементами цього устрою є земельна власність і рентні відносини. Земельна власність - сукупність виробничих відносин між людьми з приводу привласнення землі як предмета природи, а також створеного сільськогосподарськими працівниками необхідного і додаткового продукту. Земельна власність є частиною загальної власності, одним з найголовніших видів національного багатства. З економічної точки зору земельна власність виражається у певній сукупності економічних категорій (земельна рента, ціни на сільськогосподарську продукцію, орендна плата за землю, диференціальна земельна рента та ін.). З юридичної точки зору земельна власність виражається в категоріях землеволодіння, землекористування тощо. В кожній економічній системі існують різноманітні форми земельної власності серед яких виділяється домінуюча форма. За капіталістичного способу виробництва такою формою є приватна власність на землю, яка базується на використанні праці найманих працівників [3].

Економіко-правовий механізм у галузі використання, охорони та відтворення земель включає в себе систему засобів майнового характеру, що спрямовані, з одного боку, на створення фінансової основи для виконання функцій держави у галузі земельних відносин, а з іншого — на стимулювання економічними засобами раціонального використання, охорони та відтворення земель [4].

Основним принципом економічного стимулювання раціонального використання і охорони земель є платність. Він означає, що використання землі в Україні здійснюється за відповідну плату. Безплатність землекористування,

яка довгий час була головним принципом земельного права, призводила до нерационального використання земель, необґрунтованого закріплення за господарюючими суб'єктами великих земельних угідь, які найчастіше залишались невикористаними, породжувала споживацьке ставлення до земельних ресурсів [5].

Поняття плати за землю законодавчо не закріплене, проте, виходячи із положень законодавства, плату за землю можна визначити як періодичний платіж, що підлягає сплаті землевласниками та землекористувачами за використання земельних ділянок на користь власника земельної ділянки або держави.

Список використаних джерел

1. Удзилович І.С. Землеустрій в Україні: еволюція його змісту в сучасних умовах. *Землевпорядкування*. 2001. № 1. С 32-35.
2. Хвесик М.А. В.А. Голян, А.І. Крисак Інституціональні трансформації та фінансово-економічне регулювання землекористування в Україні. Київ : Кондор, 2008, с.512.
3. Третяк А.М. Економіка землекористування та землевпорядкування. Навчальний посібник. Київ : ТОВ ЦЗРУ, 2004. 542 с.
4. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. Новітнє земельне законодавство України: *Збірник нормативно-правових актів*. Харків : ТОВ «Одіссей», 2004.
5. Гоштинар С. Л. Правове забезпечення ведення земельного кадастру. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. Вип. 22. С. 745 – 748.
6. Кушнірук Т. М., Лобанова О. П., Ясінецька І.А. Еколого-економічний механізм управління сільськогосподарським землекористуванням України. *II International Scientific Conference Economy and Society: a Modern Foundation For Human Development: Conference Proceedings, Part II, June 23th, 2017*. Leipzig, Germany: Baltija Publishing. pp.97-100.
7. Потапський Ю. В., Трач І. В., Ясінецька І.А. Сучасний стан і проблематика удосконалення ведення державного земельного кадастру в Україні. *Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції «Геодезія, землеустрій, геоінформатика в Південному регіоні: сучасний стан та перспективи розвитку» м. Одеса, 4-6 жовтня 2017*. С.25-28.
8. Ясінецька І.А., Ковтуняк І. П., Петрище О. І. Використання земельних ресурсів України. *Матеріали Науково-практичної конференції молодих учених і спеціалістів «Наукові основи ефективного розвитку галузі землеробства та використання земельно-ресурсного потенціалу України»*. Київ, 1-3 листопада 2017. С.79-82.
9. Бойко О.Г. Соціально-економічні та екологічні засади землекористування урбанізованих територій. *Зб. наук. праць ЛДАУ*. 21(2). 2014. С. 190-196.
10. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

М'ялковський Руслан

д.с.-г.н., доцент, завідувач кафедри

Безвіконний Петро

канд. с.-г. наук, доцент

Петрище Ольга

канд. с.-г. наук, асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Екологічне виховання – невід'ємна складова навчально-виховної роботи. Екологічне виховання – спосіб впливу на почуття людей, їх свідомість, погляди і уявлення. Але будь-яке виховання, в тому числі екологічне, повинне ґрунтуватися на освіті, насамперед екологічній. Мета освіти – формування фізичного та психічного, духовного здоров'я людини і всього суспільства. Освіта сама по собі не гарантує захисту від нерозумного, а то і злочинного ставлення до природи, а отже, і до людей. Екологічна освіта охоплює сферу знань, умінь і навичок, необхідних для дбайливого відношення до природного середовища. Екологічні знання людини набувають сьогодні не лише теоретичного значення але й практично необхідного характеру. Саме поняття екологічної освіти зумовлює ставлення до екологічного знання не тільки як до наукових розробок в галузі природного середовища чи збереження біосфери, а й поступове втілення у щоденну практику цього знання на рівні усвідомленого стилю життя [1].

Принцип загальності – означає, що екологічна освіта та виховання повинні охоплювати все суспільство з урахуванням індивідуальних особливостей – вік, стан психіки, зокрема темпераменту, освітній ценз, інтереси та стимули різних груп соціально-професійних категорій населення.

Принцип комплексності екологічної освіти та виховання, як принцип загальності, має правові (юридичні) і методичні аспекти.

Екологічне виховання, освіта – єдиний процес впливу на свідомість людей і він повинен здійснюватися в комплексі, з врахуванням науково обґрунтованих методичних вимог.

Принцип безперервності – зобов'язує всіх суб'єктів діяльності в сфері екологічної освіти та виховання забезпечити узгоджений процес на всіх ступенях освіти та виховання – дошкільного, шкільного, вузівського і післядипломного, чого вимагають Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" і "Концепція екологічної освіти та виховання в Україні" [1, 2].

Природоохоронна освіта і виховання – це проблема першочергового значення, без якої неможливо поліпшити стан навколишнього природного середовища. В розвинутих країнах це зрозуміли вже давно. Наприклад, в

Голландії з 1919 р. діє служба дитячого і шкільного виховання. Заняття ведуть так, щоб діти самі відкривали для себе природу в практичному спілкуванні з нею. Знання, отримані на основі практики, зберігаються довше, ніж придбані з підручників. Такі знання формують основи совісного, естетичного виховання, екологічної свідомості як складової частини загальної культури людини. В нашій країні тільки наприкінці 60-х рр. почали створювати мережу науково-педагогічних установ для вивчення цієї проблеми [3].

Виховання та освіта з питань екології, охорони природи є важливим елементом загальної екологічної підготовки майбутніх фахівців аграрних вузів.

У подоланні сучасної глобальної екологічної кризи визначальним є формування екологічної свідомості, культури і цілісного екологічного світогляду. Тому екологічна освіта і виховання є одним з пріоритетних напрямів державної політики [4].

Наявність екологічної культури допомагає майбутньому фахівцю усвідомити власний виховний потенціал як майбутнього спеціаліста, який має володіти методикою еколого-виховної роботи на виробництві. Важливим компонентом екологічної вихованості є екологічна свідомість особистості, тобто сукупність знань, уявлень людини про її взаємозв'язки, взаємозалежності, взаємодію зі світом природи. На цьому ґрунтується позитивне ставлення до природи, а також усвідомлення людиною себе як її частини.

Важливою якістю екологічного виховання особистості є сформованість у неї екологічної відповідальності, тобто усвідомлення необхідності брати на себе конкретні зобов'язання для гармонізації її зв'язків із навколишнім середовищем та здатність прогнозувати наслідки власної діяльності [5].

У вузах курс «Основи екології» введено як обов'язкову нормативну навчальну дисципліну до циклу природничих, гуманітарних та соціально-економічних дисциплін. У переліку напрямів і спеціальностей передбачено спеціальність «Екологія та охорона навколишнього середовища» та відповідні спеціалізації. Розробляється державний стандарт зі спеціальності 0708 «Екологія».

Досить активну позицію щодо розповсюдження і поглиблення екологічних знань займають державні управління екологічної безпеки в областях. Універсальність проблеми обумовлює різноманітність форм і підходів до її вирішення у різних регіонах, що заслуговує позитивної оцінки.

В Хмельницькій області провідну роль у формуванні екологічної свідомості населення відіграють заклади освіти. Облдержадміністрація визначила 29 опорних шкіл екологічного профілю з вивченням основ екології як самостійної дисципліни. Налагоджено позашкільну екологічну діяльність. Упродовж року юннати посадили близько 330 тисяч дерев і кущів, виготовили майже 5 тисяч годівниць і шпаківень, впорядкували понад 900 джерел, взяли під охорону 1,5 тисячі мурашників. При держуправлінні створено філію Хмельницького технологічного університету Поділля, на базі якої проводиться студентська екологічна практика [6].

Певну роль у системі екологічної освіти і виховання відіграють також установи природно-заповідного фонду при тісній взаємодії з навчальними закладами.

Підготовка фахівців з напрямку «Екологія» здійснюється і в інших навчальних закладах різних форм власності. Так у Подільському державному аграрно-технічному університеті уже багато років готують висококваліфікованих спеціалістів в галузі екології та раціонального природокористування.

Так в межах України за останні три роки підготовлено 505 молодших спеціалістів, спеціалістів та бакалаврів, другу вищу освіту за спеціальністю «Екологія» здобули 590 фахівців. Близько 5500 фахівців підвищили кваліфікацію за цільовими замовленнями міністерств та відомств. Усі ці зрушення заслуговують позитивних оцінок, але зрозуміло, що для України цього явно недостатньо.

Саме екологічна освіта та виховання, які спираються на нову екологічну етику здатні формувати всебічно розвинену особистість з раціональним, науково обґрунтованим ставлення до природи.

Список використаних джерел:

1. Концепція неперервної екологічної освіти та виховання в Україні. *Інформаційний збірник міністерства освіти України*. 1995. №14. С.4–5.
2. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
3. Прокопова О.П. До проблеми формування екологічної культури як складової професійної культури фахівця. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*. 2014. Вип. 688. С. 129-136.
4. Прокопова О.П. Основи формування культури спілкування фахівців сільськогосподарської галузі. *Аграрна освіта*. 2015. Вип.1. С. 344-347.
5. Івончик Г.Ф. Пенькова О.І. Про деякі аспекти екологічної освіти школярів: Соціальна-гуманітарна освіта України та шляхи її розбудови. Київ : Наукова думка, 1997. 341 с.
6. Ярчук Г. Екологічне виховання: сутність та основні напрями. *Вища освіта України*. 2008. № 2. С. 91–97.
7. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Київ : НАУ, 2008. С. 79-83.
8. Бойко О.Г., Дорошенко О.Л., Гойсюк Ю.В., Трач С.В. Міжпредметні зв'язки на кафедрі агрохімії та ґрунтознавства при підготовці техника-еколога. *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв в навчальних закладах вищої та професійної освіти* : Матер. Всеукр. Наук.-метод. конференції. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 299-301.

Назарова Лідія

заступник директора з навчальної роботи
Відокремлений структурний підрозділ «Слов'янський коледж
Луганського національного аграрного університету»
м. Слов'янськ

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Одним із найважливіших завдань сучасного суспільства і, насамперед, системи освіти, є збереження здоров'я підрастаючого покоління.

Останніми роками в Україні спостерігаються негативні тенденції в динаміці показників стану здоров'я студентів, а тому проблеми здоров'я підрастаючого покоління набувають особливої актуальності.

Кількість абсолютно здорової молоді за останні роки знизилась з 24% до 16%.

Біля 20 – 26% молоді, які часто хворіють. Основними причинами такого стану є погіршення екологічної ситуації, економічні проблеми в країні; падіння рівня життя населення, зниження рівня медичного обслуговування, збільшення педагогічного навантаження на здобувачів освіти. Певне місце займають недоліки в організації освітнього процесу, недостатня обізнаність студентів з дотриманням здорового способу життя.

Тому, на перший план висувається проблема включення здоров'я в число життєвих цінностей здобувачів освіти, формування у них здоров'я збережувальної компетентності як передумови й запоруки здорового способу життя. Здоров'язбережувальна компетентність включає певний обсяг знань про здоров'я та чинники його збереження, сформоване ціннісне ставлення до здоров'я, комплекс здоров'язбережувальних життєвих навичок і здатність використовувати їх у відповідних життєвих ситуаціях. Забезпечити можливість для закріплення життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю можливо шляхом залучення студентів до різних видів активної діяльності у цілеспрямовано створеному здоров'язбережувальному середовищі.

Робота педагогів закладу фахової передвищої освіти направлена на оволодіння і застосування здоров'язбережувальних освітніх технологій [2].

- Організаційно-педагогічні здоров'язбережувальні освітні технології визначають структуру освітнього процесу, яка сприяє подоланню перевтоми та гіподинамії;

- Психолого-педагогічні здоров'язбережувальні освітні технології пов'язані з безпосередньою працею викладача зі студентами протягом навчального часу на заняттях.

- Навчально-виховні здоров'язбережувальні освітні технології містять програми навчання культури здоров'я студентів, мотивація до ведення здорового способу життя, попередження шкідливих звичок.

- Позанавчальна робота зі здобувачами освіти та їх батьками.

Впроваджуючи здоров'язбережувальні освітні технології в освітній процес, педагоги повинні:

- знати основні причини порушень здоров'я;
- відокремлювати чинники, що сприяють зміцненню здоров'я здобувачів освіти;
- окреслювати передумови і показники порушення здоров'я та рекомендації щодо відновлення здоров'я;
- знати чинники формування здоров'язберігаючого середовища в освітній діяльності;
- пояснювати причини зниження працездатності учасників освітнього процесу та шляхи її підвищення;
- класифікувати і характеризувати здоров'язбережувальні технології в освітній діяльності;
- розуміти принципи побудови індивідуальної оздоровчої системи;
- знати профілактичні заходи щодо запобігання професійних захворювань.

Є взаємозв'язок між ставленням викладача до свого здоров'я, його потребою вести здоровий спосіб життя, рівнем обізнаності з питань здоров'язбереження і відповідного впливу на здобувачів освіти.

Про сформованість здоров'язбережувальних компетенцій викладача закладу фахової передвищої освіти можна говорити тільки тоді, коли педагог не лише володіє знаннями про здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальні технології, а й усвідомлює цінність здоров'я, мотивований до здоров'язбережувальної діяльності, реалізує знання і вміння на практиці [1].

Підготовка студентів до використання здоров'язбережувальних технологій під час навчання у навчальному закладі допомагає сформувати компетентності, які в майбутньому дозволять здобувачам освіти зберегти власне здоров'я [3].

Компетентності студента:

- планувати та організовувати освітню діяльність у відповідності до основних вимог здоров'язберігаючого середовища;
- організовувати самостійну оздоровчу роботу, здійснювати її діагностику та контроль;
- аналізувати причини зниження працездатності роботи під час освітнього процесу, виявляти причини академічної неуспішності в навчанні, недоліків у поведінці та усувати їх;
- здійснювати самооцінку та контроль фізичного і психологічного стану організму;
- самостійно займатися здоров'язбереженням;
- здійснювати профілактичні заходи щодо захворювань.

Формування здоров'язбережувальних компетенцій – це цілеспрямований процес, який передбачає мотивацію до здоров'язбережувальної діяльності,

регулярної рухової активності, підвищення фізичної підготовленості, здорового способу життя.

Формування позитивного ставлення до власного здоров'я та позитивної мотивації на здоровий спосіб життя – це процес сприяння студентів в усвідомленні ними здоров'я, як найвищої життєвої цінності, переконання дбати про своє здоров'я шляхом дотримання правил здорового способу життя, включення у процес його індивідуальних можливостей і здібностей.

Список використаних джерел

1. Андрищенко Т.К. Формування здоров'язбережувальної компетентності як соціально-педагогічна проблема. *Наук. вісн. Волин. нац. університету ім. Лесі Українки: Пед. науки.* 2012. № 7.

2. Бондаренко О.М. Формування валеологічної культури особистості як шлях реалізації вимог принципу гуманізації освіти. *Проблеми гуманізму і освіти: зб. матеріалів наук. - метод. конф.* Вінниця: Універсум Вінниця, 2002. Т.1.

3. Ващенко О., Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров'я збережувальних технологій у навчально-виховному процесі. *Здоров'я та фізична культура.* 2006. № 8.

Небельська Світлана

викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії

Небельський Віталій

викладач історії і права, спеціаліст вищої категорії

Нестор Марія

викладач хімії, біології, екології,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Чернівецький коледж

Львівського національного аграрного університету

м. Чернівці

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ НА ЗАНЯТТЯХ У ВНЗ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

Світ науки і техніки, що активно розвивається, з кожним днем збільшує потік інформації. Отже, зростає і обсяг навчального матеріалу, вимоги до якості його засвоєння студентами. Все це вимагає застосування методу «згортання» великих блоків інформації до найголовніших понять. Виходячи з вищевикладеного завдання педагога полягає у максимальній оптимізації й структуруванні нового матеріалу, зроблені його більш наочним і зрозумілим, що у свою чергу допоможе сформувати успішну, творчу, самодостатню особистість, гідного громадянина своєї країни. Розвиток у студентів

самостійного креативного мислення, підготовка їх до творчої праці, безперервної освіти досягається за рахунок формування навичок самостійної роботи з підручниками, словниками, довідковою літературою, планування власної діяльності тощо. Зауважимо, що головною умовою при цьому стає перетворення традиційного навчального процесу, побудованого на засадах суб'єкт-об'єктних відносин педагогів зі студентами, на освітній простір життєтворчості, насичений різноманітними новаціями.

Отже, завдання навчальних закладів зводиться до того, щоб навчити вчитися. Виходячи з цього, виникає конфлікт невідповідності між збільшенням обсягу навчальної інформації та фактором обмеженого часу навчання. Ця проблема може бути вирішена за рахунок оптимізації навчального процесу через систематизацію, структурування, і одночасно розширення навчального матеріалу шляхом використання ментальних карт.

Виходячи з цих позицій британський письменник і автор книг з популярної психології Тоні Бьюзен (Tony Buzan) – родоначальник ментальних карт – і взяв таку назву. Переклад може бути різним: ментальні карти, карти-розуму, карти думок, інтелект-карти, карти пам'яті, тощо, але ключовим буде залишатися слово «карта».

Ментальні карти – це сукупність діаграм і схем, котрі в наочному вигляді демонструють думки, тези, пов'язані між собою та об'єднані загальною ідеєю; спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем; зручний інструмент для відображення процесу мислення та структуризації інформації у візуальній форм.

Залежно від обсягу або застосування Т. Бьюзен розрізняє такі типи ментальних карт:

- стандартні карти (standard maps) – безліч класичних ментальних карт, що слугують для засвоєння, запису ідей і розкриття власної індивідуальності;
- швидкісні карти, або карти-блискавки (speed maps) стимулюють розумові процеси (що я знаю з цієї теми). Картою може стати, наприклад, короткий одноколірний конспект, зроблений перед заняттям;
- майстер-карти (master maps) – дуже об'ємні карти цілої галузі знань, наприклад за матеріалами одного семестру. Вони часто складаються безперервно і призначені для загального огляду з усієї теми;
- мега-карти (mega maps) пов'язані одна з одною. Це – центральна карта (з відносно малою кількістю рівнів), яка пов'язана з наступними, у яких представлені деталі або додаткові аспекти. [1]

Програми для створення ментальних карт off-line:

- 1) **FreeMind** – безкоштовна програма для створення ментальних карт, яка працює на будь-якій платформі, що підтримує Java.
- 2) FreeMindMap-Freeware - безкоштовна програма, побудована на векторній графіці.

Програми для створення ментальних карт on-line:

- 1) **BubblUs** (www.bubbl.us) - безкоштовна on-line програма із зручною

навігацією. Ідеально підходить для проведення мозкового штурму.

2) **MindMeister** (www.mindmeister.com) варта уваги для тих, у кого невеликі дизайнерські запити естетика. Хоча, навіть у безкоштовній версії програма володіє досить широким функціоналом: різні стилі і кольори блоків, зміна кольору тексту і його накреслення.

3) **Coggle** (www.coggle.it) – інструмент, що передбачає окрім тексту використання, схем, малюнків, посилань на інші Інтернет-сторінки, зміну кольорів, збереження готової схеми в декількох форматах (PDF чи PNG) та інтеграцію з Google Drive.

4) **XMind** (www.xmind.net) – популярна крос-платформена програма (Windows/Mac/Linux) для складання ментальних карт. Існує кілька версій: безкоштовна з урізаними можливостями і платна з розширеним функціоналом.

Пропонуємо 8 простих правил створення ментальних карт:

1. Починаємо з центральної ідеї посередині чистого аркушу, використовуючи малюнок і хоча б 3 кольори.

2. Використовуємо картинки, символи, коди і заповнюємо ними весь вільний простір.

3. Вибираємо ключові слова і друкованим текстом наносимо на гілки, використовуючи верхній та нижній регістр.

4. Кожен елемент (слово/картинка) повинен мати власну гілку.

5. Лінії повинні бути з'єднані, починаючи від центральної ідеї. Центральні лінії товстіші, органічні і текучі. Всі наступні гілки стаючи тоншими в залежності від радіального розходження від центру.

6. Робимо лінії такої ж довжини, як і слово/картинка.

7. Використовуємо кольори на власний розсуд і на всій карті пам'яті.

8. Використовуємо акценти і показуємо асоціації на своїй карті пам'яті.

Розкриємо найбільш поширені способи використання ментальних карт (табл. 1.1).

Таблиця 1. Способи використання ментальних карт

Мозковий штурм	Створення нотаток	Планування	Управління нарадою
вільний потік ідей, наштовхує на нові думки через асоціації	більш ефективно можна робити нотатки, оскільки більш легко їх можна переглянути і запам'ятати	розробка планів проєктів, бізнес-стратегії, планування заходів тощо	підготовка і поширення інформації для зустрічей, створення швидких презентацій, призначення завдань

Таким чином, використання ментальних карт: покращує пам'ять; надають вільний потік ідеям; структурує інформацію, дозволяючи відображати ієрархію і відносини між окремими темами, даючи можливість бачити загальну картину; покращує зв'язок. Хмарний майндмепінг дозволяє зміцнити більш ефективно співпрацю між викладачами і студентами. За допомогою карт можна легко візуалізувати і пояснити навіть комплексну проблему.

Список використаних джерел

1. Блог Тоні Бьюзена URL : <http://www.thinkbuzan.com/intl>.
2. Карти розуму URL: <https://sites.google.com/site/kartyrozumu/>
3. Техніка інтелектуальних карт (mind mapping) для організації думок і не тільки URL: <http://world-ny.com/mind-mapping-technique/>

Недільська Уляна
канд. с.-г. наук, доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ФІЗІОЛОГІЯ РОСЛИН ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ОСНОВА АГРОНОМІЧНИХ НАУК

Україна має великі можливості розвитку рослинництва з урахуванням досягнень сучасної фізіології рослин. У підготовці фахівців аграрної галузі курс фізіології рослин посідає одне з центральних місць. Це визначається простою істиною: врожай сільськогосподарських рослин є підсумком їхньої життєдіяльності, росту і розвитку залежно від метаболічних процесів. Сукупність цих біологічних феноменів становить основу технологічних рішень, прийнятих у галузі рослинництва, селекції і землеробства. Тому розуміння законів життєдіяльності рослин і уміння використовувати їх для керування продукційним процесом складає важливий компонент професійної підготовки фахівця сільського господарства [1].

Сучасна фізіологія рослин аналізує процеси, що проходять на різних рівнях організації: молекулярному, субклітинному, клітинному, тканинному і цілого організму. Однак, слід відмітити, що в рослині всі процеси взаємопов'язані. Зміна одного з них відображається на всій життєдіяльності організму. Пізнавати закономірності життя органічної природи на конкретних прикладах з рослинного світу можна отримати розуміння проявів їх функцій у всій його багатогранності. Фізіологія рослин розкриває єдність організму і умов середовища, взаємозв'язок і взаємообумовленість всього рослинного організму та окремих його частин. Вивчення закономірностей життєвих процесів у рослин розкриває важливу роль, яку відіграють рослини на нашій планеті.

Фізіологія рослин як, теоретична основа рослинництва і землеробства розробляє й науково обґрунтовує численні заходи в сільськогосподарському виробництві, які спрямовані на підвищення врожаю та поліпшення його якості. Зокрема, спостерігається підвищення антропогенного навантаження на природу, глобальне потепління клімату, розширення посушливих й засоленних територій, збільшення майже в два рази населення планети. Нині одним із актуальних і перспективних напрямків в біології є розкриття механізмів

адаптаційного синдрому й історико-методологічного аспекту поступового накопичення та відповідної інтерпретації знань, отриманих вітчизняними вченими за допомогою різноманітних методів [2].

Живим системам, в тому числі рослинному організму, притаманна вища форма цілісності, нерозривний зв'язок та взаємозумовленість складових його компонентів. Фізіологія рослин має велике як теоретичне, так і практичне значення. Для деяких наук вона є теоретичною основою (практичне землеробство, екологія, охорона природи, фармакологія і ін.), інші (ботаніка, фізика, хімія) самі для неї є базисом. Фізіологія рослин є фундаментальною основою всіх агрономічних наук. З урахуванням отриманих показників аналізування росту і розвитку рослин обґрунтовують всі агротехнологічні прийоми вирощування культур. Дозволяє здійснювати своєчасний контроль за ростом і розвитком рослин, вносити корективи в процеси, що відбуваються в рослинах, управляти ходом формування урожаю. Уміння орієнтуватися в процесах, що протікають в рослинах, є необхідною умовою при підготовці висококваліфікованих фахівців.

Ґрунтуючись на знаннях фізіологічних процесів, студенти повинні вміти викласти принципові засади технології вирощування сільськогосподарських рослин і реалізації їх потенційної продуктивності. Виходячи з цього, зусилля викладачів повинні бути спрямовані не тільки на вирішення освітніх завдань, а й на розвиток особистісних і інтелектуальних якостей майбутнього фахівця, максимально використати науковий потенціал та інноваційні можливості в освітній діяльності. Таким чином, засобами курсу «Фізіологія рослин» необхідно вирішувати не тільки завдання, пов'язані з формуванням у студентів системи знань про життєдіяльність рослин і пов'язані з ними вміння, а й завдання виховання і розвитку особистості.

Перед фізіологами рослин стоять завдання – вивчити особливості фізіологічних процесів рослини за тих чи інших умов вирощування, пізнати механізм окремих функцій і на цій основі розробити елементи підвищення врожайності рослин і поліпшення його якості. Взаємна координація комплексу процесів забезпечує існування рослин в постійно змінних умовах зовнішнього середовища, що формує продуктивність агрофітоценозів.

В результаті вивчення дисципліни необхідно досліджувати функції цілої рослини і функції посіву, як єдиної системи. Інтенсивне застосування мінеральних добрив, гербіцидів, фізіологічно активних речовин, хімічних препаратів для захисту рослин від хвороб і шкідників вимагає глибокого і всебічного вивчення їх впливу на рослинний організм з метою збільшення валових зборів сільськогосподарських культур за рахунок підвищення врожайності з одиниці посівної площі. Урожай зібраної площі посіву сільськогосподарських культур є результатом взаємозв'язаних фізіологічних процесів рослин, що визначається особливостями конкретного виду і сорту рослин, умовами в яких він вирощується.

Вирішення поставлених перед фізіологією рослин завдань має значення

для розробки проблеми прискорення науково-технічного прогресу в рослинництві і подальшому розвитку сільського господарства в Україні і світі загалом. Без їх вирішення неможливе рішення ряду інших проблем землеробства і рослинництва, направлених на підвищення врожайності. Таким чином, фізіологія рослин вносить важливий вклад у формуванні системи знань для здобувачів вищої освіти і є важливою складовою багатьох дисциплін.

Список використаних джерел

1. Злобін Ю.А. Курс фізіології і біохімії рослин. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 464 с.
2. Христова Т.Є., Пюрко О.Є., Мусієнко М.М. Історико-методологічні аспекти фітофізіологічних досліджень в Україні. Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. 420 с.
3. Недільська У.І. Організація самостійної роботи під час підготовки майбутніх фахівців. Матеріали 8-ї міжнародної науково-практичної конференції 28-30 травня «Наукові дослідження - теорія та експеримент 2012». Полтава, 2012. Т. 8. С. 67-68.
4. Мендерецький В.В., Недільська У.І. Дидактичні засади використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізико-математичні науки*. Вип. 7. КПНУ, 2015. С. 57-61.

Нестеренко Валерій

к.і.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

В умовах формування в Україні постіндустріального (інформаційного) суспільства значно зростає роль дисциплін соціального циклу (соціології, політології, конфліктології та інших) в процесі підготовки фахівців аграрної сфери. Сучасний економіст, інженер чи агроном повинен бути не тільки підготовленим фахівцем у своїй спеціальності, а й добре розуміти характер та сутність соціальних змін, особливості української політичної ситуації, уміти знаходити оптимальні шляхи розв'язання та вирішення соціальних конфліктів. Соціалізація та гуманітаризація вищої аграрної освіти, перш за все в галузі природничих та технічних спеціальностей, відповідає нагальним потребам трансформації та модернізації українського суспільства.

Як зазначають деякі дослідники, засвоєння студентами знань з таких

навчальних дисциплін, як право, економіка, соціологія, психологія, політологія та інших, дозволить їм не тільки оволодіти відповідними теоретичним знанням про людину і суспільство, проблеми та перспективи розвитку сучасного соціуму тощо, але й набути навички міжіндивідуальної взаємодії, командної роботи, комунікації у мультикультурному середовищі тощо [1].

Очевидно, що соціальна освіта в аграрних закладах України потребує нагальних змін. Чимало підручників і посібників з політології та соціології не встигають за швидкими соціальними процесами і морально вже застаріли. Кожного року з'являються нові галузі соціології, з'являються нові соціальні групи та інститути. Ці процеси потребують ґрунтовного теоретичного осмислення та проведення практичних досліджень. Доволі актуальним завданням є правлення програм з соціальних дисциплін до європейських освітніх стандартів.

В «Основних напрямках підготовки суб'єктів навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи організації навчання», сформульованих у Болонській декларації, підкреслюється необхідність створення модульних програм із соціальних дисциплін. У межах програм певні міні-модулі можна замінити на інші, поновити, адаптувати до завдань підготовки фахівців аграрного профілю. Тобто йдеться про насичення існуючих нормативних навчальних курсів тематикою, яка б урахувала особливості фахової підготовки майбутніх спеціалістів. На це звертали увагу й учасники всеукраїнського соціологічного дослідження «Реформи вищої школи України в оцінках учасників освітнього процесу», здійсненого Соціологічною асоціацією України на замовлення МОН України в 2016 році [2].

На думку відомого вітчизняного соціолога, професора Анатолія Шатохіна, реалізація пропозицій, сформульованих студентами та викладачами у ході цього дослідження, зокрема щодо підвищення практичної спрямованості викладання вузівських навчальних дисциплін, у тому числі соціогуманітарного циклу, вимагає вирішення таких завдань.

По-перше, соціальні дисципліни повинні викладатися з урахуванням профілю вузівської підготовки спеціалістів. Вони не можуть бути абсолютно однаковими для майбутніх агрономів, механіків, економістів, ветеринарів, менеджерів чи інженерів. Соціологія та політологія мають набути прикладного характеру, формувати у майбутніх фахівців компетентності, пов'язані з роботою із людьми, із вирішенням тих чи інших конфліктних ситуацій, з розв'язанням певних виробничих проблем тощо [3].

По-друге, викладачі соціогуманітарних дисциплін повинні розробляти свої авторські курси, які пропонувати студентам та керівництву університетів. Ця практика поширена у провідних аграрних університетах України. Це дасть можливість викладачам проявити свою творчість та ініціативу. Зокрема, в ПДАТУ актуальними були б такі авторські курси: «Соціологія села», «Соціальна трансформація аграрного сектору», «Соціальні проблеми створення ОТГ» та інші. Розробка оригінальних спецкурсів з тих чи інших галузей

соціологічного знання, насичення їх цікавою та корисною для майбутніх спеціалістів інформацією, що має безпосереднє відношення до обраного ними фаху, по-перше, дозволить підвищити інтерес студентів до суспільних наук, довести їхню значущість для поліпшення професійної підготовки майбутніх фахівців; по-друге, може заохотити викладачів до наукової роботи в певній галузі соціології (за якою підготовлено спецкурс); по-третє, доведе здатність суспільствознавців конкурувати один з одним та із колегами з профільних кафедр, підвищить престиж соціальних наук в очах студентів, нарешті, підвищить якість освітніх послуг, які надають вітчизняні заклади вищої освіти. Такий підхід до створення спецкурсів відповідає вимогам кредитно-модульної ступеневої освіти в зарубіжних країнах [3].

По-третє, аби увійти до європейської освітньої системи, вітчизняна вища освіта, в тому числі її соціогуманітарна складова, повинна бути певним чином конвертованою, тобто такою, що ґрунтується на європейських досягненнях соціологічної науки. Задля цього необхідно налагодити систему обміну досвідом викладання соціогуманітарних дисциплін з європейськими колегами. Треба зробити задекларовану викладацьку мобільність справді реальною [3].

Крім того, важливо заохочувати студентів до дослідницької праці з соціальних дисциплін. Зокрема, вони б могли проводити опитування та анкетування серед мешканців села щодо актуальних соціально-політичних проблем українського суспільства, збирати та аналізувати зібрану ними соціальну інформацію та факти, робити необхідні ґрунтовні висновки щодо можливих шляхів ефективної трансформації аграрного сектора України.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В., Михальченко М. Гуманізм і гуманітаризм: спільне і специфічне. *Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис*. 2005. №4(18). С. 5-12.

2. Сокурянська Л. Г. Реформування вітчизняної вищої школи в оцінках учасників освітнього процесу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2016. Випуск 36. С.108-113.

3. Шатохін А. М. Проблеми та перспективи викладання соціології села в аграрних вишах. URL : <http://lib.udau.edu.ua/bitstream>

4. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

5. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.

Нісходовська Олена

к.е.н., асистент кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,

Чорнобай Лариса

к.е.н., доцент кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,

Федорчук Наталія

к.е.н., доцент кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Реформування вищої освіти – це насамперед перехід від парадигми навчання до парадигми освіти, самоосвіти. Тому самостійна робота студента є не тільки важливою формою навчального процесу, а й має стати його основою. Основна тенденція сьогодення – стрімка зміна оточуючого світу, його глобалізація та інформатизація. Складні проблеми в суспільстві обумовлюють нові підходи до всіх ланок освітньої системи. Саме в таких умовах людина буде успішною та конкурентоспроможною, здатна до постійних змін, перекваліфікації.

Роль самостійної роботи студентів у пізнавальній діяльності надзвичайно велика, тому не випадково викладачі їй приділяється велику увагу у закладах освіти. У багатьох статтях про самостійну роботу студентів є виховання свідомого ставлення самих студентів до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, прищеплення звички до напруженого інтелектуальної праці. Це вважається однією з найважливіших задач освіти. Однак важливо, щоб учні не просто набували знань, а й опановували способами їх добування, тобто навчити учнів вчитися часто буває важливіше, ніж озброїти їх конкретними предметними знаннями.

В умовах модернізації вищої освіти відповідно до запитів сучасного суспільства нагальною проблемою стає зміна змісту професійної освіти, удосконалення навчального процесу в якому поступово збільшується частка та важливість самостійної роботи студентів. Особливістю нового формату освітнього процесу вищої освіти є підготовка фахівця, який вмє ініціативно, творчо мислити, самостійно поповнювати свої знання та застосовувати їх у практичній діяльності, фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Тож, цілком закономірно, що в контексті навчання студентів майбутніх фахівців викликає особливе зацікавлення цим.

Самостійна робота студентів відповідно до статті 50 Закону України «Про

вищу освіту» – одна із форм організації освітнього процесу. Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності студентів, які вони здійснюють на навчальних заняттях або в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі [5, с. 203].

У процесі впровадження кредитно-модульної системи навчання у вищому навчальному закладі значна частина навчального матеріалу виноситься на самостійне опрацювання студентами. Тому основним завданням викладача у вищій школі стає не репродуктивне викладання матеріалу, а організація активної самостійної роботи студентів. Це сприяє студента до вихованню мислення майбутнього професіонала, створює умови для зародження самостійної думки, пізнавальної активності. На жаль, не вся здобута інформація зберігається в пам'яті на довгі роки, людина має здатність забувати. Але навички самостійного пошуку та опрацювання літературних джерел допоможуть в майбутньому швидко знаходити потрібну інформацію різної тематики та підтримають образ всебічно розвиненої та інтелектуально багатой особистості, це має безпосередній прикладний характер. Тому звернення до виявлення її специфіки не можливе без орієнтації на підготовку фахівців певної галузі діяльності.

У працях С. Сисоевої розглядається питання про особистісний розвиток і саморозвиток особистості, що є, на її погляд, головною метою освіти [4, с. 54]. Згідно цього науково-методична і професійна діяльність педагога повинна спрямовуватися на розробку новітніх навчальних матеріалів, які забезпечать інтенсивність засвоєння інформації та активізацію інтелектуального й творчого потенціалу особистості.

Отже, самостійна робота студентів сприятиме саморозвитку й самореалізації, майбутніх фахівців, як важливої складової їх майбутньої практичної та професійної діяльності, яка ґрунтується на особистісних значущих мотивах, активності молодого людини, ініціативності, самостійності та творчості, відповідальності, інтерактивній взаємодії викладача і студента.

Список використаних джерел

1. Воевідко Л. М. Самостійна робота студентів у професійному становленні. *Організація самостійної роботи студентів у контексті підвищення якості освіти: особистісний вимір*. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції 10–11 квітня 2014 р. Донецьк : Азов'є, 2014. 230 с.
2. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Київ : НАУ, 2008. С. 79-83.
3. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
4. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі

вищого навчального закладу. *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти : Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.

5. Гурська, О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. №13. С.103-107.

6. Marusey T.V., Nyshodovskaya O.Y., Bilyk T.L. Use of information and e-governance technologies in the process of providing administrative services. *Monografia pokonferencyjna science, research, development. #14 Economy. Management. State and Law London (London) 02/27/2019 - 02/28/2019*. p. 6-9.

7. Сисоєва С. О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 78 с.

8. Недільська У.І. Організація самостійної роботи під час підготовки майбутніх фахівців. *Матеріали 8-ї міжнародної науково-практичної конференції 28-30 травня «Наукові дослідження - теорія та експеримент 2012»*. Полтава, 2012. Т. 8. С. 67-68.

Олексійко Сергій

асистент кафедри

Пукас Віталій

асистент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОІНЖЕНЕРНОГО ПРОФІЛЮ

Проблема підготовки майбутніх агроінженерів пов'язана з інтенсивним розвитком новітніх технологій агропромислового виробництва, розширенням простору виробництва продуктів харчування, що зумовлює своєчасне внесення обґрунтованих змін у навчальні плани. У зв'язку з цим сучасна вища аграрна освіта має модернізуватись відповідно до компетентнісної парадигми національної освіти, в якій особлива увага звертається на практичну складову підготовки майбутніх фахівців агроінженерного профілю. Це потребує своєчасного перегляду концептуальних, теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх агроінженерів, особливо на етапі формування практичної складової їх професійної компетентності.

Крім того, встановлення нових форм власності і виробничих відносин в агропромисловому комплексі вимагає докорінних змін у характері інженерної діяльності, яка повинна бути направлена на ліквідацію існуючих суперечностей і негативних наслідків виробництва, що пов'язані з порушенням принципів системного підходу при вирішенні виробничих задач.

Питаннями системного підходу підготовки фахівців агроінженерного профілю займалися відомі науковці І.М. Бендера, В.І. Дуганець, В.М. Пришляк, Л.М. Михалова, А.В. Рудь [1-8] та ін.

На підставі основних задач та видів діяльності агроінженера були визначені та систематизовані навчальні дисципліни. Виробничі системи сільськогосподарського призначення – це складні динамічні системи, які складаються з технологічних та технічних систем.

Процес становлення та розвитку системи сільськогосподарського призначення повинен бути керованим. Мета цього керування полягає в забезпеченні найбільшої ефективності використання сил та засобів при вирішенні інженерних задач. Агроінженер є основною складовою частиною інженерної служби господарства, який вирішує ці задачі, а іноді, і єдиним представником з вирішення технічних і технологічних завдань.

Для вивчення кожної з цих систем запропоновані дисципліни.

Складовою частиною розробки технологічної системи є розробка технічної системи, яка в проекті представлена конструкторською розробкою.

З цією метою вивчаються загально інженерні дисципліни, такі як основи технічної творчості, теплотехніка, гідравліка, електротехніка та електроніка.

В цей час вивчається будова, регулювання, розрахунок машин та обладнання АПК за такими дисциплінами, як сільськогосподарські машини, трактори і автомобілі, машини та обладнання в тваринництві, рослинництві та переробці сільськогосподарської продукції.

Вивчення кожної системи закінчується виконанням (комплексного) курсового проекту, яка в подальшому може перейти у вагомий розділ дипломного проекту.

Технологічні системи є складовим елементом виробничих систем. Метою вивчення виробничих систем є впровадження технологічних процесів у виробництво. Для цього вивчається дисципліна економіка аграрного виробництва з вивченням розділів обліку та аудиту з метою визначення економічної доцільності впроваджених технологічних процесів.

Для забезпечення охорони праці під час впровадження технологічних процесів у виробництво вивчається дисципліна охорона праці та безпека життєдіяльності. Під час вивчення дисциплін менеджмент та маркетинг наголос робиться на вивчені розділу логістика.

Синтезом вивчення виробничої системи є проект, куди входять проекти з вивчення технічних та технологічних систем.

На підставі вищезгаданого та розроблених логічних схем вивчення систем, розроблено графік вивчення дисциплін та розподіл їх за семестрами.

План навчального процесу, крім теоретичної підготовки, передбачає і проведення наскрізної практичної підготовки агроінженера.

Отримавши необхідний багаж знань з новітніх технологій виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, студенти першого курсу проходять ознайомлювальну практику. Завданням цієї практики є ознайомлення зі

специфікою майбутньої професії.

Після отримання посвідчення тракториста-машиніста, студенти на третьому курсі під час проходження виробничої практики, мають змогу працювати на машинно-тракторних агрегатах. У п'ятому семестрі продовжується механіко-технологічна практика. На якій студенти опановують навички керування самохідними збиральними комбайнами. Разом з тим, на початку п'ятого семестру студенти визначаються зі спеціалізацією, тому керівник проекту видає індивідуальне завдання на виробничу практику, пов'язане з темою дипломного проекту. Студенти після проходження таким дисциплін як, наприклад «Механізовані технології в аграрному виробництві», «Основи технічної творчості», «Машини, обладнання та їх використання в тваринництві», під час проходження виробничої практики в сільськогосподарських підприємствах формують первинні уміння та навички професійної діяльності фахівця. Студенти третього курсу під час проходження виробничої практики на базових господарствах вивчають передовий досвід та останні досягнення науки та техніки, який потім використовується в проекті.

Виробнича переддипломна практика передбачає вдосконалення здобутих студентами знань, практичних умінь, навичок, оволодіння професійним досвідом, а також збору матеріалів для продовження проектування. Виробнича переддипломна практика проходить за індивідуальним завданням керівника дипломного проекту.

Список використаних джерел

1. Бендера И.Н., Танах В. Сквозное курсовое и дипломное проектирование – путь к активизации самостоятельной работы студентов аграрно-инженерных специальностей. *Problemy inzynierss rolnisches w aspekcie rolnictwa zrownowazonego*. Lublin, 2005. С. 180-192.
2. Дуганець В.І. Виробниче навчання фахівців аграрно-інженерного профілю: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2013. 336 с.
3. Пришляк В.М. Специфіка виробничої діяльності фахівців з агроінженерії та освітні технології, що забезпечують необхідні професійні компетенції. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 44. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. С. 360-363.
4. Рудь А.В., Мошенко І.О., Михайлова Л.М., Дуганець В.І., Іліяшик В.В., Павельчук Ю.Ф. Інноваційні підходи до викладання теми «Основи теорії ті розрахунку горизонтальних циліндричних решіт. Матеріали X Всеукр. наук.-метод. конф. «Проблеми підготовки фахівців–аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти». Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2014р. С. 250-257.
5. Рудь А.В., Мошенко І.О., Павельчук Ю.В., Михайлова Л.М., Думанський О.В., Мельник В.В. Інноваційні підходи до викладання теми «Основи теорії та розрахунку посівних машин». *Аграрна освіта / За заг. зед. І.М.Бендери, В.І.Дуганця*. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2015. С. 215-221.

6. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.

Оленюк Олександр

канд. техн. наук, асистент кафедри
електротехніки, електромеханіки і електротехнологій

Гарасимчук Ігор

канд. техн. наук, доцент кафедри
електротехніки, електромеханіки і електротехнологій
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БАЗ ДАНИХ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У наші дні в навчальних закладах зростає попит на якісно нові навчальні засоби, створювані на основі комп'ютерних технологій, у тому числі мультимедійні навчальні посібники. Вони дозволяють студенту активно навчатися і значною мірою компенсувати дефіцит спілкування з викладачем. Однак ці посібники не мають широкого розповсюдження в навчальному процесі вузів України. Однією з причин такого становища є трудомісткість процесу їх створення.

Проведений аналіз тематичної літератури [1, 2, 3], фонду навчальних відео- та кінофільмів по електротехнічним дисциплінам Подільського державного аграрно-технічного університету (ПДАТУ) показує, що за змістом і дидактичним характеристикам фрагменти цих фільмів можуть бути використані при проведенні лекцій та практичних занять [4].

У той же час такі фільми не завжди відповідають уподобанням викладачів. З цієї причини викладачі використовують поряд з освітніми ресурсами з фондів вузу самостійно розроблені мультимедійні навчальні посібники на основі відео, анімації, фотографій та ін. У міру накопичення протягом багатьох років матеріалів такого роду з них формуються персональні тематичні бази даних, які своїм складом і змістом забезпечують склався у викладача стиль викладання.

У ПДАТУ розглядаються різні аспекти застосування ЕБД на лекційних та практичних заняттях. На кафедрі електротехніки, електромеханіки і електротехнологій колективом викладачів проводиться робота по створенню загальнодоступних ЕБД по електротехнічним дисциплінам. Ці бази даних містять по два блоки:

1) мультимедійні навчально-методичні матеріали, використання яких

допоможе викладачеві організувати діяльність студентів на занятті;

2) дидактичні матеріали для самостійної роботи студентів. Ресурси баз даних систематизовані як з навчальних дисциплін, так і за спеціальностями.

У підсумку будь-який викладач в досить короткий термін зможе отримати до кожного лекційних та практичних занять необхідні дидактичні матеріали. Основними елементами цих баз є відеофрагменти, фотографії, анімовані малюнки, електричні схеми, графіки, векторні і тимчасові діаграми, формули та ін. Зазначені елементи володіють значним дидактичним потенціалом і ефективні як навчальні засоби при проведенні лекційних та практичних занять. Так, наприклад, анімаційні малюнки можна використовувати при викладі різних питань, пов'язаних з рухом зарядів в напівпровідниках, взаємодією електромагнітного поля і провідника зі струмом та ін. Як показує практика, анімація сприяє кращому сприйняттю навчального матеріалу, глибшого його засвоєнню. Високим дидактичним потенціалом володіє і текст, який є найважливішим джерелом знань з предмета. У створюваній базі даних навчальні матеріали у форматі HTML мають гіпертекстову архітектуру, що дозволяє в процесі лекції швидко знаходити потрібні визначення, розрахункові формули та іншої довідковий матеріал.

Розробка об'єктів для бази даних можлива при використанні як офісних, так і спеціалізованих програм, наприклад MS Word, MS Power Point, Adobe Premiere, Macromedia Authorware та ін.

Найбільш складними у створенні об'єктами ЕБД є відеофрагменти. Вихідним матеріалом для них можуть служити фільми, зняті викладачами на промислових об'єктах, в наукових і навчальних лабораторіях, а також фрагменти навчальних фільмів з фондів вітчизняних і зарубіжних вузів. Досвід запису навчальних фільмів для ЕБД показує, що швидкість потоку повинна бути не менше 1150 Кбіт/с. Розмір кадру фільму, становить 352*288 пікселів для стандарту PAL і 352*240 пікселів для стандарту NTSC. Такий дозвіл є обмеженням для демонстрації фільму на великому екрані - зображення виходить малоконтрастним. Однак файли зазначеного формату можуть бути відтворені на комп'ютері засобами будь-якої операційної системи без використання програм-програвачів. ЕБД з відеофайлами формату MPEG-1 можуть бути записані на звичайні компакт-диски об'ємом 700 Мб.

При використанні в ЕБД відеофільмів оглядового характеру (об'ємом 30 хв і більше) їх слід зберігати у форматі MPEG-4. Особливістю цього формату є високий рівень стиснення відео. Компресія за алгоритмом MPEG-4 дозволяє, наприклад, помістити повнометражний навчальний фільм на одному компакт-диску ємністю 700 Мбайт з якістю кращою, аніж у VCD. Формат MPEG-4 дає можливість перегляду навчального фільму через локальну мережу вузу. Необхідно відзначити, що для відтворення відео у форматі MPEG-4 на комп'ютері повинна бути встановлена програма-програвач, наприклад Windows Media Player, і кодек MPEG-4. Недоліком зазначених вище варіантів ЕБД є неможливість встановлення міток для швидкого пошуку потрібного місця

перегляду всередині відеофрагменту.

Навчальні відеофільми ЕБД при їх запису у форматі DVD можна розбивати на розділи, розділи - на глави, глави - на теми і т.п. При цьому зручно використовувати інтерактивні розгалужені інтерфейси DVD-програвачів. Такі меню, іменовані On-screen Menu Icons (Елементи екранного меню), дозволяють здійснювати швидкий пошук і відтворення потрібного відеофрагменту, використовуючи анімовані мініатюри з зображеннями їх перших кадрів.

Крім того, DVD-формат дозволяє записати кілька варіантів розвитку процесів або подій (в режимі Multi-Story). Наприклад, при вивченні способів збирання роторів і статорів електричних машин викладач за допомогою меню зможе вибирати різні кути зору на лабораторну установку і масштаб зображення так, щоб детально показати весь процес складання.

Проведена в ПДАТУ дослідно-експериментальна робота показує необхідність створення та використання на лекціях і практичних заняттях ЕБД на цифрових носіях інформації. Використання електронних баз даних робить менш трудомістким і більш раціональним працю викладача та сприяє підвищенню якості професійної підготовки студентів.

Список використаних джерел

1. Шимаров А.И., Шимаров А.И. Инновационное методическое сопровождение образовательных программ. *Информационные технологии в образовательной деятельности вуза*. Самара, 2008. С. 174-177.
2. Гуцол Т.Д., Насменчук Я.І., Зеленський О.В., Загородний Д.О. Вдосконалення організації та проведення лабораторних занять з дисципліни «Технічні засоби організації дорожнього руху». Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти. ПДАТУ. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. С. 127-129.
3. Гуцол Т.Д., Загородний Д.О., Зеленський О.В. Особливості методики проведення практичних занять з дисципліни «Основи теорії транспортних процесів і систем». *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції "Проблеми підготовки фахівців-аграріїв в навчальних закладах вищої та професійної освіти"*. ПДАТУ. Кам'янець-Подільський : Аксіома. 2011. С. 129.
4. Особливості створення електронних баз даних з електротехнічних дисциплін. Збірник наукових праць «Аграрна освіта» / за заг. редакцією І.М.Бендери, В.І.Дуганця. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2015. 338 с.
5. Шимаров А.И. Компьютерные технологии видеомонтажа. Самара : СамГТУ, 2009. 86 с.
6. Шимаров А.И. Особенности создания электронных баз данных по электротехническим дисциплинам. *Вестник Самарского государственного технического университета. Психолого-педагогические науки*. 2009. Вып. №2(12). С. 107-112.
7. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. Наук.-практ.*

Конф. З міжнар. Учасцю (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

8. Рудь А.В., Мошенко І.О., Павельчук Ю.В., Михайлова Л.М., Думанський О.В., Мельник В.В. Інноваційні підходи до викладання теми «основи теорії та розрахунку посівних машин». / Збірник наукових праць «Аграрна освіта» / За заг. ред. І.М.Бендери, В.І.Дуганця. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2015. С. 215-221.

Олійник Анна
викладач-методист
ВСП «РК НУБіП України»
Обарчук Елліна
викладач-методист
ВСП «РК НУБіП України»
м. Рівне

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Правильна організація процесу навчання розкривається через способи взаємодії педагога зі своїми студентами, під час розв'язання дидактичних завдань різної складності. Форми організації процесу навчання виявляються за допомогою різних шляхів керування педагогічною діяльністю, спілкуванням, міжособистісними відносинами. В результаті, із них реалізується зміст освіти, освітні технології, стилі, методи й засоби навчання. У дидактичному процесі найчастіше виокремлюють чотири групи організаційних форм: навчальні заняття; практична підготовка; самостійна робота; контрольні заходи.

Якщо розглядати наукове-дослідження як самостійну роботу студентів та викладачів, то безперечно воно є складним, багатоаспектним процесом, який у кожному випадку має свою логіку, методику та організацію. Наукове дослідження – це форма процесу пізнання, цілеспрямоване систематичне вивчення об'єктів дослідження за допомогою методів і засобів науки, яке завершується формулюванням нових знань про об'єкт дослідження [1].

Для того щоб сформувані необхідні фахові компетентності у здобувачів освіти в коледжі проводять науково-виховну роботу, до якої можна віднести як організацію та проведення власних конференцій, так і участь у науково-практичних заходах інших ВНЗ: Міжрегіональна науково-практична Інтернет-конференція «Економічний розвиток країни: фінансовий аспект стабільності», м. Рівне; конференція «Дуальна освіта як спосіб популяризації спеціальностей аграрного профілю» та Міжвузівська студентська науково-практична конференція «Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права», ВП

НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім.О.Майнової», м. Бобровиця; Міжвузівська наукова Інтернет-конференція «Досвід, проблеми і перспективи їх вирішення у процесі підготовки молодших спеціалістів у ВЗО I-II рівнів акредитації», ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів», м. Боярка, VIII Міжвузівська студентська науково-практична конференція «Актуальні питання економіки, обліку та фінансів в Україні», ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж» тощо.

Організація та методика проведення такої науково-методичної та організаційної роботи виконує функції, які забезпечують досягнення мети освітньо-виховного процесу в коледжі, а саме:

- навчальну (поглиблення та систематизація знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до конференції; усвідомлення значення та роль матеріалу тощо);

- розвивальну (розвивання логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, проблем тощо);

- виховну (патріотичне виховання, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху; виховувати професійні риси тощо).

Невід'ємною частиною навчально-виховного процесу у коледжі, яка розвиває і формує загальні якості відповідно до вікових можливостей студентів, задовольняє психологічну потребу у спілкуванні і самовизначенні є гурткова робота.

Гуртки є найбільш масовою формою науково-дослідницької творчості студентів та найпоширенішою формою поза аудиторної роботи.

Завдання гурткової роботи:

- створення умов для творчого розвитку та самовираження студентів;
- організація змістовного дозвілля студентів;
- впровадження інноваційних форм і методів навчання та виховання;
- створення системи роботи з обдарованими студентами;
- задоволення потреб студентської молоді у професійному самовизначенні відповідно до їх інтересів і здібностей.

Студенти нашого коледжу один раз на місяць відвідують гуртки («Економіст», «Інспектор», «Банкір», «Портфель»), на яких проводяться заходи, підготовлені викладачами і студентами економічного відділення. Метою діяльності гуртків є поглиблення теоретичних знань з економіки, маркетингу, податкової справи; розвиток дослідницьких навичок, творчості, креативності. Поглиблення знань з економічних дисциплін, розвиток риторичних навичок, критичного мислення, вміння працювати в команді, формування самостійності як риси характеру – це неповний перелік тих цілей, які успішно реалізовує гурток. Проведення таких заходів дозволяє молоді навчитися азам започаткування власної справи

Для студентів економічних спеціальностей проводяться зустрічі з людьми,

які працюють в різних галузях бізнесу і можуть поділитися досвідом роботи в своїх сферах, дають влучні поради та підтримують ініціативу молодих активістів брати участь у економічному житті країни, не боятися створювати власну справу та розвивати свій бізнес і самому розвиватися у ньому.

З 2010р. студенти коледжу під керівництвом викладачів комісії економічних дисциплін приймають участь в конкурсах бізнес-планів, які проводяться серед навчальних закладів вищої освіти.

При виконанні роботи над бізнес-проектами студенти самостійно збирають інформацію, спілкуються з відповідальними державними особами, вчать оцінювати яка справа може бути прибутковою і як це обґрунтувати, втілити в життя.

Необхідно підкреслити, що активна дослідницька робота студентів можлива тільки при наявності серйозної та стійкої мотивації. Найсильніший мотивуючий фактор - підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності, а саме це і передбачає робота над бізнес-планом, так як в майбутньому вже не студент, а фахівець має можливість впровадити власну розробку в життя.

Список використаних джерел

1. Рассоха І. М. Методологія та організація наукових досліджень. Конспект лекцій для студентів 5 курсу денної форми навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальностей 8.050106, 8.03050901 “Облік і аудит”, 8.050201 “Менеджмент організацій”. Харків : ХНАМГ. 2011.

Онищенко Галина
аспірантка

Науковий керівник: *д.п.н., професор Сосницька Н.Л.*
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ДИСКРЕТНОЇ МАТЕМАТИКИ

Дискретна математика – одна з різновидів сучасної математики, що має велике прикладне значення. Наприклад, проблеми оптимізації теплових, газових і електричних мереж, питання вдосконалення алгоритмів і створення нових хімічних сполук пов'язані з фундаментальними властивостями таких абстрактних математичних об'єктів як графи, що вивчаються в курсі Дискретної математики [1]. Довгий час задачі теорії графів вирішувалися «вручну», з

появою комп'ютерів з'явилася можливість написання спеціальних програм на алгоритмічних мовах. Пізніше з'явилися пакети аналітичних обчислень Mathematica, MATLAB, Mathcad та Maple [2], та більш прості, але достатньо ефективні програми GRaph INterface (GRIN), LogiTable, STATISTICA, що дозволяють виконувати аналітичні символічні перетворення. Для вирішення завдань, об'єктами яких є графи, логічні висловлення та статистичні дані ці пакети та програми мають важливе практичне значення.

Розглянемо такі програми для розв'язування задач з дискретної математики, як: GRaph INterface (GRIN), LogiTable, STATISTICA.

GRIN: ця програма використовується при розв'язку завдань з теорії графів та мереж і дозволяє здійснити візуалізацію складних для розуміння розділів з курсу дискретної математики (рис. 1). Перевагою даної програми є те, що результати вирішення заданих алгоритмів можна одразу ж побачити на екрані, що дозволяє оцінити отриманий розв'язок та зрозуміти суть завдання. За допомогою програми GRIN можна створювати, інтерактивно редагувати та досліджувати графи. Довідкова система містить інформацію не тільки про саму програму, але і докладну довідку з теорії графів і оптимізаційних завдань теорії мереж [3].

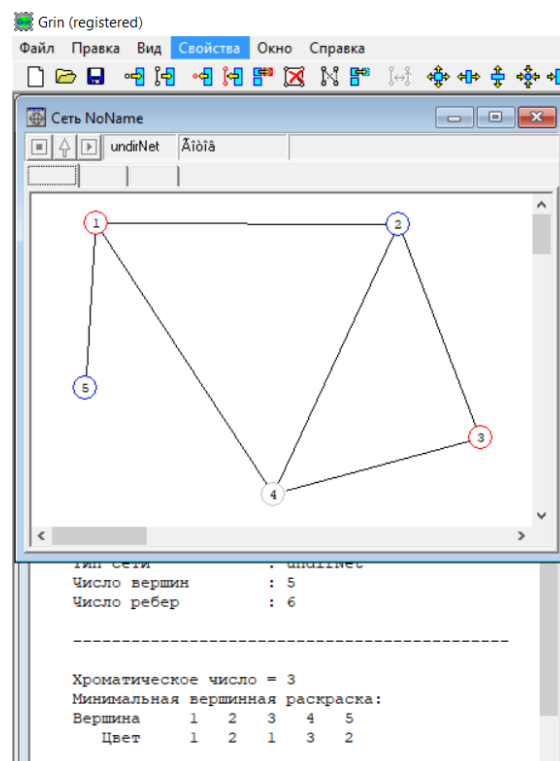

Рис. 1. Приклад розв'язку задачі з розділу Теорії графів за допомогою програми GRIN

Програма GRIN легка в освоєнні та користуванні, тому у студентів не виникає труднощів під час роботи з нею, а отриманий результат значно підвищує зацікавленість у вивченому матеріалі.

Програма LogiTable призначена для вирішення задач з обробки логічних

функцій, зокрема для побудови «таблиць істинності» для них. Логічні функції задає сам користувач, використовуючи простий синтаксис, схожий на синтаксис побітових (bitwise) виразів в мові програмування C. У виразах, які використовуються в програмі LogiTable можна використовувати до 26 різних змінних і дужки практично необмеженого рівня вкладеності.

Сьогодні у виразах можна використовувати чотири операції: заперечення (NOT), виключного АБО (XOR), включного АБО (OR), а також операцію І (AND). LogiTable містить у вбудованій системі допомоги детальну інформацію з написання виразів, що в значній мірі спрощує оволодіння навичками роботи студентів з цією програмою.

Під час вивчення розділу комбінаторики та комбінаторного аналізу студенти знайомляться з програмою STATISTICA. Це універсальна інтегрована система, призначена для статистичного аналізу та візуалізації даних, управління базами даних і розробки призначених для користувача додатків, що містить широкий набір процедур аналізу для застосування в наукових дослідженнях, техніці та бізнесі.

Крім загальних статистичних і графічних засобів в системі є спеціалізовані модулі, наприклад, для проведення соціологічних або біомедичних досліджень, вирішення технічних і, що дуже важливо, промислових завдань: карти контролю якості, аналіз процесів і планування експерименту. Знайомство з даною програмою поглиблює розуміння методів розв'язку певних завдань та дозволяє домогтися успіху в рішенні конкретних прикладних задач.

Таким чином, застосування ІКТ, зокрема спеціалізованих програм та пакетів аналітичних обчислень при вивченні дискретної математики значною мірою підвищують пізнавальну діяльність студентів за рахунок спрощення та візуалізації процесу розв'язку поставлених завдань.

Список використаних джерел

1. Сосницька Н.Л., Онищенко Г.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях з дискретної математики. *Новітні комп'ютерні технології*: матеріали X Всеукраїнської науково-методичної конференції (присвяченої 25 річниці створення кафедри інформатики та прикладної математики КДПУ). Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2017. Том XV. с. 206–210.

2. Кирсанов М.Н. Графы в Maple. Задачи, алгоритмы, программы. Москва : Издательство ФИЗМАТЛИТ, 2007. 168 с. ISBN 5-70461168-0.

3. Онищенко Г.О. Застосування комп'ютерних технологій на заняттях з дискретної математики при розв'язанні професійно-орієнтованих задач для бакалаврів з комп'ютерних наук. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Випуск 179. С. 249-255.

Parmacli Dmitry

Doctor of Economic Sciences, Senior Professor
Comrat State University
Republic of Moldova

Borkovska Valentyna
PhD

State Agrarian and Engineering University in Podilya
Kamianets-Podilskiy

COMPETENCY-BASED APPROACH IMPLEMENTATION IN ECONOMIC SPECIALISTS TEACHING

In modern conditions, the main objective of economic education is to teach a skilled worker of the appropriate level, competitive in the labor market, competent and ready for continuous professional growth, social and professional mobility. In this regard, the implementation of a competency-based approach should be at the core of the strategy for modernizing economic education.

For example, a competency-based approach to training accounting and tax specialists involves not just translating the knowledge, skills and abilities of an accountant, but the formation of professional competencies of a modern effective manager, able to successfully use the company accounting information for its effective management needs, and also taxes accrual and payment. In addition, the process of generating key competences based on international experience and taking into account national needs and characteristics is of particular importance.

The modern high school in Ukraine is undergoing a process of reforming via a multi-level higher education system implementation, a competency-based approach to assessing its quality and other major innovations.

The main reasons for the intensive development of the competency-based approach are generalized in Table 1.

Table 1. The main reasons for the intensive development of the competency-based approach

№ p.p.	THE LIST OF REASONS
1.	Development of a new economy type, which forms new requirements for the graduates training quality, taking into account their future professional activity
2.	Intensive development of informational technologies
3.	The growing priority of creative aspects of specialists professional activity and intellectual potential
4.	The growth of the dynamics of professions modification and their globalization.

Source: generalized by the author

With the adoption of the Law of Ukraine "On Higher Education" 2014, the introduction of a competency-based approach to the educational process of higher education institutions becomes an indispensable necessity.

A combined ranking of overall competencies in terms of European graduates

and employers is presented in Figure 1.

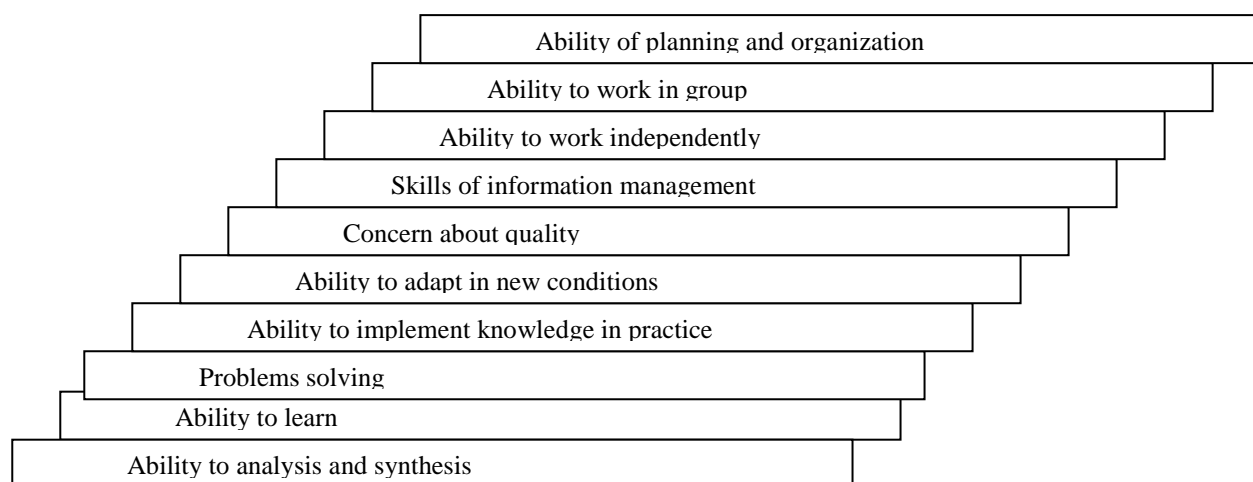

Fig. 1. A combined ranking of overall competencies

Source: international workshop materials

«Modern university – project-based approach» c. Lodz’

Generally, it might be stated that competencies reflect current trends in understanding the quality of educational outcomes. Without doubt, such an understanding of quality through a set of competencies is not an end in itself, the main thing is to determine how to capture the level of competence achieved through evaluation processes and to ensure that its enhancement. Therefore, each of the competencies of graduates of educational institutions characterizing the quality of the achieved educational results requires identification by highlighting the essential features of their manifestation in specific areas of professional activity.

As competence is a new standard of education quality and is interdisciplinary, we propose to include the following steps in detailing the competency model:

1. Development of a passport of competences of a specific specialty;
2. Development of a competences map for a specific discipline.

A competence passport is an expanded description of the requirements for learning outcomes in a part of particular competence. The competence passport includes the competence map and the comparative levels (descriptors) of its formation.

The development of a competency passport should be carried out by a higher education institution. The main purpose of such development is to ensure the unification of the requirements for the existing final learning outcomes at the university, i.e. what learning outcomes should be demonstrated by the student during the final state certification in order to confirm that he / she has formed the competence of the given level. Also, at the university level, competences are formed according to the bachelor's or master's training profile. In addition, the university establishes boundary levels of competences that have been developed, the achievement of which is a mandatory minimum for all graduates of this educational-professional program.

In conditions of such detailing of one and the same competence, there can be no situation of ambiguous interpretation of the content of relevant knowledge, skills, experience, by different teachers or employers etc.

In this case, the Passport of Competence serves as a tool for reducing uncertainty, forging a compromise between the teaching staff and the university administration. In addition, the Passport of Competence is a tool for managing the system of knowledge in higher education, as it is in this document will accumulate all information about the essence, nature and structure of this competence.

The map of a discipline competencies is a detailed description of the requirements for the content and essence of a particular discipline, to the formed competences and the component composition of competences, the technology of its formation and assessment.

The main advantage of the generated competence map of the discipline is to ensure the quality of its educational content through its continuous improvement.

Higher education institutions of the Polish Republic are one of the progressive participants in European educational services. In this regard, we propose to consider the procedure of mapping the competencies of individual disciplines based on the experience of implementing a competence approach in the education of the Agricultural University named after Hugo Kollontai in Cracow and the University of Computer Sciences and Skills in Lodz'. The main structural elements of the map of "Management Accounting" discipline, the so-called «Karta przedmiotu», formed on the basis of experience of competency-based approach implementation in the education of the University of Cracow (Uniwersytet Rolniczy w Krakowie) are shown in table 2.

Table 2. The main structural elements of "Management Accounting" discipline map of Agricultural University in Cracow

№ p.p.	Original name	Author translation
1.	Kod przedmiotu	Subject map (discipline)
2.	Nazwa przedmiotu	Subject name (discipline)
3.	Jednostka	Major
4.	Grupy	Groups
5.	Punkty ECTS i inne	ECTS and other indexes
6.	Język prowadzenia	Teaching language
7.	Skrócony opis	Short description
8.	Pełny opis	Full description
9.	Literatura	Literature
10.	Efekty kształcenia:\	Results of education
11.	Metody i kryteria oceniania	Assessment methods and criteria
12.	Zajęcia w cyklu	Lessons
13.	Okres	Period
14.	Typ zajęć	Type of lessons
15.	<i>KOORDYNATORZY</i>	Coordinators
16.	<i>ZALICZENIE</i>	Border control type

The most interesting for understanding the essence of a competency-based approach in Polish Republic education is the formation of learning outcomes, in other words, "expected competencies", which are appropriate to implement in the national education system, taking into account the requirements of the labor market.

References

1. Borkovska V.V. Modern approaches to teaching «Management accounting» discipline. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «National Models of Economic Systems: Formation, Management, Transformations», Kh. 2015. P. 176-177.
2. Korzhenivska N.L., Koval N.V. Modern risks of formation and development of social and labor relations of various forms of economic ties. Comrat. state. Univ., Econom. fac., N.-I. the Progress Center. V. 2. 2018. pp. 127-132.
3. Marusey T.V., Nyshodovskaya O.Y., Bilyk T.L. Use of information and e-governance technologies in the process of providing administrative services. Monografia pokonferencyjna science, research, development. #14 Economy. Management. State and Law London (London) 02/27/2019 - 02/28/2019. p. 6-9.
4. Nozhovnik O.M. Formation of self-educational competence of future specialists in the international economy in the process of learning foreign languages [text]: abstract. diss. on the image. Sciences. degree of Cand. ped. Sciences: [spec.] 13.00.04 «Theory and methodology of prof. education. K. Univ. B. Grinchenko. K., 2011. 20 p.
5. Parmacli D.M. Features of calculations of economic efficiency of innovative developments in agriculture. *Innovative economy*. 2014. № 2. P. 5–14. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_2_2
6. Ivanyshyn V.V. Ahrarna reforma: v nautsi, praktytsi i osviti. Teoretychni ta prykladni aspekty rozvytku ahrarnoho biznesu : mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu (m. Ternopil, 28 zhovt. 2015 r.). Ternopil : Ekonomichna dumka, 2015. S. 121-123.
7. Kinash I.A. Informatsiini tekhnolohii v ekonomichnii osviti Informatsiini tekhnolohii v osviti. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2011. № 10. S.125-129.

Парнета Надія

викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст I категорії
Борщівський агротехнічний коледж
м. Борщів

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА

Інтеграційні процеси, які відбуваються у суспільстві, зумовлюють необхідність інформатизації і медіатизації освітньої галузі, висувають нові вимоги до підготовки конкурентоспроможних фахівців з різних галузей, серед яких – уміння користуватися сучасними технологіями; здатність знаходити потрібну інформацію для використання у своїй професійній діяльності; уміння використовувати нетрадиційні методи, форми й засоби для вирішення питань стосовно професійних компетентностей, отримання знань, набуття вмінь та навичок. Перспективи сучасної медіаосвіти в контексті європейської інтеграції безпосередньо пов'язані з процесом соціальної модернізації, проблемами формування критичного мислення, і як результат, високого рівня медіаграмотності особистості XXI ст.

Медіаграмотність — це здатність експериментувати, інтерпретувати, аналізувати та створювати. Вона спрямована на те, щоб молода людина була активна та грамотна. Бути медіаграмотним означає бути відкритим для використання нових засобів масової інформації, активно вивчати нові програми та технології.

Майбутні спеціалісти все більше спиратимуться на інформаційно-комунікаційні технології: web-технології, хмарні обчислення і bigdata, смартфони та «Інтернет розумних речей», штучні інтелекти та інше... Особливо сприйнятлива до всього нового - молодь, не стримувана традиціями і спрямована в майбутнє. У той же час саме вона є жертвою інформаційного буму і, по суті, перша приймає на себе всі удари і негативи сучасного інформаційного простору. Взаємовідносини молоді з новими засобами масової комунікації складаються і розвиваються в багатьох сферах: від дозвіллевої до навчально-професійної.

Вивчення цієї проблеми дозволить не просто враховувати специфіку цих взаємовідносин при побудові навчального процесу у закладах освіти але й певною мірою оптимізувати освітній процес.

Безумовно, перед сучасною системою освіти виникає завдання формувати і розвивати у суб'єктів освітнього процесу комплекс компетентностей, що дають змогу ефективно взаємодіяти з численними інформаційними джерелами і потоками, аналізувати отримані відомості, оцінювати їхню достовірність і корисність у розв'язанні різноманітних життєвих завдань.

Використання мережних технологій для досягнення нових освітніх

результатів, створює умови для послідовного розв'язання завдань індивідуалізації навчально-виховного процесу.

Інформаційна культура як один із найважливіших і багатогранних чинників загальної культури людства є сукупністю усіх видів інформаційно-комунікаційної діяльності суспільства та її наслідків. Як результат цієї діяльності вона забезпечує здатність адекватно поводитися в різноманітному інформаційному середовищі, тобто орієнтуватися в потоках даних, сприймати ті чи інші явища, події, факти, орієнтуючись на власні інформаційні потреби.

Працюючи в системі освіти, ми стикаємося з тим, що деякі студенти не вміють структурувати інформацію. Людина насамперед повинна сама навчитися обробляти інформацію, а потім уже використовувати комп'ютер як інструмент для більш ефективного оброблення.

Ядро інформаційної культури складають багатоаспектні і взаємопов'язані компоненти – інтелектуальний потенціал, інформаційний світогляд, інформаційний менталітет, інформаційно - орієнтаційну діяльність, інформаційні установки та потреби.

Перспективою подальшого дослідження цієї проблеми є вивчення окремих аспектів її розв'язання в закладах освіти з урахуванням фахової підготовки студентів.

Список використаних джерел

1. Васянович Г. П. Медіаосвіта: зарубіжний і вітчизняний досвід. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2007. № 2. С. 11–21.
2. Мишишин І., Троханяк Н. Медіаосвіта як засіб формування медіакультури сучасної молоді. *Вісник Львівського університету. Сер. Педагогічна*. Львів, 2006. Вип. 21, Ч. 1. С. 161 – 165.
3. Кобець К. О. Формування інформаційної культури у ВНЗ.
4. Ляска О.П. Психолого-педагогічні принципи реалізації компетентнісного підходу у підготовці інженера-педагога. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Психологічні науки*. 2012. Вип.4. С. 32-39.
5. Faten Al Nadzhar, Liaska O., Prokopova O., Hutsol T. Developing Media Competency through Media Education among University Students. *Official Proceedings of ICMC 2018 -1st International Conference on Media and Communication, 19-21 March 2018- Abu Dhabi, UAE*. Pp. 225-231.
6. Прокопова О.П., Сатановська Л.В., Нужда М.Ю. Формування полікультурної компетентності майбутнього педагога. *Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-методичної конференції "Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти" -27-28 березня 2013 р.* / Під заг. Рад. І.М. Бендери, С.Б. Слободяна. Кам'янець-Подільський : 2013. С.64-68.
7. Прокопова О.П., Павельчук Ю.Ф. Професійна майстерність викладача ВНЗ: компетентнісний аспект. *Аграрна наука та освіта в умовах Євроінтеграції*. 2018. С. 334-336.

Пастух Юрій

канд. екон. наук, доцент

кафедра математичних дисциплін, інформатики і моделювання
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Одним із інноваційних підходів, що сприяє формуванню активної, творчої, самодостатньої особистості є інтерактивне навчання. Сучасна педагогіка багата цілим арсеналом інтерактивних підходів, серед яких можна виділити наступні: творчі завдання; робота в малих групах; інтерактивна екскурсія; відео конференція; соціально-психологічний тренінг; фокус-група; метод портфолію; метод проектів; метод «Займи позицію»; групове обговорення; метод «Дерево рішень» та ін.

У методичних рекомендаціях по підготовці студентів до інтерактивних занять пропонується відображати наступні компоненти:

- ✓ зміст підготовки студента до проведення даного заняття (вивчення конкретного матеріалу, володіння спеціальними навиками, освоєння різних методик вирішення поставленої задачі);
- ✓ знання з попередніх розділів дисципліни та міждисциплінарні зв'язки необхідні для застосування на даному занятті;
- ✓ інструментарій і спеціальні засоби, що будуть використані при проведенні інтерактивного заняття (інформаційні, технічні, ілюстративні ін.);
- ✓ хід проведення заняття (алгоритм заняття, сценарій, ситуації для обговорення, тестові завдання, питання для самоконтролю ін.);
- ✓ література, яку необхідно використати при підготовці до заняття;
- ✓ правила поведінки і роль кожного студента на даному занятті.

Проведення інтерактивного заняття передбачає дотримання студентами певних правил поведінки. Серед них: сприяння ретельному аналізу обговорюваних проблем; поширення принципу терпимості до альтернативної точки зору; утримання від особистих нападків на опонентів при обговоренні; ведення дискусії в дружній манері; чесність і точність висловлювань, без умисного перекручування фактів, прикладів або думок; мова і жести повинні відображати повагу до інших.

Етика викладача в інтерактивному навчанні заключається в наступному:

- сприяти особистому внеску студентів і вільному обміну думками при підготовці до інтерактивного навчання;
- забезпечити дружню атмосферу серед студентів і проявляти позитивну і стимулюючу реакцію;
- забезпечити позитивні відносини між собою і студентами, які повинні ґрунтуватися на взаємній повазі і довірі;

- провокувати інтерес, зачіпаючи значущі для студентів проблеми;
- стимулювати дослідницьку роботу;
- заздалегідь підготувати питання, які можна було б ставити на обговорення по ходу заняття, щоб не дати згаснути дискусії, обговоренню;
- не допускати виходу за рамки обговорюваної проблеми;
- забезпечити як найширше залучення студентів до дискусії;
- не залишати без уваги жодної невірної думки, але не давати відразу ж правильну відповідь;
- не поспішати самому відповідати на питання, що стосуються матеріалу заняття. Такі питання слід переадресувати аудиторії;
- стежити за тим, щоб об'єктом критики була думка, а не учасник, що її виразив;
- проаналізувати і оцінити проведене заняття, підвести підсумки, зробити висновки;
- допомогти учасникам заняття прийти до узгодженої думки, чого можна досягти шляхом уважного вислуховування різних тлумачень, пошуку загальних тенденцій для ухвалення рішень;
- ухвалити групове рішення сумісно з учасниками. При цьому слід підкреслити важливість різноманітних позицій і підходів;
- у заключному слові підвести групу до висновків, що мають пізнавальне і практичне значення;
- актуалізувати відчуття задоволення у більшості учасників, тобто подякувати всім студентам за активну роботу, виділити тих, хто допоміг у вирішенні проблеми;
- демонструвати високий професіоналізм, добре знання матеріалу в рамках учбової програми;
- володіти мовною культурою, зокрема, вільно і грамотно користуватися професійною термінологією;
- проявляти комунікативні уміння, що дозволяють знайти підхід до кожного студента, бути природним, вимогливим, дотримуючись при цьому педагогічного такту;
- мати прогностичні здібності, заздалегідь передбачити всі труднощі в засвоєнні матеріалу, а також спрогнозувати хід і результати педагогічної дії, передбачати наслідки своїх дій;
- забезпечити швидкість реакції, уміння вести діалог, володіти собою, уміння бути об'єктивним.

Таким чином, використання інтерактивних форм і методів навчання у вузі дає змогу кожному студенту активно освоювати зміст майбутньої професійної діяльності у взаємозв'язку з практикою; розвинути здібності особової рефлексії як майбутнього спеціаліста в своїй галузі; оволодіти новими формами професійної взаємодії.

В межах функціонування учбової групи є можливість вдосконалити навички

аналізу і самоаналізу; набути досвіду розв'язання конфліктних ситуацій та пошуку компромісних рішень; навчитись підтримувати ціннісно-орієнтаційну єдність групи; оволодіти основами розробки етичних норм і правил спільної діяльності; розвинути вміння спілкуватися і взаємодіяти в малих групах; заохочувати студентів до активної життєвої позиції.

Для викладача ж при використанні інтерактивних методів з'являються можливості реалізовувати нестандартні підходи до організації освітнього процесу; проводити формування мотиваційної готовності до міжособової взаємодії як в учбових, так і професійних ситуаціях. Він лише регулює навчальний процес і займається його загальною організацією, заздалегідь готує необхідні завдання і формулює питання для обговорення в групах, дає консультації, контролює час і порядок виконання наміченого плану.

Список використаних джерел

1. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
2. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.
3. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.
4. Марусей Т.В., Білик Т.Л. Сучасні тенденції розвитку дистанційної освіти в Україні. *Science, Research, Development. Pedagogy.* № 8 Berlin. 30.08.2018-31.08.2018. URL: [http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/80_03\(1\).pdf](http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/80_03(1).pdf) . С. 14-17.
5. Дуганець В.І., Грушецький С.М. Особливості методики створення мультимедійних презентацій при вивченні дисциплін. Збірник наукових праць «Аграрна освіта». За заг. редакцією І.М. Бендери, В.І. Дуганця. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2015. С. 151–158.

Петрівська Людмила

викладач, магістр математики

Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж
Національного університету біоресурсів і природокористування України»
м. Рівне

МЕТОДИКА ЗАСОСУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА MATHCAD ДЛЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИЩА МАТЕМАТИКА»

У роботі обґрунтовується доцільність застосування сучасних інформаційних технологій при вивченні студентами математичних дисциплін в закладах освіти I-II рівня акредитації.

Даний матеріал спрямований на висвітлення новітньої версії універсальної математичної системи *Mathcad*, яка в усьому світі визнана однією з найкращих систем для прикладних обчислень.

Основна особливість математичних систем комп'ютерної математики полягає в тому, що вони поєднують досить потужні чисельні методи і алгоритми з функціональними можливостями операційних систем символічної математики (комп'ютерної алгебри). Записавши математичний вираз у стандартній формі, з ним можна виконувати різноманітні дії. Наприклад, такі, як обчислення значень, алгебраїчні перетворення, інтегрування, диференціювання, побудова графіків тощо. Причому зазначені дії можна виконувати, не вдаючись до тонкощів програмування.

У середовищі *Mathcad* інтегровано досить потужний математичний апарат, який дозволяє розв'язувати широкий клас найрізноманітніших задач. Наприклад, це розв'язок систем лінійних алгебраїчних рівнянь, розв'язок звичайних диференціальних рівнянь, статистична обробка даних, розв'язок оптимізаційних задач та багато інших.

У прикладі 1 продемонструємо розв'язок системи трьох лінійних рівнянь з трьома змінними з використанням програмного середовища *Mathcad*.

$$\begin{cases} x_1 - 3x_2 - 4x_3 = 7, \\ 2x_1 + x_2 - x_3 = 0, \\ x_1 - x_2 + 3x_3 = 3. \end{cases}$$

Розв'язання передбачає, що у середовище *Mathcad* вводять матрицю коефіцієнтів системи A та матрицю – стовпець вільних членів B . Відзначимо етапи введення матриці A наступні: а) вводять змінну A : при цьому на екрані відображається $A :=$; б) відкривають інструментарій (*Toolbox*) операцій з матрицями та визначниками, клацнувши курсором миші по відповідній криптограмі на панелі математичних інструментів; в) серед операцій з матрицями та визначниками обирають кнопку формування матриці і вказують порядок матриці за кількістю рядків – 3 та стовпців – 3, г) вводять елементи матриці.

При цьому на екрані відображається наступна інформація:

$$A := \begin{pmatrix} 1 & -3 & -4 \\ 2 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & 3 \end{pmatrix}, \quad B := \begin{pmatrix} 7 \\ 0 \\ 3 \end{pmatrix}.$$

Формують математичний вираз, згідно з ним будуть визначатися корені вихідного рівняння: $X := A^{-1} \cdot B$. Корені системи рівнянь отримують, записавши вираз $X =$. На екрані відображається результат обчислень у вигляді

$$X = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Перевірку в середовищі *Mathcad* можна виконати, ввівши співвідношення $A \cdot X - B =$

На екрані при цьому з'являється інформація виду

$$A \cdot X - B = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

У зв'язку з тим, що системи лінійних алгебраїчних рівнянь мають досить важливе практичне застосування, майже кожне програмне середовище містить ті чи інші засоби для їх розв'язування. Програмне середовище *Mathcad* має вбудовану функцію $lsolve(A, B)$, яка дозволяє розв'язувати системи лінійних алгебраїчних рівнянь, записаних у матричній формі виду $A \cdot X = B$.

Розв'яжемо дану систему рівнянь стандартними засобами середовища *Mathcad*. Для цього у середовище *Mathcad* вводять матрицю коефіцієнтів системи та матрицю стовпців вільних членів. При цьому на екрані комп'ютера інформація буде відображатися у такому вигляді:

$$A := \begin{pmatrix} 1 & -3 & -4 \\ 2 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & 3 \end{pmatrix}; \quad B := \begin{pmatrix} 7 \\ 0 \\ 3 \end{pmatrix}.$$

Далі формують вираз для застосування стандартної функції $lsolve()$

$$X := lsolve(A, B).$$

За співвідношенням $X =$ отримують корені системи рівнянь,

при цьому на екрані комп'ютера з'являється відповідь у вигляді $X = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \\ 0 \end{pmatrix}$.

Процес реалізації обчислень в середовищі *Mathcad* показано на рис. 1.

Очевидною є перевага застосування програмного середовища *Mathcad* при розв'язуванні систем лінійних рівнянь з великою кількістю змінних. На прикладі даного матеріалу математичний апарат лінійної алгебри детально висвітлюється не випадково, адже методи лінійної алгебри є основоположними для вивчення таких дисциплін, як «Математичне програмування», «Дослідження операцій» та ін.

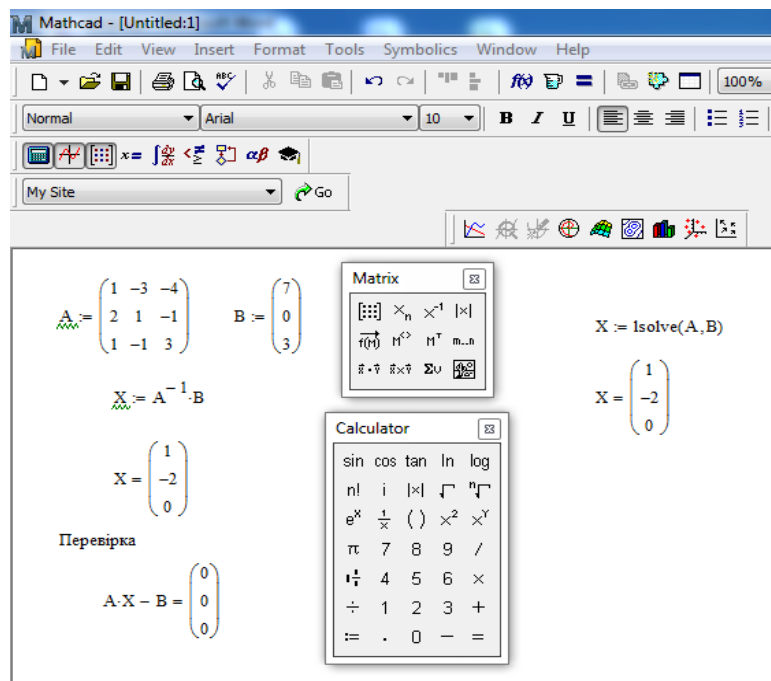

Рис.1. Розв'язування системи рівнянь матричним методом та з використанням стандартної функції *lsolve* ()

Використання універсального математичного середовища *Mathcad* можна запропонувати під час математичної підготовки здобувачів освіти для усунення прогалини, яка лежить між загальним вузівським курсом математики та застосуванням сучасних інформаційних технологій

Список використаних джерел

1. Дьяконов В.П., Абраменкова И.В. «Mathcad 8 PRO» в математике, физике и Internet. Москва : Нолидж, 1999. 512 с.
2. Сабитова Г.С. Лабораторный практикум по информационным технологиям в математике. Стерлитамак : СГПА, 2008. 216 с.
3. Швачич Г.Г. Сучасні інформаційні технології в математиці для економістів : Підручник. Центр навчальної літератури, 2003. 368 с.
4. Дьяконов В. Mathcad 2001. Специальный справочник. Санкт-Петербург : Питер, 2002.
5. Очков В.Ф. Mathcad 7 Pro для студентов и инженеров. Москва : Компьютер пресс, 1998.
6. Плис А.И., Сливина Н.А. Mathcad: математический практикум для экономистов и инженеров. Москва : Финансы и статистика, 1999. 656 с.

Петрова Ольга

викладач

Кийко Неля

викладач

Рудько Ольга

викладач

ВСП «Рівненський коледж НАУБіП України»

м. Рівне

ФОРМА ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЕЛЕКТРОННІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ КОМПЛЕКСИ

Одним із найважливіших напрямів розвитку освіти в Україні є приєднання більшості українських вузів до Болонського процесу, що передбачає різке зниження аудиторних занять і перехід студентів до активної самостійної роботи та впровадження інтерактивного навчання [2].

Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

За інтерактивного навчання відбувається співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці) де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють [1].

Суть такого навчання полягає в такій організації навчального процесу, за якої практично всі студенти виявляються залученими до процесу пізнання; вони мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають.

Спільна діяльність студентів у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожен робить свій особистий індивідуальний внесок в цей процес, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності.

Причому, відбувається це в атмосфері доброзичливості і взаємної підтримки, що дозволяє не лише одержувати нові знання, а й розвиває саму пізнавальну діяльність, піднімає її на вищий рівень кооперації і співпраці.

Зауважимо, що інтерактивне навчання передбачає навчання на основі здійснення прямого та зворотного зв'язку між студентами та викладачами; забезпечення технологічного доступу до навчальної інформації з використанням інтерактивної технології, адаптації системи навчання до індивідуальних особливостей студентів, реалізація спілкування; можливості керування навчальною діяльністю студентів.

У процесі цього необхідно чітко уявляти, про які форми взаємодії йде мова: про форму «студент↔комп'ютер↔викладач/студент», яка зазвичай реалізується за допомогою ІКТ, або «студент↔комп'ютер», що реалізується як на базі Веб-технологій, так і на базі програмних болонок НІЗ [2].

Відзначимо, сучасні можливості інформаційно-комп'ютерних технологій дозволяють створити електронні навчально-методичні комплекси (ЕНМК).

Фактично, ЕНМК – це дидактична система, в якій з метою створення умов для педагогічної активності, інформаційної взаємодії між викладачами та слухачами інтегруються прикладні програмні продукти, бази даних, а також інші дидактичні засоби і методичні матеріали, що забезпечують та підтримують навчальний процес.

Як правило, ЕНМК включає такі компоненти [3]:

1) навчальну програму – програму засвоєння навчального матеріалу, що враховує специфіку підготовки різних категорій слухачів;

2) методичні рекомендації з вивчення дисципліни для слухачів. До методичних рекомендацій входять методичні вказівки з вивчення курсу, з виконання випускних робіт, атестаційних робіт та проектів;

3) навчальні та навчально-методичні матеріали до занять: лекційних, семінарських, практичних, що представлені у вигляді конспектів лекцій, електронними посібниками тощо;

4) навчально-довідникові матеріали: словники, довідники, державні законодавчі акти, стандарти, інструкції тощо;

5) навчально-наочні матеріали: електронні альбоми ілюстрацій, атласи, відеофільми, слайди електронних презентацій, Веб-документи тощо;

6) словник термінів, глосарій;

7) форми поточного, проміжного і підсумкового контролю – це тематика випускних(атестаційних) робіт, доповідей, контрольні запитання; збірники контрольних або тестових завдань тощо;

8) матеріали професійного спрямування – перелік установ, на базі яких здійснюються виїзні заняття слухачів, перелік матеріалів до установчої і звітної конференцій, тематика інтернет-занять, методичні рекомендації до оформлення документів та ін.;

9) навчально-бібліографічні матеріали: навчально-бібліографічний довідник;

списки нормативних, законодавчих актів тощо.

Комплекс сформований як цілком закінчений електронний ресурс, який може бути розміщений на web-сайті або записаний, зокрема на компакт-диск і наданий студенту для виконання повного обсягу навчальної роботи з дисципліни.

Комплекси побудовані за допомогою програми PowerPoint.

Основні закладки головного вікна: робоча навчальна програма дисципліни; курс лекцій; робочий зошит практичних завдань; самостійна робота; питання до модулів; тестові питання (рис. 1).

Рис. 1. Навчально-методичні матеріали

Так наприклад, комплекс з «Основ сільськогосподарського виробництва» містить – 15 тем, а «Геодезії» – 14, що представлені окремими презентаціями. Презентація навчальних дисциплін включає лекційні матеріали, план заняття, інструкційну картку практичного заняття, презентацію до лекції, навчальний відеофільм та посилання на законодавчі акти.

Відповідно із слайду студент може перейти до електронного навчального посібника (ЕНП), методичних вказівок, конспекту лекцій з дисципліни, інструкційних карток, презентацій та відеоматеріалів.

Отже, здійснення самостійної роботи з використанням інформаційного освітнього середовища сприяє формуванню самостійності студентів, засвоєнню знань, формуванню вмінь, навичок за умови запровадження інтеграції традиційних та ІТ-технологій навчання. Ефективність використання ЕНМК у багатьох випадках залежить від успішного розв'язання задач методичного характеру, що пов'язані з його використанням у навчальному процесі. Відповідно ЕНМК дозволяє організувати плануючу, пізнавальну, організаційну і методично спрямовану діяльність студентів, що орієнтована на досягнення результату: володіння певною навчальною дисципліною, котра здійснюється студентами самостійно без прямої підтримки викладача за умов підтримки її ІКТ.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С., Кадемія М.Ю., Жиліна Л.М. Навчально-методичний комплекс на основі інформаційних телекомунікаційних технологій. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика : наук.-метод. журнал.* 2004. Вип. 3-4. с. 195-206.
2. Шевченко Л.С. Електронні навчально-методичні комплекси як засіб підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності URL: conf.iitlt.gov.ua/Images/Files/Shevtchenko_LS_140_1458052102_file.doc
3. Чорний О.П., Родькін Д.Й., Лашко Ю.В., Романенко С.С. Електронний навчально-методичний комплекс курсу «Теорія електроприводу» для дистанційного навчання. *Вісник КДУ імені Михайла Остроградського.* 2010. Випуск 3 (62). Частина 1. С.172-176

Печенюк Алла

к.е.н., докторант

Добровольська Елла

к.е.н., доцент кафедри економіки,

підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Освіта в світовому та загальнонаціональному масштабах розглядається як стратегічний пріоритет державної політики. Система освіти в Україні представлена дошкільною, повною середньою, позашкільною, професійною, спеціалізованою, фаховою передвищою, вищою та післядипломною (освітою для дорослих).

Освітня сфера пов'язана з основними соціально-економічними показниками сталого розвитку країни. Розвиток освіти залежить від дії різних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. До основних зовнішніх факторів, що впливають на стан і визначають тенденції розвитку закладів освіти в Україні, можна віднести стабільність економічного і політичного становища як в масштабах країни, так і на міжнародній арені.

Фактори внутрішнього середовища проявляються зміною рівня та обсягів фінансування витрат на освіту в загальному обсязі видатків зведеного бюджету України. У відсотковому співвідношенні до валового внутрішнього продукту, рівень витрат на освіту складає в середньому 6,5%, що суперечить Закону України «Про освіту», згідно з яким «... держава забезпечує асигнування на освіту в розмірі не менше 7% ВВП» [1].

Особливе занепокоєння викликає рівень освітньої фінансової інклюзивності сільських громад. Дослідження фінансової стійкості об'єднаних територіальних громад в частині надання державної освітньої субвенції приводить до висновку, що “значна частина утворених громад має низький індекс освітньої фінансової спроможності, що в кінцевому підсумку проявляється у закритті окремих шкіл та може негативно позначитись на якості гуманного капіталу”, що, своєю чергою, вплине на зниження освітньої інклюзивності сільських мешканців [2].

Варто зазначити, що зміни в економічному і політичному житті країни суттєво вплинули на розвиток вищих навчальних закладів. Загалом, політична та економічна ситуації в Україні є головними зовнішніми факторами, які, впливаючи на діяльність вищих навчальних закладів, можуть сприяти розвитку або, навпаки, їх занепаду на ринку освітніх послуг. Економічна і політична ситуація в нашій державі позначається також на міжнародній діяльності вищих навчальних закладів, що проявляється ступенем залучення іноземних студентів

до навчання у вітчизняних закладах вищої освіти. Позитивна динаміка збільшення кількості іноземних студентів у загальній кількості здобувачів вищої освіти в Україні свідчить, що незважаючи на об'єктивні фактори, пов'язані зі складною політичною ситуацією, попит на українську освіту серед іноземців зростає, хоча, в даному контексті слід враховувати і відтік українських абітурієнтів на навчання в інші країни світу [1].

Згідно даних Міністерства освіти та науки України, у 2019 році кількість іноземних студентів зросла і становить 75 тис. 605 осіб. Це означає, що мають зростати і фінансові надходження вищих навчальних закладів від надання освітніх послуг іноземним студентам. Проте велику проблему Міністерство освіти та науки вбачає у діяльності фірм-посередників, які завдають серйозної репутаційної та фінансової шкоди нашим закладам вищої освіти та іміджу держави. Суть питання в тому, що кошти за навчання студентів акумулюються на рахунках фірм-посередників, внаслідок чого, гроші, часто не потрапляють до університетів.

Одним із напрямів вирішення означеної проблеми Міністерство вбачає необхідність впровадження практики перерахунку грошових коштів на рахунки безпосередньо вузів, які мають розраховуватися з агентами. Передбачається, що фірма-посередник надаватиме закладам вищої освіти та Українському державному центру міжнародної освіти наступне: документ, який дає право здійснення відбору кандидатів з інших країн; контактну інформацію про місце реєстрації та штат працівників [3]. Це допоможе ідентифікувати освітніх посередників та сконцентрувати їх діяльність виключно на пошуку та підборі кандидатів на навчання за певну комісійну винагороду.

Розбудова сучасної структури освітнього середовища України має спрямовуватись на забезпечення оптимальних умов функціонування освітньої галузі, існування закладів різних типів і форм власності, використання форм та засобів освіти, які забезпечуватимуть належний рівень якості освітніх послуг та свободу їх вибору для громадян, а зі сторони держави - забезпечення відповідного фінансування та створення належних умов для освітньої та комерційної діяльності закладів освіти.

Список використаних джерел

1. Боровик М.В. Влияние внешних и внутренних факторов на состояние развития высших учебных заведений в Украине. *Инфраструктура рынка*. Выпуск 33, 2019. С.147-153. www.market-infr.od.ua
2. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.
3. Ivanyshyn V., Pecheniuk A., Pecheniuk A. Financial and educational inclusiveness of rural territorial groups. *Інноваційна економіка*. 2019. №1-2[78]. С. 156-161.
4. Сайт Міністерства освіти і науки України. Л.Гриневич. МОН посилює

вимоги до фірм-посередників, які співпрацюють з українським вишами для залучення іноземних студентів на навчання. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-posilit-vimogi-do-firm-poserednikiv-yaki-spivpracyuyut-z-ukrayinskimi-vishami-dlya-zaluchennya-inozemnih-studentiv-na-navchannya-liliya-grinevich> (дата звернення: 15.09.2019).

Печенюк Андрій

к.е.н., доцент

Рудик Володимир

д.е.н., завідувач кафедри

Лаврук Віталій

д.е.н., професор кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

SMART-ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

В умовах тотальної «інтелектуалізації» виробничих процесів у світі дедалі актуальнішою для України постає проблема підвищення ефективності вітчизняної освіти.

Уже не викликає сумнівів, що сучасний фахівець має бути спроможним розв'язувати комплексні задачі, уміти спілкуватися з людьми, формулювати власну думку, приймати ефективні рішення, вести переговори, задовольняти освітні та життєві запити, володіти всебічним (критичним, креативним, логічним, системним, гнучким) мисленням.

Окрім того, випускник сучасного університету має бути готовим до змін, роботи з більш складними проектами, запозичення прогресивних практик, розширення професійного кругозору, відстежування тенденцій в інших галузях і професіях [4].

Якщо раніше основним джерелом навчальної інформації для студента був викладач, і більшу частину знань студент здобував в аудиторії або через засвоєння наукової літератури, то сьогодні для передачі знань все частіше використовуються різноманітні інноваційні технології [5].

Значною мірою змінюється роль викладача, який в теперішніх умовах повинен уміти передати студентам унікальний досвід, який вони не можуть отримати через посередництво цифрових технологій. Формат класичної лекції повинен зміститися в сторону консультації, діалогу, дискусії, семінару. Для проведення аудиторних занять доцільно залучати практикуючих фахівців,

причому наявність сучасних ІТ-технологій дозволяє це реалізувати в режимі он-лайн [4].

Моніторинг світових освітніх трендів свідчить, що досягти вище згаданих результатів неможливо без впровадження «розумної» освіти, тобто smart-навчання (Self-directed, Motivated, Adaptive, Resource-enriched, Technology embedded): самостійного, мотивованого, адаптованого, збагаченого ресурсами, з вбудованими технологіями.

Характерними рисами такої освіти є наявність значної кількості джерел інформації, цілої низки мультимедійних ресурсів, можливість налаштування під рівень і потреби здобувачів. При цьому навчальний процес має бути гнучким, легко керованим, освітні бази даних постійно мають живитися із зовнішніх джерел.

Слід звернути увагу на те, що досить часто в закладах вищої освіти України smart-навчання розуміють лише як застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, тобто з технологічної точки зору. Але ж ефективна smart-освіта, окрім технологічної, передбачає ще й відповідні організаційну та педагогічну складові.

Організаційна складова через формування освітніх програм на основі профілізації навчання, врахування індивідуальних освітніх «дорожніх карт», інтеграції навчальних курсів дозволяє досягти ефективності використання smart-технологій. Педагогічна складова smart-освіти, яка реалізується через відповідні педагогічні методи та технології, дозволяє сформулювати ефективні засоби навчання.

Нажаль, досить часто в закладах вищої освіти України спостерігається недостатнє розуміння перспектив і всіх можливостей smart-технологій, неналежний рівень технічного та програмного забезпечення окремих освітніх установ [1].

Серйозними проблемами реалізації державної політики України у сфері стимулювання розвитку освітніх цифрових технологій залишаються фрагментарність, несистемність, непослідовність, неузгодженість між ухваленими нормативно-правовими актами і подальшою розробкою механізмів їх реалізації [3].

В умовах динамічного зростання інформаційних потоків сучасні університети мають прищеплювати здобувачам освіти уміння користуватися інформацією, ефективно застосовувати її, критично оцінювати, правильно орієнтуватися у потоках надлишкової інформації [2].

Сучасний заклад вищої освіти має пропонувати власну платформу для обміну інформацією, надавати технологічні можливості для ефективної комунікації між науково-педагогічним працівником і студентами, гарантувати якість такої комунікації. Водночас університет є майданчиком, на якому викладачі можуть обмінюватися досвідом, навиками та вміннями щодо ефективності певних підходів, разом наповнювати та вдосконалювати освітню платформу.

Список використаних джерел

1. Марусей Т.В., Білик Т.Л. Сучасні тенденції розвитку дистанційної освіти в Україні. *Science, Research, Development. Pedagogy*. Berlin. 30.08.2018-31.08.2018. # 8, р. 14-17. URL: [http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/80_03\(1\).pdf](http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/80_03(1).pdf)
2. Гінкул А., Магурян Я. SMART-освіта та особливості її впровадження в Україні. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/4ce2164e98881e82955393871be6013d.pdf> (дата звернення 12.09.2019).
3. Гребінник Л. Трансформація ролі закладів вищої освіти в епоху цифрової революції. *Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції «Smart-освіта: ресурси та перспективи»* (Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 7 грудня 2018 р.). К. 2018. С. 21–24.
4. Жерновникова О.А. Діджиталізація в освіті. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика»* (Харків, 10 квітня 2018 р.). Х., 2018. С. 88–90.
5. Жирова Т., Котенко Н. Організація навчального процесу у вищій школі в умовах цифрової трансформації освіти. *Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції «Smart-освіта: ресурси та перспективи»* (Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 7 грудня 2018 р.). К. 2018. С. 27–29.
6. Хрустальова В. Роль викладача в процесі реалізації SMART-освіти. *Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції «Smart-освіта: ресурси та перспективи»* (Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 7 грудня 2018 р.). Київ, 2018. С. 58–61.
7. Кінаш І.А. Роль інформаційних технологій у професійній підготовці фахівців обліку і аудиту. *Освіта Донбасу*. 2012. № 3 (152). С. 47-53.
8. Кінаш І.А. Використання інформаційних технологій при викладанні економічних дисциплін. *Освіта Донбасу: Науково-методичне видання*. 2012. № 2 (151). С. 55-61.
9. Бурлаков О. С., Кінаш І.А. Суть інформаційно-комунікаційних технологій в сучасній освіті. *Матеріали XI Всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв в навчальних закладах вищої та професійної освіти»* (16-17 квітня, 2015, Кам'янець-Подільський) : Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2015. С. 239–242.

Підлісний Віталій

канд. техн. наук, доцент

Семенов Олександр

канд. техн. наук, доцент

Сірант Володимир

аспірант

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО АГРОІНЖЕНЕРА

Педагогічні умови формування професійного потенціалу передбачають розгляд джерел і чинників проектування його змісту.

Об'єктивний характер формування потенціалу пов'язаний з метою освіти, в якій відображені потреби суспільства. Мета визначає зміст освіти і розвиток потенціалу.

З метою підвищення рівня професійного потенціалу майбутніх агроінженерів нами розроблено педагогічні умови його формування в процесі професійної підготовки, що представлені на рис. 1.

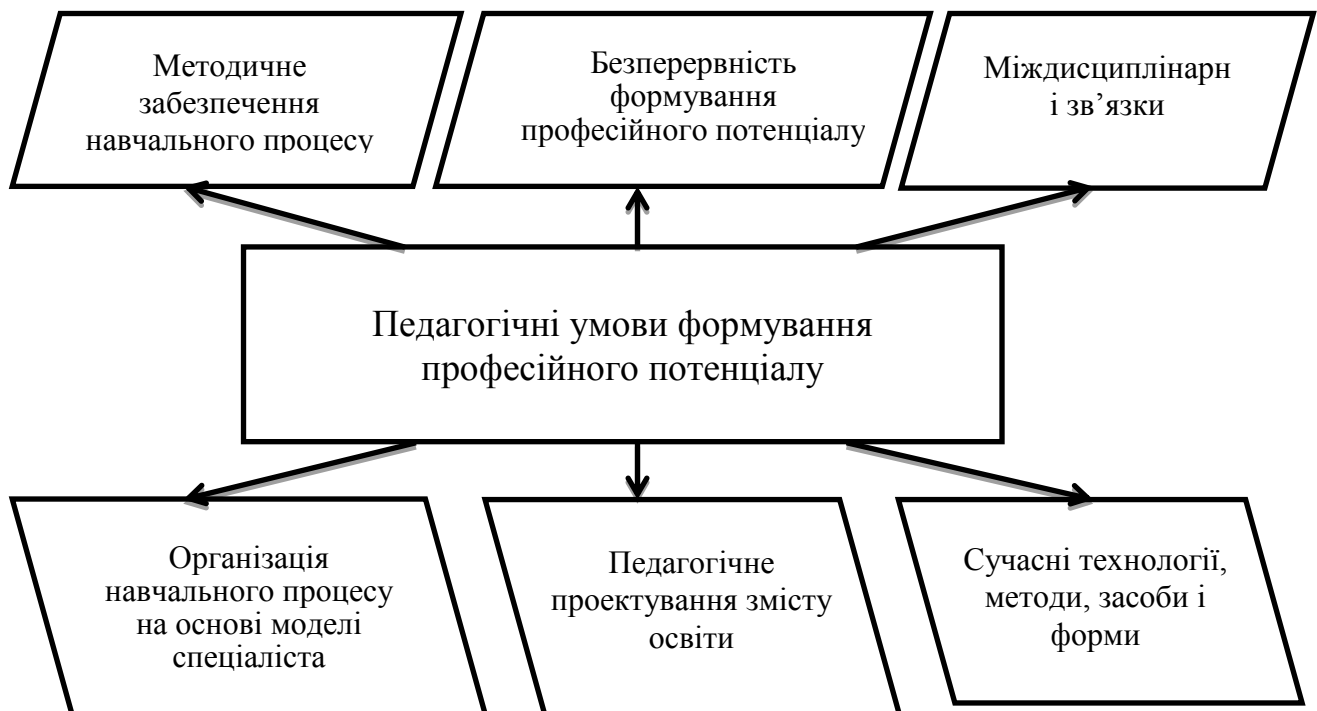

Рис. 1. Педагогічні умови формування професійного потенціалу

Професійний потенціал у закладі вищої освіти можна формувати тільки за організованого впливу з боку професорсько-викладацького складу. Викладачі, як і студенти, є суб'єктами цього процесу.

Для того, щоб неухильно підвищувати рівень професійного потенціалу, необхідний диференційований підхід до студентів з урахуванням їх вихідного рівня. Доцільно відповідне, активне прагнення студентів, бажання оволодіти спеціальними знаннями, способами діяльності, досвідом, що можливо при їх усвідомленості навчання. При розробці педагогічних умов формування професійного потенціалу була врахована специфіка професійної діяльності майбутніх агроінженерів, так як основою формування професійного потенціалу є педагогічне проектування змісту освіти, що і враховувалося нами при розробці методичного забезпечення навчального процесу.

Аналіз літератури показав, що поняття «джерела» можна розглядати в складі поняття «фактора», так як джерело змісту може розглядатися як фактор, що впливає на його конструювання. Тому фактори мають два види: «що впливають на зміст освіти, але не стають його джерелом і впливають на зміст освіти і стають його джерелом» [1, 2, 3].

Культура і соціальний досвід є факторами і джерелами формування змісту освіти. Вони визначають фактори підбору матеріалу, принципи проектування його у відповідну структуру.

Будучи засобом втілення цілей навчання, зміст повинен відображати як поточні, так і перспективні потреби суспільства, його освітні можливості.

Комплексний зміст освітнього матеріалу здійснюється з урахуванням конкретно історичних вимог. Зміст навчального процесу дає конкретну відповідь на питання: «Чому вчити підростаюче покоління?», «Які знання відібрати з усіх багатств?». Під змістом розуміється система його елементів, відібраних для вивчення в певному типі закладу вищої освіти. Тому, зміст соціального досвіду піддається періодичному педагогічному перегляду та відбирається за принципом його цінності і затребуваності для забезпечення суспільства в молодому поколінні нової формації. При формуванні змісту освіти враховуються індивідуальні можливості, здібності особистості.

Побудова сучасного змісту освіти на теоретичному рівні передбачає наступне. Спочатку необхідно визначити загальний склад елементів соціального досвіду. Потім реалізується погляд на зміст освіти з позиції видів діяльності. Після цього аналізуються галузі діяльності, що становлять досвід суспільства.

Джерелом формування змісту виступають знання про закономірності засвоєння різних елементів змісту. Важливу роль при конкретному наповненні змісту професійного потенціалу відіграють методи навчання. Джерелами змісту, що постійно змінюються, вважаються засоби навчання в аспекті способів взаємодії студентів з ними. Окремим джерелом є організовані форми навчання. Особливого значення набувають у формуванні змісту освіти та потенціалу місцеві умови.

Факторами, що впливають на формування освіти і її потенціалу, прийнято вважати потреби суспільства, реальні можливості навчально-виховного процесу, середні та оптимальні можливості студентів, освітні потреби

особистості. Слід відзначити, що чинники мають об'єктивний і суб'єктивний характер. При цьому об'єктивність відповідає потребам суспільства, змінам в науці та техніці. Політика та ідеологія суспільства, методологічні позиції вчених визначають їх суб'єктивність [1, 3, 4].

Зміст професійного потенціалу може бути реалізованим в рамках системного уявлення про його формування, яке має певні рівні.

На рівні загального теоретичного уявлення зміст професійного потенціалу розглядається як уявлення про склад (елементи), структуру (зв'язок між елементами) і функції.

Рівень навчального предмета визначає частини змісту, що мають специфічні функції в освіті. Склад і структура змісту навчального предмета визначаються специфікою функцій.

Рівень навчального матеріалу характеризується елементами складу змісту (знання, способи діяльності тощо), які входять в конкретний навчальний предмет.

Розглянуті рівні характеризують зміст професійного потенціалу з точки зору моделі соціального замовлення. Цей факт пояснюється прогнозуванням змісту, що необхідно здійснити в навчальному процесі закладу вищої освіти. При цьому, педагоги можуть коригувати проєктований зміст освіти відповідно до результатів засвоєного матеріалу і диференціювати навчальний матеріал в процесі його засвоєння різними групами студентів. Отже, процес формування змісту професійного потенціалу відбувається в системі описаних рівнів, кожен з яких реалізується поступово (спочатку попередній рівень, потім формується наступний).

Список використаних джерел

1. Дуганець В.І., Бендера В.І. Шляхи удосконалення системи підготовки педагогічних кадрів для навчальних закладів з професійної освіти. *Збірник наукових праць Національного аграрного університету “Механізації сільськогосподарського виробництва”*. К : НАУ, 2003. Т. XV. 428-432 с.
2. Ільченко А.А. Традиційні методи та форми організації самостійної роботи студентів-програмістів. *Нові технології навчання*. 2010, Вип. 61. С. 45-51.
3. Підлісний В. В., Семенов О. М., Сірант В. М. Методичні підходи для покращення самостійної роботи студентів з дисципліни «Використання техніки в АПК». *Професійно прикладні дидактики*. 2016. Вип.1. С. 131-138.
4. Підлісний В. В., Семенов О. М., Сірант В. М. Методичні підходи для покращення контролю знань студентів при вивченні спеціальних дисциплін. *Професійно прикладні дидактики*. 2017. Вип. 2.
5. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

Покотильська Наталія

к.е.н., доцент, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Модернізація освітнього середовища одне із головних завдань сучасності. Інформатизація сучасної освіти, а саме – організаційно-управлінський, науково-методичний і матеріально-технічні процеси створення оптимально необхідних умов для забезпечення інформаційних потреб адміністрації, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти на основі формування й ефективного використання інформаційних ресурсів націлені саме на вирішення цього загальнодержавного завдання. Основні очікувані результати від реалізації вказаних заходів – підвищення якості освіти на вітчизняному ринку освітніх послуг.

Слово «інформація» (лат. *informatio* – роз'яснення, виклад) має багато значень, найбільш загальне з них – відображена різноманітність, тобто це результат введеного в інформаційну взаємодію інваріанта відображення зафіксованого об'єкта сприйняття [1, с. 37].

Поняття «освітнє», що характеризує ознаку в словосполученні «освітнє середовище» визначається трактуванням його базового поняття «освіта» – яке розглядається як процес зовнішнього впливу на засвоєння індивідом узагальненого, об'єктивного, соціального досвіду, норм, цінностей тощо.

Під інформаційними ресурсами розуміють логічну сукупність інформації про фактичні дані й залежності між ними.

Інформаційні потоки (сукупність даних, що передаються від одного об'єкту – джерела інформації – до другого – одержувача інформації [2]), формуються у вигляді потоків масивів даних в речовій, документній (паперовій або електронній) та інших формах і визначаються такими параметрами: джерело виникнення; напрям руху (адресат); швидкість передачі (кількість інформації, що передається в одиницю часу); загальний обсяг (загальна кількість інформації).

В сучасних умовах інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, стрімкого скорочення часу між отриманням і практичним використанням нових знань одним із ключових чинників ефективної модернізації процесу підготовки кваліфікованих спеціалістів є створення високотехнологічного освітнього інформаційного середовища, яке має логічно інтегруватись до світового інформаційного простору. Основна мета його створення забезпечення всебічної інформаційно-технологічної підтримки розвитку освітньої діяльності [3].

Особливості підготовки сучасного фахівця полягають у тому, що він

повинен постійно адаптуватися до зовнішнього середовища, яке швидко змінюється у зв'язку з еволюційним розвитком інформаційних технологій.

Саме тому завдання викладача який навчає здобувачів вищої освіти не лише дати їм знання відповідно до стандартів освіти але і сформувані у них професійні компетентності та життєво важливі навички пошуку, збирання та опрацювання необхідних даних, вміння ефективно взаємодіяти з колегами, працювати у команді, виконувати проекти, брати на себе відповідальність, бути проактивними, подавати результати своєї роботи, самостійно опановувати нові технології та засоби [4, с. 3]. Такий процес потребує використання сучасних технологій електронного навчання, створення відкритого освітнього середовища та відповідної компетентності викладачів.

Список використаних джерел

1. Комова М.В. Документознавство. Львів : Тріада плюс, 2007. 294 с.
2. Пилипенко О. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень на сучасному підприємстві. Донецьк : Східний видавничий дім, 2005. №2(68). С. 21–24.
3. Глазунова О.Г. Методика застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для вимірювання залишкових знань студентів. *Нові технології навчання*. 2012. №70. С. 123-131.
4. Глазунова О.Г. Теоретико-методичні засади проектування та застосування системи електронного навчання майбутніх фахівців з інформаційних технологій в університетах аграрного профілю : автореф. дис. д-ра педагогічних наук : 13.00.10. Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2015, 40 с.
5. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти» ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 145-147.
6. Марусей Т.В., Білик Т.Л. Сучасні тенденції розвитку дистанційної освіти в Україні. *Science, Research, Development. Pedagogy*. № 8 Berlin. 30.08.2018-31.08.2018. URL: [http://xn--e1aaifpcds8ay4h.com.ua/files/80_03\(1\).pdf](http://xn--e1aaifpcds8ay4h.com.ua/files/80_03(1).pdf) . С. 14-17.
7. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
8. Бурлаков О. С., Кінаш І.А. Суть інформаційно-комунікаційних технологій в сучасній освіті. *Матеріали XI Всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв в навчальних закладах вищої та професійної освіти»* (16-17 квітня, 2015, Кам'янець-Подільський) : Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2015. С. 239–242.

Поліщук Анастасія

аспірантка

Науковий керівник: д.пед.н., професор Дуганець В.І.
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ АГРОІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ШЛЯХОМ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Підготовка студентів до професійного спілкування в іншомовному середовищі є невід'ємною і перспективною складовою формування кадрового потенціалу в сільськогосподарській сфері та передбачає розвиток мотивації щодо спілкування іноземною мовою у майбутній професійній діяльності, формування професійної комунікативної мовленнєвої компетентності. Необхідність такої підготовки полягає у тому, що в наш час українські аграрії мають можливість співпрацювати та обмінюватися досвідом із колегами з інших країн, а студенти аграрних навчальних закладів вищої освіти можуть проходити виробничу практику за кордоном [1].

Вивчення іноземної мови сприяє формуванню готовності до професійного спілкування в іншомовному середовищі, яка є важливим чинником успішної професійної самореалізації майбутніх фахівців агроінженерного профілю, а також підвищує їхню конкурентоспроможність на європейському і світовому ринках праці.

Підготовка майбутніх фахівців агроінженерних спеціальностей до професійного спілкування в іншомовному середовищі буде ефективною, якщо у процесі підготовки забезпечити сукупність педагогічних умов, а саме:

- створити активне навчальне середовище;
- сприяти формуванню у студентів стійкої внутрішньої мотивації щодо професійного іншомовного спілкування;
- поступово підвищувати рівень автономії студентів у професійній іншомовній взаємодії [2].

Фахівець агроінженерного напрямку повинен володіти комунікативною компетентністю. Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Така компетентність передбачає розуміння партнерів по спілкуванню. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми. Цей досвід набувається у процесі як безпосередньої взаємодії, так і опосередкованої, в тому числі з літератури, театру, кіно та інше. Людина також отримує інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії і засоби їх вирішень [3].

Комунікативний підхід визначає загальне розуміння процесу підготовки студентів до професійного спілкування в іншомовному середовищі як імітації реальної взаємодії фахівців агроінженерного профілю в певному соціумі, де основним засобом спілкування є нерідна для них мова. Метою підготовки фахівця є формування комунікативно достатнього рівня готовності до професійного спілкування в іншомовному середовищі, що передбачає перехід від елементарного до середнього та високого рівнів готовності. Основні дидактичні вимоги до процесу підготовки відображаються у принципах мовленнєворозумової активності, проблемності, індивідуалізації, ситуативності, новизни, професійної спрямованості навчальної діяльності та міжпредметних зв'язків іноземної мови зі спеціальними дисциплінами [4].

У даний час англійська мова є офіційною у багатьох країнах світу, а кількість країн, де значимість англійської мови у професійному середовищі неухильно зростає. Попри це, кількість людей, для яких англійська є другою мовою, складає до 350 мільйонів осіб.

Іноземна мова є невід'ємним компонентом усіх етапів підготовки фахівця. Високий рівень володіння мовою, безумовно, сприяє просуванню кар'єри, підвищенню інтелектуального та культурного рівня фахівця, легкій адаптації його в іншомовному середовищі.

Вимоги роботодавців до інженерних та технічних знань і навичок постійно ускладнюються. Цей процес тісно пов'язаний з прискореною еволюцією технічних навичок, появою нових інженерних професій та проникненням технологій в усі сфери життя людини [5].

Згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) користувач мови повинен володіти рядом загальних компетенцій (практичні навички, здатність навчатися), лінгвістичною і комунікативною компетенцією, яка, на думку розробників, включає в себе лексичну, граматичну, фонологічну, орфографічну компетенції; соціолінгвістичною (правила і норми поведінки, прийняті у різних культурах) та прагматичною компетенцією (вміння вести спілкування логічно і послідовно).

Майбутні фахівці агроінженерної сфери мають володіти і користуватися типовими для професійної комунікації лексичними моделями, повинні вміти будувати комунікацію в усній і письмовій формах державною та іноземною мовами, виходячи із цілей і ситуації спілкування, читати, розуміти та застосовувати документацію українською та іноземними мовами у професійній діяльності.

Отже, можемо зробити висновок, що вивчення іноземних мов є важливим компонентом у підготовці майбутніх фахівців агроінженерного профілю до професійного іншомовного спілкування з урахуванням перерахованих вище умов, що дають позитивний результат у оволодінні іноземними мовами.

Список використаних джерел

1. Ніколаєнко Ю.О. English for specific purposes: методичний посібник з підготовки студентів аграрних спеціальностей до професійного спілкування в іншомовному середовищі. Полтава : Полтавська державна аграрна академія, 2008. 59 с.
2. Гришкова Р.О. Шляхи впровадження нових методичних принципів навчання іноземної мови. *Вересень*. 2003. № 2. С. 51–57.
3. Стеценко Н.М. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. *Педагогічний альманах*. 2016. Вип. 29. С. 185–191.
4. Ніколаєнко Ю.О. Проблема готовності до професійного спілкування в іншомовному середовищі. *Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. пр.* 2007. Вип. 2. С. 94-106.
5. Ляска О. П. Професійно-педагогічна підготовка інженерів-педагогів в аграрному вузі. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. 2014. № 20. С. 139-142.
6. Faten Al Nadzhar, Liaska O., Prokopova O., Hutsol T. Developing Media Competency through Media Education among University Students. *Official Proceedings of ICMC 2018 -1st International Conference on Media and Communication, 19-21 March 2018- Abu Dhabi, UAE*. Pp. 225-231.
7. Іщенко, Т.Д., Хоменко, М.П., Ляска, О.П. Реформування освіти. Роздуми, підсумки та пропозиції. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. Випуск 4. С.44-51.

Попель Надія

викладач

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ НАД ФАХОВИМИ ТЕКСТАМИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Важливим елементом у підготовці творчої особистості висококваліфікованого фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності є вивчення іноземної мови. Практична направленість навчання передбачає оволодіння мовою як засобом отримання додаткової інформації, необхідної для успішної практичної діяльності майбутнього спеціаліста (інженера, економіста, агронома). Студент, навчаючись у вищому навчальному закладі повинен оволодіти не тільки іноземною мовою, але і навчитись самостійно працювати із іноземною фаховою літературою. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань на

активного творця цих знань, що вмiє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність.

Формування спеціаліста нового типу не можливе без ціленаправленої організації самостійної роботи студента. Розвиток творчих поченань можливий тільки в умовах навчального процесу, ціленаправлено активізуючого самостійну діяльність студента, а досягнення його високого кваліфікаційного рівня і збереження цього рівня при сучасних темпах розвитку науки та техніки можна забезпечити, озброївши майбутнього спеціаліста навичками самостійної роботи. У зв'язку із цим необхідно розглядати самостійну роботу не лише як обов'язковий вид учбової діяльності студента, але і як ефективний спосіб навчання.

Самостійна робота студентів над текстом проводиться індивідуально у позаурочний час і не означає повну відсутність керівної ролі викладача. Викладач розробляє комплекс підходів, методів, форм та способів, направлених на організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів, залучення їх до самостійної навчальної діяльності, розвитку в них бажання шукати рішення у перекладі складних текстів. Основними пунктами в організації самостійної роботи над текстом є стимул до виконання та методи контролю їхньої роботи.

Працюючи самостійно із текстом, студент отримує більше інформації за фахом, а також поглиблює свої вміння і навички у читанні та говорінні.

Словник завжди потрібний в роботі над мовою, але під час самостійної роботи над текстом ця необхідність загострюється.

Викладачеві необхідно виявити сильні та слабкі сторони роботи студента, причому особливо важливо виявити слабкі сторони, так як вони вимагають додаткової роботи над їх виправленням. Оскільки контроль - це не тільки перевірка, але і навчання, тому проводиться він у вправах.

Основним способом контролю результатів самостійного читання є переказ змісту прочитаного, переклад окремого абзацу (усно чи письмово), а також застосовують тестові завдання для рубіжного чи підсумкового контролю. Тестовий контроль дуже широко використовується на сучасному етапі навчання. Системний підхід до організації тестового контролю передбачає проведення чотирьох основних видів тестування, а саме поточного, тематичного, рубіжного та підсумкового.

Саме самостійна робота студента здатна ефективно розвивати творчу активність, творче мислення з урахуванням індивідуальних можливостей. При цьому відбувається адаптація навчального матеріалу до рівня знань студента, яка досягається за допомогою багаторівневої структури діяльності.

Раціональна організації самостійної роботи студентів з використанням інноваційних форм дозволяє не тільки інтенсифікувати роботу в якісному засвоєнні навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення, а інформаційно-освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності програмно-апаратних та

традиційних форм навчання визначає самостійну роботу студента як більш незалежну, пріоритетну та творчу.

Активна самостійна робота студентів можлива тільки при наявності серйозної та стійкої мотивації. Найсильніший мотивуючий фактор - підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності.

Таким чином, самостійна робота студентів – це особлива форма організації навчальної діяльності, спрямована на пошук необхідної інформації, осмисленого і творчого сприйняття її з метою вироблення професійної компетентності.

Список використаних джерел

1. Малихін О.В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. 307 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
3. Faten Al Nadzhar, Liaska O., Prokopova O., Hutsol T. Developing Media Competency through Media Education among University Students. *Official Proceedings of ICMC 2018 -1st International Conference on Media and Communication, 19-21 March 2018- Abu Dhabi, UAE*. Pp. 225-231.

Попова Ірина

кандидат технічних наук, доцент

Попрядухін Вадим

кандидат технічних наук, доцент

Курашкін Сергій

кандидат технічних наук, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ ЕНЕРГЕТИКІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Сучасний етап розвитку суспільства пред'являє до роботи професіоналів – вищих навчальних закладів (ВНЗ), принципово нові вимоги. Система підготовки фахівців у масштабах країни визначена специфікою конкретної професійної галузі. Молодому фахівцю після закінчення ВНЗ потрібно, як правило, ще багато часу, аби адаптуватися до умов професійної діяльності.

Електроенергетичний комплекс України – це основа функціонування та

розвитку національної економіки, забезпечення цивілізованих умов життя населення. Отже, від професійної діяльності сучасних фахівців у енергетичній галузі залежить розвиток майже всіх галузей промисловості і економічне зростання країни. Для того, щоб отримати сучасного фахівця-енергетика необхідна якісна освіта та гідна професійна підготовка. Це є визначальними чинниками у працевлаштуванні випускників вищих навчальних закладів (ВНЗ). Від їх рівня підготовки залежить якість кадрового потенціалу ринку праці в Україні.

Не зважаючи на те, що адаптація до умов роботи на конкретних місцях на базі основного багажу знань і вмінь, накопичених і придбаних в у ВНЗ, важливу роль відіграє наявність у молодого фахівця професійно важливих якостей особистості, які розуміються як сплав функціональних, операціональних і особистісних компонентів, які мають динамічну структуру з функціональними залежностями. Це зумовлено тим, що держава фактично зняла з себе обов'язок щодо забезпечення обов'язкового працевлаштування випускників. Крім того, існує суттєвий розрив між вимогами роботодавця до фахівця та високого рівня теоретичної підготовки, що не підкріплена відповідним розвитком трудових умінь та навичок фахівця. Це врешті-решт впливає на можливості їхнього реального працевлаштування. Отже, виникає проблема в необхідності підвищенні якості професійної підготовки фахівців, зокрема енергетиків у процесі професійної підготовки. Актуальність проблеми полягає у виборі та дослідженні оптимальних педагогічних умов, які б забезпечили успішність формування професійних якостей фахівця-енергетика у процесі навчання у ВНЗ.

Питанням професійної підготовки фахівців присвячені праці таких українських та зарубіжних науковців, як В. Бажутіна, В. Безрукової, О. Белової, І. Васильєва, О. Коваленко, Н. Кузьміної, М. Кухарева, М. Лазарева, А. Маленка, А. Мелецінека, Г. Стайнова, Н. Ерганової та інших, в яких визначаються (за допомогою наукових досліджень) професійно значущі якості фахівців. Однак результати аналізу наукової літератури переконують, що проблема розвитку професійно важливих якостей у фахівців-енергетиків недостатньо висвітлена, а отже, потребує подальшого дослідження.

Впровадження стандарту ISO 50001 «Системи енергетичного менеджменту», прийняття Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» від 24 жовтня 2013 року № 663-VII та розвитку концепції Smart Grid в Україні передбачають виникнення нових підвищених вимог до підготовки фахівців у галузі електричної інженерії. За затвердженим постановою КМУ № 266 від 29 квітня 2015 року переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, проблемами виробництва, перетворення, збереження та використання певних видів енергії повинні займатися фахівці у галузі електричної інженерії, до складу яких входять спеціалісти з електроенергетики, електротехніки та електромеханіки, енергетичного машинобудування, атомної енергетики,

теплоенергетики та гідроенергетики. А головною метою їхньої роботи повинно стати раціональне використання енергії та енергоносіїв [1, с. 82].

Однак, при організації процесу фахової підготовки потрібно пам'ятати, що в освіті посилюються кризові явища, які є наслідком відставання її від потреб науки і виробництва.

Професіоналізм у діяльності фахівця енергетика починається з певного обсягу знань: важливою складовою використання інформаційних технологій при підготовці висококваліфікованих фахівців для енергетичного комплексу є їх підготовка ще з студентських років.

Дослідниками сучасних ІКТ визначено, що в освітньо-інформаційному середовищі навчальних закладів вони мають виконувати наступні функції:

- формування умінь та навичок роботи з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, тобто виховання особистості «інформаційного суспільства»;

- покращення якості навчання за допомогою більш повного використання доступної інформації, причому комп'ютер виступає в ролі засобу, а не суб'єкта навчальної діяльності, він помічник педагогу, а не його заміна;

- засобу навчання (застосування мультимедійних навчальних курсів);

- технічного засобу автоматизації процесу навчальної діяльності студента, що включена у пізнавальну, пошукову, дослідницьку, експериментальну роботу, який дозволяє мобільно працювати з текстом, графічним, звуковим або відео документом, якісно подавати інформацію, обробляти її, спілкуватися зі своїми колегами;

- зразка сучасних інноваційних технологій, що розвиває навички оволодіння ними, дає знання про їх назви, функціональне призначення та складові елементи;

- ефективного тренажера, що розвиває пізнавальну і творчу активність особистості, спонукає її приймати власні оригінальні рішення, бачити їхній результат, перевіряти їхню правильність, тощо.

Інформаційно-комунікаційні технології у педагогічному процесі застосовують для: індивідуалізації та диференціації процесу навчання за рахунок можливості вивчення та засвоєння матеріалу з індивідуальною швидкістю; здійснення контролю зі зворотним зв'язком, діагностикою помилок і оцінкою результатів навчальної діяльності; здійснення самоконтролю та самокорекції; тренування в процесі засвоєння навчального матеріалу та самопідготовки учнів; - проведення практичних робіт в умовах імітації в комп'ютерній програмі; підготовки учасників освітнього процесу до життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Оволодіння сучасними інформаційними та інформаційно-комунікаційними технологіями, методикою їх використання в навчальному процесі сприятиме модернізації освіти – підвищенню якості професійної підготовки майбутнього фахівця, збільшенню доступності освіти, забезпеченню потреб суспільства в конкурентоздатних фахівцях. Інформатизація суспільства – це перспективний

шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку.

Список використаних джерел

1. Попова І.О., Петров В.О., Попрядухін В.С. Особливості формування професійних якостей при підготовці фахівців-енергетиків. *Удосконалення навчально-виховного процесу в закладах вищої освіти*. 2019. Вип. 22. С.118-123.
2. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В. Формування компетенцій з безпеки життєдіяльності у фаховій підготовці енергетиків. *Scientific journal Innovative solutions in modern science*. 2016. № 1(1). С. 82–87.
3. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В. Формування культури безпеки у студентів-електриків. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2015. Випуск 43. С. 223–228.

Попович Микола

Д-р філос. наук, професор, професор кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

Попович Дмитро

магістр права, магістр фінансів
співробітник компанії Marriott International
м. Мюнхен, Німеччина

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ТА ОСОБИСТОСТІ

Культура є багатовимірним символічним світом та синтезом багатьох ціннісних систем. У філософській та культурологічній літературі проаналізовано зміст понад 500 визначень поняття «культура» [2]. Але жодне з них не розкриває сутність культури в усіх її смислах і вимірах. У нашому дослідженні, під культурою ми розуміємо:

- творені та передані моделі цінностей, які є чинником що формують людську поведінку;
- ступінь та міру прояву людяності в людині;
- систему цінностей і норм, котрі втіленні у способі життя людини та суспільства [3].

Творцем культурних цінностей є людина. Отже, культура є сукупністю матеріальних і духовних цінностей створених людством протягом історії, а також історично набуту систему норм, правил, заповідей, настанов і заборон, які забезпечують функціонування соціуму. Відтворення, збереження та

наслідування цінностей і норм культури здійснюють соціальні інститути, в першу чергу інститути держави, сім'ї, церкви, освіти, а також власне інститути культури.

Першим духовно-культурним утворенням людства була міфологія. В процесі історичного розвитку суспільства від міфології відокремились спочатку мистецтво, релігія, філософія і наука, а згодом – інші форми культури. Процес відокремлення від єдиної синкретичної культури автономних культурних форм називається диференціацією культури. Нами систематизовано понад 50 форм прояву культури, котрі утворилися і стали відносно самостійними в процесі історичного процесу диференціації культури.

Класифікацію культури на форми її маніфестації можна здійснити за трьома принципами:

- пристосування та ставлення людини до природи;
- ставлення людини до інших людей та до суспільних інституцій;
- ставлення людини до себе самої.

До першої групи можна віднести ті форми культури, котрі забезпечують співіснування та гармонію людини і природи. Це: екологічна культура, культура виробництва, культура праці, аграрна культура, економічна культура, технологічна культура, техніка як форма культури, інформаційна культура, пізнавальна культура, інноваційна культура, культура споживання.

Друга група охоплює ті культурні форми засобами котрих можна унормувати, впорядковувати та гармонізувати міжособистісні, моральні, правові, політичні, економічні, міжетнічні, міжконфесійні, сімейні та інші відносини. Це: моральна культура, релігійна культура, правова культура, політична культура, культура управління, організаційна культура, культура спілкування, культура підприємництва, фінансова культура, педагогічна культура, освітня культура, етикетна культура, санітарна культура, культура побуту, кулінарна культура, культура сімейних відносин, культура міжетнічних, міжрасових та міжконфесійних відносин, сексуальна культура, медична культура.

До третьої груп можна включити ті форми культури, котрі спрямовані на саморозвиток, самопізнання, самовдосконалення та самовиховання самої людини. Це: культура мови та мовлення, світоглядна культура, аксіологічна культура, культура мислення, естетична культура, художня культура, культура здоров'я, культура споживання, культура харчування, гігієнічна культура, культура відпочинку, безпекова культура, фізична культура, психологічна культура, культура почуттів, культура одягу, культура розваг.

В кожній формі культури втілені одна або кілька базових цінностей. Наприклад, базовою цінністю моральної культури є людяність, культури здоров'я – повноцінне життя, екологічної культури – чиста природа, аграрної культури – земля як годувальниця людства, культури мови – краса і лексичне багатство рідної мови, фізичної культури – здорове і красиве тіло, тощо.

Людина є її творінням культури. Культура не успадковується біологічно,

вона передається за допомогою соціокультурних каналів наслідування та традиції. Людина народжується індивідом, але стає особистістю в процесі діяльності, навчання та виховання. Прилучення людини до культури називається культивуванням особистості. Культивування особистості – це соціокультурний процес засвоєння людиною цінностей, норм, значень і смислів суспільства й їх творчого перетворення в індивідуальних, персоніфікованих формах. Соціокультурне середовище може плідно сприяти або перешкодити становленню та розвитку особистості, але визначальну роль в цьому процесі належить індивідові, його здібності бути «самим собою». Культура особистості визначається масштабом, глибиною та ступенем засвоєння нею загальнолюдських цінностей культури, перетворенням їх на свій внутрішній духовно-культурний світ та спроможністю застосовувати в процесі діяльності. Структура культури особистості відтворює в загальних контурах та рисах структуру культури суспільства.

Нами розробляється культурно-просвітницький проект під умовною назвою «Практична культурологія» цілю якого – прояснити та пояснити сутність культури та її окремих структурних маніфестацій. Його реалізація у вигляді практичних рекомендацій (підручника, посібника, практикуму) сприятиме формуванню в ціннісній свідомості учнів та студентів моральної, правової, політичної, екологічної, естетичної та інших елементів культури.

Список використаних джерел

1. Гриценко Т. Культурологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 392 с.
2. Кребер А. Понятие культуры и социальной системы. Парсонс Т. О социальной системе. Москва: Академический Проект, 2002. 832 с.
3. Попович М. Д. Соціально-філософський аналіз антропологічного виміру культури. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2013. 314 с.
4. Прокопова О.П. До проблеми формування екологічної культури як складової професійної культури фахівця. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*. 2014. Вип. 688. С. 129-136.
5. Прокопова О.П. Основи формування культури спілкування фахівців сільськогосподарської галузі. *Аграрна освіта*. 2015. Вип.1. С. 344-347.

Потапський Павло
канд. техн. наук, доцент
Хворостовський Віктор
асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ У АГРОТЕХНІЧНИХ ЗВО

З початком функціонування в нашій країні ринкових механізмів процес професійного самовизначення особистості набув якісно нові характеристики і значно розширив часові межі. Зміни в структурі зайнятості населення висувають на перший план професійну мобільність, гнучкі договірні форми трудових відносин, пошук ефективних форм використання робочого часу [1]. Раніше затребувана на загальнодержавному рівні «професійна стабілізація», «професійна стійкість» змінилася сьогодні орієнтацією на професійну мобільність фахівців як необхідна умова для підтримання їх конкурентоспроможності на ринку праці. Конкурентоспроможність спеціаліста в чому забезпечується якістю його професійної підготовки, наявністю високого рівня розвитку професійно значущих якостей. Все це неможливо в повному обсязі без успішного протікання процесу професійної ідентифікації, яка здійснюється в процесі професійної підготовки майбутнього фахівця. Тому необхідність досліджень професійної ідентифікації в рамках проблеми професійного самовизначення в сучасних умовах розвитку українського суспільства стає все більш актуальною [5]. В цілому професійна ідентифікація розуміється як процес придбання професійної ідентичності, тобто певної соціальної (професійної) ролі, етапи формування та особливості функціонування якої не відрізняються від процесу засвоєння інших соціальних ролей. Людина не усвідомлено шукає професію, в якій він буде зберігати відповідність своїм уявленням про себе, а «входячи в професію», шукатиме здійснення цієї відповідності.

Аналіз стану педагогічної теорії і практики дозволив виявити протиріччя між:

- потребою суспільства в особистості, здатної до ефективного освоєння правил і норм професії, формування і усвідомлення себе як професіонала, і недостатньою розробленістю виховної системи, що сприяє формуванню позитивного ставлення студентів до одержуваної професії;
- необхідністю формування професійної ідентичності у студентів в процесі виховання у ЗВО та невизначеністю педагогічних можливостей, неопрацьованістю умов та методів для її здійснення.

Ці протиріччя та їх конкретизація в педагогічній практиці призвели до постановки проблеми проведеного нами дослідження: як в умовах існуючої

практики професійної підготовки фахівців вищої школи забезпечити формування професійної ідентичності студентів у процесі виховної роботи?

Від вирішення цієї проблеми багато в чому залежить успішність становлення професіоналізму випускників ЗВО, формування особистості майбутніх молодих фахівців, що володіють знанням вимог професії до людини. Разом з тим в освітньому процесі вузу формування професійної ідентичності студентів приділяється недостатня увага, зокрема, не повністю затребуваний потенціал виховного компонента професійної підготовки.

Розроблена в ході роботи по даній темі концепція виховання розглядає виховний процес у відповідності з актуальними проблемами соціалізації української молоді та сучасними умовами функціонування і перетворення вищої освіти в Україні, де важливу роль відіграє процес професіоналізації студентів. Концепція визначає смислове поле, критерії та орієнтири виховного процесу у вузі, пропонує ідеї, цілі, напрями, форми і методи виховання особистості майбутнього фахівця з вищою професійною освітою.

Успіх виховного процесу у ЗВО залежить від того, як сприймає сам студент виховний вплив або вплив, яка його власна активність у справі формування якостей майбутнього фахівця (самовиховання). Іншими словами, успіх виховного процесу обумовлений ступенем соціальної зрілості студента, рівнем сформованості його соціального характеру [3]. У зв'язку з цим ЗВО покликаний стати школою соціальної зрілості майбутнього фахівця, школою загартовування його соціально-професійного характеру. А для цього треба, насамперед, розвивати активне ставлення самих студентів до справи власного формування, найефективнішою формою якого є система студентського самоврядування. Кожен студент повинен пройти школу студентського самоврядування, тоді він не тільки зрозуміє, але і відчує практично, в чому полягає соціально-політична сутність демократизації суспільних відносин у ЗВО і в суспільстві, в тому числі і в професійній сфері [4].

Організація виховного процесу на основі середовищного підходу передбачає залежність індивідуального, особистісного, професійного і соціального розвитку від безпосереднього середовища життєдіяльності. Середовище розглядається як місце, де реалізують себе студенти. Соціально-освітнє середовище надає студентам можливість свободи вибору виду діяльності, яка дозволила б йому досягти найбільшого успіху, найвищого самовираження, побудови діалогових відносин з людьми різних віків, соціальних груп і представниками професійної сфери, більш інтенсивне проживання різних ролей (студент - практикант - спеціаліст) та ін.

Дані підходи реалізуються у пропонованій концепції виховання через сукупність приватних принципів:

➤ принцип мобільності спрямований на формування компетенцій (соціальної, професійної та ін.), які є одними з показників професійної адаптації студентів; постійне оновлення змісту професійного навчання і виховання; удосконалення знань і умінь по мірі необхідності, у зв'язку із змінами на ринку

праці;

➤ принцип індивідуалізації, що дозволяє вибирати адекватні види діяльності студентів згідно з їх індивідуальними особливостями, суб'єктивним досвідом, відкриває перспективу реальної коригування виховного впливу у відповідності з соціальними претензіями і реальними здібностями учня, що сприяє розвитку професійної ідентифікації студентів;

➤ принцип інтеграції як поєднання та інтегрування не тільки знань з різних дисциплін, але і діяльності, методів, технологій навчання і виховання.

Проблема реальної ефективності вузівського виховання - найбільш складна. Враховуючи різноманіття змісту студентського способу життя, широкий діапазон інтересів і активності студентів, можна стверджувати, що навряд чи вдасться простежити в кожному окремому випадку, результатом якого саме виховного впливу або впливу є даний виховний ефект (позитивний або негативний). У цьому сенсі виховна робота у агротехнічних ВНЗ носить у відомому сенсі імовірнісний характер.

Список використаних джерел

1. Дуганець В.І. Виробниче навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку: теорія і практика: монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2014. 340 с.

2. Дуганець В.І. Наукові засади виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку: монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2015. 388 с.

3. Ермолаева Е.П. Профессиональная идентичность как комплексная характеристика соответствия субъекта и деятельности. *Психологическое обозрение*. Москва, 1998. № 2.

4. Ляска О.П. Психолого-педагогічні принципи реалізації компетентнісного підходу у підготовці інженера-педагога. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Психологічні науки*. 2012. Вип.4. С. 32-39.

5. Ляска О. П. Принципи реалізації компетентнісного підходу в підготовці інженера-педагога. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2012. Вип. 34 35. С. 37-42.

6. Дуганець В.І. Наскрізне практичне навчання студентів - наближення майбутніх фахівців до виробничої сфери. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2009. Вип. 24-25. С. 9-16.

7. Іщенко, Т.Д., Хоменко, М.П., Ляска, О.П. Реформування освіти. Роздуми, підсумки та пропозиції. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. Випуск 4. С.44-51.

8. Прокопова О.П. Мовленнєво-комунікативна компетентність як одна із складових професійного становлення фахівця. *Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. 2010. № 10. С. 54-57.

Прокопова Ольга

к.пед.н., доцент кафедри

Павельчук Юрій

к.тех.н., доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасного українського суспільства постає потреба молодого покоління в досягненні успіху, що пов'язане з особистісною самореалізацією.

Студентська молодь, звичайно, потребує цілеспрямованого позитивного впливу на ціннісну систему. Результативність такого впливу безпосередньо залежить від продуманої та ефективної моделі навчально-виховного процесу у ЗВО як інституту соціалізації особистості.

Відомо, що більшу частину часу студенти проводять у стінах навчального закладу. У процесі реалізації освітньо-виховного процесу університет не тільки формує професійні компетенції, а й впливає систему цінностей студентів.

До пріоритетних завдань діяльності сучасного закладу вищої освіти належать: 1) підготовка конкурентоспроможних висококваліфікованих кадрів, затребуваних на ринку праці, які успішно адаптуються до швидко мінливих соціальних реалій; 2) забезпечення високої якості професійної освіти, що відповідає вимогам сучасної дійсності та задовольняє потреби особистості, суспільства, держави, роботодавця; 3) розвиток високого рівня особистісної, моральної, громадянської культури студентів, за допомогою створення і реалізації вищим навчальним закладом відповідної системи навчання, виховання, сприятливої моделі соціалізації.

У контексті вирішення цих завдань українські виші сьогодні накопичують практичний досвід, здійснюють потужну роботу, що має позитивні результати. Все інтенсивніше відбувається впровадження інноваційних освітніх технологій, реалізується практико-орієнтоване навчання. Оскільки сучасні студенти прагнуть до самореалізації, то у рамках виховної роботи проводяться заходи, спрямовані на підтримку та розвиток їх лідерського потенціалу, задоволення потреб із самореалізації, суспільного визнання особистісних успіхів, досягнень.

Як показує практика, сучасні молоді люди володіють раціональним мисленням, усвідомлюють залежність життєвого успіху від власних зусиль, цілеспрямованості, й переважно свій вибір, щодо обрання подальшої фахової спрямованості, зробили самостійно, обдумано й свідомо, керуючись інтересом до професії, бажанням стати професіоналом у даній галузі. Так, 57,8% від кількості опитаних нами в 2018р. студентів ПДАТУ самостійно визначилися з професією, де навчаються. Основним мотивом вибору професії було «бажання стати професіоналом у даній галузі та інтерес до професії» - 54,6%. Менше тих,

хто керувався мотивами: «було легше вступити» - 22,6%, «Престижність професії» - 13,7%, «престижність вищої освіти» - 14,7%, «Наявність стабільного заробітку» - 3,6% та ін.

Успішну самореалізацію у професійній сфері студенти пов'язують, перш за все, з можливістю займатися улюбленою справою - 66,9%, реалізацією своїх здібностей, знань, умінь, навичок, отриманих в вузі - 47%.

Однак, незважаючи на те, що серед студентів незначну частку становлять ті, хто впевнений у неважливості трудової діяльності за отриманою у вузі професії - 12,7%, все ж планують працювати за отриманим вузі фахом більше половини від кількості опитаних - 66%.

Також, до важливих завдань, що пов'язані з досягненням ефективності професійного навчання, виховання, особливо сьогодні, коли закладах вищої освіти, поряд з програмами підготовки фахівців, бакалаврів, реалізуються програми підготовки магістрів, є організація продуманої роботи з розвитку наукового потенціалу студентів. Необхідно виявляти здібних до наукової діяльності студентів та послідовно формувати у них навичок дослідницької роботи. Гонитва за показниками масового залучення до наукової діяльності студентів, які не мають до неї жодних здібностей та інтересу, через публікацію у збірниках праць низького рівня (нехай і ретельно відредагованих науковими керівниками), що не характеризуються новизною, науково-практичною значимістю, не сприяє вирішенню завдань з розвитку студентської науки, а лише призводить до нівелювання в очах студентів цінності науки. З боку вищого навчального закладу потребує уваги вирішення завдання - серйозного та відповідального підходу до набору магістрантів (наявність у студентів здібностей, інтересу, навичок дослідницької роботи, базової освіти, отриманої до вступу до магістратури).

Формальні, низькоякісні, погано організовані наукові заходи, як і недостатня компетентність викладача вишу, не можуть сприяти вирішенню задач з якісної підготовки кадрів, розвитку науки, освіти.

Складні процеси трансформації, не цілком сприятливі економічні, культурні реалії соціуму, поширення у ньому індивідуалістичних, прагматичних, утилітарних, розважальних цінностей, гірших зразків західної масової культури, принципів жорстокості, байдужості, егоїзму та ін., визначають ряд проблем, що виявляються у молодіжному студентському середовищі. Так, наприклад, результати соціологічних опитувань, проведених у різні роки, а також наукові публікації інших вчених дозволяють відмітити: 1) недоліки моральної, громадянської, правової культури, 2) надзвичайно низький рівень реальної участі в суспільному, політичному житті, вирішенні проблем суспільства, 3) переважання за межами вузу дозвілля розважального характеру, істотне домінування в ньому вестернізованих цінностей над етнокультурними, споживчих орієнтацій над креативними та ін.

Тому одними із основних завдань вищого навчального закладу є поглиблення виховного процесу з розвитку моральної та громадянської

культури студентської молоді (орієнтування на високі зразки спілкування і поведінки) в міжособистісних, професійно-ділових сферах; збереження таких цінностей як чесність, порядність, працьовитість, доброзичливість, толерантність; формування здорового способу життя, соціальної активності, патріотизму, колективізму тощо.

Звичайно, вузом реалізується виховна робота в даному напрямку. Однак її результативність, на наш погляд, залежить не від чисельності заходів, а їх якості, змістовності, продуманості, концептуальної злагодженості, системності, чіткої спрямованості на досягнення конкретних виховних цілей.

Ефективність виховної моделі роботи вузу, таким чином, визначається компетентністю підбору і вибудовування усіх її складових елементів в єдиному ідейному концептуальному просторі, здатному впливати на цінності студентів. Багато що залежить і від особистісних якостей, професіоналізму викладачів, кураторів, керівників структурних підрозділів вищого навчального закладу, як агентів соціалізації студентів.

Список використаних джерел

1. Faten Al Nadzhar, Liaska O., Prokopova O., Hutsol T. Developing Media Competency through Media Education among University Students. *Official Proceedings of ICMC 2018 -1st International Conference on Media and Communication, 19-21 March 2018. Abu Dhabi, UAE*. Pp. 225-231.
2. Бех І. Д. Модель професіонала у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2001. № 3. С. 57–62.
3. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник НАУ*. 2008. С. 79-83
4. Закатнов Д. О. Технологія підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 160 с.
5. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
6. Іщенко, Т.Д., Хоменко, М.П., Ляска, О.П. Реформування освіти. Роздуми, підсумки та пропозиції. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. Випуск 4. С.44-51.
7. Кавецький В. Є. Підготовка учнів загальноосвітніх шкіл до професійного самовизначення в сучасних умовах : дис...канд. пед. наук : 13.00.07. Тернопільський експериментальний інститут педагогічної освіти. Тернопіль, 2000. 19 с.
8. Прокопова О.П., Павельчук Ю.Ф. Особливості формування комунікативної культури студентів вищих навчальних закладів. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. № 5. С. 97-102.
9. Прокопова О.П., Повх О.Г. Формування культури спілкування студентів вищого навчального закладу. *Професійно-прикладні дидактики*. 2017. №2. С.196-202.

Прокопова Ольга

канд. пед. наук, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

Мацарська Васирина

викладач української мови і літератури

коледжу ПДАТУ

м. Кам'янець-Подільський

Мудрик Кшиштоф

Краківський Аграрний університет

м. Краків, Республіка Польща

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ

Період стрімкого переходу до ринкової економіки супроводжується не тільки повною реструктуризацією виробництва та його переорієнтацією, а й кризовими явищами, для яких характерні стихійність, непередбачуваність і неминуча конкуренція між різними типами підприємств і фірм. Швидко змінюються і умови ринку праці для випускників вищих навчальних закладів. У такій ситуації вирішальне значення для фахівця-випускника має його мобільна адаптація до вимог і умов професійної діяльності, завдань, традицій і норм колективу, його соціально-психологічного клімату, нового стилю керівництва.

З позиції суспільства - вища освіта, окрім професійної підготовки, має забезпечити формування таких умінь і якостей особистості, які б дозволили їй самій впливати на характер розвитку соціокультурних і економічних процесів у суспільстві.

З позиції виробництва - випускник вищого навчального закладу повинен володіти професійними вміннями та якостями на рівні, що дозволяє вирішувати виробничі нестандартні завдання, самостійно аналізувати процес і результати своєї діяльності й володіти гнучкою ситуативною адаптивністю в умовах швидких технологічних і соціальних змін.

З позиції студента - вища освіта повинна надати можливості широкого вибору професій і рівнів кваліфікації, забезпечити якісну професійну підготовку, тим самим гарантуючи йому соціальний захист на ринку праці. При цьому реальна дійсність - це гарантія працевлаштування і комфортних умов в період становлення фахівця на виробництві. Вища освіта має сформувати у молодій людини готовність до конкурентної боротьби, забезпечити розвиток необхідної гами адаптивних механізмів, комплексів і стратегій, що дозволяють відносно легко увійти у професію, а при необхідності - освоїти нову.

Системний підхід до організації практичного навчання передбачає:

а) виявлення для всіх фахівців навчального закладу різноманітних зв'язків

(навчальний заклад - роботодавець); б) оцінку цілісності всіх елементів системи підготовки фахівця, їх поєднання, синхронності; в) розвиток пріоритетних напрямків у вдосконаленні методики навчання використання технічних засобів, педагогічних прийомів та інше.

Порушення одного з трьох умов робить підготовку фахівця малоєфективною, збільшує матеріальні витрати на його перенавчання, ліквідацію прогалин у знаннях, уміннях, робить фахівця психологічно неадаптованим до роботи в колективі, що, в свою чергу, збільшує матеріальні і моральні витрати як самого навчального закладу, так і підприємства - роботодавця.

Тому практика повинна не тільки закріпити, а й розвинути знання та вміння студентів, навчити їх самим здобувати нові знання, зробивши це потребою та необхідністю.

У педагогічній науці практичне навчання розглядається як процес освоєння майбутніми фахівцями досвіду виробничих відносин і особливостей професійної діяльності, в реально існуючих умовах фірм і підприємств. Вивчення потреб ринку праці виявляє, що компетентність розуміється сьогодні не як сукупність окремих умінь і професійних знань, а як наявність соціальних, особистісних, індивідуальних характеристик, що дозволяють професіоналу відповідно працевлаштуватися та кар'єрно зростати, постійно підвищуючи свою кваліфікацію на основі самоаналізу через готовність до інноваційних перетворень.

У даний час все більшого значення для фахівця набуває можливість використовувати набуті знання в умовах, що змінюються на виробництві. Професіонал повинен вміти планувати свою діяльність, приймати оперативні рішення на основі аналізу ситуації, контролювати хід результатів праці. Кожна професія вимагає оволодіння специфічними вміннями. Суть активних методів навчання, спрямованих на формування умінь і навичок, і полягає у забезпеченні таких умов, в яких студенти опанували б різними способами діяльності.

Професійна діяльність фахівця носить інтегративний, міжпредметний характер. Вирішення поставленої проблеми забезпечується шляхом моделювання практичного навчання в навчальному процесі, як на етапі навчання, так і на етапі контролю, в результаті чого відбувається інтеграція знань і умінь (взаємопроникнення знань і умінь з різних навчальних дисциплін) на основі розуміння професійної діяльності як цілісного процесу, що має специфічні цілі і результати. До важливих характеристик компетентності можна віднести наступні: - «знання, вміння, навички». Іншими словами, компетентна людина повинна не тільки розуміти суть проблеми, а й вміти вирішувати її практично, тобто володіти методом рішення («знання+вміння»). Компетенція - сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що необхідні для якісного та продуктивного вирішення професійних питань.

Метою практичної підготовки студентів - є забезпечення у них готовності

до здійснення професійної діяльності. Досягнення цієї мети реалізується шляхом формування у студентів загальних та професійних компетенцій, поглиблення і розширення знань і умінь, а також набуття практичного досвіду за обраною спеціальністю.

Ринкові відносини, характеризуються необхідністю пристосування до підвищеної динамічності виробництва, можливого тимчасового безробіття, раптової зміни професії і місця роботи. У цих умовах для фахівця можуть виявитися недостатніми "чистий професіоналізм", висока кваліфікація і відмінна якість роботи, хоча їх цінність не знижується, а, навпаки, навіть підвищується. Таким чином «чисто професійні» якості - це підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку праці через такі особистісні якості як цілеспрямованість, здатність до безперервного саморозвитку, стресостійкість, здатність до ризику тощо.

Список використаних джерел

1. Андреев В.И. Проблемы, базовые понятия и приоритетные стратегии педагогического мониторинга качества образования. *Персонал*. 1999. № 5 (53), № 4. С. 72-76.
2. Дарійчук Л. Система освіти в Україні: реформування чи оновлення? *Вища школа*. 2004. № 1. с. 29–40.
3. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
4. Іщенко, Т.Д., Хоменко, М.П., Ляска, О.П. Реформування освіти. Роздуми, підсумки та пропозиції. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. Випуск 4. С.44-51.
5. Радкевич О.Д., Алькема В.Г. Формування кадрового потенціалу вищого навчального закладу - основний чинник підвищення якості вищої освіти. *Персонал*. 1999. №5(53), № 4. С.84-86.
6. Прокопова О., Ляска О., Мудрик К. Особливості виховного процесу у вищих аграрних закладах Польщі. *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти* : II Міжнародна науково-методична конференція 26–27 квітня 2018 року, м. Кам'янець-Подільський. 2018. С.85-87.
7. Prokopova O., Liaska O., Verkholtantseva V. *Peculiarities of the competitive specialists training in Agricultural Higher Education institutions: social and humanitarian dimensions*. In: Scientific achievements in enviromental and life science. Traicon SC. 2018. Pp 104-113.
8. Prokopova O., Hutsol T., Semenyshyn M. *Modern requirements for the vocational training of a future agriculture worker: competency-based approach*. In: Scientific achievements in enviromental and life science. Traicon SC. 2018, pp. 114-122.

Просяний Сергій

канд. с.-г. наук, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Сьогодні однією з найважливіших складових процесу професійної підготовки майбутніх лікарів ветеринарної медицини є їх самоефективність, яка спрямована на розвиток професійної компетентності, розкриття свого потенціалу, що веде до подальшого самовдосконалення.

Головними критеріями кожного викладача має бути компетентність, кваліфікація і набуті знання студента. Поняття «результати навчання» для викладачів аграрних вищих навчальних закладів є набагато більш звичним. За традицією, бажані результати навчання формулюються викладачами і подають опис того, що повинні знати й уміти студенти, які опанували певний модуль освітньої програми чи програму в цілому.

У визначенні «результатів навчання» ключовими є два аспекти. Перший – це звернення до компетентностей (необхідність формулювати результати навчання у термінах компетентностей). Другий – це те, що результати навчання підлягають вимірюванню та кількісній оцінці, адже саме на основі одержаних оцінок здобувачу освіти присвоюють кредити та визнають його кваліфікацію.

Кваліфікація – це офіційне визнання того, що здобувач освіти досяг запланованих результатів навчання і набув відповідних компетентностей.

Як підкреслює Ю. М. Рашкевич [1], необхідно чітко усвідомлювати, що для отримання кваліфікації здобувач вищої освіти має досягти усіх запланованих результатів навчання; поріг позитивної оцінки не повинен базуватися на амбіціях викладачів, а орієнтуватися на найслабшого студента, який на їхню думку заслуговує присудження кваліфікації (немає нічого поганого в тому, що заплановані результати навчання є «мало амбітними»). Прозоре і достатньо деталізоване викладення очікуваних результатів навчання важливе ще і з тієї точки зору, що студенти прагнуть вчити лише те, що буде оцінюватися, а зовсім не те, що викладач ввів до робочої програми навчальної дисципліни чи про що розповідає на лекціях.

Провідним у процесі формування самоефективності майбутніх лікарів ветеринарної медицини вважаємо синергетичний підхід.

Зокрема, на думку В. А. Сластеніна і Л. С. Подилової [2], з позиції синергетичного підходу суб'єктна позиція вихованця може бути розглянута як відповідність цілей студентів, їх мотивів та способів дій педагогічним вимогам. Одночасно, це вихід за межі цих вимог, підпорядкування системи відносин задачам особистісного, у тому числі професійного самовдосконалення.

Реалізація синергетичного підходу в процесі підготовки майбутніх

фахівців ветеринарної медицини виявляється у відновленні змісту, методів і форм навчання з урахуванням таких чинників, як відкритість, самоорганізація, саморозвиток, креативність і не лінійність мислення, керування, самокерування, самоврядування тощо. Зазначені чинники визначають вибір принципів, що мають покладатися в основу розробки технологій навчальної діяльності та забезпечують нестандартний підхід до навчання, повноту і високу якість предметних знань, актуалізацію міжпредметних зв'язків, професійне становлення і професійну адаптацію майбутнього фахівця через різні навчальні дисципліни з урахуванням їх міждисциплінарних зв'язків, що забезпечує інтеграцію навчальних знань.

Суттєво, що сам зміст освіти постає синергетичною сутністю. Цей зміст визначається двома детермінантами: структурою діяльності і структурою об'єкта вивчення, яким є навколишня дійсність.

Як вважає В. С. Леднев [3], оточуюча нас дійсність виступає детермінантою змісту освіти опосередкованим чином, тобто через наукове знання.

Суттєво, що принципи особистісно орієнтованих технологій виховання та навчання, які сформульовано у сучасній вітчизняній педагогічній науці, відобразять синергетичний зміст освіти. Серед них І. Д. Бех [4] виокремлює: принцип цілеспрямованого створення емоційно збагачених виховних ситуацій; принцип особистісно розвиваючого спілкування; принцип використання співпереживання як психологічного механізму у вихованні особистості; принцип систематичного аналізу вихованцем власних і чужих вчинків. Зазначені принципи відображають розвиток рефлексії, самоусвідомлення та емпатії як наріжні синергетичні принципи організації особистісного простору людини у контексті її взаємодії з навколишнім навчальним середовищем.

Отже, зазначене вище передбачає актуалізацію принципів активності, діалогічності, самостійності, ініціативи, творчості, коли учасники навчально-виховного процесу постають відкритими саморегулюючими, самодетермінованими системами, що прагнуть до розвитку суб'єктності і суб'єктивності, виявляють волю до вибору стратегії індивідуального життєвого шляху, проявляють впевненість у власних знаннях.

Список використаних джерел

1. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
2. Слостенін В. А., Подылова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. Москва : Магистр, 1997. 224 с.
3. Леднев В. С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. Москва : Высшая школа, 1991. 224 с.
4. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. Київ : ІЗМН, 1998. 204 с.

Рибальченко Анна

асистент кафедри селекції, насінництва і генетики
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

Сучасне реформування та розвиток АПК України пред'являє все більш високі вимоги до питання про кадрову політику. Перед вітчизняною освітою стоїть важливе завдання – посилення професійної підготовки фахівців АПК в умовах конкурентоздатності та мобільності сучасного суспільства, а також формування у такого фахівця інтегральних компетентнісних якостей:

- здатність аналізувати і актуалізувати знання, досвід, уміння в конкретній професійній ситуації;
- володіння сучасними методами та засобами професійної діяльності;
- володіння загальнокультурними, соціальними та особистісними якостями під час розвитку і вихованню гармонійного суб'єкта політичного й соціального життя.

Освітні технології відбивають загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, їх призначення – прогнозування розвитку освіти, його конкретне проектування і планування, передбачення результатів, а також визначення відповідних цілям стандартів. Навчальна технологія – поняття близьке, але не тотожне поняттю педагогічна технологія. Воно відбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах відповідного навчального предмета, теми, питання (ігрова технологія, технологія проблемного навчання, інформаційні технології, дистанційне навчання, комп'ютерне навчання) [1].

Інтерактивна модель навчання передбачає взаємодію тих, хто задіяний у навчально-виховному процесі, а також обов'язкову спільну діяльність студентів, оскільки саме через взаємодію студент – студент, студент – викладач і відбувається процес взаємонавчання: передавання знань, формування умінь і навичок.

Слід звернути увагу на особливості інтерактивного навчання у вищій школі, зокрема такі:

- 1) студент і викладач є рівноправними;
- 2) інтерактивне навчання ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь у спілкуванні, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії;
- 3) це навчання виявляє лідерські якості студентів і викладача, усуває домінування одного учасника навчального процесу над іншим і однієї думки над іншою [2].

Характеризуючи ігрові технології, що застосовуються при викладанні дисциплін студентам, насамперед, слід зазначити, що гра – це вид діяльності в

умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, в якому складається, формується й удосконалюється самоуправління поведінкою. Ігрові технології сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, розвитку системи розумових дій, системи естетично-моральних якостей, системи дійово-практичної сфери і самокеруючих механізмів [3].

В останній час у вищій школі широко застосовуються інформаційні (комп'ютерні) технології навчання, що базуються на використанні спеціальних технічних інформаційних засобів. Комп'ютерні технології спрямовані на підготовку особистості інформаційного суспільства, формування умінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування науково-дослідних умінь.

Дистанційна освіта здійснюється за допомогою засобів обміну навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок) і базується на принципі самостійного навчання студента. Дистанційне навчання є наслідком об'єктивного процесу інформатизації суспільства й освіти, воно являє собою найбільш перспективну, синтетичну, гуманістичну, інтегральну форму отримання освіти. Характерні риси дистанційного навчання: модульність, економічна ефективність, нова роль викладача, спеціалізований контроль якості освіти, використання спеціалізованих технологій і засобів навчання [4].

Педагогічні нововведення при викладанні дисциплін спеціальності 201 «Агрономія»:

1. Зміна цільової настанови заняття - «дати освіти» на установку «освіта як самореалізація».

2. Зміна принципу репродуктивного засвоєння матеріалу на принцип продуктивності, що припускає основне завдання викладача: визначити при підготовці уроку, що саме, який освітній продукт створять студенти в ході заняття.

3. Перехід від загальної освіти для всіх до реалізації індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента.

4. Впровадження технології освітньої ситуації.

5. Обмеженість змісту заняття рамками аудиторії, переборюється за допомогою телекомунікацій і ресурсів інтернету.

6. Оцінці підлягають не стільки результати порівняння досягнень студента з єдиними нормами й критеріями, скільки виявлення його власного освітнього рівня [5].

На сучасному етапі розвитку аграрної освіти важливим аспектом оптимізації підготовки студентів у ВНЗ є посилення наукової спрямованості навчання. Аграрний сектор потребує багатопрофільних фахівців, які мають ґрунтовні знання і навички, та орієнтовані не лише на професійну, а й на особистісну складову, що дає змогу випускнику виявляти ініціативу, та самовдосконалюватися на виробництві. Тому, основне завдання вищої школи – сформувані у студента здібність перетворювати фундаментальні та прикладні

знання на професійні функції. Впровадження новітніх технологій навчання при підготовці фахівців зі спеціальності 201 «Агрономія» повинно бути невід'ємною складовою послідовного процесу підготовки фахівців аграрного профілю.

Сучасний фахівець аграрної освіти повинен володіти загальнокультурними та загально-професійними компетенціями, в певних рамках вирішувати завдання виробничо-технологічної, організаційно-управлінської, науково-дослідної діяльності, розвиваючи принципи самоорганізації, самовдосконалення, самоконтролю, необхідні для якісної соціально-професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 132 с.
2. Мельник Т. Проблеми та перспективи інтерактивності навчального процесу. Ситуаційна методика навчання: український досвід. Київ : Центр інновацій та розвитку, 2001. С. 33-39.
3. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ : Академія, 2003. 575 с.
4. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. Вища школа, 2006. № 3. С. 33-46.
5. Стрижак А.М. Особливості новітніх технологій навчання при підготовці фахівців зі спеціальності 201 «Агрономія». *Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти: Матеріали 48-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів (15-16 лютого 2017 року)*. Полтава : РВВ ПДАА, 2017. С. 57-58.

Роговик Леон

канд. хім. наук, доцент,
завідувач кафедри агрохімії,
хімічних і загальнобіологічних дисциплін
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

РОЛЬ ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Сучасна хімія, як фундаментальна й прикладна наука, відіграє величезну роль в отриманні глибоких природничих знань, сприяє інтелектуальному розвитку здобувачів вищої освіти, вдосконаленню прийомів логічного мислення та формуванню загальнонаукового світогляду, що є вкрай важливим при підготовці майбутнього спеціаліста в галузі сільського господарства.

Виняткове навчальне та пізнавальне значення у процесі вивчення хімії має хімічний експеримент. Вдало проведений хімічний експеримент має велике значення для досягнення поставлених освітніх завдань, а професійна спрямованість навчання значно зростає. Хімічний експеримент сприяє формуванню системи наукових понять і уявлень про речовини та процеси, удосконаленню і закріпленню теоретичних знань, розвитку практичних умінь і навиків, зацікавленості знаннями й активним мисленням, знайомить здобувачів з деякими прийомами науково-хімічного дослідження, підвищує рівень засвоєння теоретичного матеріалу, розвиває спостережливість, пізнавальну активність, виступає психологічним інструментом впливу і розвитку мотивації до вивчення хімії у закладі вищої освіти. Тому вчені, педагоги, методисти, завжди приділяли значну увагу проблемам удосконалення процесу проведення хімічного експерименту [1].

Виконання лабораторних робіт хімічного практикуму пов'язане з організацією самостійної й творчої діяльності здобувачів вищої освіти. Індивідуалізація завдань дослідницького характеру сприяє їх зацікавленості до самостійної роботи та більш глибокого вивчення предмету. У процесі досліджень й узагальнення одержаних результатів студенти вчаться встановлювати функціональні зв'язки і взаємозалежність явищ, експериментально перевіряти закони й інтерпретувати отримані результати, вивчати хімічні закони й межі їх застосовності [2]. Дослідницька функція забезпечує найвищий рівень освіти майбутніх фахівців аграрної галузі. Вона пов'язана з розвитком дослідницьких умінь та навичок, освоєнням методів науково-дослідної роботи, оволодінням принципами роботи сучасних приладів.

Хімічний експеримент виступає важливим засобом обґрунтування й перевірки істинності гіпотез, створює умови реалізації проблемного характеру навчання. Використання експерименту дає змогу зробити вивчення предмету наочним і доступним; допомагає продемонструвати статичний і динамічний

аспекти вивчення в єдності. Уміти спланувати проведення досліду за завданням, науково правильно провести його і зафіксувати результати, проаналізувати і зробити висновки – дуже важливо і корисно [3].

З метою оптимізації навчального хімічного експерименту ефективним є використання мультимедійних електронних ресурсів, що забезпечують можливість віртуального експерименту. Такий експеримент рекомендується застосовувати тоді, коли відсутні необхідні реактиви, коли хімічний процес є довготривалим або супроводжується утворенням шкідливих або агресивних продуктів реакції чи передбачає використання складного обладнання. Віртуальні досліди можуть використовуватися як інструктивний матеріал для ознайомлення здобувачів вищої освіти з технікою виконання експериментів, хімічним посудом і обладнанням безпосередньо перед роботою у лабораторії, що дозволяє краще підготуватися до виконання конкретних робіт у реальній хімічній лабораторії. Візуалізація даних, що підвищує наочність хімічного експерименту, робить його більш зрозумілим, дозволяє швидше знайти правильне рішення. Використання комп'ютерних моделей дозволяє розкрити істотні зв'язки досліджуваного об'єкта, глибше виявити його закономірності, що, насамкінець, веде до кращого засвоєння знань.

Відповідно до мети окремого лабораторного заняття, необхідно застосовувати різні засоби інформаційно-комп'ютерних технологій: відеозаписи шкідливих або вибухонебезпечних хімічних реакцій, фотографії, структурні моделі будови рідкісних речовин, динамічні комп'ютерні моделі процесів, комп'ютерні тренажери, віртуальні лабораторії. Ці засоби комп'ютерних технологій забезпечили вивчення явищ і процесів у макро- і мікросвіті, у складних технічних і біологічних системах [4].

Отже, формування вміння проводити хімічний експеримент виступає метою, засобом та результатом підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери до виконання професійної діяльності, запорукою формування їх практичної майстерності.

Список використаних джерел

1. Галушко С. Роль експериментальної роботи у системі практичної підготовки майбутнього вчителя хімії. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2013. Ч. 2. С. 89-96.
2. Ромашко Т.П. Курс хімічних дисциплін в умовах скорочення фонду годин викладання. *Матеріали 48-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти»*. Полтава: РВВ ПДАА. 2017. С. 52-54.
3. Коваль Т.В., Овчарук О.В. Особливості викладання курсу біохімії для студентів факультету ветеринарної медицини. *Професійно-прикладні дидактики*. 2017. Випуск 3. Кам'янець-Подільський, С. 129-135.
4. Роговик Л., Коваль Т. Роль інформаційних та комунікативних технологій у підвищенні ефективності навчального процесу при викладанні природничих дисциплін. *Аграрна наука та освіта в умовах євроінтеграції: збірник наукових*

праць міжнародної науково-практичної конференції Ч.2. (20-21 березня 2019 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2019. С.280-282.

Роговик Леон

канд. хім. наук, доцент, завідувач кафедри

Ямборак Раїса

канд. геогр. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Вивчення хімічних дисциплін є передумовою обґрунтування процесів, що відбуваються в природі, в тваринних чи рослинних організмах і цим самим формує грамотного фахівця своєї галузі. Таке формування неможливе без глибокого теоретичного фундаменту на якому будуються основи професійної майстерності. Крім того, завданням сучасної освіти є формування творчої особистості з елементами самовдосконалення та інноваційної діяльності. Ці риси необхідно формувати з початкового етапу навчання, що належить проробити загально теоретичним дисциплінам, до яких належить хімія. При цьому студент перетворюється з пасивного споживача знань до активного і вдумливого індивідуума, що може грамотно використовувати теоретичні положення в практичних напрямках. Цей процес якраз і відбувається при вивченні хімічних дисциплін, які читаються на початкових етапах навчання, де проходить процес переходу від шкільної опіки до самостійного осмислення теоретичних позицій.

Однак рівень підготовки за середню освіту досить неоднорідний, що заставляє застосовувати особистісно орієнтоване навчання здобувачів вищої освіти. Тому на перших лабораторних заняттях вивчаємо їх рівень і можливості до сприйняття хімічних понять. Студентів навчаємо вловлювати головне – суть, користуватися літературними джерелами, засобами самоконтролю, будувати логічні схеми по аналогії до викладеного матеріалу, виробляти системне мислення.

Раніше [2] вивчаючи особливості організації самостійної роботи студентів ми особливу увагу приділяли тій її частині, що відбувається під керівництвом викладача. Але в останній час відбулися суттєві зміни в організації навчального процесу. Програми дисциплін, що відповідають за профорієнтаційний напрям підготовки залишилися незмінними, а число годин аудиторного навантаження різко зменшилося. Тому особливий наголос ставимо на другу частину самостійної роботи студента, що відбувається під контролем викладача. При

цьому використовуємо досвід розвинених країн по інформатизації освіти і перехід до використання інформаційно-комунікативних технологій в системі навчання зокрема і хімічних дисциплін [3]. Тим більше, що сучасний студент більш готовий до сприйняття інформації засобами комп'ютерних технологій. Використання інформаційно-комунікативних технологій дозволяє зробити процес навчання мобільним, диференційованим і орієнтованим на базову підготовку особистості.

Виходячи з цих міркувань для формування у студентів фундаментальних знань з хімії розроблена модель методичної системи навчання студентів природничих спеціальностей, яка включає цілі методи, форми і засоби навчання. При цьому розроблена ідея взаємозв'язку хімічної і природничої картини світу, яка дозволяє узагальнити питання фундаментальності навчання і професійної спрямованості. Для цього на лекціях і лабораторних заняттях стараємось забезпечити понятійні основи теоретичних розділів, що необхідні для сприйняття спеціальних дисциплін і професійної майстерності в цілому. Другу частину самостійної роботи, яка проходить під контролем викладача віддаємо на літературні джерела, комп'ютерні технології та методичні розробки кафедри [4,5]. Результати функціонування методичної системи визначаємо при проведенні різних форм контролю в вигляді семінарів по темах, тестових завдань, контрольних та модульних робіт і підсумковому контролю по дисципліні в цілому.

Таким чином розроблено системний підхід до хімічної підготовки здобувачів вищої освіти в цілому і професійної направленості згідно вибраної ними майбутньої спеціальності. Цим самим досягається виконання основних методичних принципів науковості, доступності, послідовності, переходу «від простого до складного», зворотного зв'язку, міжпредметних зв'язків і ін.

Список використаних джерел

1. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. Київ . Знання, 2007, 495с.
2. Роговик Л.Й. Інтенсифікація самостійної роботи студентів при вивченні органічної хімії. *Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців–аграріїв в навчальних закладах вищої та професійної освіти»*. Кам.–Подільський, 2011. С.379.
3. Коваль Т.В. Використання інформаційно-комунікативних технологій при викладанні курсу біохімії. *Професійно-прикладні дидактики*. 2016. С. 56-61.
4. Роговик Л.Й., Ямборак Р.С. Біонеорганічна хімія. Кам.-Под., 2018. 109 с.
5. Роговик Л.Й., Крачан Т.М. Органічна хімія. Кам.-Под., 2015. 110 с.
6. Прокопова О.П. Особливості організації взаємодії викладача та студента на основі діалогу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Вип 13(3). 2014. С.144-146.
7. Прокопова О.П. Основи формування культури спілкування фахівців сільськогосподарської галузі. *Збірник наукових праць Аграрна освіта (Вип.1)*. 2015. Кам'янець-Подільський. С. 344-347.

Roliak Angelina
PhD, Associate Professor
Docent of Foreign languages Department
State Agrarian and Engineering University in Podillia
Kamianets-Podilskyi

EDUCATIONAL PROGRAMS IN “PROFESSIONAL ENGLISH” FOR ECONOMIC SPECIALTIES: STRUCTURE AND CONTENT IN UKRAINIAN ENVIRONMENT

The purpose of teaching a foreign language course in a non-linguistic (technical) high educational institution is to develop the necessary competences in the fields of professional and situational communication in oral and written forms [3].

The main tasks of studying the discipline "Foreign language" are to acquire the skills of practical knowledge of a foreign language in different types of speech activity in the scope of topics due to professional needs; the use of oral monologue and dialogues in the context of domestic, socio-political and professional subjects; translation texts in the professional field from the foreign language into the native.

Learning a foreign language in professional orientation ensures the development of the integral competence of a Bachelor of Economy specialty - the ability to solve complex specialized problems and practical problems in the field of Economy, banking and insurance, or in the course of study involves the application of certain theories and methods of relevant science [2].

The program is structured in a standardized for Ukraine way, consisting of 10 basic parts, compared with four major blocks of programs in Nordic countries [4]. This division in Ukrainian context may be the following: 1) the purpose of the discipline; 2) the discipline description; 3) the results of education; 4) evaluation criteria; 5) evaluation tools; 6) the discipline program; 7) themes of practical classes; 8) forms of current and final control; 9) tools, equipment and software used in the academic discipline; 10) recommended sources of information.

In Nordic countries the educational plans are divided into four main blocks: 1) general discipline description; 2) the discipline program; 3) themes of practical classes; 4) forms of current and final control.

The content of the program is competence-centered. In European pedagogical research the term “competence” is an evaluative one and it denotes the ability of a future specialist to use his or hers foreign language knowledge and skills in practical professional activities [5].

Our research shows that there is no unified typology of teachers competence characteristics in Ukraine. This is the reason of existence of large number of training programmes in the Ukrainian system of professional education (each institute or university has a right to make its own curriculum, which must fulfil general strategic goals described by Ukrainian Laws on Education). In most cases enumeration of the appropriate competences in such study programmes include references to European

documents [4].

We investigated that standard programs content in the discipline “English language of professional use” include the list of the general competences among them competence of foreign language communication; special competences such as the ability to organise and create the effective communication in economic dimension.

The following program learning outcomes: 1) to know the rules and norms of foreign business communication; 2) to be able to effectively communicate in foreign language orally and in writing – influence on the applicant’s general educational results, and help to lead the educational trajectory into a proper direction [1].

In the modern world being a highly qualified professional is challenging and there are an infinite number of areas in which economists can develop. Making decisions about what to focus on can be overwhelming for individuals. Foreign language communication competence is becoming the integral ability of every professional, working in the sphere of economics. Moreover in European countries recently new standards for specialists’ professional level were established, bringing significant change in the way of professional competences conceptualization and implementation in almost all the European countries [1]. In Ukrainian environment competence-based educational programs will make economic education in this country more standardized. And as for a foreign language competence development in professional dimension, it is inevitable that it ensures the development of the integral competence of a Bachelor of Economic specialty – the ability to solve complex specialized and practical problems in the field of economy.

References

1. Огієнко О.І. Тенденції реформування вищої освіти Великої Британії в контексті євроінтеграційних процесів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. 1 (35). С. 10 – 19.
2. European dimensions of teacher education : similarities and differences / Milena Valenčič Zuljan and Janez Vogrinc [eds]. Ljubljana : Faculty of Education ; Kranj : The National School of Leadership and Education, 2011. – 340 p.
3. Ogienko O. Model of Professional Teachers Competences Formation: European Dimension. *Teacher Education Policy in Europe (TEPE), Network*. 2009.
4. Roliak A.O. Reforms in teacher education system: Danish experience in Ukrainian environment. *Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives. The 1st International symposium proceedings*. 2018. Berlin: Premier Publishing s.r.o.. P. 70 – 78.
5. Roliak A.O. Ukrainian Component in European Dimension of Competence-based Pedagogical Education. *Професійно-прикладні дидактики*. 2016. 3. С. 208–212.

Савчук Любов

канд. с.-г. наук, доцент

Добровольський Володимир

асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН»

Питання якості вищої освіти надзвичайно складне, комплексне і багатогранне. Основними ознаками якості вищої освіти є: відповідність освітньо-професійних програм і організації навчального процесу європейським вимогам, відповідність кадрового персоналу, наукового і матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення сучасним європейським вимогам педагогіки, науки і виробництва. Одним із важливих чинників адаптації здобувачів вищої освіти перших курсів у вищому навчальному закладі Подільського державного аграрно-технічного університету, є правильна організація навчання і самостійної підготовки здобувачів вищої освіти. Ефективність значною мірою залежить від наявності навчально-методичної літератури, відповідної матеріально-технічної бази.

Дисципліна «Анатомія свійських тварин» є однією з фундаментальних дисциплін, важливість якої при підготовці фахівців ветеринарної медицини не викликає сумнівів ні в кого.

Анатомія складається з наступних розділів: остеологія, синдесмологія, міологія, дерматологія, ангіологія, неврологія, спланхнологія.

Навчальна програма з дисципліни «Анатомії свійських тварин» передбачає регулярне проведення лекційних і практичних занять, консультацій, навчальної практики і контрольних заходів. Успішне виконання здобувачем вищої освіти завдань поточного і підсумкового контролю у певні терміни, дає семестрову оцінку якості знань і умінь. Самостійне вивчення матеріалу окремих розділів з дисципліни «Анатомія свійських тварин» є складовою частиною навчальної програми дисципліни і спрямоване на зменшення аудиторного навантаження здобувачів вищої освіти. Це дає змогу їм ширше ознайомитися із сучасною фаховою літературою і науковими розробками з окремих питань, що дає можливість у порівняльному аспекті оцінити наукові здобутки вчених та фахівців. Планомірна та систематична і послідовна робота над сучасними джерелами наукової інформації сприятиме покращенню аналітичного мислення і об'єктивної оцінки отриманої науково – популярної інформації, що в кінцевому результаті, впливатиме на вироблення потреби до самонавчання і вдосконалення професійних знань упродовж всього життя [1]. Сучасні підходи і методи вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах

України вимагають поєднання аудиторного і самостійного вивчення навчальних дисциплін під безпосереднім керівництвом викладача. Виконання здобувачами програм навчальних дисциплін потребує підбору та створення відповідних джерел інформації. Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально – методичних засобів, до яких відносяться підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій, унаочнення, технічні засоби навчання, наукова періодична і фахова монографічна література. Вони дають змогу здобувачам вищої освіти продуктивно працювати над темами, винесеними на самостійне опрацювання, а викладачу здійснювати методичну допомогу і контроль за ходом та якістю опрацювання цього матеріалу [2, 3]. Перелік тем для самостійного опрацювання наведено у логічній послідовності до типової і робочої програм навчальної дисципліни та структурно – логічного зв'язку між окремими розділами дисципліни згідно навчального плану. Кожна тема включає чітко визначену мету і завдання, контрольні питання, відповіді на які здобувач може дати лише після самостійного опрацювання рекомендованої літератури та короткого конспектування вивченого матеріалу.

Навчально–методична література допомагає здобувачам вищої освіти опрацювати самостійно матеріал з різних джерел літератури, сконцентрувати увагу на особистому осмисленні прочитаного матеріалу та його власній оцінці. При самостійному вивченні окремих тем навчальної дисципліни здобувачі аналізують рівень засвоєння шляхом відповідей на контрольні запитання, які передбачені в кінці кожної теми, де також вказано джерела літератури. Організаційні засади педагогічного процесу, що забезпечують умови перетворення здобувача з об'єкта на суб'єкт навчання передбачають не тільки збільшення обсягу самостійної роботи, але й методичне забезпечення цієї роботи. Доцільно використовувати замість підручників невеликі за обсягом навчально–методичні посібники, практикуми, українсько – латинські словники анатомічних термінів, збірники питань та завдань для проведення підсумкового семестрового контролю з дисципліни «Анатомія свійських тварин», що містять стислі тексти, питання та завдання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи тощо [4].

Останнім часом у зв'язку із зменшенням аудиторного навантаження набуває особливого значення самостійна робота як основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у позааудиторний час. Самостійна робота здобувачів вищої освіти повинна забезпечуватися відповідною системою навчально–методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, методичні рекомендації, конспект лекцій, фахова та наукова монографічна та методична література [3].

Збірник питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль з дисципліни «Анатомія свійських тварин» складається з тестових питань та завдань усіх розділів навчальної дисципліни, вивчення яких передбачено в поточному семестрі. Важливе значення у засвоєнні здобувачами навчального матеріалу з дисципліни «Анатомія свійських тварин» має принцип наступності

і почерговості в роботі із закріплення знань, отриманих на теоретичних і лабораторних заняттях, а також під час самостійної роботи.

З метою вдосконалення, а також інтенсифікації навчального процесу розроблено та виготовлено пофарбовані натуральні кісткові препарати. Для вивчення розділів «Остеологія» і «Синдесмологія» та контрольного опитування здобувачів на кафедрі широко використовуються також препарати, стенди – кісток та суглобів грудної і тазової кінцівок. Поряд з остеологічними препаратами виготовлено і впроваджено у навчальний процес препарати м'язів кінцівок, вологі препарати внутрішніх органів. Такі препарати дають можливість здобувачам вищої освіти побачити натуральну величину, форму і топографію внутрішніх органів, а різні кольори загострюють увагу студентів на тих чи інших частинах органів. Назви препаратів з надписами до них латинською і українською мовами дають змогу здобувачам вивчати матеріал самостійно і проводити самоконтроль.

Список використаних джерел

1. Бабенко Д. В. Щодо євроінтеграції вищої освіти. *Наука і методика*. 2006. № 6. С.7–13.
2. Боднар В. І. Теорія і практика модульного навчання у вищих закладах освіти. *Освіта і управління*. 1999. №1. Т.3. С. 19–40.
3. Професійна освіта: словник, під ред. С. І. Гончаренко. Київ : Вища школа, 2000. 380 с.
4. Пастушенко С. І. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів. *Наука і методика*. 2013. № 6. С.38–41.

Савчук Любо

канд. с.-г. наук, доцент

Добровольський Володимир

асистент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець- Подільський

ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИТОЛОГІЯ, ГІСТОЛОГІЯ, ЕМБРІОЛОГІЯ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФАКУЛЬТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕХНОЛОГІЙ У ТВАРИННИЦТВІ

Сучасне викладання курсу дисципліни «Гістологія, цитологія, ембріологія» має бути спрямоване на оволодіння здобувачами досягнень науки, що необхідне не тільки для подальшого засвоєння клінічних дисциплін, а й для формування системних уявлень про мікроскопічну функціональну морфологію тканин і органів тіла здорової тварини, шляхи і характер розвитку його клітинних, тканинних і органних систем. Сучасні методичні підходи до викладання гістології з цитологією та ембріологією є зміна форм і змісту навчання, відповідно до сучасних тенденцій, адаптації змісту навчальних програм, що забезпечує вивчення клінічних дисциплін та майбутніх професійних потреб здобувачів. Використання сучасних інтерактивних технологій дозволяє підвищити роль здобувача в процесі навчання, сформувати у нього особисті та професійні якості. Одним з головних інноваційних методів навчання є те, що активність здобувачів збігається з активністю викладача [1]. Студенти не є пасивними слухачами монологу лектора, викладача, а творчо й емоційно за допомогою прямих і зворотних зв'язків беруть участь в освітньому процесі. Традиційне навчання спрямоване на засвоєння правил діяльності в ситуаціях, що повторюються, а інноваційні методи готують до дій у нових, невідомих ситуаціях майбутнього, яке здається невідомим, постійно мінливим. Це особливо актуально в дедуктивній діяльності лікаря ветеринарної медицини, для якого кожен пацієнт – це постійно «мінлива невідомість».

На тлі сучасних вимог до навчання на кафедрі застосовуються такі методи навчання здобувачів як традиційне, що передбачає усне опитування, письмове опитування, комбіноване опитування – контроль, який передбачає одночасне використання усної та письмової форм оцінки знань з однієї або декількох тем, та інтерактивне – групове обговорення питань проблемного характеру, що дозволяє продемонструвати навички самостійного мислення і вміння приймати рішення, ділові, рольові ігри - метод навчання, що дозволяє здобувачам виступити в різних професійних ролях і створити на занятті проблемну ситуацію, метод мозкового штурму – оперативний метод продукування ідей і рішень у груповій роботі на основі стимулювання творчої активності, при якому здобувачам пропонується висловити якомога більшу

кількість варіантів вирішення ситуації, метод групової дискусії – специфічна форма бесіди, яка спрямована на навчання здобувачів аналізувати професійні ситуації, формування навичок, формулювання проблеми, розвиток вміння взаємодії з іншими учасниками, а також формування навичок колективного прийняття рішень із різних питань [2].

Таким чином, до оптимізації навчального процесу необхідно підходити з позиції вдосконалення методів навчання, розробки нових принципів побудови навчальних програм і посібників. На відміну від традиційних методів навчання, використання інноваційних (активних) форм навчання формує у здобувачів важливі компетенції – знання, навички, вміння, прагнення до саморозвитку, при цьому викладач одночасно зі студентами розвивається і вдосконалюється в професійній сфері. Згідно з інноваційними методами навчання забезпечується здатність застосовувати знання з гістології, цитології та ембріології в практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної області гістології, цитології та ембріології, розуміння до вибору стратегії спілкування, працювати в команді, навички міжособистісної взаємодії, використання інформаційних і комунікаційних технологій [3]. Здобувачі набувають здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим. Прогнозовано оцінювати та забезпечувати якість робіт, які виконуються [4]. Для реалізації програми підготовки лікарів ветеринарної медицини дисципліна «Цитологія, гістологія, ембріологія» з її спеціальними знаннями, уміннями та навичками, поряд з іншими фундаментальними дисциплінами природничого циклу, безперечно набуває ще більшого значення. Лікар має право і повинен вирішувати більш складні фахові задачі, вирішення яких базується саме на глибокому знанні і розумінні структури і функції організму тварини.

Список використаних джерел

1. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. Л., Суїзенко І. М. Критичне мислення: як цього навчити. Харків : 2007. 190 с.
2. Кашлев С. С. Технология интерактивного обучения. Минск : Беларусский верасень, 2005. 196 с.
3. Курятов В. М. Как организовать обучение в малых группах. СПб : Педагогика, 2000. 201 с.
4. Мілерян В. Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних ВУЗах. Київ : 2008. 80 с.

Семенишена Наталія

канд. екон. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ Й БІЗНЕСІ

Кінець ХХ - початку ХХІ ст. характеризується бурхливим зростанням темпів змін у всіх сферах життя людини. Прискорено руйнуються пануючі століттями системи цінностей і традицій.

Головним ресурсом планети вже давно став «людський капітал», і в усьому світі стало очевидно, що підвищення якості освіти неможливо за рахунок екстенсивного зростання обсягу інформації, що підлягає засвоєнню.

У сучасному бізнесі конкурентні переваги отримують ті компанії, персонал яких працює злагоджено, а значить - результативно. «Двигуном» бізнесу є компетентні співробітники, які вміють обирати оптимальні методи (дії, операції) на своєму робочому місці.

Однак, інформаційне суспільство ХХІ ст. постало перед проблемою дефіциту кадрів, адже ситуація, коли фахівець з дипломом має кінцевий обсяг знань при відсутності умінь його використовувати й накопичувати, стає стримуючим фактором розвитку продуктивних сил суспільства.

Ще в 1967 р на міжнародній конференції в США дану ситуацію охарактеризовано як загальну кризу світової освітньої системи, що виникла через зростання протиріч між «ною культурою» і старою системою освіти.

Гуманіст, філософ та ідеолог індійської незалежності Махатма Ганді одним з головних семи гріхів людства назвав освіту без якості.

Дійсно, носій знання - викладач - є ключовою фігурою в схемі передачі знань, а сама якість освіти визначається його (викладача) компетентністю, але при цьому абсолютно очевидно, що засвоєння та сприйнятливність знань залежить і від компетентності студента, його готовності та мотивації до набуття знань.

В ході Болонського процесу традиційна «знаннєва» парадигма навчання європейським співтовариством роботодавців була доповнена «діяльнісною» (компетентнісною) парадигмою, і тому освітня модель отримала назву компетентнісної. Як наслідок, вітчизняна система освіти зорієнтована на компетентнісний підхід.

Для поділу загального та індивідуального в сутності компетентнісної освіти використовують поняття «компетенція» і «компетентність».

Компетенція в перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, в яких людина добре обізнана та володіє знаннями та досвідом. У цій галузі людина володіє відповідними здібностями, що дозволяють їй обґрунтовано дискутувати в цій сфері, діяти в ній.

Освітні компетенції обумовлені особистісним підходом до освіти,

виявляються, а також перевіряються лише в процесі виконання певних дій.

Компетентність - це вже сформована сукупність якостей особистості. Тобто, компетентний фахівець - це людина, яка володіє необхідними знаннями, вміннями і досвідом, а компетентність - риса особистості, яка володіє цим необхідним набором компетенцій.

Поняття "компетентність" використовується в процесі найму, в оцінці роботи, плануванні успіху тощо, хоча традиційно компанії концентрувалися лише на знаннях і навичках, вважаючи, що поведінку можливо вивчити або змінити за допомоги ефективного управління. Проте, в останні роки значно більше уваги приділяється м'яким навичкам - тобто навичкам спілкування і взаємодії з колегами. Багато організацій визначають набір загальних компетентностей, які їм потрібні в усіх або окремих групах їх співробітників. Це особисті якості і поведінка, необхідні на робочому місці.

Компетентність різниться не лише за видами, а й за рівнями.

Рівень компетентності - це те, наскільки добре людина знає свою справу. Нижче наведено приклади відповідності тих чи інших ознак і якостей різних рівнів компетентності.

Таблиця 1. Рівні компетентностей та їх прояв

Рівень	Прояв особистості
Майстерність	<ul style="list-style-type: none">- Завжди може вибудувати діалог зі знайомим і незнайомим співробітником- Завжди може аргументувати власну позицію, показати переваги власної пропозиції або ідеї- Завжди може доступно і просто пояснити навіть найскладнішу ідею- Завжди може домовитися про співпрацю- Завжди може конструктивно, в позитивному ключі висловити власну думку і при цьому не зіпсувати відносини з іншими людьми- Завжди домагається того, щоб слова не розходилися з ділом (як власні, так і інших)- Може конструктивно взаємодіяти з різними людьми і при цьому завжди досягати поставлених в спілкуванні цілей
Досвід	<ul style="list-style-type: none">- Часто може вибудувати діалог зі знайомим і незнайомим співробітником- Часто може аргументувати власну позицію, показати вигоди власної пропозиції або ідеї, якщо це стосується особистих інтересів- Намагається доступно і просто пояснити складні ідеї, часто це вдається- Часто може домовитися про співпрацю- Часто може конструктивно, в позитивному ключі висловити свою думку і при цьому не зіпсувати відносини з іншими людьми- Намагається, щоб власні слова не розходилися з ділом, часто це виходить- Може взаємодіяти з різними людьми, часто домагається поставлених в спілкуванні цілей
Вимога розвитку	<ul style="list-style-type: none">- Часто може вибудувати діалог зі знайомими людьми, рідко з незнайомими співробітниками- Іноді може аргументувати свою думку, якщо це стосується особистих інтересів- Часто пояснення складних ідей викликає утруднення

	<ul style="list-style-type: none"> - Іноді може домовитися про співпрацю, але з великими труднощами - Не завжди може конструктивно в позитивному ключі висловити свою думку і при цьому не зіпсувати відносини з іншими людьми - Часто власні слова розходяться з ділом - Рідко може взаємодіяти з різними людьми і добиватися поставлених в спілкуванні цілей
Некомпетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Погано вибудовує діалог зі знайомими людьми, не може вибудовувати діалог з незнайомими співробітниками - Не може аргументувати власну позицію - Не може пояснити складні ідеї доступною мовою - Дуже рідко може домовитися про співпрацю - Не може конструктивно в позитивному ключі висловити свою думку і при цьому не зіпсувати відносини з іншими людьми - Власні слова розходяться з ділом - Не може взаємодіяти з різними людьми і досягати поставлених в спілкуванні цілей.

В результаті проведеного аналізу зроблено висновок, що компетенція розуміється як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, заданих по відношенню до певного кола предметів або процесів і необхідних, щоб якісно і продуктивно діяти по відношенню до них. Компетенція, як категорія, відображає істотні характеристики здатності людини визначати засоби і прийоми дій, які підходять для вирішення завдання або досягнення мети в конкретному виді діяльності. Компетентність не зводиться лише до знань, умінь і навичок, якостей особистості окремо або в їхній сукупності, але вона детермінується ними.

Компетентність, як категорія, відображає істотні характеристики здатності людини ефективно вирішувати завдання певної сфери діяльності або завдання, що виникають в нестандартних ситуаціях, з урахуванням особистого досвіду, при збереженні потенціалу, навіть коли він не діє.

Таким чином, компетенції виступають як цілі освітнього процесу, а компетентність - як результат, сукупність особистісних якостей фахівця.

Список використаних джерел

1. Prokopova O., Liaska O., Verkholtantseva V. *Peculiarities of the competitive specialists training in Agricultural Higher Education institutions: social and humanitarian dimensions*. In: Scientific achievements in environmental and life science. Traicon SC. 2018. Pp 104-113.

2. Prokopova O., Hutsol T., Semenyshyn M. *Modern requirements for the vocational training of a future agriculture worker: competency-based approach*. In: Scientific achievements in environmental and life science. Traicon SC. 2018, pp. 114-122

3. Прокопова О.П. Мовленнєво-комунікативна компетентність як одна із складових професійного становлення фахівця. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія педагогічна. 2010. №10. С.54-57.

Семенишина Ірина

канд. фіз.-мат. наук, доцент кафедри математичних
дисциплін, інформатики і моделювання
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК, ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ

Розвиток суспільства потребує систематичного перегляду освітньої тактики та стратегії, освітньо-професійних програм і навчальних планів окремих дисциплін. Незважаючи на зростання обсягів навчального матеріалу, термін навчання залишається незмінним. Саме тому усе більшого значення набувають сучасні підходи до організації навчальних занять щодо підготовки фахівців. Одним із пріоритетних напрямків удосконалення системи освіти є використання інформаційно-комунікативних технологій, що забезпечує подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність, ефективність освіти. Одним із інноваційних підходів удосконалення навчально-виховного процесу є підготовка електронних підручників. Значення використання в освіті електронних підручників зростає за рахунок активного втілення інформативних технологій, які допомагають ширше передати матеріал з використанням засобів мультимедіа, зберігати великий обсяг інформації, тому використання електронних підручників дає змогу суттєво вплинути на результативність проведення занять, підвищити зацікавленість до навчання та сприйняття здобувачами вищої освіти матеріалу, що вивчається. Сьогодні в освітньому процесі комп'ютер є потужним засобом навчання та виховання. Б.С. Гершунський вважав, що “комп'ютери дозволяють досягти більш високого рівня наочності запропонованого матеріалу, значно розширюють можливості впровадження різноманітних вправ у процесі навчання, а безперервний зворотний зв'язок, підкріплений ретельно обміркованими стимулами навчання, живить навчальний процес, сприяє підвищенню його динамізму.” [4, с.162]. Слід зауважити, що електронний підручник не покликаний замінити друкований підручник, а спроможний полегшити процес опрацювання теоретичного матеріалу і виконання практичних завдань, оскільки використовується паралельно з традиційним підручником. В.П. Вембер пише, що “електронний підручник може доповнити традиційний підручник за рахунок подання навчального матеріалу в іншому вигляді – за допомогою акцентів на ключових поняттях, тез та опорних схем, використання інтерактивних завдань, великої кількості ілюстративного матеріалу, що може використовуватися як у фронтальній роботі з використанням проектора та інтерактивної дошки, так і для самостійної роботи з навчальним матеріалом, узагальнення, повторення тощо; а також додаткових матеріалів, файлів-заготовок і шаблонів для виконання практичних завдань.”[3, с.44].

Що ж це таке “електронний підручник” і чим він відрізняється від звичайного паперового підручника? В наш час до електронних підручників пред’являються наступні вимоги: структурність; зручність в обігу; наочність викладеного матеріалу. Електронний підручник повинен містити систематизований матеріал по відповідності науково-практичній області знань, забезпечувати творче та активне оволодіння знаннями, уміннями та навичками в цій області. Електронний підручник повинен відрізнятися високим рівнем виконання і художнього оформлення, повнотою інформації, якістю технічного виконання, наочністю, логічністю і послідовністю викладу.

Тестовий електронний підручник. Це найпростіша форма електронного підручника. Основну складність становить підбір і формулювання питань, а також інтерпретація відповідей на питання. Тест дозволяє одержати об’єктивну картину знань, умінь і навичок, якими володіє студент у певній предметній області.

Енциклопедія. Це базова форма електронного підручника. Інформація, яка сконцентрована в електронному підручнику, повинна бути повною і навіть надлишковою стосовно стандартів освіти.

Задачник. Задачник в електронному підручнику здійснює функцію навчання. Студент одержує навчальну інформацію, що необхідна для вирішення конкретного завдання.

Креативне середовище. Сучасні електронні підручники повинні забезпечувати творчу роботу студента. Саме творча робота сприяє формуванню і закріпленню комплексу навичок і вмінь студентів. Креативне середовище дозволяє організувати колективну роботу студентів над проектом.

Авторське середовище. Електронний підручник повинен бути адаптованим до навчального процесу. Тобто дозволяти враховувати особливості конкретного навчального закладу, конкретної спеціальності. Таке середовище, наприклад, забезпечує включення додаткових матеріалів в певні розділи. Серед основних вимог до створення електронних підручників для освітнього процесу: науковості, доступності, проблемності, велика увага приділяється наочності навчання. Таким чином виникає важливе питання: кому і навіщо потрібний електронний підручник? Відповідь: 1. Для самостійної роботи студентів. Він: полегшує розуміння навчального матеріалу за рахунок інших, ніж у друкованій навчальній літературі, способів подачі матеріалу; допускає адаптацію відповідно до потреб студента, рівня його підготовки, інтелектуальних можливостей; надає можливості для самоперевірки на всіх етапах роботи; виконує роль викладача, надаючи необмежену кількість роз’яснень, повторень, підказок та інше. 2. Для роботи на практичних заняттях. Електронний підручник дозволяє викладачу проводити заняття у формі самостійної роботи за комп’ютерами, залишаючи за собою роль керівника і консультанта; дозволяє викладачу за допомогою комп’ютера швидко і ефективно контролювати знання студентів; дозволяє виносити на лекції і практичні заняття матеріал, можливо, менший за обсягом але найбільш

істотний за змістом, залишаючи для самостійної роботи з електронним підручником те, що виявилось поза рамками аудиторних занять дозволяє індивіалізувати роботу зі студентами, особливо це стосується домашніх завдань і контрольних заходів.

Таким чином, електронний підручник повинен, зберігаючи всі можливості звичайних підручників, мати принципово нові у порівнянні з ними, якості, що забезпечують високий рівень наочності, ілюстративності та високу інтерактивність, забезпечувати нові форми структурованого подання більших обсягів інформації і знань. Розкриваючи специфічні вимоги до електронних посібників, В.П. Вембер [1, 53] вважає, що ці видання не повинні повністю дублювати традиційні, а мають містити опорні конспекти матеріалу, що вивчається. Електронний підручник – це інноваційний підхід в освіті при підготовці фахівця, чудова нагода для того, щоб урізноманітнити та удосконалити навчальний процес. Тому використання електронних підручників свідчить, що підвищується ефективність засвоєння матеріалу, стимулюється інтерес навчання, інтерес як до знань, так і до процесу їх отримання.

Список використаних джерел

1. Вембер В.П. Навчально-методичні вимоги до електронного підручника. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання.* 2006. №4 (11). С.50-56.
2. Вембер В.П. Методичні основи проектування та використання електронного підручника з інформатики для загальноосвітньої школи: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13. 00. 02 – теорія і методика навчання (інформатика) / Вембер В.П.; НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ, 2008. 20 с.
3. Вембер В.П. Роль та місце електронного підручника в навчально-методичному комплекті з навчального предмету для загальноосвітньої школи. *Актуальні проблеми психології.* 2009. Т. VIII, Вип. 6. С. 43-51.
4. Гершунський Б.С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы. Москва : Педагогика, 2001. 264 с.
5. Семенишина І.В., Козак О.В. Впровадження електронного підручника як ефективного засобу підвищення якості освіти. *Професійно-прикладні дидактики.* 2017. Вип. 3. С.229-238.

Сірант Володимир

аспірант

Дуганець Віктор

Д-р пед. наук, професор

Підлісний Віталій

канд. техн. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ФАХІВЦІВ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

Система навчання в закладах вищої освіти – багатогранний процес, який складається з цілого ряду взаємопов'язаних елементів. Відсутність істотного інформаційного зв'язку між напрямком підготовки і безпосередньою сферою діяльності фахівця в виробничих умовах, призводить до того, що молодому фахівцеві потрібно ще чимало часу, щоб адаптуватися до виробничого середовища. І, не дивлячись на досить великий обсяг науково-дослідних робіт в напрямку створення моделі фахівця, які проводилися не тільки окремими вченими, групами, а й науково-дослідними інститутами, зазначені недоліки в системі вищої професійної підготовки фахівців залишилися [1, 2, 3].

У кваліфікаційних характеристиках підготовки фахівців певного профілю, знайшли відображення такі питання:

- професійне призначення (кваліфікація), спеціальність, а також можливі спеціалізації випускника закладу вищої освіти;

- основні види діяльності, або характеристика функціонального напрямку діяльності фахівця;

- об'єкти діяльності, тобто предмети, процеси і явища, на які спрямована діяльність фахівця;

- перелік первинних посад, які може займати випускник закладу вищої освіти;

- вимоги до підготовки фахівця: загальні, світоглядні і цивільні характеристики, обов'язкові для всіх випускників закладу незалежно від спеціальності, знання і вміння у відповідності з отриманою спеціальністю.

Попередньо розроблені кваліфікаційні характеристики представляли собою стандарт, обов'язковий для виконання всіма закладами вищої освіти. Відповідно і навчальні плани, і типові програми з окремих дисциплін, які затверджуються міністерством не дозволяли закладам виявляти будь-яку індивідуальність в підготовці фахівців, так як в цих планах не резервувався відповідний фонд часу. Таким чином, вся нормативна навчально-методична документація була орієнтована на масове виробництво фахівця відповідно до затвердженої номенклатури спеціальностей.

Аналіз кваліфікаційних характеристик минулих років показує, що деякі їх

розділи абсолютно ідентичні, наприклад, розділ, де подаються дані про характер безпосередньої діяльності фахівців різного профілю. Це пов'язано з тим, що дані розділи не відображали якусь спеціальну наукову розробку, а перекочувували в кваліфікаційну характеристику автоматично з інструктивного листа Міністерства і наведених в ньому прикладів. І хоча, в тому ж листі пропонувалося, що розробку кваліфікаційної характеристики необхідно здійснювати на основі всебічного аналізу виробничої діяльності фахівців, невиконання цього припису призвело до очевидного формалізму характеристик. Відсутність дієвого зв'язку з виробництвом при розробці кваліфікаційних характеристик призвело до того, що не виробнича сфера визначала вимоги до випускників закладу різних спеціальностей, а безпосередньо система підготовки кадрів встановлювала вимоги до різного роду фахівців.

Розробка моделі може бути спрямована не просто на її конструювання для фахівців того чи іншого профілю, а на рішення більш глобальних питань. До такого роду питань можна віднести, наприклад, дослідження діяльності певних соціально-професійних груп суспільства, яке може здійснюватися в фундаментально-науковому плані (вивчення процесів соціальної детермінації діяльності) або в прикладному (виявлення каналів і механізмів управління діяльністю).

Модель фахівця повинна розглядатися як основний документ при розробленні організаційної системи підготовки фахівців, на основі якого відображається відповідним чином навчальний план, робочі програми з дисциплін, плани виробничих практик, методична робота викладачів тощо [1, 2 4].

Розробка моделі з урахуванням вищевикладених позицій, безсумнівно, призведе до встановлення тісного зв'язку з виробничим середовищем, який так необхідний для забезпечення якості підготовки фахівців.

Будь-яка продукція в своєму еволюційному розвитку проходить послідовно три основних етапи: проектування, виготовлення і експлуатацію. Аналогічним чином, щоб здійснити професійну підготовку фахівця певного рівня необхідно попередньо виконати необхідний обсяг проектних робіт, пов'язаних з розробкою відповідної нормативно-навчальної документації, в якій основна роль повинна бути відведена проекту – моделі цього фахівця. В подальшому, на основі розробленої проектної документації необхідно організувати відповідний виробничий (навчально-інформаційний) процес, що враховує вхідні дані абітурієнтів, нормованих за деякими мінімальними критеріями і доведення їх до вихідних даних фахівця, встановлених відповідною проектною документацією та вимогами замовника. Виробничий процес професійної підготовки фахівців характеризується великою трудомісткістю з матеріальними затратами та часовими характеристиками. Нарешті, підготовлений фахівець потрапляє у виробниче середовище і, відповідно до отриманої кваліфікації та рівня підготовки, включається в

продуктивні сили суспільства. Період трудової діяльності фахівця є не що інше, як етап його «експлуатації» в смисловому значенні відповідного етапу його еволюції. І якщо на етапі експлуатації вихідні дані (технічні характеристики) технологічного обладнання практично не змінюються, (і можуть змінюватися лише при модернізації), то вихідні дані фахівця постійно поліпшуються з урахуванням накопичуваних навичок, досвіду, спеціальних додаткових освітніх послуг з підвищення кваліфікації тощо.

Як вихідні дані продукції повинні задовольняти споживача, так і вихідні дані випускника закладів вищої освіти повинні задовольнити замовника кадрів. Звідси випливає, що система менеджменту якості продукції в системі вищої професійної освіти повинна набути такої ж значимості, як і в різних галузях економіки.

Отже, формування моделі фахівців враховує кваліфікаційні характеристики та передбачає застосування алгоритмічного підходу з метою формування у студентів умінь приймати обґрунтоване рішення, тобто таке, що враховує всю наявну інформацію, яка певним чином збирається, обробляється та систематизується, візуалізуючи складні системи, встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки всередині її та обираючи принципи для прийняття рішення.

Список використаних джерел

1. Дуганець В. І., Бендера І. М. Удосконалення системи підготовки педагогічних кадрів для ПТОЗ. *Професійна технічна освіта*. 2003. № 3. С. 29-35.
2. Дуганець В.І., Бендера В.І. Шляхи удосконалення системи підготовки педагогічних кадрів для навчальних закладів з професійної освіти. *Збірник наукових праць Національного аграрного університету “Механізації сільськогосподарського виробництва”*. Київ : НАУ, 2003. Т. XV. 428-432 с.
3. Підлісний В. В., Семенов О. М., Сірант В. М. Методичні підходи для покращення самостійної роботи студентів з дисципліни «Використання техніки в АПК». *Професійно прикладні дидактики*. 2016. Вип.1. С. 131-138.
4. Підлісний В. В., Семенов О. М., Сірант В.М. Методичні підходи для покращення контролю знань студентів при вивченні спеціальних дисциплін. *Професійно прикладні дидактики*. 2017. Вип. 2.

Собчинський Богдан

студент

Навчально-науковий інститут дистанційної освіти
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КОРИСТУВАННЯ

Інноваційно-підприємницька діяльність це – особливий процес організації господарювання, що ґрунтується на постійному пошуку нових можливостей покращання техніко-технологічних факторів і результатів виробництва. Він пов'язаний з готовністю підприємницької структури брати на себе ризик здійснення нового чи покращеного проекту з дотриманням фінансової, моральної і соціальної відповідальності.

Інноваційна модель землекористування враховує систему як натуральних, так і вартісних показників. До натуральних показників належать:

- урожайність сільськогосподарських культур;
- виробництво окремих видів сільськогосподарської продукції;
- урожайність зерна, цукрових буряків та інших продуктів рослинництва;
- продуктивність тваринництва та птахівництва.

До вартісних показників належать:

- вартість валової і товарної продукції;
- валовий і чистий дохід та прибуток (з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь).

При цьому натуральні показники характеризують рівень використання певної частини сільськогосподарських угідь при виробництві окремих видів продукції рослинництва і тваринництва.

Вартісні показники найповніше характеризують економічну ефективність використання землі і дають змогу порівнювати та об'єктивно оцінювати рівень використання земельних ресурсів у господарствах, які спеціалізуються на виробництві різних видів продукції.

Одним з найбільш дієвих механізмів державного впливу на забезпечення інноваційної перебудови структури економіки є законодавче стимулювання інноваційної діяльності на усіх її етапах та створення нормативно-правового середовища, найбільш сприятливого для високотехнологічних галузей виробництва, становлення і розвитку специфічної інфраструктури інноваційної діяльності.

У підтримці та забезпеченні зростання інноваційної діяльності сільського господарства важливу роль відіграє інноваційний потенціал країни або регіону. Крім того, він визначає інноваційний шлях розвитку національної економіки країни [1].

Становлення інноваційної моделі розвитку сільської території вимагає

вирішення наступних завдань:

- формування економічних механізмів стимулювання попиту на інноваційну продукцію,
- пільгове кредитування ресурсів, та кредитної підтримки і пільгового оподаткування інноваційних проектів;
- підвищення рівня капіталізації інтелектуальної власності через введення її об'єктів у господарський обіг та подальше використання отриманих результатів;
- підвищення рівня фінансування регіональної аграрної науки за рахунок усіх джерел;
- створення гнучкої системи регіональної інноваційної інфраструктури, здатної забезпечити швидкий перехід від фундаментальних і прикладних досліджень до практичного застосування їх результатів.

На рис. 1 показана загальна інноваційна модель розвитку сільських територій України, основними складовими якої є використання комплексного підходу до розвитку економічного потенціалу сільських територій, розвиток інноваційної інфраструктури і створення регіональних модельних центрів розвитку сільських територій України.

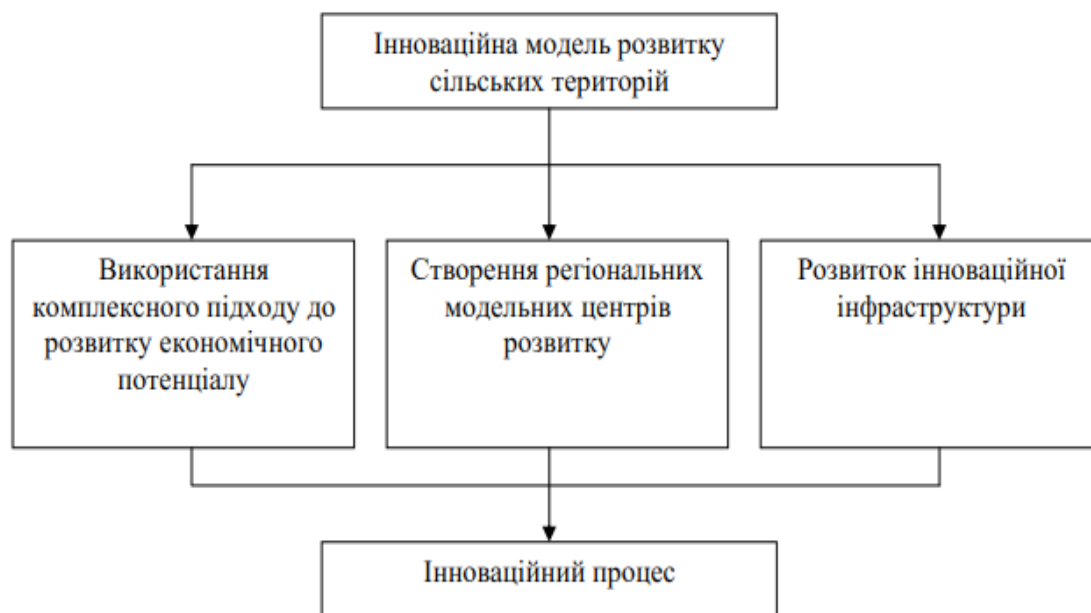

Рис. 1. Інноваційна модель розвитку сільських територій України

Інноваційний розвиток агропромислового виробництва в Україні відбувається за вкрай несприятливих умов. На стан АПК негативно впливає погіршення екологічного стану довкілля країни, що спричиняє стабільне зростання техногенного навантаження на навколишнє середовище; неухильною деградацією ґрунтів (вітровою, водною, механічною). Сільське господарство має розвиватися на основі екологічних технологій, які забезпечують відновлення родючості ґрунтів, переробку органічних відходів, зменшення викидів парникових та забруднюючих атмосферу сполук [3].

Формування в Україні інноваційної моделі економічного зростання потребує сприяння держави у створенні та ефективному функціонуванні інноваційної інфраструктури. Інноваційну модернізацію в агропромисловому виробництві доцільно пов'язувати із заходами розвитку інфраструктури інноваційних підприємств, підприємницьких формувань з надання маркетингових, рекламних, сертифікаційних і аудиторських послуг.

Аналіз досвіду технологічних парків дозволяє виділити фактори, які сприяють їх формуванню: наявність у регіоні науково-дослідних закладів вищого класу; стабільний колектив висококваліфікованих спеціалістів різних категорій; наявність технологічної інфраструктури і розвинутої індустрії ділових послуг.

Інноваційний розвиток сільських територій повинен базуватися на дієвій інноваційній інфраструктурі, що трактується як весь необхідний спектр державних і приватних установ та організацій, які забезпечують розвиток і підтримку всіх стадій інноваційного процесу [2].

На рис. 2. показано проект інноваційної інфраструктури сільських територій. Обласні, районні адміністрації та ради повинні активно сприяти інноваційному розвитку сільських територій. Зокрема, вести переговори, підписувати меморандуми з підприємствами, що реалізують інноваційні проекти, проводити прес-конференції за їх участю, а також створювати робочі групи на місцях.

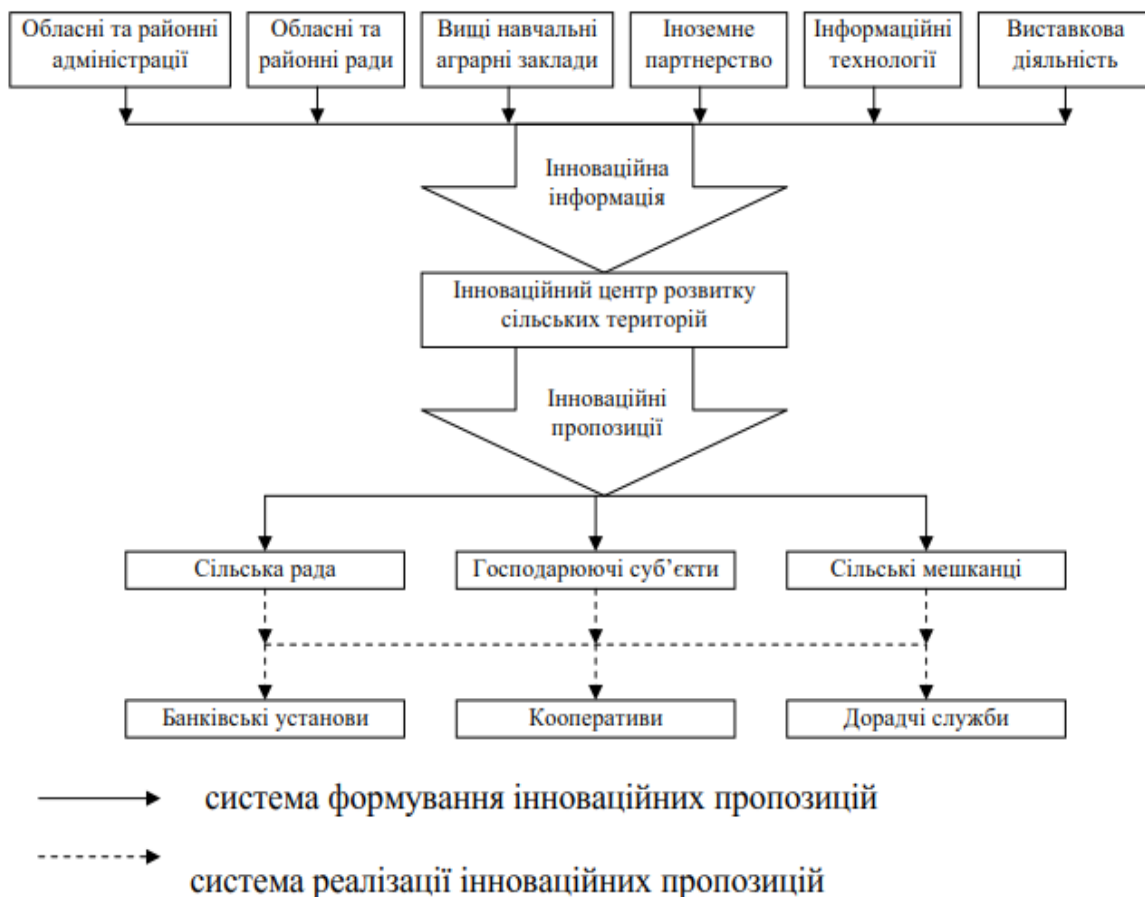

Рис. 2. Проект інноваційної інфраструктури сільських територій

Отже, становлення інноваційної моделі розвитку сільських територій – один з найважливіших системних факторів ефективності використання економічного їх потенціалу та підвищення рівня конкурентоспроможності. Основними складовими загальної інноваційної моделі розвитку сільських територій України є використання комплексного підходу до розвитку їх соціально-економічного потенціалу, розвиток інноваційної інфраструктури, створення модельних центрів розвитку сільських територій України.

Список використаних джерел

1. Бондарчук Н.В. Державна політика розвитку інноваційного потенціалу регіонів України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора наук з державного управління : спец. 25.00.02 „Механізми державного управління”. Миколаїв, 2011. 40 с.
2. Кузьмін О.Є., Шотік Т. М. Сутність та види інноваційної інфраструктури. – URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/VNULP/Ekonomikk/2008_628/27.pdf.
3. Смоленюк А. П. Теоретичні засади інноваційного розвитку агропромислового виробництва. *Наука й економіка*. 2009. Випуск 2 (14). С. 257-266.

Спольнік Олександр

Д-р фіз.-мат. наук, професор,
завідувач кафедри фізики і теоретичної механіки

Гайдусь Андрій

канд. техн. наук, доцент кафедри фізики і теоретичної механіки

Каліберда Любов

доцент кафедри фізики і теоретичної механіки

Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка
м. Харків

РОЛЬ ФІЗИКИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Фундаментальність фізичної освіти передбачає, що у вищих технічних навчальних закладах знання, сформовані у студентів на заняттях з фізики, є фундаментальною базою для вивчення загальнотехнічних і спеціальних дисциплін, освоєння нової техніки і технологій. Тому процес навчання повинен відбуватися на основі міжпредметних зв'язків загальноосвітніх дисциплін з загальнотехнічними і спеціальними дисциплінами. У цьому випадку фізична

освіта стає цілісною, більш того, дисципліни навчального плану виявляються об'єднаними спільною методологією побудови, орієнтованої на міждисциплінарні зв'язки. Знання, отримані студентами, повинні бути профільно-інтегрованими, тобто курс фізики повинен бути інтегрований з елементами профільних дисциплін.

При підготовці фахівців у галузі агропромислового комплексу (АПК) до програми включено курс загальної фізики, який студентами аграрних спеціальностей вивчається на першому курсі [1]. Переважною більшістю студентів фізика сприймається як дисципліна, що не має жодного відношення до їх майбутньої професійної діяльності, і відповідно її вивченню не приділяється належної уваги. Відсутність мотивації приводить до зниження пізнавальної активності студентів і, в цілому, негативно відбивається на якості знань. В умовах безперервного скорочення академічних годин, що відводяться на вивчення фізики, необхідна система професійної спрямованості фізики в аграрних вузах, яка забезпечить наукові основи формування професійної компетентності студентів - майбутніх фахівців АПК.

Підвищення з року в рік вимог до підготовки агроінженерів в умовах триваючого обмеження часу на вивчення фізики, зростання інформативної ємності навчального матеріалу, недостатності коштів для оновлення матеріально-технічної бази, неможливо без впровадження інформаційних технологій (ІТ) в освітній процес. Підвищити ефективність викладання і засвоюваності фізики студентами в рамках вкрай малої кількості годин можливо лише за рахунок ретельного відбору пропонованого студентам для вивчення матеріалу при безпосередній участі спеціальних кафедр і застосування сучасних технічних засобів - інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а також новітніх методів викладання. При складанні навчально-методичного та дидактичного комплексу з фізики необхідно враховувати майбутню спеціалізацію бакалаврів багатопрофільного аграрного вузу. В освітніх програмах необхідно давати достатній обсяг матеріалу по тому розділу фізики, який необхідний для майбутньої спеціальності випускника, тобто головним системоутворюючим фактором в навчальних планах вузів повинна стати спеціальність. Вона є сферою докладання отриманих знань, перевіркою їх правильності. Знання становлять найбільшу цінність для майбутніх фахівців, якщо вони вписуються як елементи в систему знань з даної спеціальності.

Дуже швидкими темпами відбувається трансформація освітніх технологій. Так на зміну традиційним технологіям прийшли дистанційні технології, електронне навчання (e-learning), смарт-навчання (Smart-education). Відбувається перенесення освітнього процесу в електронне середовище. Дистанційне навчання (ДН) повністю засноване на застосуванні ІКТ. Нові технології витісняють застарілі, роблячи навчання більш персоналізованим і зручним. Освіта активно вбирає технологічні тренди. Наявність потужних персональних комп'ютерів, швидкодіючих накопичувачів великої ємності дозволяє використовувати новітні розробки інформаційних і

телекомунікаційних технологій, мультимедіа-технологій і віртуальної реальності. Є базові закони, які досить один раз побачити на практиці, щоб пробудити інтерес до цієї науки в подальшому.

Це успішно реалізується в STEM- підході, який активно впроваджується в освітнє середовище, як у школах, так і у вищих навчальних закладах. Сьогодні система STEM є одним з основних трендів освіти. Її основою є міждисциплінарний і прикладний підхід, а також об'єднання всіх природничо-наукових дисциплін в єдину схему навчання. Хоча слово фізика і не фігурує в аббревіатурі цього підходу, але немає необхідності доводити її фундаментальну роль в науці (science), технології (technology) і інженерії (engineering). Успішне впровадження і подальший розвиток STEM-підходу буде відбуватися за умови повернення фізики гідного місця в ряду природничо-наукових дисциплін.

При вивченні курсу фізики можна використовувати відеOVERSII лабораторних робіт і відеозадачі, комп'ютерне моделювання фізичних явищ і процесів, які мають відношення до сільського господарства, виконувати віртуальні лабораторні роботи, робити комп'ютерну обробку та аналіз даних лабораторних робіт. Фактично кожен вид діяльності студента можна супроводжувати підтримкою окремих елементів ІТ.

Окремо необхідно зупинитися на ролі науково-дослідної роботи студентів. Глобальні проблеми, пов'язані з сільським господарством, виводять цю сферу за межі національного регулювання, зумовлюють відповідну активність міжнародних організацій і визначають сільське господарство як основу для виживання людства. Україна бере участь в програмі Європейського Союзу «Horizon 2020», яка є найбільшою транснаціональною програмою з наукових досліджень та інновацій з загальним фондом близько 80 млрд. євро [2]. Один з пунктів цієї програми: харчова безпека, сталий розвиток сільського господарства і біоекономіки. Членство в Програмі створює передумови для розширення міжнародного науково-технічного співробітництва, приєднання України до Європейського дослідницького простору (ЄДП) і інтеграції в Європейське наукове товариство. Найважливішим завданням вузів сільськогосподарського профілю є підготовка талановитої молоді до наукової діяльності. Науково-дослідна робота студентів (НДРС) є однією з найважливіших форм навчального процесу, засобом підвищення якості підготовки і виховання фахівців з вищою освітою, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності новітні досягнення науково-технічного і культурного прогресу. Національна академія аграрних наук України (НААН) підтримує цей напрямок розвитку, оскільки тільки інновації дадуть можливість зробити агропромислове виробництво України конкурентоспроможним. Вищі навчальні заклади аграрного профілю, як база для підготовки талановитої молоді до наукової діяльності, можуть внести гідний вклад в розширення міжнародних зв'язків. Прекрасним прикладом може служити Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіП). У ньому успішно реалізуються міжнародні магістерські програми з можливістю

отримання диплома двох університетів: університету-партнера і НУБіП. Все це сприяє інтеграції українських вчених-аграріїв в Європейську дослідницьку середу, розширенню загальних наукових інтересів і створення інноваційних продуктів.

Список використаних джерел

1. Гадзало Я. М., Гладий М. В., Саблук П. Т. Аграрний потенціал України: напрямлення розвитку: монографія. Київ: Аграр. наука, 2016, 332 с.
2. Белова О. И. Интеграция аграрной науки Украины в европейское исследовательское пространство. *Молодой ученый*. 2017. №21. С.369-372. URL <https://moluch.ru/archive/155/43821/> (дата звернення: 07.09.2019).

Стендер Світлана

к.е.н., доцент кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ЗНАЧЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

У сучасних умовах реформування системи освіти України набула актуальності проблема профпідготовки фахівців. Її розв'язання полягає у відродженні українським суспільством національної ідеї, відкритості зарубіжному досвіду, утіленні перспективних технологій розвитку, навчання, викладання у ВНЗ.

Вища освіта – це рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного і цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, котрий ґрунтується на повній загальній середній освіті та завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації [1, с. 8].

У цьому процесі особливої актуальності та визначального значення набувають методика, методи, технології та техніки викладання дисциплін у ВШ.

Методика викладання – це оптимальне поєднання загально дидактичних методів, прийомів і засобів навчання, які застосовуються для організації навчального процесу.

Предмет «Методика викладання облікових дисциплін» - це завершальна дисципліна циклу психолого-педагогічної підготовки магістра з обліку до практичної діяльності викладача у навчальних закладах різного типу.

Випускники повинні навчитись розуміти поведінку студента, оцінювати його дії, вміти відбирати матеріал, розробляти методику контролю навчання тощо.

Методика викладання бухгалтерського обліку як педагогічна наука пов'язана передусім з іншими педагогічними науками: загальною педагогікою, методиками викладання інших економічних дисциплін (див. рис. 1).

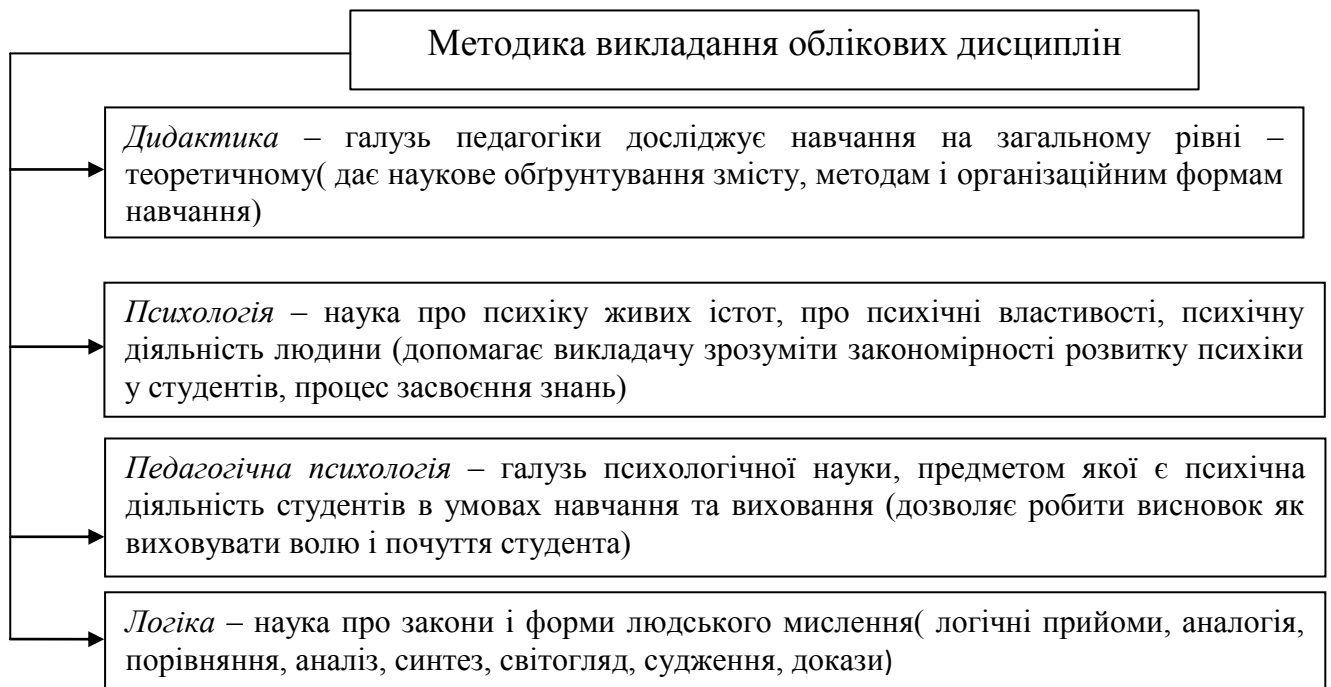

Рис. 1. Зв'язок методики викладання облікових дисциплін з іншими науками [2, с. 5-6]

Метою курсу є формування у студентів сучасного економічного та педагогічного мислення шляхом засвоєння ними категоріального апарату й концептуальних положень з економіки, психології та методики викладання облікових дисциплін, а також допомогти студентам-обліковцям розкрити педагогічні здібності на базі вже отриманої фахової підготовки.

Не останню роль при цьому відіграє і педагогіка вищої школи. *Педагогіка вищої школи* – наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як спеціалістів відповідно до вимог держави. Метою цієї науки – є дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста [3, с. 10].

Використання новітніх технологій полегшують викладання облікових дисциплін:

- мультимедійні проектори – презентаційне обладнання, що допомагає у читанні лекцій, проведенні практичних занять;
- інтерактивна дошка – дає унікальні можливості при організації навчального процесу, проведенні семінарів, презентацій, нарад [4];
- контролююча програма „Test Reader” – є ефективною при контролі знань

студентів спеціальності «Облік і аудит» будь-якої форми навчання. (контроль знань виконується методом тестування);

- програма MS Excel – є ефективною при вирішенні економічних задач, студент має можливість відобразити певні господарські операції в обліку, визначити за допомогою необхідних функцій програми автоматично відповідні суми, провести розрахунки та аналіз, відобразити результати графічно [5].

Список використаних джерел

1. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи: навчальний посібник вищої школи. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2015. 183 с.

2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посібник для студентів магістратури. Вітвицька С.С. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.

3. Методика викладання облікових дисциплін. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 30 с.
URL: http://library.tneu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=854:2012-03-02-10-14-09&catid=28:2011-11-24-10-53-00

4. Поясок Т.Б. Використання інформаційних технологій в професійній підготовці економістів. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nzvdpu_pp/2007_20/text%201-20/vukorustannya%20informaciunux%20technologiu.pdf.

5. Прохорчук С.В. Роль інформаційних технологій при викладанні облікових дисциплін. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/socgum/biznes/2010_2/2010/02/100202.p

Степанов Олександр

к.вет.н, доцент кафедри ветеринарного
акушерства, внутрішньої патології та хірургії
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВИВЧЕННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ХІРУРГІЇ

Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року визначає необхідність спрямування діяльності педагогічних працівників на пошук нових моделей організації навчання та забезпечення навчально-виховного процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також доступу навчальних закладів до світових інформаційних ресурсів [1].

Останнім часом широкого розповсюдження у світі набуло таке явище, як соціальні мережі (англ. socialnetwork). Сьогодні під терміном соціальна мережа, зазвичай, розуміють віртуальну платформу, Інтернет-сайт, веб-сервіс або портал в Інтернеті, мета якого об'єднати якомога більшу кількість людей, надавши їм максимум можливостей комунікації між собою [2].

Соціальні мережі не були розроблені спеціально для створення та управління навчальним процесом. Проте, вони можуть надати значну підтримку новій соціальній орієнтації освітніх процесів, за рахунок забезпечення особистих мотивацій у більшій мірі, ніж інші платформи [3].

Сучасні студенти у своїх аудиторіях користуються ресурсами, заснованими на Інтернеті, і мотивовані для навчання за допомогою технології. У зв'язку з цим, викладачі вищої освіти повинні визнати важливість використання цих інструментів [4]. Вони повинні адаптуватися до моделей мислення студентів та звичок соціалізації, мотивованих їх використанням Інтернету. Для цього викладачі потребують нових стратегій і інструментів для викладання і захоплення уваги студентів [5].

Разом з тим, такі інтернет-технології, як Web 2.0 можуть полегшити викладачам створення спільних навчальних середовищ, розміщуючи студентів у центрі навчального процесу, а себе, в якості наставників, що керують цим процесом [6].

Метою проведених досліджень було встановити, яким соціальним мережам віддають перевагу студенти, які вивчають оперативну хірургію а також використання ними мережевих технологій з метою вивчення цієї дисципліни і покращення своєї фахової підготовки.

У процесі досліджень був проведений аналіз інформаційних джерел про застосування соціальних мереж у вищій освіті. Дослідницька робота проводилася на групі студентів III-го курсу факультету ветеринарної медицини і технологій у тваринництві у кількості 24 осіб. З метою отримання даних стосовно використання соціальних мереж студентами, що вивчають оперативну

хірургію застосовувалися такі методи, як опитування, спостереження, анкетування.

Як показали проведені дослідження, всі опитані студенти використовують соціальні мережі. При чому, завдяки розвитку сучасних інтернет-технологій, появи у студентів нових моделей смартфонів, користування мережевими програмами стало для них обов'язковим атрибутом проведення вільного часу, важливим способом спілкування, однією із головних можливостей самовираження та самореклами, а також дієвим засобом вивчення оперативної хірургії.

Згідно отриманих нами даних, з усіх соціальних мереж, якими користуються студенти-ветеринари, найбільш популярними є «Instagram», «YouTube» і «Фейсбук».

Популярність «Instagram», очевидно, пов'язана з особливостями цієї мережі – а саме, з можливістю завантажувати, обмінюватися і коментувати зображення та відео. Це, в свою чергу, забезпечується високою якістю знімальних можливостей сучасних смартфонів.

Відеохостинг «YouTube» створений для завантаження, обговорення та копіювання відео-файлів. Зареєстрований користувач має свій канал, на який завантажує відео, що стає доступним у мережі. Серед опитаних студентів таких 16,7%.

Не всі користувачі «YouTube» мають бажання завантажувати власні відео. Тим не менше, вони можуть переглядати і копіювати ті файли, які їм сподобалися. Очевидно, що саме з цим пов'язаний досить незначний відсоток зареєстрованих у мережі, тоді як користуються хостингом всі студенти.

Згідно проведених досліджень, за останні два роки кількість користувачів «Фейсбук» серед студентів-ветеринарів збільшилася з 50% до 71%. Ріст зацікавленістю мережею можна пояснити її численними сервісами за допомогою яких користувачі спілкуються між собою, наявністю різноманітних професійних та освітніх платформ, можливістю організації та участі у інтернет-конференціях і т.ін. Крім того, студенти мають змогу бачити профілі та спілкуватися з своїми викладачами.

Результати нашої роботи свідчать про те, що серед всіх соціальних мереж студенти, що вивчають оперативну хірургію, з метою навчання віддають перевагу відеохостингу YouTube – 83% і 17% мережі Фейсбук. Інші мережі студенти використовують для спілкування і пошуку не навчальної інформації.

71% студентів, які вивчають оперативну хірургію в якості навчальних матеріалів у соціальних мережах переглядають хірургічне відео, решта 29% - текстові матеріали.

За наслідками власної практики, а також перегляду хірургічного контенту, з всіх студентів, які вивчають оперативну хірургію частка таких, яким подобається хірургічна робота складає 83%, тоді як 51% студентів не впевнені, що зможуть її виконувати.

Список використаних джерел

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення 2.02.2019).
2. Erik Qualman. Socialnomics: How Social Media Transforms the Way We Live and Do Business. Wiley. 2009. 288.
3. Cerdà, F. L., Planas, N. C. Posibilidades de la plataforma Facebook para el aprendizaje colaborativo en línea. Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento. 2011. Vol. 8, No 2. P. 31-45.
4. Prensky, M. Listen to the Natives. URL: http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el200512_prensky.pdf (Last accessed: 15.01.2019)
5. Blattner, G., Lomicka, L. Facebook-ing and the social generation: a new era of language learning [Electronic resource] URL: <http://alsic.revues.org/24136049> (Last accessed: 12.01.2019)
6. Kárpáti, A. Web 2 technologies for net native language learners: A “social CALL”. ReCALL. 2009. Vol. 21. P. 139-156.

Строяновський Василь

к. с.-г. наук, доцент кафедри садівництва і виноградарства
землеробства та ґрунтознавства

Хоміна Вероніка

д. с.-г. наук, доцент, завідувач кафедри садівництва і
виноградарства, землеробства та ґрунтознавства

М'ялковський Руслан

д. с.-г. наук, доцент, завідувач кафедри, садово-паркового
господарства, геодезії і землеустрою

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

СТАЖУВАННЯ – ОСОБИСТІСНЕ ТА ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ДИПЛОМОВАНИХ ФАХІВЦІВ

Освітні реформи, які відбуваються сьогодні, зумовлені глобалізаційними процесами та деякою невизначеністю. Ми бачимо потребу держави у формуванні нової, інноваційної людини, яка є найвищою цінністю суспільства. Існує ряд законів про освіту, які визначають пріоритетний розвиток і формування особистості майбутнього, здатної свідомо, відповідально і успішно реалізувати власний потенціал у мінливому професійному середовищі, розробляти та втілювати інновації, самовдосконалюватися впродовж усього

життя. Сьогодні розробляються зміни до законів «Про освіту дорослих» та «Про вищу освіту». Провідна роль у реалізації майбутніх реформ належить керівним, педагогічним і науково-педагогічним працівникам. Задля втілення нових реформ науково-педагогічні працівники насамперед самі повинні набути нових компетентностей у професійній сфері. Виникає потреба у безперервному професійному розвитку, можливо – щорічному підвищенні кваліфікації.

Проте, сьогодні навчання науково-педагогічних працівників здійснюється не рідше, ніж раз на п'ять років. Метою навчання НПП є вдосконалення їх професійної підготовки шляхом поглиблення і розширення професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності. Серед поставлених завдань плану підвищення кваліфікації (стажування): оновлення та розширення знань, формування нових професійних компетентностей, зокрема, в психолого-педагогічній та науково-дослідній діяльності; розроблення пропозицій удосконалення навчально-виховного процесу, впровадження у практику навчання кращих досягнень науки, техніки і виробництва; засвоєння інноваційних технологій, форм, методів і засобів навчання; вивчення та поглиблення педагогічного досвіду, сучасного виробництва, методів управління, ознайомлення з досягненнями науки, техніки і виробництва та перспективами їх розвитку. У разі навчання з відривом від основного місця роботи працівники мають право на гарантії і компенсації, передбачені законодавством України. Форми навчання повинні поєднуватись відповідно до Закону України «Про вищу освіту».

Стажування дає можливість не тільки підвищувати кваліфікацію дипломованих спеціалістів, а і є формою безперервної освіти дорослих, яка надає залежно від потреб спеціаліста певні знання, навички та вміння, а також сприяє розширенню кругозору.

Питання післядипломної освіти розглядались в наукових працях [1, 2], в яких йдеться, що викладач закладу вищої освіти має бути високоінтелектуальний фахівець, що поєднує в собі глибоку теоретичну підготовку з великою практичною та організаторською роботою.

Однією із форм післядипломної освіти є проведення навчання безпосередньо на підприємствах, наукових установах, базах. Таке навчання є надзвичайно корисним як для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, так і для співробітників установ та ін. Перші одержують знання та практичні навички, другі – в якому напрямку слід працювати і які дослідження проводити [3].

Нажаль та система підвищення кваліфікації, що діє сьогодні, в основному є недосконалою, вона не сприяє належному рівню мобільності науково-педагогічного працівника, оскільки НПП немає можливості підвищення кваліфікації за різноманітними програмами у інших закладах (установах) організаціях як державного, так і не державного рівнів.

Попри це останніми роками у НПП нашого навчального закладу з'явилась можливість пройти підвищення кваліфікації (стажування) у закладах вищої

освіти за кордоном. При цьому науково-педагогічні працівники мають змогу обирати зміст та форми підвищення кваліфікації у межах вибіркової складової програми, терміни навчання.

Слід відмітити, що у багатьох країнах важливе місце у підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників відводиться участі в наукових конференціях, семінарах, колоквиумах загальнодержавного рівня. Тобто, діє накопичувальна система підвищення кваліфікації. У цілому накопичувальна система організації освітнього процесу слугує основою для розв'язання завдань як з підготовки працівників освіти щодо втілення освітніх реформ, так і реформування системи підвищення кваліфікації, а отже є відповіддю на виклики сучасності.

Результати підвищення кваліфікації (стажування) обов'язково враховуються під час обрання на посаду за конкурсом, при ліцензуванні та акредитації освітньої програми (спеціалізації) тощо. Отже, стажування сьогодні є невід'ємним елементом надання освітніх послуг у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Зуєнко Н.О. Підвищення якості професійної компетентності викладача. *Наука і методика*. Київ : «Аграрна освіта», 2008. С. 113-115.
2. Індивідуалізація та вдосконалення системи післядипломної аграрної освіти. *Аграрна освіта*, 2008. С.96-98
3. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні. Київ : Вид-во ЦППО АПИ України, 2002. 12 с.

Супрович Микола

канд. техн. наук, доцент

Тиш Мирослав

канд. с.-г. наук, доцент

Слободян Сергій

к.ф.-м.н, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА «САВІТАУЛОГІЯ»

Діяльність студента поза аудиторними заняттями охоплює не тільки самостійну роботу, але й весь комплекс позаурочних освітньо-виховних заходів спрямованих на забезпечення і реалізацію творчої самостійної діяльності особистості за інтересами, стимулювання її самовдосконалення та задоволення потреб індивідуума у професійному самовизначенні відповідно до власних здібностей. Одним із способів задоволення таких потреб є гурткова наукова робота.

Студентські наукові гуртки (СНГ) є об'єднанням студентів, що займаються науковою діяльністю на некомерційній основі, яка спрямована на розширення їх наукового потенціалу й формування навичок науково-дослідної діяльності у вільний від навчання або спеціально наданий час. Основні цілі роботи СНГ:

- підвищення рівня наукової підготовки студентів;
- формування інтересу й потреби до наукової творчості;
- поглиблення й закріплення отриманих у процесі навчання знань;
- розвиток творчого мислення, наукової самостійності, підвищення внутрішньої організованості.

Серед основних завдань СНГ необхідно виділити наступні:

- поглиблене вивчення навчального матеріалу;
- формування в студентів інтересу до наукової творчості та самостійного вирішення наукових завдань;
- забезпечення активної участі студентів у проведенні наукових конференцій, конкурсів на кращу наукову працю, наукових семінарів тощо;
- оволодіння методиками й навичками проведення наукових досліджень;
- виявлення найбільш обдарованих і талановитих студентів для розширення їх творчого й інтелектуального потенціалу.

Аналогічну мету вирішує студентський науковий гурток «Савітаулогія», який функціонує на кафедрі фізики, охорони праці та інженерії середовища. Савітаулогія (севітологія, сефетологія або сек'юритологія) – комплексна наука про безпеку життєдіяльності (Savitaulogos - en. SA+fety - безпечність; [at. VIT+a - життя; VITAU+ism - принцип достатності, дозволу і продовження, а також заборони і обмеження дій як практичного результату життєдіяльності, Lat

LOGOS - учення). Термін «савітаулогія» запропонований М. Герасимчук та О. Коноваловим в подальшому трансформувався в термін «світологія». Але сутність його щодо комплексного вивчення всіх наук про безпеки в єдиному освітньому колі – не змінилася [1, 2]. Завданням савітаулогії як науки, є формування безпеки і попередження небезпеки у системі «людина - життєве середовище» та відповідних складових (фізіологічна, психологічна, ергономічна, інформаційно-економічна, соціологічна, екологічна, політична безпека).

Гурток «Савітаулогія» діє згідно з Законом України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Концепцією наукової, науково-технічної та інноваційної політики в системі вищої освіти України», нормативними документами Міністерства освіти і науки України, Статутом університету, Положенням про НДРС університету на постійній основі у формі засідань, на яких студенти готують і доповідають результати своїх наукових досліджень, обговорюють доповіді та розглядають актуальні проблеми розвитку наук про безпеки. Засідання гуртка проходять згідно з планом з періодичністю один раз на місяць.

Основними формами роботи наукового гуртка є:

- засідання наукового гуртка.
- участь в наукових і методологічних семінарах, круглих столах, конференціях та конкурсах;
- заслуховування звітів студентів за підсумками наукових досліджень;
- обговорення наукових робіт, які рекомендуються до друку або участі у конкурсах;
- розробка і виготовлення планшетів, стендів, науково-методичних матеріалів тощо.

В роботі гуртка беруть участь студенти всіх факультетів, переважно 1 і 2 курсів, у кількості 10 -15 осіб.

За три останніх роки проведено 25 засідань, на яких заслухано понад 20 наукових повідомлень. У доробку результатів роботи СНГ підготовка доповідей присвячених дню Чорнобильської трагедії, Дню охорони праці. За результатами наукових досліджень видано 2 статті у фахових виданнях [3, 4], підготовлено наукову студентську роботу «Розробка системи управління охороною праці для малого сільськогосподарського підприємства» (автор Зеленецький Д.О.), яка пройшла у II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з охорони праці у 2019 році [5], який проводився у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті, розроблено і виготовлено 5 планшетів, багато плакатів та інших методичних розробок.

Робота студентів в наукових гуртках має велике значення, адже розширює коло можливостей майбутніх фахівців у науковій роботі. Частина з них буде плідно працювати у великій науці, адже ази наукової підготовки вони пройшли

в студентському науковому гуртку, де набули певних навичок і додаткових знань необхідних для формування світогляду майбутнього науковця.

Список використаних джерел

1. Коновалов О.А. Севітологія (концептуальні основи безпечної життєдіяльності). Київ: 2004. 84 с.
2. Герасимчук, М.О., Герасимчук О.В, Коновалов О.А. Севітологія - наука про безпечну життєдіяльність. *Основи здоров'я і фізична культура*. 2005. №7. С. 3-5.
3. Супрович М.П., Чижовський Б. Якість знань та біоритмічна активність студента за інтелектуальним циклом. *Міжн. наук. журнал «Професійно-прикладні дидактики»*. Кам'янець- Подільський. 2017. Вип.4. С.130-135.
4. Супрович М.П., Замойська К.В., Рак А., Рудь В. Особливості темпераменту студентів. *Кіровоградський ДПУ. Наукові записки. Серія: педагогічні науки*. Кіровоград. 2017, №147. С.128-134.
5. Харківський національний автомобільно-дорожній університет / Наука / Науково-дослідна частина / Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей / Цивільна безпека (Охорона праці). 14. JURE HUMANO: URL: <http://old-www.khadi.kharkov.ua/nauka/naukovo-doslidna-chastina/vseukrajinskii-konkurs-studentskikh-naukovikh-robit-z-galuzei-znan-i-specialnostei/civilna-bezpeka-okhorona-praci/naukovi-roboti-peremozhciv-konkursu.html> (дата звернення 14.09.2019).

Талько Тетяна

викладач

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

м. Ірпінь

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК

Сучасний стан розвитку аграрної освіти характеризується новими підходами та її модернізації, реформування і перегляду організаційно-педагогічних форм підготовки сучасних фахівців, формування професійної компетентності під час навчання, в тому числі під час практичного навчання. Однією із основних складових фахової підготовки студентів у вищому навчальному закладі є практична підготовка. Вона органічно входить у чітку систему фахової підготовки впродовж усього періоду навчання у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

На сучасному етапі розвитку економічної освіти вивчення обліку і контролю сьогодні ускладнюється частими змінами чинного законодавства; новітній підручник з облікових дисциплін має окремі застарілі положення, тому повинен існувати органічний зв'язок облікових дисциплін з практикою здійснення обліково-контрольно-аналітичних робіт, який насамперед виражається в тому, що облікові дисципліни неможливо викладати, не ілюструючи кожне їх положення практичними прикладами (виробничими ситуаціями), та не враховуючи змін чинного законодавства. Метою є оновлення та розширення знань з методики викладання облікових дисциплін, формування нових професійних компетентностей в психолого-педагогічній діяльності [1]. Основна мета бухгалтерської професії є не отримання матеріальної вигоди і більш високої заробітної плати, а високопрофесійне виконання обов'язків, за що, як наслідок, вже платять добре. Типові тенденції розвитку сучасного обліку – це зростання його творчості або винахідливості. «Творчий бухгалтер» є прогресивним працівником.

З самого початку опанування професією студенти повинні усвідомити наступні принципи облікової діяльності: науковість, об'єктивність, корисність, етичність. Кожній людині, крім професійних знань та умінь виконувати певну роботу, потрібні сприятливі професійні риси характеру. На заняттях з облікових дисциплін студенти мають переконатися, що економічний успіх і високі моральні принципи завжди крокують поруч.

Специфіка організації процесу підготовки фахівців облікових професій полягає в максимальному наближенні навчальних занять до умов практичної діяльності. У зв'язку з цим максимально посилюються під час навчання різноманітні форми практичних занять, виникає ціла низка методичних проблем: поєднання викладання нового матеріалу, ілюстрацій і практичних робіт; підбір матеріалу для практичних робіт та порядок їх проведення тощо [2]. Для отримання дійсно професійної підготовки, студент озброєний теоретичними знаннями, повинен власноручно усвідомлено виконати на практичному занятті під керівництвом викладача облікові роботи: скласти первинні та зведені бухгалтерські документи, здійснити їх перевірку, бухгалтерську обробку, запис до облікових реєстрів, скласти звітність підприємства тощо. Використання наскрізних задач для виконання практичних робіт з облікових дисциплін вручну робить студентів підготовленими до виконання практичних робіт з комп'ютерною обробкою облікової інформації. Якщо на цих заняттях за допомогою програмного продукту розв'язувати наскрізну задачу, раніше розв'язану вручну, то ступінь засвоєння цього продукту і усвідомленість виконання робіт значно зростають.

Конкурентоздатним фахівцем може стати лише той, хто систематично інтегрує теоретичні знання з практикою. Мета навчальної практики - закріпити набуті у процесі навчання теоретичні знання з бухгалтерського обліку, розширити знання зі спеціальних дисциплін, формувати у студентів професійні уміння щодо організації і ведення обліку; прищепити навички самостійної

роботи; навчити систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній роботі. Завдання навчальної практики - закріплення практичних умінь і навиків з організації бухгалтерського обліку на підприємстві з використанням комп'ютерних інформаційних технологій, а саме:

- закріпити правила оформлення первинних документів про господарські операції, які здійснюються в різних підрозділах;
- набути навичок перевірки і обробки первинних документів та відображення їх даних у відповідних регістрах [3].

Навчальна практика з інформаційних систем і технологій в обліку проводиться з використанням комп'ютерної програми обліку «1С: Підприємство 8.3» конфігурація «Бухгалтерія для України». Послідовне виконання операцій з обліку активів, зобов'язань, капіталу підприємства охоплює весь цикл обліково-аналітичних робіт та дає певну уяву про роботу комп'ютерної бухгалтерії. Для максимальної ефективності навчання кожен студент працює з індивідуальною інформаційною базою, що дозволяє наблизитись до реальної облікової роботи та набути навичок самостійного виконання професійних завдань.

Отже, одним із найважливіших моментів організації підготовки фахівців у галузі економіки є відповідність педагогічної науки реаліям життя, правомірність прямого перенесення наукових принципів і закономірностей у площину практичної діяльності. Найважливішим засобом підвищення ефективності навчання є розвиток інтересу студентів до даного предмета. Зацікавленість студентів привертає їх активну увагу, підвищує продуктивність навчання.

Практичне застосування теоретичних знань завжди є найважливішим стимулом до навчання. Зв'язок теорії і практики у такій дисципліні, як фінансовий облік, видно особливо чітко, що знаходить безпосередню форму вираження у розв'язанні прикладів і завдань.

Список використаних джерел

1. Жихор Е.Б., Медведев А. Ю. Сучасні підходи до викладання бухгалтерського обліку. Київ : ХДЕУ, 2009. 306 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Модульне навчання: навч. посібник. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, 2003.
3. Худолій Л.М. Методика викладання фінансових дисциплін. Київ : Вид-во Європейського університету, 2007. 77 с.

Теренов Дмитро

асистент кафедри

Гуцол Тарас

канд. техн. наук, доцент кафедри

Фірман Юрій

канд. техн. наук, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕСТАНДАРТНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Основною характеристикою світу є рух, зміна, розвиток, а головним змістом життя й фундаментальним засобом існування людини є її розвиток, який повно й інтенсивно спостерігається у студентському віці. В даний час існує безліч способів навчання, однак питання про необхідність пошуку нових методів і раніше залишається відкритою. Однак творча складова в процесі навчання відходить на другий план через використання звичайних методів навчання. Підвищення продуктивності – одна з головних завдань поліпшення якості освітнього процесу. Розвиток студента як соціально-особистісний феномен здійснюється перш за все у навчанні, тому основне суспільне й індивідуальне життя молоді людини сконцентроване у сфері освіти. Освітній заклад, виконуючи соціальне замовлення суспільства, як стверджував Дж. Дьюї, «може створити в проекті такий тип суспільства, який нам хотілося б мати».

Для більш ефективного використання часу проведення заняття можна скористатися технологією на основі кластерів. Кластер - метод навчання, що з'явився в США, сенс якого полягає в наступному підході: для початку необхідно виписати на аркуші паперу тільки ті знання і факти, які відомі слухачеві по даній тематиці. Надалі по ходу вивчення розділу тільки вдосконалювати свою модель знань. Для більш глибокого розуміння даної технології розберемо її на конкретному прикладі в кілька етапів. Початковий етап. Перш ніж почати вивчення модуля, який вивчається пишеться назва розділу. Далі на другій сходинці пише слова, які асоціюються у нього з цим розділом. У наступному рядку він записує слова, що мають сенс з першої і другої стрічки і т. д. Час, відведений на виконання даних дій, не повинен перевищувати більше 15 хвилин з початку лекції. Далі слухач бере пару навчальних посібників по досліджуваному розділу і вникає в зміст і основні предметні показники. Як підсумок він повинен виділити серед написаних слів ті слова, які він зустрів у книгах.

Другорядний етап. Викладач проводить вступну частину лекції і переходить до вивчення основного матеріалу. Наприклад, першою з них є тема «Транспортний процес». Слухач на новому аркуші на першому рядку записує назву теми, у наступному рядку – слова, які асоціюються у нього з назвою

теми, далі у третьому рядку він записує слова, що мають загальний зміст з першого і другого рядка і т. д. Потім викладач читає основну частину лекції, після чого слухач підкреслює серед своїх слів ті слова, які прозвучали по ходу лекції, і дописує необхідні слова, виділяючи їх іншим кольором. Далі прочитується наступна частина лекції і весь процес повторюється.

Заключний етап роботи. В кінці вивчення модуля у слухачів по розділу накопичується ціла папка з кластерами, розбитими з відповідних тем. Дані листи для того, хто навчається будуть відмінною допомогою при підготовці до розділу, а також дозволить створити комплексне уявлення про дану дисципліну. Така технологія може застосовуватися не тільки при навчанні в освітніх закладах, а й в ході самостійної підготовки вивчення певного матеріалу.

Робота в малих групах. В останні роки педагоги все більше часу приділяють саме груповому навчанню. Це навчання в малих групах, об'єднаних єдиною метою, і кожен в групі відповідає за певну ділянку роботи. Бажано, щоб склад групи був завжди постійним, а колективна робота була включена в систему перевірки. Фактор комунікативності позитивно позначається на загальній роботі групи, дозволяє в режимі живого спілкування досягти більш високих результатів в порівнянні зі звичайними формами навчання, що застосовуються повсюдно. Учасники груп повинні відрізнятися за рівнем підготовки, по соціально-психологічним якостям, а також не повинно бути груп, де всі учасники однієї статі [2]. Важливим фактором є число учасників і їх можливість працювати в команді. Оптимальна група: це 4 людини, як, правило, дві людини середньої підготовки, один лідер, і один нижчого рівня навчається; бажано двоє юнаків і дві дівчини.

Даний шаблон групи володіє найбільшою продуктивністю по ходу внутрішньогрупової роботи, тут слухачі легко можуть розділитися на дві підгрупи і надалі працювати в парах. Підсумок роботи залежить і від педагога, від правильно підібраних тестів для кожного етапу навчання. На кожному етапі всі члени групи спільно виконують тестові завдання, роблять певні висновки, намагаються розібратися в незрозумілих моментах, формують висновки. Під час роботи основна тема розбивається на підрозділи, далі кожен член групи вибирає собі тему і після певної підготовки він повинен буде викласти всім іншим основний зміст, обраної ним теми. Після виконання завдання слухачі, працюють в одному напрямку, приступають до обговорення питань і правильності їх викладу, керівник заняття бере участь і коригує відповіді.

Саме нове, відшукане, пере удосконалене зараз називають нестандартними методами, педагогічною інновацією, тобто – це процес створення, поширення і використання нових засобів (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які досі розв'язувались по-іншому.

Всі методики взаємопов'язані між собою і питання правильності вибору є ключовим питанням дидактики. В умовах сучасної педагогічної дійсності вища школа націлена на модернізацію свого методичного потенціалу. Це в свою

чергу вимагає глибокого розуміння суті сучасних теорій навчання і виховання і проблем, пов'язаних з питаннями їх реалізації у закладі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. М. Кубон, Т.Д. Гуцол, Д.Б. Теренов, Методика викладання дисципліни «Імітаційне моделювання логістичних процесів» для студентів спеціальності 275 «Транспортні технології». *Проблеми підготовки фахівців–аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти*, 2018. С. 67–69
2. Інноваційні моделі навчання. Дослідження світового досвіду: посібник / [В. П. Беспалько, М. В. Кларін, С. А. Марвін] ; під заг. Ред М.В. Кларін. Луч, 2016р. 638с.
3. Факторович А. А. Сутність педагогічної технології. *Педагогіка*. 2008. № 2. С. 19-27.
4. Пометун О.І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : АСК, 2004. 192 с.
5. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем. Інформаційні технології і засоби навчання : зб. наук. праць. Київ : Атіка, 2005. С. 5–15.
6. Шарко В.Д. Сучасний урок: технологічний аспект. Посібник для вчителів і студентів. К.: СПД Богданова А.М., 2007. 220 с.

Теслюк Геннадій

канд. техн. наук, доцент кафедри ТСГМ

Волик Борис

канд. техн. наук, доцент кафедри ТСГМ

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНЖЕНЕРНИХ ДИСЦИПЛІН

В умовах жорсткої конкуренції державних та приватних вищих навчальних закладів вимоги до якості підготовки фахівців безперервно зростають. І чим більше платитимуть за навчання студенти, тим більше студентів та їх батьків цікавитимуться питанням: чому і як навчають у вищих навчальних закладах. І в такому випадку відносно «просте» питання методики викладання стає і складним, і важливим, і проблемним.

Основною метою технічної освіти можна вважати формування технічного мислення, а її результатом – науково обґрунтовану практичну діяльність. Технічні знання мають інтеграційний характер, тобто відображають в

комплексі власне технічні, природні і соціальні аспекти. Це означає, що для підготовки заняття з дисциплін технічного спрямування інженеру-педагогу необхідно самому володіти в достатньому обсязі всебічними теоретичними знаннями, в тому числі з суміжних дисциплін [1].

Впровадження нових освітніх технологій в навчальний процес дозволяє разом з традиційними методами, прийомами навчання впроваджувати інноваційні розробки, сприяти інтеграції знань, творчому розвитку мислення, активізувати навчальну діяльність студентів. Під час викладання технічних дисциплін кожен викладач повинен користуватись загально-прийнятними принципами та законами педагогіки і обов'язково враховувати специфіку кожної дисципліни та кожної лабораторії де проводяться лабораторні та практичні заняття [2]. Перш за все викладач будь-якої технічної дисципліни завжди повинен пам'ятати, що найбільш цінне у будь-якої людини це її життя та здоров'я. Викладачеві технічних дисциплін завжди слід пам'ятати, що під час проведення лабораторних занять, або просто знаходячись в спеціалізованих лабораторіях будь-яка особа потенційно має можливість втратити ці найбільш важливі цінності.

В процесі викладання курсу сільськогосподарських машин необхідно використовувати практично загальне володіння студентами комп'ютерною технікою і їх захоплення комп'ютерними іграми. Діло в тому, що провідні виробники техніки часто рекламують свою продукцію шляхом розповсюдження навчальних відеофільмів, в тому числі і анімаційного характеру. Такі фільми дозволяють на екрані монітора відстежувати технологічні процеси машин і керувати ними в реальному масштабі часу. Такий підхід наближає процес вивчення до гри і є хорошою мотивацією до навчання. Взагалі, як показує досвід, анімація сприймається краще за відео реальної машини, бо в ній відсутні сторонні відволікаючі деталі. З цієї ж причини методичні вказівки треба теж виконувати на принципах анімації з мінімальним обсягом текстового матеріалу, бо зорова пам'ять у людини краща за слухову.

В мережі інтернет останнім часом з'явилося багато графічних матеріалів з тематики фізичного моделювання різних машин і технологічних процесів. Сам процес моделювання носить творчий характер, тому моделі відрізняє оригінальність Їх використання в навчальному процесі робить його більш цікавим. Необхідно мати на увазі, що, нетрадиційні методи викладення матеріалу взагалі краще сприймаються і запам'ятовуються.

На відміну від інших аудиторій, в спеціалізованих лабораторіях де викладаються технічні дисципліни завжди присутні різні небезпечні виробничі фактори: електричний струм, підвищений тиск, високі та низькі температури, швидко-рухливі елементи машин та механізмів, отруйні та небезпечні речовини а також інше.

Враховуючи вищезазначене, кожен викладач перед початком занять повинен проводити загальний інструктаж з техніки безпеки під час перебування в спеціалізованих лабораторіях, а також інструктаж на робочому місці тобто

інструктаж з техніки безпеки під час виконання досліджень на конкретних лабораторних установах.

Список використаних джерел

1. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Педагогічна майстерність / за ред. І.А. Зязюна. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : Вища шк., 2004. 422.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Центр навчальної літератури, 2003 316 с.

Ткач Лілія

викладач

Кам'янець-Подільський коледж харчової промисловості
Національного університету харчових технологій,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МЕТОДІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

Система методів практичного навчання повинна задовільняти таким загальним дидактичним вимогам, як науковість, наочність, доступність і системність навчання, свідомість, активність, міцність засвоєння знань, навиків і умінь, здійснення основних завдань патріотичного виховання. В той же час особливості змісту і форми організації навчально-виробничої діяльності, навчання в процесі продуктивної праці, своєрідність керівництва з боку керівника практика і інші чинники додають особливу специфіку методам виробничого навчання порівняно з методами теоретичного навчання [1].

Методи практичного навчання повинні відповідати закономірностям процесу оволодіння виробничо-технічними знаннями, навиками і вміннями відповідно до розглянутих принципів, сприяти розвитку у них технічних інтересів і здібностей, вихованню правильного відношення до праці, пошани до виробничого колективу, дисциплінованості і організованості в роботі.

Як відомо, в педагогіці не існує однозначного підходу до визначення і класифікації методів навчання. Одні автори головними у визначенні методу вважають особливості джерел інформації, інші — ступінь самостійності і творчої активності мислення, треті — характеристику їх навчальної діяльності на різних етапах навчання. Проте, слід врахувати, що більшість авторів праць згідно дидактики класифікують методи навчання залежно від джерела інформації, на основі якої формуються знання, навики і вміння, а також від характеру і співвідношення діяльності керівника і практиканта при

використанні цього джерела [2].

Основними джерелами інформації в навчальному процесі, як відомо, є слово, образ і практична діяльність. В більшості випадків вони використовуються в тому чи іншому поєднанні в кожному методі, але, як правило, один з них переважає. У зв'язку з цим децю умовно виділяють три групи методів практичного навчання: словесні, наочно демонстраційні і практичні.

До словесних методів відносять розповідь, пояснення, бесіду, роботу з технічною літературою, письмовий інструктаж, виробничі семінари, до *наочно-демонстраційних* — особиста демонстрація елементів навчального процесу, демонстрацію різних об'єктів, засобів, самостійні спостереження практикантів.

У *практичних методах* основним джерелом інформації є практична діяльність, перш за все робота в виробничій та професійній діяльності, у тому числі і на тренажерах. Можуть бути виділені в особливу групу такі методи, що сприяють розвитку самостійності і творчої активності, як самостійні спостереження, рішення виробничо-технічних задач, лабораторно-практичні роботи, самостійне виконання виробничих завдань.

Окрім вказаних, слід назвати і групу, яку утворюють методи перевірки знань, навиків і умінь, набутих під час практичного навчання. До них відносяться поточні спостереження, усне і письмове опитування, виконання і аналіз вибіркового практичних завдань, кваліфікаційних робіт.

Як і всі існуючі класифікації загальних методів навчання, приведена класифікація методів практичного навчання не безперечна. Зокрема, такий словесний метод навчання, як письмовий інструктаж, можна розглядати і як засіб навчання, що використовується в кожному з практичних методів і в методі самостійних спостережень. Нерідко екскурсію як форму організації навчальної роботи, розраховану на застосування різних методів і прийомів навчання, також вважають методом виробничого навчання.

Залежно від змісту і умов практичного навчання лабораторні роботи (або заняття) можуть розглядатися не тільки як практичний метод, але і як форма організації самостійної практичної діяльності.

Точніша класифікація методів навчання створюватиметься на основі поглибленого аналізу передового педагогічного досвіду, а також наукових досліджень. Проте для чисто практичних цілей запропоновану класифікацію методів можна вважати прийнятною, і її в основному ми дотримуватимемося.

Методи навчання здійснюються за допомогою різних прийомів, наприклад, метод особистого показу виробничого процесу реалізується за допомогою таких методичних прийомів, як підготовка практикантів до спостереження, уповільнення темпу робочих рухів, розчленовування виробничого процесу, ізольований показ окремих елементів виробничого процесу, елементів виробничого прийому, словесний опис і пояснення того, що показується, демонстрація наочної допомоги, що ілюструє найважливіші фази виробничого процесу, перевірка сприйняття показаного за допомогою питань, пробне

виконання виробничого процесу окремими студентами [3].

Деякі з цих методичних прийомів використовуються тільки в даному методі (наприклад, уповільнення темпу робочих рухів, розчленовування виробничого процесу, ізольований показ окремих елементів виробничого прийому), в той час як інші — і у ряді інших.

Неважко відмітити, що методичними прийомами, загальними для ряду методів, часто є способи навчання, які в інших випадках виступають як самостійні методи, розраховані на відносно тривале застосування, і характерні тільки для ввідного і завершального інструктажів. У спрощеній формі вони фігурують як методичні прийоми майже у всіх методах. Зокрема, вирішення виробничих задач часто застосовується як методичний прийом і в інших методах.

Список використаних джерел

1. Михасюк, К. В. Формування професійної компетентності майбутніх бухгалтерів у процесі навчально-виробничої практики в коледжах економічного профілю: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Рівне, 2016. 294 с.
2. Пантелеймонов А. Е. Производственная практика студентов и стажировка молодых специалистов. Москва : Высш. шк., 1987. 144 с.
3. Хоменко, М. П. Практична підготовка студентів у вищих аграрних навчальних закладах. Київ : Аграрна освіта, 2004. 194 с.

Токарчук Тетяна
асистент кафедри гігієни тварин
та ветеринарного забезпечення
кінологічної служби НПУ
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський
Баценко Наталія
викладач
Коледжу Подільського державного
аграрно-технічного університету
м. Кам'янець-Подільський

СУЧАСНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ МАЙБУТНІМ ЛІКАРЯМ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Швидкий плин розвитку соціального життя, пов'язаний із освітньо-економічною ситуацією, розвитком передових технологій, сучасністю кожного зокрема, що потребує нових, більш адаптованих, інтегрованих, мобільних вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців із різних спеціальностей і вчасності ветеринарного напрямку. На сьогодні, в умовах жорсткої конкуренції цінними є студенти аграрних закладів освіти, які здатні до розкриття власного потенціалу та самореалізації. Тому перед науково-педагогічними працівниками постає велика відповідальність та уміння застосувати професійні навички і знання, підібрати правильний алгоритм майстерності подачі інформації та підхід до кожного студента. Позаяк, завдяки викладачу країна отримує самодостатніх, конкурентоспроможних та впевнених у собі і своїх силах спеціалістів.

Сьогодні диктує нам свої вимоги щодо високого рівня освіти, що насамперед передбачає створення умов для розвитку й самореалізації працівника як особистості, адже на сучасному етапі розвитку більшості країн світу випускні кампанії розглядають не просто як можливість вищих навчальних закладів поповнити державні ряди «робочої сили», а як виток бурхливого та стрімкого росту соціально та економічно активних верств населення, що можуть бути задіяними одночасно в багатьох сферах виробничого процесу та суспільних відносинах [1, с. 136–141; 2, с. 141–146].

Відомо, що ветеринарний лікар безпосередньо має справу з тваринним світом, чим опосередковано і впливає на життя та здоров'я людей. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [3, с. 4, с. 24] та Закону «Про ветеринарну медицину» [4, с. 22–27], метою вищої ветеринарної освіти є підготовка конкурентоспроможного висококваліфікованого фахівця, здатного вирішувати професійні задачі у ринкових умовах (проводити оздоровчі, профілактичні, діагностичні, лікувальні роботи та ветеринарно-санітарну

експертизу, надавати інші ветеринарні послуги) [5, с. 6–8]. Крім того, за Законом України «Про вищу освіту» науково-методичне забезпечення вищої освіти включає підготовку навчальної і наукової літератури та забезпечення нею вищих навчальних закладів. Підготовка та забезпечення вищих навчальних закладів навчально-методичною документацією повинна відповідати змісту навчання, визначеному стандартами вищої освіти.

Отже, науково-методичне забезпечення будь-якої навчальної дисципліни, що включена до навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю «Ветеринарна медицина», має бути викладено у навчально-методичному комплексі, який розробляється відповідно до діючих актів законодавства України у галузі вищої освіти [5, с. 13–14].

З огляду на важливість вирішення даного питання, актуальними є праці багатьох науковців. Зокрема, методичні аспекти організації ветеринарної освіти в Україні висвітлювали у своїх працях М. І. Цвіліховський, Т. Д. Іщенко; історичне становлення ветеринарної освіти в Україні вивчали С. К. Рудик, М. М. Стегній; В. А. Яблонський детально проаналізував організацію ветеринарної освіти в США. О. М. Канівець описав у своїх дослідженнях структуру, зміст і форми підготовки лікарів ветеринарної медицини у Великій Британії, зокрема науковець детально проаналізував навчальний процес у Королівському ветеринарному коледжі та на факультеті ветеринарної медицини університету міста Глазго. О. П. Пилипенко проводила у своїх працях порівняльний аналіз системи вищої ветеринарної освіти Німеччини та України. Дослідниця ретельно вивчила навчальний план та перелік дисциплін на ветеринарному факультеті Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана. Професійній етиці лікаря ветеринарної медицини надають значення у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як І. Панько, С. Адамс, С. Армстронг, Т. Баухамп, М. Бекофф, С. Холл, П. Сандо, П. Зінгер, Б. Роллінг, Д. Танненбаум та ін.

Освітній процес організовується з урахуванням наявного науково-педагогічного потенціалу, матеріальної і навчально-методичної бази університету, з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності, швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки [6].

Тому при вивченні такої дисципліни як «Ветеринарна фармакологія» метою є формування у майбутніх фахівцях ветеринарної медицини глибоких знань фармакології лікарських засобів, їх механізму дії, опанування технології виготовлення лікарських форм, виписування рецептів, знати класифікацію лікарських засобів за фармакологічними групами з метою застосування їх у фармакотерапії, навчити абстрактного мислення, аналізу і синтезу, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної

області та розуміння професії, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, проводити дослідження на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, вміння спілкуватися з фахівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей), здатність працювати в міжнародному контексті, розуміти та встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин, планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби, розробляти стратегії безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин, володіти знаннями з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин, розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології, оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення, здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення.

А для цього слід ознайомлюватися із зарубіжним досвідом надання освітніх послуг, адже на сьогодні в нашій державі все ще існує суперечність між вимогами сучасного суспільства до підготовки висококваліфікованих лікарів ветеринарної медицини та недостатнім рівнем їх практичної підготовки, а також між застарілими формами, методами та засобами навчання і потребами вищих ветеринарних закладів у їх вдосконаленні [7].

Список використаних джерел

1. Батечко Н.Г. Підготовка викладачів вищої школи в умовах магістратури: теоретико-методологічні засади: монографія. Київ : Едельвейс, 2014. 708 с.
2. Корсак К.В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія. Київ : Арго, 1997. 207 с.
3. Про вищу освіту № 1556-VII: закон України : офіц. текст: за станом на 1 липня 2014 року. *Голос України*, 2004. № 35-36 (499-500). 64 с.
4. Про ветеринарну медицину : закон України : офіц. текст: за станом на 15 січня 2014 року. Київ : Паливода А. В., 2014. 92 с.
5. Береза В. І., Білан Л.Л., Цвіліховський М.І. Методика навчання ветеринарних дисциплін. Київ : Аграрна освіта, 2009. 193 с.
6. Кваша С.М., Зазимко О.В. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Київ, ЦП «Видавничий центр НУБіП України», 2015. 47 с.
7. Лашкул В. А. Аналіз процесу навчання майбутніх лікарів ветеринарної медицини у вищому аграрному закладі освіти в аспекті формування професійно-етичної компетентності. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*. 2015. Вип. 208 (2). С. 156-172.

Улинець Аліса

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Маргітч Зореслава

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»

м. Мукачево

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ MINDMAPPING В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ТА СТРУКТУРИЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ

Теоретичною основою розроблення індивідуальної траєкторії формування професійної компетентності викладача є системний підхід до всіх видів педагогічної діяльності за допомогою інноваційних технологій. Кожен викладач щоденно постає перед необхідністю застосування у своїй діяльності методів, які допоможуть виділити основне, систематизувати та узагальнити отримані знання, виробити необхідні компетенції.

Новою, але надзвичайно ефективною формою роботи над цією проблемою є технологія Mindmapping. Майндмеппінг (mindmapping) – це зручна техніка, що дозволяє ефективно відновлювати інформацію (минуле), генерувати і фіксувати нові ідеї (майбутнє), робити висновки та встановлювати зв'язки між ними. Основою майндмеппінгу є інтелектуальні карти (mind maps). Ідея Mind Maps полягає в наступному: перевести інформацію з будь якого вигляду (думки у вашій голові, чи інший носій інформації) в зручну для роботи форму. Ця ідея широко описана Т. Бьюзенем, відомим письменником, лектором і консультантом з питань інтелекту, психології навчання і проблем мислення.

Інтелект-карти, ментальні карти або карти мислення (в оригіналі mind maps) – це метод подання будь-якої інформації у комплексній, систематизованій, візуальній (графічній) формі. Вона відображає зв'язки (сміслові, асоціативні, причинно-наслідкові) між поняттями, частинами, складовими предметної сфери, яку ми розглядаємо. Це відображення на папері ефективного способу думати, запам'ятовувати, згадувати, вирішувати творчі завдання, а також можливість уявити та наочно висловити свої внутрішні процеси обробки інформації, вносити до них зміни, удосконалювати.

Інтелект-карти являють собою тривимірну реальність у просторі, часі й кольорі. Ментальна карта завжди базується навколо центрального об'єкта, кожне наступне слово і зображення за визначенням стають центрами чергової асоціації.

Головна перевага ментальних карт - можливість охопити картину в цілому і впорядковано відобразити свої думки. Побудова ментальної карти допомагає розкласти матеріал і запам'ятати його.

Переваги застосування інтелект-карт в освітньому процесі:

1. Карта знань допомагає реалізувати один із найважливіших принципів

педагогіки – принцип наочності. Карта знань дає змогу охопити все одним поглядом, оскільки блок-схема показує все найвагомніше в асоціативних порівняннях та зв'язках.

2. Принцип побудови інтелект-карт корисно використовувати на заняттях узагальнення та систематизації знань. Узагальнені дані з теми відображаються на одному зображенні, вся інформація з навчальної теми трансформується в асоціативні зв'язки між навчальними поняттями.

3. Карту знань можна будувати під час конспектування великих за обсягом навчального матеріалу лекцій – замість довгих конспектів та витрат часу для запису матеріалів студент формує лише одну блок-схему.

4. Метод майндмепінгу дозволяє розвинути творче мислення.

5. Метод інтелект-карт розвиває логіку та вміння згортати весь навчальний матеріал до найважливішого, підвищує якість та інтенсивність навчання, тренує пам'ять.

6. Використання карт допомагає студентам підвищити концентрацію уваги.

7. За допомогою карт та їх графічної привабливості процес генерації ідей стає швидшим та ефективнішим.

Ментальні карти можна малювати вручну, але в даний час існує більше 200 онлайн-сервісів для їх створення та спеціалізованих програмних додатків під різні платформи. Всі вони володіють індивідуальними специфічними можливостями і дозволяють автоматизувати операції створення ментальних карт та представлення їх в електронному вигляді.

Розглянемо деякі програми, що зручно використовувати для створення інтелектуальних (ментальних) карт:

1. Coogle - www.coggle.it є безкоштовним онлайн додатком, що підтримує спільну роботу над проектами.

2. Xmind – www.xmind.net – популярна кроссплатформова програма для складання ментальних карт, працює на платформах Windows/Mac/Linux.

3. Freemind – відкритий безкоштовний додаток, що працює на будь-якій платформі, яка підтримує Java.

4. MindNode – www.mindnode.com – платний додаток для створення інтелект-карт.

5. BubblUs – www.bubbl.us – безкоштовний веб-додаток для складання інтелект-карт в режимі онлайн.

6. MindMeister – www.mindmeister.com – платний онлайн-додаток для складання інтелект карт.

7. Mapul – www.mapul.com – платний онлайн-додаток для створення інтелект-карт, що працює на основі щомісячної підписки.

Застосування ментальних карт у хмарних сервісах дозволяє здійснювати взаємну доповнювальну діяльність педагога і студентів, результатом чого стає найбільш повне усвідомлення конкретної теми суб'єктами навчальної діяльності.

Ефективність використання технології Mindmapping пов'язана з будовою людського мозку, що відповідає за обробку інформації. Ліва півкуля відповідає за логіку, аналіз, впорядкованість думок. Права півкуля – за ритм, сприйняття кольорів, уяву, представлення образів, розміри, просторові співвідношення. Інтелект-карти залучають обидві півкулі, формують навчально-пізнавальні компетенції студентів, розвивають їх розумові і творчі здібності. Тому вони є найважливішим інструментом сприйняття, обробки і запам'ятовування інформації, розвитку пам'яті, мислення, мови.

Список використаних джерел

1. Оксентюк Н. В., Можливості застосування ментальних карт у навчальному процесі. *Технології навчання*. Випуск 15, 2015. С.194-208.
2. Бьюзен Т., Бьюзен Б., Супермышление. Москва : Изд. «Попурри», 2008. С. 208.
3. Литвиненко О. В., Особливості використання ментальних карт в навчальному процесі. *Обласна науково-практична інтернет-конференція «XII Хмурівські читання»*, URL: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura12/2016/10/16/lytvynenko-olha-valentynivna-osoblyvostivukorystannya-mentalnyh-kart-v-navchalnomu-protsesi>.
4. Шахіна І. Ю., Медведєв Р. П. Використання ментальних карт у навчальному процесі. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2015. Випуск 8. Частина 3. С. 73-78.

Усенко Світлана

к.б.н., старший науковий співробітник, професор кафедри

Шостя Анатолій

д.с.-г.н., старший науковий співробітник, професор кафедри

Усенко Олег

аспірант

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти є складовою професійної підготовки, що передбачає навчання методології і методики дослідження, полягає в пошуковій діяльності і розвитку вміння творчого підходу до дослідження певних наукових проблем [1, 2, 3].

Наукове дослідження – це результат самостійного розроблення певної

наукової проблеми студентом. Воно обов'язково містить результати власного пошуку, власні висновки і гіпотези. Науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти дозволяє: забезпечити ефективне засвоєння та використання знань; закласти основи науково-дослідної роботи; найбільш повно реалізувати індивідуальний підхід у навчанні студентів та диференціювати їх спеціалізацію; залучати до наукових досліджень і розв'язання виробничих, економічних та соціальних завдань; розвивати здатність до самостійних обґрунтованих суджень та висновків; застосовувати самостійно здобуті наукові знання у виробництві; науково обґрунтовувати результати власних досліджень тощо [2].

Найбільше використовуються два основних види науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти: навчальна науково-дослідна робота, передбачена навчальними планами, і науково-дослідна робота студентів, яка здійснюється під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Важливу роль відіграють нові активні форми та методи організації науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти та інтеграції її з навчальною діяльністю. До активних форм проведення науково-дослідної роботи відносять: написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення навчальних дисциплін; виконання лабораторних робіт і практичних завдань, які містять елементи проблемного пошуку; виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів практики; розроблення методичних матеріалів із використанням дослідницьких методів; підготовка і захист курсових, кваліфікаційних робіт, пов'язаних з тематикою досліджень кафедри; участь у конкурсах наукових студентських робіт, олімпіадах, конференціях; участь у наукових семінарах студентів; стажування за кордоном з метою проходження переддипломної практики і виконання кваліфікаційних робіт [3].

Інноваційною технологією навчання є впровадження в навчальний процес індивідуальних навчально-дослідних завдань. Це вид позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру. Індивідуальні навчально-дослідні завдання спрямовані на самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизацію, поглиблення, узагальнення, закріплення, практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Виробнича практика також сприяє активізації науково-дослідної роботи студентів і може стати основою для підготовки кваліфікаційної роботи як завершального етапу навчання у вищому навчальному закладі. На старших курсах багато студентів уже працюють за спеціальністю, і це впливає на вибір теми дипломної магістерської роботи. У такому разі, крім аналізу літератури, кваліфікаційна робота може містити власний практичний досвід, що збагачує її наукову цінність.

Результати власних досліджень за тематикою науково-дослідної роботи здобувачі вищої освіти доповідають на засідання кафедри та наукових

конференціях. Це змушує їх ретельно готувати виступ, формує ораторські здібності. Кожний молодий дослідник має змогу оцінити свою роботу на тлі інших і зробити відповідні висновки. Оскільки на конференціях, як правило, відбувається творче обговорення доповідей, то кожен доповідач може почерпнути оригінальні думки та ідеї.

Отже залучення здобувачів до науково-дослідної роботи сприяє не лише становленню їх як особистостей, але й як професіоналів. Кожен ВНЗ має готувати майбутніх фахівців так, щоб виробити у них потребу у постійному навчанні упродовж усього життя, тобто постійно нарощувати свій професійний потенціал.

Список використаних джерел

1. Беляєв Ю. І., Стеценко Н.М. Науково-дослідна діяльність студентів у структурі роботи університету. *Педагогічний альманах*. 2010. Випуск 6. С. 188-191.
2. Дробиш Л. В., Карпенко Ю. В. Дослідницька діяльність студентів як засіб якісної підготовки фахівців. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості : тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, Львів, 14–16 травня 2015 року*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. С. 635-636.
3. Сидорчук Н.Г. До питання про організацію науково-дослідної роботи студентів педагогічних навчальних закладів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. у 2-х част. Ч. 2. Київ-Вінниця : ДОВ Вінниця, 2002. С. 408-413.

Федірко Павло

канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри

Морозов Валерій

асистент кафедри

Бончик Віталій

канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ІНЖЕНЕРІВ- ЕНЕРГЕТИКІВ

Професійний рівень інженера-енергетика в сучасних умовах може підтримуватися шляхом відвідування виставок, участю в семінарах, конференціях, дискусійних обговореннях технічних проблем із фахівцями. Але головним методом підтримки рівня залишається система підвищення кваліфікації на своєму підприємстві, або у відповідній навчальній системі.

Можна погодитися, що певна частина інженерних працівників продовжує цікавитися новими досягненнями в області техніки і технологій, регулярно проробляє періодичні видання, замовляє нову вітчизняну технічну літературу, користується зарубіжними публікаціями, отримує консультації на підприємстві від більш досвідчених колег. Такий метод підтримки професійного рівня фахівця найменш витратний для підприємства і є одним з найбільш ефективних.

Відвідування тематичних виставок провідними фахівцями, через постійний дефіцит часу і коштів на підприємстві, проводиться не дуже часто. Крім того, в нашій країні на виставках не надто широко представляються сучасні світові енерготехнології. Що ж стосується закордонного навчання, то крім відчутних фінансових витрат дають про себе знати мовні та організаційні проблеми. І головне: розуміння керівниками підприємств необхідності руху в бік технічного прогресу відзначається не часто.

У результаті можна зробити висновок, що в нинішніх умовах основним і визначальним джерелом професійного зростання інженерів-енергетиків залишається система підвищення кваліфікації.

Однак треба визнати, що сама система підвищення кваліфікації далека від досконалості. Ця система добре функціонально організована, але в багатьох випадках недостатньо підкріплена викладацьким складом і має не дуже велику ефективність через брак методичного та інформаційного ресурсу.

Однією з проблем викладацького складу є те, що через високу завантаженість, відсутність зацікавленості у співпраці з системою підвищення кваліфікації, малі обсяги фінансування, природне скорочення числа найбільш досвідчених фахівців, а також через недостатність практичного досвіду

викладачі системи вищої освіти для підвищення кваліфікації залучаються дуже мало.

Зі скороченням коштів на дослідницькі роботи відзначається істотне зниження професійного рівня вітчизняних періодичних видань технічного профілю. Сучасні науково-технічні журнали, на жаль, також дуже далекі від систематичного огляду сучасних розробок енергетичних тематик у світі. Вітчизняні дослідження зараз маловідомі, недостатньо матеріально забезпечені, а закордонна інформація у більшості випадків має рекламний характер. Бібліотеки через обмеженість фінансових ресурсів, зростання вартості підписок істотно скоротили замовлення періодичної літератури. Ця проблема не може не відбиватися на професійній підготовці викладачів [1].

При формуванні нової спеціальності в системі підвищення кваліфікації організатори часто стикаються з проблемою викладацького складу. З ряду дисциплін його у нас в країні просто немає. На сьогодні реально ми не можемо оплатити ні лекцію фахівця з іншої країни, ні його проїзд. Так, носій нових знань і передових технологій у всіх країнах вимагає відповідної оплати. Але економічні втрати промисловості від неможливості організації підвищення кваліфікації або навчання за певною спеціальністю незрівнянні з витратами на запрошення і оплату роботи викладача. Крім того, деяких фахівців нам необхідно запрошувати з за кордону, а потім починати готувати у себе. Якщо ми хочемо бути учасниками технічного прогресу іншого шляху просто не існує.

Багато викладачів мають проблеми з професійним ростом. Істотне зниження фондів наукових розробок на енергетичних підприємствах і зменшення виділення коштів на наукові проекти відбиваються і на професійній підготовці професорсько-викладацького складу.

Основу викладацького складу в системі підвищення кваліфікації складають кращі фахівці й керівники як енергосистеми, так і виробничих підприємств. При великій завантаженості за основним місцем роботи викладацькою роботою займаються тільки ті з них, хто глибоко розуміє актуальність і проблеми системи підвищення кваліфікації. До того ж треба пам'ятати, що ці фахівці на сьогодні стають практично єдиними, хто може виконувати роль постановників завдань в підготовці навчальних і перевірочних програм, генеруванні перспектив розвитку технічних напрямків.

Форми підготовки та підтримки професіоналізму сучасного носія передових світових технологій можуть бути різними, це: курси підвищення кваліфікації в економічно розвинених країнах; відвідування тематичних виставок як в нашій країні, так і за кордоном; участь в тематичних семінарах і конференціях.

Система підвищення кваліфікації інженерів-енергетиків в реальних умовах може бути підрозділена на дві категорії: перша — це «підтягування» фахівця до технічного рівня вимог, що визначаються на посаді інженера; друга — ознайомлення енергетика з новими технологіями і рішеннями в цьому напрямку. І, відповідно, кожна така мета зумовлює свій викладацький склад і

свій методичний матеріал.

Систему підвищення кваліфікації не хотілося б зводити тільки до тижневих або двотижневим курсам в якомусь інституті або центрі, які повинні відвідувати, як записано в певному документі, не рідше одного разу в п'ять років.

Виходячи з аналізу світового досвіду та ситуації, що склалася в енергосистемі, можна зробити висновок, що найбільш раціональний підхід полягає в розробці навчальних, а також тестувальних систем на основі комп'ютерної техніки [2].

Причому такі програми повинні бути розраховані на їх застосування як в навчальних центрах, так і безпосередньо на робочих місцях виробничих підприємств. Ці комп'ютерні програми повинні постійно оновлюватися і, таким чином, також забезпечувати фахівців промислових підприємств інформацією про нову техніку і технології.

Список використаних джерел

1. Кравченко Г.Ю. Система підвищення кваліфікації в умовах вищого навчального закладу. *Збірник наукових праць: Керівник нової української школи: світоглядно-професійні орієнтири*. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. С. 76–80.

2. Кроль В.О., Федірко П.П. Про вибір програмного середовища для організації дистанційного навчання. *Наука і методика: Зб. наук. метод. пр.* 2007. Вип. 2007. № 2. С. 46-52.

3. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

Філіпович Андрій
спеціаліст вищої категорії,
викладач будівельних дисциплін
ВСП «Рівненський коледж Національного університету
біоресурсів і природокористування України»
м. Рівне

АУТОГЕННЕ ТРЕНУВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Аутогєнне тренування — метод психологічного розвантаження і зняття нервового навантаження шляхом частого повторення спеціальних оптимістично-мобілізуєчих формул. Розроблений у 1932 році німецьким психіатром і психотерапевтом Йоганном Шульцем.

Останнім часом Аутоген стало все ширше застосовуватися не лише з лікувальною, але і з психологічною та психопрофілактичною метою у спорті, **педагогіці**, на виробництві (для працюючих в умовах емоційної напруженості та екстремальних умовах), у самовихованні. Аутоген може бути спрямоване і на зменшення відчуття тривоги, емоційної напруженості, хвилювання, на регуляцію сну, активізацію організму, зміцнення волі, мобілізацію інтелектуальних ресурсів, розвиток концентрації уваги, уміння контролювати розумову активність з метою підвищення ефективності певної діяльності. [5]

Чим вищий престиж посади викладача (керівника), тим значніші його успіхи, тим більшу увагу він зобов'язаний приділяти **самоконтролю і самокритиці**.

Із службовим зростанням окремі викладачі (керівники) недостатньо уваги приділяють морально-психологічному **удосконаленню стилю своєї праці**: мало цікавляться тим, наскільки велика сила їх морального прикладу, чи загальнопризнана їх привабливість, яким сильним є ефект їх конкретних дій.

Це ж можна сказати і про деяких викладачів (керівників), у яких незаперечливий авторитет у колективі. Цей успіх інколи породжує самозаспокоєність, що, як правило, негативно впливає на стиль праці викладача, спричиняє збитки його авторитету.

Яскраво вираженою ознакою подібного стану керівника є втрата ним інтересу до безпосереднього спілкування з людьми, орієнтація на "особисто зручних" працівників.

Що можна здійснити з метою запобігання подібних прорахунків?

По-перше, постійно підвищувати свій ідейно-теоретичний рівень, проробляти відповідну літературу, узагальнювати досвід роботи інших керівників, а також невпинно удосконалювати форми і методи спілкування з людьми.

По-друге, систематично займатися аналізом свого ставлення до праці, становища у колективі, своїх управлінських дій.

У зв'язку з цим необхідно вивчити громадську думку відносно стилю своєї праці.

У психологічному плані викладачу корисно задавати собі наступні запитання і самокритично на них відповідати:

- наскільки я теоретично і практично відповідаю своїй посаді?
- чи приділяв достатньо уваги організації своєї праці?
- чи вмію підтримувати дисципліну серед студентів?
- чи розумію людей, чи знаю їх життєві потреби і виробничі турботи і чи доброзичливий я до них?
- чи володію ентузіазмом і оптимізмом, чи здатен ними "заражати" студентів, створювати ділову обстановку у колективі?
- чи володію витримкою, спокоєм, чи справедливий, чи не придавлюю людей своїми думками?
- чи достатньо довіряюсь громадському активу, чи є у студентському

колективі підлеглі, які здатні замінити мене, а також здійснювати викладання під час моєї відсутності?

- чи спрацьовують я зі своїми колегами і іншими керівниками організації?

- чи приймав самостійні рішення, наскільки вони оптимальні, яка думка громадського активу, спеціалістів про ці рішення?

Після аналізу своїх відповідей і формулювання відповідних висновків керівник може виробляти конкретні вимоги до себе і вносити корективи у стиль своєї праці.

По-третє, удосконалювати свої психолого-педагогічні якості, усувати особисті недоліки. Наприклад, розвивати психологічну спостережливість, більш вправно оволодівати педагогічним тактом, виробляти у себе життєвий оптимізм і вміння “заражати” цим оптимізмом своїх підпорядкованих.

По-четверте, повсякденно вправлятися в оволодінні технікою особистого “причаровування”, вміння ненав'язливо виявляти свої кращі ділові якості. Іншими словами, постійно удосконалювати “технологію” управлінського спілкування. Для цього можна використати електронні посібники. Інтерактивну дошку, прослуховувати і дивитися записи своїх виступів, проведення пар. Якщо є можливість, - скористатися допомогою спеціалістів: психологів, викладачів майстерності ораторського мистецтва.

Висока відповідальність, яка покладена на керівника, зобов'язує його постійно підвищувати свій політичний і моральний рівень науково-професійну компетентність. І, звичайно, постійно вдосконалювати психолого-педагогічну майстерність управлінського спілкування. [1, с.175-177]

Висновок: Використання аутогенного тренування не тільки у медичних цілях. А й у навчальному процесі досить ефективно для кращого розуміння самого себе і поведінки у колективі. Застосовуючи його ми станемо сильнішими і зможемо досягти успіху в процесі вдосконалення самого себе. Дає змогу стати хорошим керівником у навчальному процесі. А також хорошим директором на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Філіпович А.Ю. «Основи підприємницької та управлінської діяльності», навчальний посібник Рівне: ВСП «Рівненський коледж НУБіП України», 2018. 284 с.
2. Філіпович А.Ю., Шаперчук С.В. Основи підприємницької та управлінської діяльності. Рівне : Рівненський державний аграрний коледж, 2012. 420 с.
3. Філіпович А.Ю. Навчальний посібник з виховної роботи. Рівне : Рівненський державний аграрний коледж, 2012. 188 с.
4. Інтернет-ресурс «<https://uk.wikipedia.org>».

Фірман Юрій

канд. техн. наук, доцент кафедри

Комарніцький Сергій

канд. техн. наук, доцент кафедри

Шелудченко Леся

канд. техн. наук, доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ВИМІРЮВАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ВИПРОБУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ

Якісна підготовка спеціалістів в галузі механізації сільського господарства неможлива без проведення лабораторних занять із закріплення та експериментальної перевірки теоретичних знань в польових умовах, з використанням реальних тракторів і сільськогосподарських машин. Найбільш насиченими, цікавими для студентів є заняття з випробування сільськогосподарської техніки, зокрема робота з побудови тягової характеристики трактора [1].

Практика показує, що такі заняття недостатньо ефективні внаслідок високої трудомісткості, великої кількості вимірювань, які проводяться вручну (позначення та вимірювання довжини залікової ділянки рулеткою, вимірювання часу проходження агрегатом залікової ділянки секундоміром, заповнення паливного витратоміра паливом перед кожним робочим проходом та реєстрація витрати палива після проходження залікової ділянки, занесення даних в журнал тощо) а також недостатня точність цих вимірювань.

Значно кращих результатів можна досягти використовуючи для вимірювання та реєстрації даних електронні вимірювальні комплекси для управління якими використано персональний комп'ютер (ПК) з відповідним програмним забезпеченням. Вибір саме такої схеми зроблено зважаючи на те, що студенти мають можливість в умовах навчальної лабораторії прослідкувати покроково роботу кожного елемента вимірювального комплексу, а також алгоритм роботи прикладної програми. Потім, під час польових досліджень, студенти лише встановлюють необхідний режим роботи комплексу та записують одержані результати.

Структура такого вимірювального комплексу для проведення тягових випробувань тракторів наведена на рис. 1.

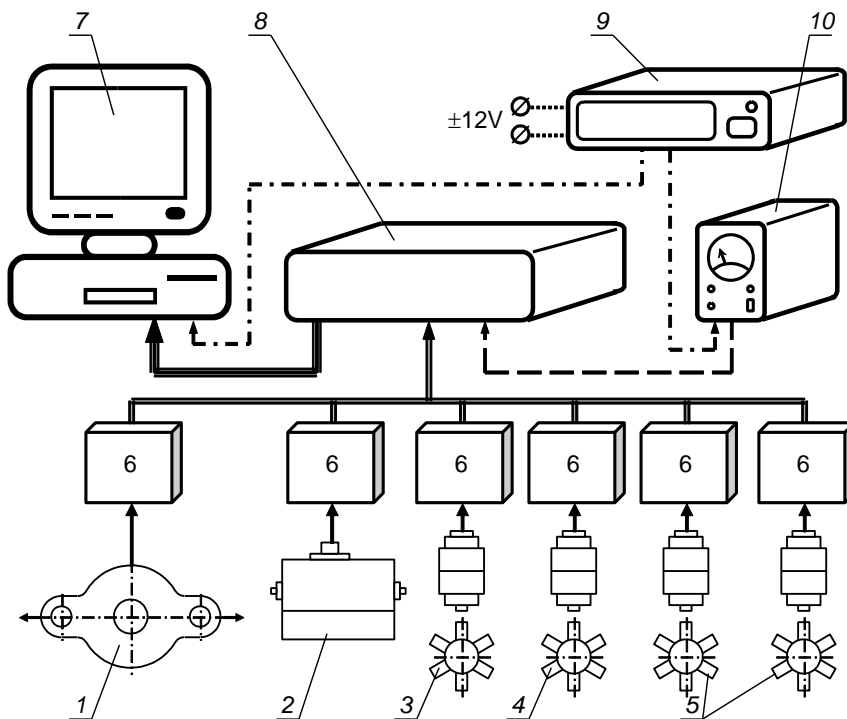

Рис. 1. Структурна схема електронного вимірювального комплексу:

1 – датчик тягового зусилля ТД-2; 2 – датчик витрати палива; 3 – датчик частоти обертання ВВП; 4 – датчик частоти обертання шляховимірювального колеса; 5 – датчики частоти обертання ведучих коліс трактора; 6 – узгоджуючі підсилювачі-перетворювачі; 7 – персональний комп'ютер; 8 – лічильний блок; 9 – перетворювач напруги; 10 – блок живлення

Призначення та процес роботи основних елементів вимірювального комплексу наступні [2]. Датчик тягового зусилля 1 резистивного типу призначений для вимірювання тягового зусилля трактора. При зміні тягового зусилля на датчику змінюється опір чутливих тензоелементів, який узгоджуючий підсилювач-перетворювач 5 вимірює та перетворює в цифровий сигнал різної частоти. Цей сигнал передається через захищену лінію передачі імпульсного сигналу на лічильник-комутатор 8.

В якості датчика витрати палива 2 використано електронний поршневий дозуючий витратомір. Для заміру частоти обертання двигуна використано датчик 3, встановлений на ВВП трактора. Для визначення робочої швидкості руху трактора та коефіцієнта буксування використано датчики частоти обертання 4 і 5, які встановлені на додатковому шляховимірювальному колесі та ведучих колесах трактора відповідно.

Лічильний блок 8 призначений для реєстрації показників перерахованих датчиків а також формування та передачі інформації в ПК 7, який закріплений на тракторі. ПК 7 під управлінням спеціально складеної програми керує роботою електроніки вимірювального комплексу, одержує та опрацьовує інформацію про виміряні величини та зберігає її на магнітний носій інформації.

Для живлення ПК та вимірювального комплексу високою напругою використовується перетворювач напруги 9, який живиться від електричної мережі трактора і видає змінний струм напругою 220В.

Блок живлення 10 видає стабілізовану напругу +5В, +12В та -12 В для живлення електронних компонентів вимірювального комплексу а також забезпечує вимірювальний місток датчика тягового зусилля трактора

стабілізованою опорною напругою.

Для керування роботою вимірювального комплексу розроблена комп'ютерна програма на мові С++, яка забезпечує роботу в трьох режимах: тарування, вимірювання і введення допоміжних даних вручну.

При проведенні тягових випробувань в момент виходу трактора на усталений режим роботи вмикається режим вимірювання, а по проходженню залікової ділянки – вимикається. В цьому режимі лічильний блок безперервно реєструє покази всіх датчиків імпульсного типу і після виходу з режиму вимірювання передає їх в ПК для запису у файл (рис. 2). В режимі вимірювання покази датчика тягового зусилля циклічно, через рівні проміжки часу, реєструються, передаються в ПК, де прикладна програма за допомогою тарувальної таблиці методом інтерполяції визначає величину тягового зусилля в стандартних одиницях та записує їх у файл (рис. 3).

Номер досліджу:	8
Тривалість досліджу, с	28,57
Пройдений шлях, м	62,25
Коеф. буксування	0,1194
Витрата палива, кг	0,1161

Виміряна
величина

Значення виміряної
величини

Рис. 2. Фрагмент файла з результатами вимірювань датчиків імпульсного типу

1	9233,2
2	9222,1
3	9185,6
4	9219,3
5	9201,7

Порядкові номери
вимірювань

Значення тягового
зусилля, Н

Рис. 3. Фрагмент файла з результатами вимірювань тягового зусилля

Пізніше, в лабораторії, одержані дані опрацюються студентами за допомогою табличного процесора Microsoft Excel і будується тягова характеристика трактора [3].

Використання запропонованого електронного вимірювального комплексу дозволяє значно підвищити рівень засвоєння студентами знань з теорії тракторів і автомобілів, вносить в заняття елементи новизни, а також значно підвищує точність вимірювань, зменшує затрати праці на підготовку обладнання до роботи, тарування датчиків а також опрацювання одержаної інформації.

Список використаних джерел

1. Как превратить персональный компьютер в измерительный комплекс: Пер. с фр. / П. Гёлль. М. : ДМК, 1999. 144 с., ил.
2. Како Н., Яманэ Я. Датчики и микро-ЭВМ: Пер. с япон. Л. : Энергоатомиздат, 1986. 120 с.
3. Новиков Ю.В., Калашников О.А., Гуляев С.Э. Разработка устройств сопряжения для персонального компьютера типа IBM PC / Под. ред. Новикова Ю.В. Москва : ЭКОМ, 1997. 224 с.

Фугело Павліна

канд. екон. наук, доцент

Книш Ростислав

студент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах сучасної економіки, що потребує ринкового мислення, надзвичайно важливою стає економічна освіта молоді. Вона покликана сформуванню у громадян України не тільки знання, діловитість, підприємницькі здібності, а й економічну культуру.

Тому методика викладання економічних дисциплін має неабияке значення. Адже в практиці викладання економіки надзвичайно важливим є не тільки розкрити зміст економічних категорій та концепцій, але знайти ефективні форми знань, домогтись їх засвоєння на рівні мислення та поведінки людини [1].

Методика – це система засобів, своєрідне «ноу-хау» в практиці викладання.

Викладання – це процес передачі знання від однієї особи до тієї, яка бажає вчитися.

Економічна дисципліна – це система економічних знань, навичок і вмінь з конкретної дисципліни [2].

Вибір оптимального методу викладання тієї чи іншої фінансової дисципліни належить здійснювати безпосередньо викладачу, враховуючи масштаб аудиторії, кількість слухачів, мету заняття, тематику тощо.

Найбільш популярним методом викладання фінансових дисциплін на сьогодні є лекції [3].

Дуже ефективними є активні методи навчання: проблемні лекції, конференції з окремих тем, аналіз конкретних ситуацій, ділові ігри, кросворди, ігрове проектування круглі столи та інші. Але впровадження в навчальний процес активних методів навчання при вивченні фінансових і облікових дисциплін, є досить складним і вимагає наявності попередньої підготовки як викладача, так і студентів.

В освітній процес також необхідно впроваджувати такі практичні завдання, де розрахунок показників відбувається при безпосередній роботі із фінансовою та бухгалтерською звітністю, як це прийнято на конкретних підприємствах, а заняття проводити у комп'ютерних класах, де студенти працюють в реально існуючих програмах, що використовуються на підприємствах [4].

Шляхом узагальнення результатів аналізу наукової психолого-педагогічної

літератури, опитування осіб, що навчаються і на основі власних досліджень нами визначено ряд головних факторів, крім методики викладання, здатних впливати на якість фахової освіти: соціальний вплив (стихийний, направлений, опосередкований, контрольований); узгодженість позицій влади і громадськості відносно проблем освітньої політики; вивірена державна ідеологія; загальнодержавна якість життя; початковий рівень знань здобувачів освіти; висока кваліфікація викладачів, їх педагогічна майстерність; якість підручників і навчальних посібників; морально-психологічний клімат в колективі; умови навчання; турбота адміністрації тощо [5].

Основною метою економічної освіти можна вважати формування економічного мислення, а її результатом – економічно обґрунтовану практичну діяльність.

Економічні знання ціняться, насамперед, за їх зв'язок з практикою господарювання. Недарма інтелектуальна та кадрова безпека є складовою системи економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства – це захист діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності. Крім того, економічна безпека підприємства – найефективніше використання ресурсів, які забезпечують стабільне функціонування підприємства [6].

Система управління економічною безпекою підприємства, до складу якої входить сукупність управлінських, економічних, організаційних, правових, контролюючих і мотиваційних способів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, з урахуванням особливостей діяльності підприємства забезпечує отримання прибутку, розмір якого достатній для знаходження господарюючого суб'єкта в стані економічної безпеки [7].

Отже, якісні показники праці управлінців в умовах виробництва, значною мірою залежать від їх економічної грамотності. Тому ЗВО доцільно розробити заходи на підвищення якості економічної підготовки усіх спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. Методика викладання економічних дисциплін. Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. 224 с.
2. Аксьонова О.В. Методика викладання економічних дисциплін. Київ : КНЕУ. 2006. 708 с.
3. Гайдаржийська О.М., Щепіна Т.Г., Білобловська А.І. Методика викладання фінансових дисциплін. *Вісник ХДУ. Серія Економічні науки*. 2019. 33. С. 189-193
4. Вербицька В.І. Активні методи навчання у викладанні фінансових та облікових дисциплін. <http://dl.khadi.kharkov.ua/mod/forum/discuss.php?d=7169>
5. Васильєва О.М., Фугело П.М., Фугело М.А. Фахова підготовка аграріїв: проблеми, структура, пропозиції. *Аграрна наука і освіта в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць міжнар. Наук.-прак. конф. Ч 2*. (20-22 березня 2018 р. м.

Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2018. С.289-2912.

6. Небава М. І., Міронова Ю.В. Економічна безпека підприємства. Вінниця : ВНТУ. 2017. 73 с.

7. Болтянська Л.О., Андрєєва Л.О., Лисак О.І. Економіка підприємства. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2015. 668 с.

Хомовський Олександр
викладач кафедри фізичного виховання
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ВПЛИВ СПОРТИВНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАНЯТЬ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВКУ СТУДЕНТІВ

Зміни, які відбуваються сьогодні в Україні, висувають нові завдання і потребують вдосконалення існуючої системи фізичного виховання, яка не відповідає сучасним вимогам і міжнародним стандартам фізичної підготовки людини, в тому числі і студентської молоді. Створення таких умов, за яких будуть задіяні всі особисті здібності молодшої людини і відкриється простір до її активної самореалізації, вимагає всебічного переосмислення наявного досвіду і потенційних можливостей навчальних закладів.

Фізичне виховання – є складовою всебічного розвитку, одним з основних інструментів виховання повноцінної особистості. Тому, незважаючи на фінансові труднощі, на сьогоднішній день викладання «фізичного виховання» повинно здійснюватися на рівні з основними предметами навчального циклу і всебічно сприяти активному розвитку індивіда, зміцненню його здоров'я, чим вищим буде такий показник, тим кращим буде рівень працездатності і результативності.

Активному пошуку засобів підвищення ефективності фізичного виховання студентської молоді присвятили свої роботи багато дослідників, серед них роботи Соломонко В.В., Пацевко А.Й., Приставського Т.Г., Стахіва М.М. та інших [2].

Науковці дійшли до висновку, що основними причинами низьких показників фізичного розвитку у молоді є:

- зниження інтересу та мотивації до традиційної форми організації занять;
- недостатнє різноманіття форм організації занять;
- умови навчання;
- відсутність індивідуального підходу та ін.

В процесі досліджень було проаналізовано такий педагогічний напрямок як спортивна культура, який відіграє дуже важливу роль у формуванні фізичного інтелектуального потенціалу студентської молоді. Такий напрямок

являє собою спортивно-орієнтоване фізичне виховання молоді на основі конверсії сучасних науково-методичних досягнень і накопиченого досвіду спортивної підготовки спортсменів, де надаються великі можливості розвитку індивідуальних задатків, реалізації особистісних установок, потреб, прагнень та інтересів. Така форма організації занять з розподілом студентів на групи за видами спорту дозволить покращити стан здоров'я та фізичну підготовленість, розумову та фізичну працездатність студентів, підвищити показники спортивної майстерності та сприятиме розвитку та підвищенню спортивної культури особистості [3].

Організація занять за обраним видом спорту передбачає розробку та наявність відповідного організаційно-методичного забезпечення з урахуванням наявних специфічних особливостей обраної спортивної спеціалізації, а також створення для студентів організаційно-методичних умов з метою вільного вибору виду спортивної діяльності. Такий підхід до занять з фізичного виховання дозволить студенту визначити свої особистісно орієнтовні можливості та дозволить їх розкрити і реалізувати в обраних видах фізичних і змагальних вправ (наприклад, легка атлетика, гімнастика, важка атлетика).

Основними завданнями спортивно-орієнтованого фізичного виховання є:

- 1) формування мотивації до занять з обраного виду спорту;
- 2) розвиток психічних властивостей студента;
- 3) збереження і зміцнення фізичного, психічного і соціального здоров'я, підвищення функціональних можливостей, розвиток фізичних якостей;
- 4) навчання теоретичним і практичним основам обраного виду спорту;
- 5) розвиток самовизначення особистості до себе і до спортивної діяльності.

Результати досліджень показують, що розроблена методика занять за обраним видом спорту ефективна у формуванні фізичної культури студента і показує позитивну динаміку всіх компонентів фізичної культури особистості [1]. Студенти значно підвищили рівень своєї фізичної підготовки, зменшилася кількість пропусків занять по хворобі, підвищилася загальна відвідуваність дисципліни, рівень соматичного здоров'я став середнім і вище середнього, мотивованість до занять спортом стала вищою.

Список використаних джерел

1. Андерс А., Сербо Є., Фестрига С. Спортивно-орієнтоване фізичне виховання студентів. Молода спортивна наука України : Зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. Львів : НВФ «Українські технології», 2015. Т. 2. С. 6-12.
2. Соломонко В.В., Пацевко А.Й., Приставський Т.Г., Стахів М.М. Можливі напрямки підвищення якості фізичного виховання у ВНЗ освіти. *Тези доповіді V всеукраїнської науково-практ. конференції «Роль фізичного виховання і спорту в здоровому способі життя»*. Львів, 2001. 144 с.
3. Теорія і методика фізичного виховання / за ред. Т. Ю. Круцевич. Київ : Олімп. л-ра, 2008. Т. 1. 424 с.

Цвігун Анатолій

доктор с.-г. наук, професор

Євстафієва Юлія

к.с.-г. наук, доцент

Бучковська Віта

к.с.-г. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ЛЕКЦІЇ І ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Лекція — це чіткий, системний виклад окремої наукової проблеми або теми. Мета лекції полягає також у допомозі студентам оволодіти методами самостійної роботи з підручниками, посібниками, першоджерелами. Лекція - один з найважливіших чинників в організації навчальної діяльності студентів.

Лекція має органічно поєднуватися з іншими видами навчальних занять, слугувати підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які набуваються студентами в процесі аудиторної та поза аудиторної навчальної роботи.

За способом викладу навчального матеріалу можна виокремити такі види лекцій декілька видів лекцій.

- лекції – доповіді, які найбільш поширені у ВНЗ. Їх ефективність досить низька. "Читання лекцій – це такий чарівний процес, шляхом якого контент зошита професора за допомогою ручки переноситься в зошит студента, не проходячи крізь мозок обох". Ці слова належать Гаррі Ллойд Міллеру, автору праці "Напрямок підготовки: Навчання для майстерності через творче мислення". Таких лекцій, на жаль, більшість коли студенти занотовують прописні істини набагато краще викладені в підручниках, посібниках то - що.

- оглядові лекції (вступна для оцінки розвитку конкретного напрямку науки, підсумкова по розділах або предмету, нагадування перед сесією);

- проблемні лекції мета яких постановка проблем в окремих напрямках чи в цілому по галузі і шляхи їх вирішення;

- лекції – консультації, коли НПП проводить заняття з аудиторією, яка має певні знання з тих питань яким присвячена лекція (студенти, які мають диплом молодшого спеціаліста, фахівці на підвищенні кваліфікації, тощо);

- бінарні лекції коло двоє НПП поперемінно аналізують ситуацію, взаємно доповнюючи один одного, обговорюють проблемні ситуації;

- лекції – бесіди, лекції - дискусії, можуть проводитись з аудиторією, яка має певний рівень підготовки і зацікавленості, вони не ефективні без попередніх знань. Потрібна підготовка студентів до конкретних тем лекцій ;

- лекції – конференції чи прес-конференції, коли лектор буде подання матеріалу за вказаними типами, можливо навіть за делегій підготовленими запитаннями від аудиторії ;

- лекції – візуалізації, передбачають візуальну форму подання лекційного

матеріалу за допомогою технічних засобів, опорних конспектів на паперових носіях або за допомогою відеотехніки. Читання такої лекції передбачає коментування візуальних, раніше підготовлених, матеріалів. Викладач використовує демонстративні матеріали, форми наочності (натуральні об'єкти, фотографії, схеми тощо), які не лише доповнюють словесну інформацію, а й самі виступають носіями змістової інформації.;

- лекції з аналізом конкретних ситуацій, найбільш цікаві, але вимагають від педагога великого практичного досвіду роботи на виробництві. В далекому минулому, яке ми переважно критикуємо це було необхідною передумовою для НПП.

Методика підготовки і проведення лекції має свою специфіку. Найперше слід зазначити, що сучасна лекція – це посвячення слухачів у процес сумісної наукової роботи, залучення їх до наукової творчості, а не тільки передавання наукової істини. Тому характерною особливістю сучасної лекції має бути діяльнісна основа, яка означає не механічне поєднання діяльності викладача і студента, а перш за все їх взаємодію у сумісному навчальному пошуку.

Однак лекція має і певні недоліки: привчає студентів до пасивного сприймання інформації і її механічного запису, гальмує бажання самостійно опрацьовувати інші джерела окрім конспекту, звужує навчання у ВНЗ до школярства (наприклад, простого відтворення прослуханого) тощо.

Проведені дослідження показують, що після лекції з усього обсягу інформації студенти можуть відтворити лише 10-15% (як говорить народна мудрість: «В одне ухо влетіло, в друге вилетіло»).

Відсутність бажання студентів активно працювати на лекції може мати декілька причин, найбільш типовими з яких є наступні:

- невідповідність рівня складності пропонованого на лекції матеріалу рівню підготовленості студентів до його сприйняття;
- надмірна теоретизація матеріалу або навпаки його спрощення, «розжовування» до примітивізму;
- відсутність зв'язку між теоретичним матеріалом і його практичною значущістю;
- відсутність у студентів мотивації до вивчення конкретного предмету у зв'язку з відсутністю розуміння його ролі в майбутній професійній діяльності;
- недостатня психолого-педагогічна та методична підготовка викладача, його невміння цікаво і доступно викладати навчальний матеріал, продумувати кожен фрагмент лекції та зацікавити ним слухачів.

За даними американських фахівців підготовка до інтенсивної одногодинної лекції потребує від викладача щонайменше 30-40 годин підготовки. Іншими словами, «високий енергетичний імпульс» лекції повинен забезпечуватися потужною і довготривалою «акумуляцією» інформаційної енергії. Отже, важливим показником лекції має бути її змістовність та інформативність - сукупність нових знань з теми, їх повнота і достовірність.

Досвідчені викладачі досягають оптимального рівня інформативності завдяки певному обмеженню надмірності інформації. Така надмірність у лекції показує наскільки кількість вимовлених оратором слів перевищує мінімальну кількість їх, безумовно необхідну для передавання певного обсягу знань.

Однією з важливих рис лекторської майстерності варто вважати вміння викладача використовувати в лекції оптимальну кількість змістових, відомих раніше і нових відомостей, зокрема цифрових. Взагалі викладач повинен бути актором з хорошими педагогічними навиками, або навпаки, хорошим фахівцем в своїй галузі а не доктором чи кандидатом наук як це прийнято сьогодні. Не обов'язково мати статті у виданнях, які цитуються в науково метричних базах, бо це лише технічна сторона, яка не відображає педагогічної майстерності.

Отже, лекційний матеріал повинен старанно відбиратися, а на лекціях обговорюватися тільки найбільш важливий у змістовому і структурному значенні навчальний матеріал. Студент повинен чітко усвідомлювати, яку конкретно інформацію він повинен засвоїти на лекції, яку - в процесі практичних занять та в процесі самостійної роботи. Тому на самому початку лекції бажаний вступ де у стислій, а можливо у схематичній, формі можна надати інформацію про завдання, зміст і структуру матеріалу, його значення для фахівця в практичній роботі.

Цвігун Інна

д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТАТИСТИКА»

Статистика є основою для прийняття рішень на різних рівнях економічної системи і її ефективність багато в чому залежить від якості та кількості інформації. Сучасний період характеризується наявністю значної кількості інформаційних потоків, тому успішний фахівець має володіти інструментами обробки інформації та здатністю її аналізувати.

Використання високих статистичних технологій при аналізі конкретних економічних даних вимагає додаткової теоретичної доробки статистичних технологій стосовно до конкретної ситуації. Це обумовлено тим, що економіст працює зі значною кількістю інформації, тому йому потрібно не тільки знати професійну сферу діяльності, але й володіти навичками роботи з ІТ-технологіями та мати практичний досвід роботи зі спеціалізованим професійним програмним забезпеченням [1; с.2-4]

Сучасний ринок програмного забезпечення пропонує велику кількість різноманітних математичних методів, що дозволяють повно і всебічно аналізувати статистичну інформацію. Стандартні статистичні методи обробки даних включені до складу електронних таблиць, таких як MS Excel, і у математичні пакети загального призначення, наприклад Mathcad .

Варто відмітити, що електронна таблиця Excel найпоширеніша, оскільки повністю русифікована і найбільш доступна, вона встановлюється автоматично при інсталяції пакета MS Office. MS Excel - це електронна таблиця з достатньо потужними математичними можливостями, проте деякі статистичні функції є просто додатковими, а тому розрахунки, зроблені за допомогою вбудованих окремих формул, не завжди визнаються авторитетними біомедичними журналами/ MS Excel, як правило, використовується при найпростішому статистичному аналізі даних. Окрім того, в MS Excel неможливо побудувати якісні наукові графіки. MS Excel добре підходить для накопичення даних, попередніх статистичних прикидок, для побудови деяких видів діаграм, проте остаточний статистичний аналіз бажано робити в програмах, які спеціально створені для цих цілей. Існує макрос-додаток XLSTAT-Pro для MS Excel, який включає в себе більше 50 статистичних функцій, включаючи аналіз виживання.

Але набагато більших можливостей надають спеціалізовані статистичні пакети, що засовують найсучасніші методи математичної статистики для обробки даних. За даними Міжнародного статистичного інституту, число таких статистичних пакетів наближається до тисячі.

Серед програмних засобів з якими можуть працювати фахівці, які не мають глибокої математичної підготовки. можна виділити спеціалізовані пакети, у першу чергу статистичні – Statistica, SPSS, STADIA, STATGRAPHICS, які мають великий набір статистичних функцій: факторний аналіз, регресійний аналіз, кластерний аналіз тощо. Такі програмні продукти зазвичай містять і засоби візуальної інтерпретації отриманих результатів: графіки, діаграми.

Крім спеціальних програм аналізу інформації, існують online-ресурси і першим прикладом використання ІТтехнологій може бути online-ресурс Garminder World, що призначений для створення анімованої статистики та використовується для відображення даних кола різного розміру, що дозволяє відображати на площині динамічні процеси [1; с.2-5].

Застосування інноваційних технологій для підвищення ефективності вивчення статистики (описової та аналітичної) дозволяє підвищити мотивацію студентів та сформувані у них потребу до використання статистичних методів у практичній діяльності.

Список використаних джерел

1. Омеляненко В. А. Використання інноваційних технологій в процесі вивчення економіко-статистичних дисциплін. *Траєкторія науки*. 2017. Т. 3. № 1. С. 2.1-2.11.
2. Томашевський О.В., Рісіков В.П. Комп'ютерні технології статистичної обробки даних. Запоріжжя : Запорізький національний технічний університет, 2015. 175 с.
3. Фетісов В. С. Пакет статистичного аналізу даних STATISTICA / В. С. Фетісов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
4. Волчек Р.М., Коляда А.Л., Коверда А.В. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень. Одеса : ОНЕУ, 2016 105 с.

Chaikovska Olha

PhD in Philological Sciences,
lecturer at Foreign Languages Department
State Agrarian and Engineering University in Podillia
Kamianets-Podilskyi

ESL TEACHING IN A LIVE ONLINE CONTEXT

Changes in the law on higher education, scientific and technical activities, President's decree on the development of Ukrainian education, state national program "Education" (Ukraine of the 21st century) confirm the statement that educational system in Ukraine needs reforming. "The Common European Framework of References", on the one hand, defined new requirements on English language competence of university students. On the other hand, this document recommended to shorten hours for in-class activities and to double the time for individual student's work. To make teaching the foreign language both effective and motivating EFL teachers practice up-to-date techniques and methods, implement new strategies in language classroom. Teachers participate webinars and online courses. Being the latest development webinars can transmit audio, video, presentations, images and is a perfect example of invading computer technologies into teaching process. Flexibility, interactivity, cost-effectiveness, long-time value made online workshops number one training in the world [3, p. 240].

All modern social culture is becoming digital. Today it is not enough to read and to listen. Both children and adult learners have the desire to watch and observe as well. In education text is losing its leading position. Images and comics are becoming promising elements of modern system of education, especially in terms of integration and globalization. That is why one of the promising techniques to master English is using comics strips in the classroom [2, p. 8].

Ukrainian academics also work at incorporation of educational potential of social media platforms and podcasts. Pedagogical experiments carried out in the previous studies make it possible to confirm that "such characteristics of podcasts as authenticity, multi functionality, ability to motivate, flexibility and quick absorbing of information make it a very perspective teaching strategy" [1, p. 145]. It is experimentally proved that "simultaneous reading and listening, repetition of words; vocabulary and grammar activities can definitely offer numerous benefits to learning English" [1, p 145].

Distance learning is also paid close attention to. Teaching English online is becoming more popular all over the world, giving learners and teachers flexibility in where and how they develop English language skills. Teaching ESL online corresponds to the tendency of digital era we live in. Besides, the tendency to smart working is welcomed in Great Britain, Germany, France and Scandinavian countries. The ability to work in non-standard conditions seems to enhance and motivate people who work.

So, the aim of the study is to generalize the most important tools based on teachers' experience in live online ESL classes and to highlight the advantages of live distance lessons.

More and more English language teaching is taking place online these days in groups and one to one. If you practice live classes by your own you simply need a good Wi-Fi connection, a laptop with a webcam and keyboard, a set of ear buds and a phone to dial in. There is nothing more frustrating than having a bad connection when teaching.

To be able to connect with students online, the best option is Zoom. This creates a different dynamic and, in most cases, puts more focus on speaking and listening. The one-to-one nature of the lesson means that lessons can – and in most cases should – be tailored to each individual student. This is a key point and something that will be touched upon throughout the article.

If you're looking for a simple solution – something that everyone has heard of – check out Skype. You are limited by what you can do, but the connection has improved a lot over the years and most students have experience using this.

A teacher can also join the learning management system (LMSs). During our experiment we dealt with *Appear. in* (whereby) and *Wiziq. Com*. Platforms. The first one *Whereby* (formerly *appear.in*) is a collaboration tool for professionals who want to host easy and reliable video meetings. All meetings are from your browser - no downloads, and no login for guests. *Whereby* in addition to being an excellent tool for collaboration allows the users to carry out meetings with high quality video and audio, which is an important aspect for communicative processes to occur efficiently. *Whereby* also has become in a great help for summoning meetings to other colleagues. On the other hand, *Whereby* allows to share the screen to exchange information in a better way. *Wiziq. Com*. Is like an up-to-date teaching laboratory. All you need to deliver online learning. A teacher can create online live classes and courses, MOOCs easily to enroll students from around the world. This platform makes learning portable and accessible 24/7 on personal handheld devices.

Live classes give students the ability to:

- Listen to the professor in real time and interact with other students as the lecture happens.

Be visible via webcam (which holds students accountable to paying attention and engaging in the lecture). As with real-life classes, participation makes for better online learning. Now the principles of teaching and learning remain the same across all contexts. But when we teach English online, new challenges arise that we need to deal with. And we do need to adapt the approach that we take in the face-to-face classroom to a digital classroom. People are studying in their home environment, in their living room, in their car. It should be noted, that there are no universal strategies for effective online teaching. The main principles of online teaching are being developed in our country now. So, we'll try to generalize the most important tools based on teachers' experience in live online ESL classes.

References

1. Chaikovska O. Podcasts in teaching ESL. *Scientific Herald of the Institute of Vocational Education and Training of the National Academy of Pedagogical Sciences*, 2018. vol.16. P. 142-146.
2. Chaikovska, O. V. Benefits of teaching ESL through comic strips. *Web of Scholar*. – 4(19), – P. 8-12.
3. Chaikovskaya O. How webinars work to engage and motivate teachers towards success. International Scientific conference devoted to 26th anniversary of Comrat University [«Science, Education and Culture»], (Moldova, February 10, 2017) / Ministry of Education of Moldova. Comrat: Comrat university publishing, 2017. P 238-240.
4. Teach online from anywhere in the world. URL: <https://www.teachingseslonline.com/planning-resources-online-english-lessons/> (Retrieved on 01.09.2019).

Черненко Людмила

викладач

ВП НУБіП України

«Ірпінський економічний коледж»

м. Ірпінь

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «КОНТРОЛЬ І РЕВІЗІЯ» У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

Фінансовий контроль є системою економічних знань і слугує засобом виявлення й ліквідації диспропорцій у розвитку суспільства і тісно пов'язаний з управлінням, обліком, аудитом, правом, менеджментом, маркетингом, економічним аналізом тощо. Фінансовий контроль можна визначити як діяльність державних органів і недержавних організацій по забезпеченню законності, фінансової дисципліни й доцільності у процесі мобілізації, розподілу й використання централізованих та децентралізованих фондів коштів.

Курс "Контроль і ревізія" як наукова й навчальна дисципліна - це система спеціальних знань про принципи і методи вивчення законності, достовірності й економічної доцільності господарських і фінансових операцій та процесів підприємств на основі використання обліково-фінансової, нормативної, звітної та іншої економічної інформації в поєднанні з дослідженням фактичного стану об'єктів контролю.

У практиці викладання економічних дисциплін важливо не лише розкрити зміст економічних категорій та концепцій, а й знайти ефективні форми знань,

домогтися їх засвоєння на рівні мислення, логіки та поведінки людини [1].

Викладач курсу "Контроль і ревізія" повинен знайти методичні прийоми з тим, щоб озброїти здобувачами міцними теоретичними знаннями і практичними навичками, передати їм певний досвід етики підприємницької діяльності. Здобувачі освіти беруть активну участь у навчальних ділових і ситуаційних іграх, пишуть курсові, контрольні, наукові реферати, виступають з доповідями на наукових студентських конференціях, науково-практичних конференціях з питань обліку, контролю, аудиту і аналізу.

Викладання будь-якої навчальної дисципліни - це не формальний процес. Щоб зацікавити здобувачів освіти викладач сам має бути цікавою людиною, майстерно володіти своєю професією, цікавитися кращим досвідом викладання тієї чи іншої навчальної дисципліни, постійно і уважно аналізувати свою практику роботи із здобувачами. Викладання - складна й важлива справа, яку треба добре освоїти. Для прикладу візьмемо одну і ту ж саму лекцію (заздалегідь написану) запропонуємо прочитати різним викладачам. Результат буде ймовірним, що цікавість і змістовність лекції залежать не стільки від навчального матеріалу, скільки від способу, методики його викладання. Здобувачі освіти мають виховати в собі здатність до сприйняття нового, до вибирання саме "золотого" зерна знань, бо ніколи без цього не можна стати добрим фахівцем [2].

Методика - це технологія організаційної й пізнавальної діяльності здобувачів, їх вміння працювати з роздатковим матеріалом, мультимедійними презентаціями, самостійно опрацьовувати теми, вирішувати ситуаційні вправи.

Методика викладання курсу "Контроль і ревізія" - це особлива система засобів, що спирається на досконале знання курсу. Викладання - це процес передачі знань однією особою (викладачем) іншій (здобувачу). Але, на жаль, не всі здобувачі виявляють бажання отримати ці знання. Тому викладач має аналізувати хід процесу навчання. З метою зацікавлення здобувачів освіти на лекціях, семінарських і практичних заняттях лектор використовує інтернет-презентації, слайди, комп'ютерну техніку тощо. Лише за умови володіння людиною знаннями, вона спробує передати їх іншим, бо лише тоді, вона по-справжньому зрозуміє, що таке проблематика, трудність та складність.

Кожній людині, крім певних професійних знань, вміння виконувати певну роботу, потрібні певні риси характеру. Так, випускнику вищого економічного навчального закладу потрібні не тільки економічні знання, а й певні підприємницькі риси характеру, морально-етичні принципи. Але виховати людину набагато важче, ніж дати їй знання. Викладач може лише вказати здобувачу напрямок духовного і морального розвитку людини.

На заняттях з економічних дисциплін здобувачі мають переконатися, що економічний успіх і високі моральні принципи завжди крокують поруч. В економічному навчанні є актуальним виховання кожної людини за формулою: знання + інтелект + чесність + логічне мислення + характер.

Викладачу бажано мати значний багаж відповідних ситуацій і прикладів

(особливо з реального життя підприємців, з практики ревізійної роботи, з досвіду зарубіжних партнерів) і вміти правильно їх використовувати в процесі економічного навчання.

Метою викладача є створення навчальних і творчих умов для розвитку економічного способу мислення та поведінки, що ґрунтується на конкретній системі економічних понять, концепцій тощо. Рівень їх засвоєння залежатиме від освітнього закладу (школи, коледжу, вищого навчального закладу) чи виду навчання (набуття нової кваліфікації, курси підвищення кваліфікації тощо).

Для цього кожний викладач повинен бути носієм економічної культури, мислення і поведінки, мати бажання навчати інших і знати, які знання подавати у якій методичній формі. Для цього слід створити концепцію економічної освіти. Якщо ми розучимося виховувати наших дітей, ми загинемо як нація.

Одним із найважливіших моментів організації підготовки фахівців у галузі економіки є відповідність педагогічної науки реаліям життя, правомірність прямого перенесення наукових принципів і закономірностей у площину практичної діяльності [1].

Сучасний здобувач має не тільки досконало володіти комп'ютерними технологіями, але і активно використовувати їх при підготовці до навчальних занять. Найбільш плідною є робота здобувачів з підготовки презентацій до практичних занять з економічних дисциплін. Підвищенню сприйняття матеріалу з економічних дисциплін сприяє перегляд уривків документальних фільмів та відео програм, що візуально краще допомагають здобувачам запам'ятовувати інформацію з теми, дають можливість побачити зв'язок між теорією та реальністю, вчать критично мислити. Ще одним, широко застосовуваним іноземними викладачами, підходом у вивченні економіки є «перевернутий» підхід. Суть полягає в тому, що події, які традиційно відбувались в аудиторії, тепер можуть відбуватися за її межами, і навпаки. Використовуючи нові технології в навчанні, такі як мультимедіа, комп'ютери тощо, здобувач повинен вдома самостійно переглядати лекцію, а в аудиторії можливе виконання роботи, яка, зазвичай, подавалася здобувачу для домашнього завдання. Заняття, які включають інноваційні форми їх проведення, сприяють не тільки систематизації і поглибленню теоретичних знань, але й залучають здобувачів до активної та творчої діяльності, розвивають уміння узагальнювати, відстоювати свою точку зору, закріплюють розуміння основних термінів і понять дисципліни. Водночас формується пізнавальний інтерес до дисципліни, здобувачі вчаться логічно мислити, розвивають творче мислення, інтуїцію, вміння працювати в команді. З'являється зацікавленість навчальною дисципліною, прагнення самостійно поглиблювати знання [3].

Упровадження в навчальний процес сучасних педагогічних, інноваційних та інформаційних технологій сприяють підготовці висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців. Перспективним у цьому плані вбачаємо дослідження застосування інформаційно-комунікативних технологій при вивченні економічних дисциплін, що сприяють швидкому засвоєнню матеріалу,

формуванню фахової компетентності студентів, розвитку сучасного економічного мислення.

Список використаних джерел

1. Вербило О. Ф. Теоретичні основи навчання економічних дисциплін – Київ : Вища школа, 1995. – 167 с.
2. Гай О. М. Інтерактивні методи викладання економічних дисциплін у вищих навчальних закладах в контексті забезпечення якості підготовки вітчизняних фахівців *Наукові праці Кіровоградського національного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 27. С. 36–42.
3. Добридень А. В. Використання інноваційних технологій у практичній роботі сучасного педагога *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (ч. 1). С. 107–112.

Чикуркова Алла

д.е.н., професор

Славіна Наталія

к.е.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ

Формування здобувача вищої освіти освітнього ступеня магістр зі спеціальності «Менеджмент» передбачає надання їм можливості для самореалізації, саморозвитку і самовиховання. Цю можливість вони зможуть отримати за умови використання в навчальному процесі нетрадиційних методів навчання, які в освітянських колах отримали назву активних методів.

Активне навчання формує здатність самостійно набувати знання, формувати творчу активність, розкривати професійно–пізнавальні потреби та інтереси, виробляти здатність вирішувати поставлені задачі, виховувати вміння працювати в колективі. До таких активних форм навчання відноситься гра.

Ігрова діяльність людини представляє собою складне і багатопланове утворення, яке має велике значення для життя і розвитку особистості. Для людини гра є природною формою активності, що не тільки народжує гру, а й здатна свідомо і вільно виконувати вибір між грою та іншими видами діяльності. Саме у грі в розгорнутому вигляді вільно можуть бути реалізовані деякі психологічні особливості особистості [1, с.157].

Гра – це унікальний механізм акумуляції і передачі людиною набутого досвіду. У грі актуалізується, знаходить своє поведінкове виявлення активна позиція її учасників.

Гра як метод побудови навчального процесу з метою освоєння соціальної реальності містить наступні компоненти: ігрові ролі і їх прийняття, побудова за визначеними правилами ігрової дії, моделювання ігрового процесу і супутнього йому емоційного напруження (технологія гри). Головним компонентом гри виступає роль і її сприйняття. Прийняття ролі здійснюється на когнітивному, емоційному і поведінковому рівнях. Вони реалізуються через присвоєння зовнішніх рис і норм поведінки, а також задач, притаманних ролі, її виконанню.

Через гру людина накопичує найкращий свій досвід, бо грати – це те ж саме, що й експериментувати. Будь-яка гра – це новий досвід, котрий, у свою чергу, стає джерелом нових знань, нових бажань, нових дій і нових ідей. Гра примушує людину напружувати свої сили у спорті, науковому пошуку, мистецтві.

У вищих навчальних закладах України імітаційним (діловим) іграм стали приділяти належну увагу ще із середини 60-х років минулого століття. Сьогодні гра як один із найдавніших педагогічних засобів переживає нині період своєрідного розвитку: з успіхом застосовується як у шкільному, так і вузівському навчанні. Зростання інтересу до гри зумовлюється, з одного боку, розвитком педагогічної практики, а з другого – соціальними та економічними проблемами формування всебічно розвиненої, активної особистості [2, с.154].

На сьогодні існують численні визначення, класифікації ділових ігор, що відображають їх особливості. Підтримуємо одне із визначень, за яким ділова гра є засобом розвитку творчого професійного мислення, у процесі якої людина набуває здібностей аналізувати специфічні ситуації та вирішувати нові для себе професійні завдання. Ділові ігри імітують цілком конкретні умови діяльності та відношення спеціалістів [3, с.15].

Запровадження ділових ігор у навчальному процесі вирішує такі завдання: розвиває практичне мислення магістрів з менеджменту, уміння аналізувати ситуацію, приймати конструктивні рішення; змістом ділових ігор є імітація умов певних ситуацій, її динаміки, а також діяльність і взаємостосунки зайнятих в цьому особистостей; виконуючи вимоги гри, її учасники приймають професійні норми спілкування.

Ділова гра сьогодні – це імітація професійної діяльності. Характерні ознаки ділових ігор наступні: наявність проблеми, мети, завдань; скорочення масштабу часу; розподіл та розігрування ролей; наявність ситуацій, що послідовно розв'язуються, кількох ситуацій, кількох етапів гри; формування самостійних рішень студентів; наявність системи стимулювання; врахування можливих перешкод; об'єктивність оцінки результатів гри; підбиття підсумків.

При підготовці магістрів з менеджменту використовують навчально-педагогічні ігри - це групові ігри, вправи з розробки оптимальних рішень, використання навчальних методів та прийомів в умовах, які створюються

реальними обставинами на заняттях. Мета навчально-педагогічних ігор - сформувати у майбутніх педагогів уміння поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю.

Ігрові дії визначаються цільовим аспектом гри. Вони можуть задаватись по-різному: сценарієм, ведучим гри, нормативними документами або ж формуються самими гравцями відповідно до їх власного бачення ситуації і поставленими перед ними цілями.

Моделювання у грі - це створення макетів, які замінюють об'єкти реальної ситуації. Модель гри реалізується, приводиться в дію за допомогою її правил. Правила відбивають співвідношення всіх компонентів гри. Вони можуть бути перенесені у гру із соціального контексту, в якому розгортається ігровий процес, взяті із реального життя або ж придумані. Усі ці характеристики також можна застосовувати і до ділових ігор [4].

Організація та проведення ділової гри - дуже тривалий і трудомісткий процес. Він полягає у створенні ігрової імітаційної моделі, визначенні мети, предмета гри та етапів її проведення, створенні сценарію, графічної моделі взаємодії учасників, визначенні правил гри та системи оцінювання учасників. Організатори гри можуть витратити багато часу на втілення її у навчальний процес, але варто байдуже поставитись до основних її виконавців, не врахувати їх індивідуальні особливості, погляди на свою майбутню професійну діяльність, взаємостосунки студентів у групі і гра перестає бути грою.

Ділові ігри в умовах швидкого зростання обсягу інформації, необхідності більш якісної обробки та засвоєння є найефективнішим засобом досягнення міцних, глибоких знань, навичок та вмінь. Вони не тільки озброюють студентів результатами наукового пізнання, а й формують самостійність, розвивають та вдосконалюють здібності до творчої діяльності.

Організація та проведення ділових ігор вимагає попередньої підготовки. Важливу роль у проведенні ігор відіграють попередні опитування студентів, їх здібності, погляди на майбутню професійну діяльність. Серед якостей, які розвиваються у процесі ділових ігор, - дисциплінованість, працелюбність, ініціативність, активність, урівноваженість, самостійність, спостережливість, оперативність тощо. При дослідженні якостей можна застосовувати методи опитування, анкетування, аналізу і самоаналізу, експертної оцінки. Ще одним дієвим методом вважають метод тестів, за допомогою якого, застосовуючи засіб однакових завдань, з'ясовують, якою мірою досліджуваному притаманні ті або ті властивості. Методом тестів, використовуючи порівняно прості процедури, досліджують як окремих осіб, так і цілі групи (див., наприклад, тест "Чи організована ви людина?" [4, 127].

Успіх практичних занять-ігор залежить від правильного вибору потрібної форми гри з відповідної тематики, що вивчається, правильного відбору завдань, від чіткого добору завдань, розподілу обов'язків між учнями з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Отже, ділова гра інтенсифікує навчання, активізує, спонукає майбутнього

фахівця до активного пошуку розв’язання практичних проблем функціонування сучасних підприємств.

Список використаних джерел

1. Кредісов А. Історія вчень менеджменту. Київ : Знання України, 2001. 300 с.
2. Історія менеджменту: План курсу / С.А. Іванова (розроб.). Д., 2004. 8с.
3. Дідковська Л. Історія вчень менеджменту: навч. посібник. Київ : Алерта, 2008. 476с.
4. Мартиненко М. Основи менеджменту. Київ : Каравела, 2005. 494 с.

Чорі Аліса

спеціаліст вищої категорії

викладач-методист

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»

м. Мукачево

ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ МОВИ

Педагогічні технології, що плідно вивчаються й упроваджуються в практику сучасної школи, зумовлюють нові підходи до навчання української мови, а отже, й вибір методів, прийомів і засобів навчання. По-новому осмислюються й закономірності та принципи, що забезпечують технологію навчання, тобто стратегію, пріоритети, взаємодію учителя й учнів. Сучасна методика української мови орієнтується на основні аспекти навчання, враховує закономірності засвоєння мови, спирається на загальнодидактичні і специфічні принципи, оперує методами, прийомами і засобами навчання. Кожен з аспектів забезпечує всебічне, цілісне вивчення мови, спрямовує діяльність учителя й учнів на формування національномовної особистості – людини з високим рівнем інтелекту, духовності та мовленнєвої культури. Процес засвоєння знань і формування мовленнєвих умінь має свої закономірності, які необхідно врахувати на всіх етапах навчання. Навчання мови слід розглядати як цілеспрямований процес взаємодії вчителя й учнів, унаслідок чого діти засвоюють лінгвістичну теорію і розвивають комунікативні вміння й навички.

Форми взаємодії учителя й учнів різноманітні, і реалізуються вони у процесі навчального заняття – уроку. Учені, методисти і вчителі-практики шукають відповідь на питання: яким має бути сучасний урок рідної мови? Які його критерії? Досвід свідчить, що сучасний урок рідної мови – надзвичайно багатогранний процес педагогічної діяльності. Найголовніше в уроці – єдність форми й змісту, реалізація цілей і завдань. Якість уроку залежить від

особистісного підходу до навчального процесу, взаємодії вчителя й учнів на уроці та інших чинників, що стимулюють навчальну діяльність. Сучасний урок мови — це насамперед урок, на якому вчитель уміло використовує всі можливості учня, весь його творчий потенціал з метою активного розумового розвитку, глибокого й усвідомленого засвоєння лінгвістичних понять, формування комунікативної компетентності та морально вольових якостей, а отже, виховання мовної особистості. Проблема уроку постійно залишається в центрі уваги дидактів та методистів. Удосконалення й реформування мовної освіти вимагає зміни в структурі й організації уроку. Кожний новий етап у розвитку освіти впливає на технології уроку. Сучасний урок мови є відображенням того, як поєднання традиційності та новацій у дидактиці, лінгводидактиці впливають на його зміст, цілі, структуру й організацію. Він характеризується низкою особливостей. Найголовніша — виховання мовної особистості, національно свідомого громадянина України. На уроці реалізуються комунікативно-діяльнісний, українознавчий, функційно-стилістичний та інші аспекти навчання мови. Саме вони забезпечують комплексний підхід до навчання і виховання, реалізацію найголовніших цілей — дидактично-розвивальної та виховної.

Значну роль в організації навчального процесу відіграють методи, прийоми і засоби навчання. Відтак варто надати перевагу тим методам навчання, які сприяють формуванню вмінь без сторонньої допомоги оволодівати знаннями і є надійною базою самоосвіти та умовою розвитку гармонійної особистості. Тривалий час у теорії та практиці навчання української мови чільне місце займають методи, в основу яких покладено класифікацію за способом взаємодії вчителя й учнів. До таких методів відносять розповідь, бесіду, метод спостереження над мовними явищами, метод вправ тощо.

У сучасній методичній науці обстоюється думка про те, що успішному формуванню в учнів досвіду творчої діяльності сприяють методи навчання, які характеризуються практичною спрямованістю на основі розроблених підходів до визначення складності творчих завдань, їх систематизації, здатністю оптимально поєднуватися, забезпеченням необхідних педагогічних умов для їх реалізації. Відповідно, нині активізувалися пошуки в царині інтерактивних методів навчання, що тлумачаться як система способів діалогічної взаємодії суб'єктів навчання (учіння), спрямованих на осмислення діалогу.

Відомі педагоги звертають увагу на те, що в основу інтерактивного методу покладено принцип особистісно зорієнтованого навчання, безпосередню участь кожного учасника занять як шукача шляхів і засобів розв'язання проблем. У практиці навчання мови словесниками все частіше використовуються такі інтерактивні методи, як: 1) гронування, або асоціативний куц (установлення асоціативних зв'язків між окремими поняттями для узагальнення теоретичного матеріалу); 2) бесіда за Сократом (учні ставлять проблемні запитання і самостійно відшуковують шляхи їх розв'язання); 3) метод прогнозування, або

заперечення (за дидактичним матеріалом підтвердити чи заперечити гіпотезу, сформулювати тему уроку); 4) мікрофон, коло ідей (вільне накопичення ідей з певної теми, критичне їх осмислення) та ін.

У структуру методу навчання входять прийоми. Прийом є елементом методу, засобом його реалізації, окремим пізнавальним актом. Його характерною рисою у порівнянні з методом є, по-перше, здатність включатися в різні методи, по-друге, частковість, через що його часто називають деталлю методу. Нині виокремлюють: 1) прийоми мисленнєвого характеру (аналіз – синтез; порівняння – абстрагування; конкретизація – узагальнення; індукція – дедукція); 2) специфічні прийоми: мовний розбір, групування мовних явищ, заміна одних мовних одиниць іншими, поширення речення, перестановка мовних одиниць, конструювання речення, лінгвістичний та стилістичний експерименти, визначення наголосу, відмінювання слів.

Значну роль в удосконаленні методики навчання української мови відіграють засоби навчання. До засобів навчання відносять шкільний підручник, дидактичні матеріали, що доповнюють підручник (збірники вправ, словники, спеціально дібрані тексти), розроблені тексти і довідники, наочні посібники різних типів (таблиці, схеми, опорні конспекти, роздавальний матеріал тощо). Дидактичний матеріал повинен: - відповідати усім аспектам, закономірностям, принципам навчання; - забезпечувати пізнавальні та виховні цілі навчання мови; - розкривати багатство виражальних засобів (лексичних, граматичних, стилістичних) мови, відповідати літературним нормам; впливати на розвиток мислення учнів, формувати національну свідомість, підвищувати їхню духовність; - ілюструвати особливості різних стилів і типів мовлення; - забезпечувати здійснення внутрі- і міжпредметних зв'язків у процесі навчання української мови. Одним із напрямів модернізації сучасної освіти є впровадження у процес навчання інформаційно-комунікаційних засобів навчання.

На уроках української мови здійснюється моральне, естетичне та етичне виховання, що передбачає особистісний підхід до навчання. Адже рідна мова є саме тим навчальним предметом, що дозволяє виховувати глибоко моральну, гуманну, духовно багату особистість, здатну творити добро і протистояти злу.

Список використаних джерел

1. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії : навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти. Київ : Ленвіт, 2000.
2. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах : підручник для студентів-філологів / за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2000.
3. Пентилюк М. І., Караман С. О., Караман О. В. та ін. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2009.
4. Плиско К. М. Принципи, форми і методи навчання української мови. Харків: Основа, 1995.
5. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх

зкладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2011, 368 с.

Чорнобрива Ольга

викладач юридичних дисциплін

Матковська Ірина

викладач юридичних дисциплін

Відокремлений структурний підрозділ

«Рівненський коледж національного університету

біоресурсів і природокористування України»

м. Рівне

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ - ПРАВНИКІВ У СФЕРІ АГРАРНОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Станом на сьогодні, перспективи професійної підготовки фахівців - правників у сфері аграрної освіти неможливо уявити без таких явищ, як глобалізація, інтеграція та ринкові відносини, які виступають зовнішніми чинниками, що впливають на систему професійної підготовки фахівців. В умовах ринкової економіки, коли право на працю реалізується не через соціальні гарантії, а через закони ринку та особисту ініціативу, дане питання набуває особливої гостроти.

Вимоги, які висуває суспільство до професійної підготовки фахівців – правників у сфері аграрної освіти у навчальних закладах вищої та професійної освіти викликані необхідністю синхронізувати загальні тенденції розвитку суспільства з розвитком системи професійної підготовки фахівців - працівників.

Тому дуже важливим питанням при підготовці правників в аграрній сфері є викладання спеціалізованих дисциплін, зокрема "Аграрного права". Це відносно нова комплексна і спеціалізована галузь права в системі галузей права. Вона регулює суспільні відносини у сфері сільськогосподарської діяльності, яка в сучасний період реалізується в різноманітних організаційно-правових формах: сільськогосподарських кооперативах, селянських (фермерських) господарствах, товариствах, приватних підприємствах тощо.

Перехід України до ринкової економіки значною мірою зумовлений станом в її аграрному секторі. Високорозвинуте сільське господарство, яке за нових соціально-економічних умов його розвитку стало багатоструктурним, заснованим на різних формах власності, є необхідною умовою успіху всіх реформ, які проводяться в Україні.

Отже, знання аграрного права і аграрного законодавства (яке є дуже складним, а іноді й суперечливим) необхідне для всіх працівників судів як загальної юрисдикції, так і спеціальної юрисдикції, прокуратури, юстиції, адвокатури, юридичних служб, МВС, працівників державної влади та управління тощо.

Хоча в підготовці юристів у вищих навчальних закладах із правових дисциплін, у тому числі й аграрного права, відбулися значні зміни, але водночас ця проблема загострилась і у зв'язку з появою в Україні великої кількості навчальних закладів, які готують юристів, і нехваткою кваліфікованих викладачів з аграрного права. На практиці це призводить до значних помилок і недоліків у питанні реформування аграрного сектора.

Особливо це простежується в умовах реформування аграрного сектора економіки відповідно до Указу Президента України від 03.12.1999 р. “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки”. І саме в таких важливих питаннях, як: реформування колективних сільськогосподарських підприємств на засадах приватної власності на землю, паювання і запровадження оренди земельних часток (паїв), створення приватних формувань; визначення правового статусу земельного сертифікату та ін.

Сказане свідчить, що необхідне глибоке і всебічне вивчення аграрного права. Можливо, було б не зайвим у провідних вищих навчальних закладах України створити спеціальні факультети з підготовки спеціалістів для роботи в органах влади та управління в аграрному секторі. Аграрно-правова (з аграрного, земельного і господарського права) підготовка тепер дуже важлива для юристів усіх професій в умовах праці в сільській місцевості.

Програми з навчальної дисципліни “Аграрне право” повинні передбачати висвітлення хоча б основних проблем, а саме: предмет і система аграрного права України; джерела аграрного права; аграрні правовідносини, суб'єкти аграрного права; державне регулювання сільського господарства; правовий стан сільськогосподарських кооперативів; селянських (фермерських) господарств; державних сільськогосподарських підприємств; господарських товариств у сільському господарстві, приватних підсобних господарств громадян; договірні відносини сільськогосподарських підприємств.

Необхідно докладати більше зусиль і щодо забезпечення здобувачів освіти необхідними навчально-методичними матеріалами та літературою, зокрема, навчальними посібниками та підручниками. Вважаємо, що було б незайвим і викладання такої дисципліни, як “Кооперативне право України”.

Таким чином, основними складниками модернізації національної системи професійної підготовки фахівців аграріїв галузі є:

- впровадження системи ступеневої професійної підготовки фахівців;
- зв'язок навчання із сучасними господарствами та підприємствами;
- проходження практики провідних господарствах і підприємствах України;

➤ залучення талановитої молоді до науково-дослідної роботи, створення навчально-фермерських господарств при університетах;

Україні як державі з ринковою економікою, юристи потрібні не лише для правоохоронних органів та судів, а для забезпечення діяльності підприємств агропромислового комплексу. Сучасна вища юридична освіта є складною системою, яка взаємодіє з політичною економічною, культурною та соціальною системами і має забезпечувати їх розвиток висококваліфікованими фахівцями - юристами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Амеліна С. М. Теоретико-методичні основи формування культури професійного спілкування студентів вищих аграрних закладів : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Амеліна Світлана Миколаївна. Запоріжжя, 2007. 422 с.

3. Мельничук Д. Вища аграрна освіта: нові підходи. *Аграрна наука і освіта*. 2004. Том 5. № 3-4. С. 5-9.

4. Мирось В. Про шляхи реорганізації ВНЗ України аграрного профілю. *Інформаційний вісник АН ВШ України*. 2006. Вип. 48, № 2. С. 43-49.

5. Нагаєв В. М. Дидактичні основи формування творчої особистості аграрного менеджера в умовах Болонського процесу : монографія. Харків : Харківський національний аграрний ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2006. 528 с.

6. Заскалета С. Г. Модернізація систем професійної підготовки фахівців аграрної галузі в Україні. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2011. Вип. 18 (71). С. 349 - 358.

7. Свистун В.І. Підготовка майбутніх фахівців аграрної галузі до управлінської діяльності: Науковометодичний центр аграрної освіти, 2006. 343 с.

Чубайко Олена

к.е.н., доцент, директор

Хмелячишина Наталія

заступник директора з виховної роботи

Федорук Інна

завідувач відділення «Агрономія»

Коледж Подільського державного аграрно-технічного університету

м. Кам'янець-Подільський

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У КОЛЕДЖІ ПОДІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНО-ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Основною метою, яка стоїть перед викладачем аграрного коледжу – є навчання і виховання висококваліфікованого спеціаліста, конкурентно спроможного на аграрному ринку праці, який здатен творчо і якісно здійснювати свою професійну діяльність.

Навчальний процес у закладах вищої освіти – це система організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньому або кваліфікаційному рівні відповідно до державних стандартів освіти.

Навчальний процес організовується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки [1, с. 7].

Роль і значущість форм навчання є визначальною у практиці. Саме від вибору форми заняття залежить досягнення поставлених навчальних цілей.

Форма виражає внутрішній зв'язок та спосіб організації взаємодії елементів і процесів як між собою, так і з урахуванням зовнішніх умов. Вона тісно пов'язана з іншою філософською категорією – «змістом». Обидві категорії служать для виявлення внутрішніх джерел єдності, цілісності та розвитку [2, с. 62].

Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і кваліфікаційних рівнів.

Зміст освіти визначається освітньо-професійною програмою підготовки, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та закладу вищої освіти і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів навчальної діяльності [3, с. 16].

Сучасні умови висувають необхідність впровадження інноваційних підходів, переосмислення і перегляд звичних установок у стосунках викладача і студента, переведення їх у нову площину – площину ділового співробітництва, партнерського взаєморозуміння [4, с. 11].

Вагомим аспектом у навчанні студента є застосування при засвоєнні нового матеріалу за сучасними засобами навчання електронних підручників, мобільних додатків, сайтів провідних аграрних компаній; відвідування конференцій, семінарів, участь у різноманітних виставках аграрного профілю.

Інновації в педагогіці тісно пов'язані зі змінами, що відбуваються в соціально-економічному житті країни. Серед технологій навчання важливе місце посідають інноваційні технології навчання, які мають особистісну та фахову зорієнтованість. В умовах особисто орієнтованого навчання педагог змінює свою роль і функцію у навчальному процесі, вона стає набагато складнішою, ніж при традиційному навчанні. Професійні вміння повинні бути спрямовані не просто на контроль знань та вмінь, отриманих студентами, а ще й на діагностування їх навчальної діяльності. Складність впровадження інтерактивних технологій навчання вимагає від викладача досконалого знання методики їх організації, причому не тільки загальних положень, а кожного окремого методу та їх комплексного використання. Викладач повинен вміти адаптувати ці методи до свого предмету, своєї дисципліни, а також вміти працювати на загальний результат – підготовку сучасного професіонала, здатного реалізуватися у складних ситуаціях.

Тому важливим аспектом для сучасного викладача в системі навчального процесу є систематичне удосконалення свого професійного рівня і залучення студентів до закріплення теорії на практиці шляхом відвідування практичних семінарів на виробництві. Так, у Коледжі ПДАТУ студенти та викладачі проходять стажування за кордоном; беруть участь у вебінарах, тренінгах: «Методика виявлення ступеня схильності стресовим впливам», «Розвиток комунікативних навиків»; систематично відвідують виставки: «Agro Animal Show», Агро Весна «Овочі. Фрукти. Логістика»; «Молочний форум»; III та IV Міжнародні форуми аграрних інновацій «Нове зернятко – Настасів», дні поля SOUFFLET AGRO UKRASNE та компанії партнера BASF, дні поля та івенти компанії BASF «Плюсуй переваги!». Беруть активну участь у конференціях: «Процеси росту і розвитку в біологічному циклі рослин», «Пристосування і стійкість рослин до несприятливих факторів середовища», «Екологічні проблеми сучасності», XII Всеукраїнська конференція «Перші наукові кроки – 2019»; наукових семінарах: «Сучасні заходи енергозбереження та їх використання», «Діагностика паразитарних захворювань».

У навчальному процесі доцільним є використання як традиційних методів навчання, так і сучасних педагогічних технологій (розв'язування ситуаційних задач та рольових ситуацій, практичні заняття, тематичні дискусії, навчально-практичні конференції, аналіз конкретних виробничих ситуацій, проведення професійно-тематичних семінарів).

Для стимулювання інтересу до навчання проводяться пізнавальні ігри, навчальні дискусії, створення емоційно-моральних ситуацій, круглі столи, робота з веб-сайтами, демонстрація відеофільмів, ілюстративні матеріали; студенти презентують власні еко-пректи тощо.

Сучасне заняття має бути збудоване у сполученні спеціально організованої діяльності та звичайного міжособистісного спілкування (готовність студента до контакту, довіри, зацікавленості), таким чином, через особистісний план спілкування на занятті реалізовується їх готовність до розширення кола спілкування, прагнення до самоствердження.

Для контролю кінцевого рівня знань використовуються різнорівневі тести, ситуаційні задачі, складання плану догляду, демонстрація навичок, елементи ділової гри, заповнення документації та ін.

Підсумком навчання у коледжі є формування достатнього рівня професійної культури майбутнього фахівця, що дає йому змогу в подальшому успішно здійснювати свою професійну діяльність у аграрній сфері.

Наслідком професійного зростання особистості майбутнього фахівця та розвитку його професійних здібностей є фахова компетентність, якої набуває студент. Тому саме він, студент, а не викладач є центральною фігурою навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Організація навчально-виховного процесу. Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації; під ред. Хоменко М.П., Дудник Т.П., Лихогод Н.Г. Київ : Інтас, 2012. № 18. 460 с.
2. Організація навчально-виховного процесу. Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації; під ред. Хоменко М.П., Дудник Т.П., Лихогод Н.Г. Київ : Інтас, 2010. № 16. 405 с.
3. Сагановський М.М. Організація навчально процесу у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації. Кам'янець-Подільський : Каліграф, 2008. С. 16 -17.
4. Організація навчально-виховного процесу. Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації ; під ред. Хоменко М.П., Дудник Т.П., Лихогод Н.Г. Київ: Інтас, 2010. № 15. 341 с.

Шамралуєк Олена

методист

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти
та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних
працівників у Хмельницькій області
м. Хмельницький

МОТИВАЦІЯ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В РЕГІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Результативність організації процесу розвитку технологічної культури майстрів виробничого навчання аграрного профілю в регіональній системі підвищення кваліфікації значною мірою залежить від вмотивованості педагогів до неперервного професійного удосконалення.

Система мотивування до удосконалення рівня технологічної культури передбачає організацію і проведення методистами регіонального навчально(науково)-методичного центру професійно-технічної освіти (далі: НМЦ ПТО) таких заходів: залучення педагогів до роботи в творчих групах щодо розробки стандартів П(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі, навчально-програмної документації; обговорення результатів аналізу навчальних досягнень учнів за результатами державної кваліфікаційної атестації; участь майстрів виробничого навчання у фахових майстер-класах; надання можливості поширення досвіду роботи через обласні форми методичної роботи; вивчення та узагальнення досвіду майстра виробничого навчання, сприяння в підготовці ним публікацій у фахових і науково-методичних виданнях; залучення до керівництва обласною фаховою секцією, до участі в експертних групах з оцінювання якості освітнього процесу у ЗП(ПТ)О регіону, до складу журі обласних змагальницьких заходів серед учнів і педагогів; участь педагогів у очних та дистанційних конкурсах (методичних розробок, навчальних майстерень тощо), обласних, всеукраїнських та міжнародних освітянських та галузевих виставках; створення обласної школи позитивного педагогічного досвіду на базі інноваційної освітньої практики.

Значно підвищують мотивацію професійного зростання педагогів індивідуальні форми методичного супроводу, серед яких слід назвати консультування, що представляє собою організовану взаємодію між методистом і майстром виробничого навчання, спрямовану на вирішення проблем і внесення позитивних змін в діяльність педагога [1].

Зауважимо, що в практиці роботи НМЦ ПТО важливо застосовувати різні види консультування [2], а саме: педагогічне консультування (надання консультаційної допомоги у вирішенні конкретної педагогічної проблеми (використання певних методів і технологій навчання, підготовка дидактичного матеріалу), проведення відкритого навчального заняття та ін.), методична

консультація (допомога у створенні творчих розробок, спрямованих на вдосконалення освітнього процесу), проектне консультування (розробка робочих навчальних програм професійно-практичної підготовки, технологічної карти уроку виробничого навчання із використанням нової педагогічної чи виробничої технології), процедурно-діагностичне консультування (проведення консультацій щодо розробки та застосування інструментарію педагогічної діагностики), евалюаційні послуги (надання допомоги в проведенні комплексного аналізу та оцінки результатів професійної діяльності), маркетингова консультація (надання допомоги щодо ситуацій на ринку праці та ринку освітніх послуг, формування позитивного іміджу педагога, закладу, професії), організаційно-методичне обслуговування (надання консультаційної допомоги щодо підвищення професійного рівня педагога (самоосвіта, методична робота, атестація, участь в методичних заходах та ін.)

При проведенні з майстрами виробничого навчання аграрного профілю зазначених вище регіональних методичних заходів ефективним є використання таких методів як моделювання проблемних ситуацій, кейс-стаді, бенчмаркінг, дискусія, доведення та переконування, делегування повноважень, Buddying [3].

Так, застосування методів моделювання проблемних ситуацій і кейс-стаді сприяє усвідомленню майстрами виробничого навчання аграрного профілю важливості підвищення рівня технологічної культури для опанування нових сегментів професійно-педагогічної діяльності, зміни її змісту і характеру, реалізації в педагогічній праці своїх потреб, схильностей і можливостей. Адже, опинившись в ситуації невизначеності, педагог має знайти шляхи її вирішення, що спонукає його до пошуку нової інформації, набуття відповідних умінь доцільно діяти в нестандартних умовах.

Бенчмаркінг як метод використовується в соціології, політології, але частіше в економіці в стратегічних маркетингових дослідженнях з метою підвищення ефективності діяльності організації шляхом нарощування конкурентних її переваг. У педагогічній діяльності під методом бенчмаркінгу розуміється виявлення та осмислення майстром виробничого навчання конкурентних переваг у педагогічному досвіді колег з метою удосконалення окремих аспектів власної діяльності на підставі даних про те, як це роблять носії відповідного ефективного досвіду.

Достатньо ефективним є метод дискусії, суть якого полягає в активному залученні педагогів до обміну думками, ідеями і міркуваннями про способи вирішення певної проблеми для цілеспрямованого впливу на розвиток соціально цінних переконань. Наприклад, для обговорення пропонуються такі питання: «Яка роль педагога у сучасному суспільстві?», «Якими якостями має володіти випускник ЗП(ПТ)О?», «Чи впливає використання інноваційних технологій навчання на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців-аграріїв?», «Цифровізація агросектору: занепад чи розвиток сільських територій?». Роздуми над проблемами сприяють розвитку критичного мислення, створюються ситуації вибору.

Для зосередження уваги педагогів на актуальності проблеми розвитку технологічної культури використовується метод доведення та переконування. Методист НМЦ ПТО ознайомлює майстрів виробничого навчання з сучасними вимогами до педагогічної праці в контексті реформування системи П(ПТ)О, з кращими педагогічними практиками підготовки майбутніх фахівців-аграріїв, із провідними підприємствами агросфери регіону, використовуючи аналогії та порівняння.

Розглядаючи освітній процес у НМЦ ПТО з позицій андрагогічного підходу, застосовується метод делегування повноважень, який передбачає безпосередню участь майстрів виробничого навчання у плануванні та визначенні змісту роботи обласної фахової секції. Зазначимо, що керівництво діяльністю цього професійного об'єднання здійснює голова та його заступник, які обираються серед майстрів виробничого навчання. На методиста НМЦ ПТО покладається функція координатора.

Використання зазначених методів навчання здійснюється через прийоми і техніки методу Buddying, при якому методист НМЦ ПТО виступає в ролі неформального наставника при абсолютній рівноправності усіх учасників освітнього процесу. На відміну від наставництва метод Buddying орієнтований більшою мірою на позицію підтримки, розвитку мотивації майстра виробничого навчання щодо виникнення стійкого інтересу до розвитку технологічної культури. Оскільки мотивація виникає на основі суб'єктивних емоційних переживань, то основним завданням методиста стає розвиток потреби, стійкого інтересу до підвищення рівня технологічної культури.

Отже, завдяки системній роботі НМЦ ПТО щодо розвитку позитивної мотивації майстрів виробничого навчання аграрного профілю визначається та актуалізується професійне поле педагогів та стимулюється пошук шляхів удосконалення технологічної культури.

Список використаних джерел

1. Коліжук Г. В. Мотиваційний аспект розвитку професійної компетентності вчителів початкових класів у системі післядипломної педагогічної освіти. *Збірники наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса.*, [S.l.], may 2017. URL: <http://jpvvs.donnu.edu.ua/article/view/3569/3602> (дата звернення 12.09.2019 р.).
2. Романова Г.М. Проектування технологій професійного навчання майбутніх кваліфікованих робітників. *Професійно-технічна освіта: науково-методичний журнал НАПН України*. 2014. № 62. С. 47-64.
3. Шамралюк О.Л., Методика розвитку технологічної культури майстрів виробничого навчання аграрного профілю в умовах регіональної методичної служби. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, 2018. № 59. С. 88-94.

Шарпацька Наталія
викладач агро-економічних та лісотехнічних дисциплін
Новоушицький коледж
Подільського державного аграрно-технічного університету
смт. Нова Ушиця

РОЛЬ І МІСЦЕ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Підготовка сучасних фахівців аграрного сектору повинна орієнтуватися на формування кваліфікованих високоосвічених спеціалістів, які мають необхідний запас фахових знань і професійних компетенцій, володіють сучасною технікою та технологією сільськогосподарського виробництва, можуть здійснювати науково-технічну та інноваційну діяльність [1, 2].

Становлення майбутнього фахівця аграрної сфери безпосередньо залежить від формування особистісних якостей, володіння науковими фаховими знаннями, уміннями та навичками, необхідними для виконання професійних обов'язків. Провідну роль у підготовці таких фахівців відіграє практична складова підготовки у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації [3].

З метою вивчення стану практичної підготовки у студентів спеціальності «Агрономія» Новоушицького коледжу «Подільського державного аграрно-технічного університету» було проведено емпіричні дослідження у групі студентів 4 курсу шляхом анонімного анкетування.

В результаті опрацьованих даних щодо якості викладання і отримання знань з фахових дисциплін, встановлено, що 60% студентів надають перевагу практичним заняттям, 30 % – лабораторним, 10 % - семінарським, самостійну роботу не обрав жоден студент. Окрім того, 90 % студентів визначили провідну роль у формуванні професійної компетентності навчальних та виробничих практик.

На запитання «Які зміни в освітньому процесі сприяли б підвищенню якості Вашої професійної підготовки?» 50 % студентів відповіли – збільшення практичних занять, 20 % студентів – збільшення навчальної практики, 15 % студентів – впровадження новітніх технологій, 10 % студентів – збільшення лабораторних занять, 5 % студентів задоволені існуючим навчальним процесом.

Таким чином, за результатами проведених досліджень, ми зробили висновок, що практична підготовка фахівців має важливе значення для формування компетентності студентів агрономічного профілю. Вимогою часу є максимально зблизити теорію і практику з використанням передової техніки, сучасної технології і організації сільськогосподарського виробництва. А також при здійсненні практичного навчання студентів потрібно охоплювати всі види практичної діяльності майбутньої спеціальності та максимально враховувати вікові і пізнавальні можливості студентів.

Список використаних джерел

1. Балацька О.С. Власенко Т.О. Теоретичний і практичний аспекти інноваційної підготовки фахівців аграрної галузі України. *Управління розвитком складних систем*. 2018. 34. С. 146-151.
2. Заскалета С.Г. Тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі в Україні. *Збірник праць II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії»*. 2013, С. 5 – 9.
3. Алььонов О., Саковська Л. Ефективність освітньо-педагогічної діяльності Новоушицького коледжу Подільського ДАТУ і шляхи її вдосконалення . *Збірник наукових праць II міжнародної науково-методичної конференції (м. Кам'янець-Подільський, 26–27 квітня 2018 року)*. Кам'янець-Подільський, 2018, С. 6-10.

Шаферівський Богдан

к. с-г. н., доцент кафедри
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, висувають нові вимоги до підготовки фахівців. Входження освіти України в Болонський процес привело до зміни цілей, задач та умов здійснення навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Відповідно до цього розробляються, вдосконалюються та впроваджуються нові педагогічні технології навчання [1].

Отже, актуальність даної теми пов'язана з тим, що нині здійснюється модернізація української системи освіти, котра висуває нові вимоги до результатів навчання, а також до підготовки висококваліфікованих працівників у всіх галузях освіти, в тому числі до педагога, його професійної мобільності.

Особлива увага у даному контексті має приділятися саме організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, як основного засобу засвоєння навчального матеріалу. Виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань з навчальних дисциплін буде сприяти відпрацюванню та засвоєнню навчального матеріалу, закріпленню та поглибленню отриманих в ході аудиторних занять знань і, головне, формуванню культури розумової праці та навичок самоосвіти, а також розвитку творчих здібностей у здобувачів. Такий підхід, у свою чергу, потребує необхідності перенесення акценту з

процесу викладання на процес навчання [2, 3].

Мета самостійної роботи здобувачів вищої освіти – це розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності здобувачів, формування умінь і навичок самостійної інтелектуальної праці, формування у здобувачів вищої освіти потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови для творчого мислення. Основне завдання самостійної роботи – навчити здобувачів вищої освіти самостійно працювати з різними джерелами інформації, творчо сприймати та осмислювати навчальний матеріал.

Отже, основна задача викладача полягає в наступному:

- ✓ забезпечити навчальний процес відповідними навчально-методичними матеріалами;
- ✓ передати здобувачам знання з конкретної навчальної дисципліни та продемонструвати зв'язок з іншими навчальними дисциплінами;
- ✓ розкрити сутність існуючих проблем та дискусійних питань в межах конкретної навчальної дисципліни;
- ✓ допомогти здобувачам правильно організувати процес самостійної навчально-пізнавальної діяльності;
- ✓ навчити здобувачів вчитися, у тому числі самостійно, та ефективно управляти власним часом.

За таких умов викладач виступає, свого роду, посередником між накопиченими знаннями та здобувачами, які мають виконати відповідну, не менш важливу, роботу, а саме:

- ✓ отримати знання з конкретної навчальної дисципліни;
- ✓ закріпити та засвоїти в ході самостійної роботи отриманий матеріал;
- ✓ бути здатним застосовувати з часом отримані знання на практиці;
- ✓ збагатити отримані знання власним досвідом та передати їх наступним поколінням.

Основна складність цієї роботи полягає в тому, що достовірно оцінити її якість (як на рівні викладача, так і на рівні студента) можна:

- ✓ по-перше – лише опосередковано;
- ✓ а по-друге – лише з часом.

Це пов'язано з тим, що як для викладача недостатньо лише передати здобувачам знання, так для здобувачів недостатньо просто запам'ятати отриманий матеріал. Оскільки процес навчання є більш глибоким і за соєю формою, і за своєю сутністю.

Значною мірою процес навчання може бути значно покращений за умов поєднання в процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів двох напрямів: навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної діяльності здобувачів. Глибинна сутність основних напрямів самостійної пізнавальної діяльності здобувачів розкривається в їх меті та призначенні.

Для навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти вона полягає у більш глибокому засвоєнні лекційного та практичного матеріалу та у розширенні горизонтів бачення навчальної дисципліни і можливостей її

застосування на практиці.

Відповідно, для науково-пізнавальної діяльності найбільш важливим є спонукання та мотивація здобувачів до наукового пошуку, наукового пізнання та подальшої реалізації наукового потенціалу.

Незважаючи на те, що наукова діяльність ніколи не була і не є масовою, саме вона сприяє:

- ✓ з одного боку – посиленню розумової діяльності здобувачів;
- ✓ з іншого – дозволяє викладачу знаходити, розкривати та сприяти подальшій реалізації наукового потенціалу здобувачів вищої освіти.

Цей процес супроводжується:

- ✓ збором фактичного матеріалу, на якому має будуватись подальше наукове дослідження;
- ✓ пошуком та визначенням наукових проблем;
- ✓ аналізом причинно-наслідкових зв'язків визначених проблем;
- ✓ формулюванням наукової гіпотези, як форми розвитку наукового пізнання;
- ✓ доказом наукової гіпотези як одного із шляхів до встановлення істини;
- ✓ теоретичним узагальненням основних результатів наукового дослідження.

При цьому, основною характерною ознакою організації самостійної навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної діяльності здобувачів має бути системний підхід, який починається на перших курсах та закінчується написанням та захистом здобувачами магістерських робіт. Такий підхід дозволяє:

- ✓ з одного боку – підвищити професійну мотивацію здобувачів;
- ✓ а з іншого – виявити та допомогти реалізувати науковий потенціал молоді, яка навчається у ВНЗ.

Отже, високий рівень організації самостійної навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти не тільки сприяє якісному засвоєнню здобувачами навчального матеріалу, а ще й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Дідківська О.Г. Напрями вдосконалення механізмів регулювання професійної освіти в Україні. *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових статей. Педагогічні науки*. 2015. № 3 (21). С. 118–124.
2. Канівець М.В. Роль самостійної роботи в процесі саморозвитку студентів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2012. № 2. С. 87–94.
3. Солдатенко М. Самостійна пізнавальна діяльність у контексті Болонського процесу. *Рідна школа*. 2005. № 1. С.49–51.

Шевчук Жанна

канд. істор. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Перед вищими навчальними закладами України стоїть завдання постійного підвищення якості освіти, модернізації її змісту, розробка й упровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій, створення умов для підготовки фахівця, що може «ефективно виконувати завдання інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності» [1].

Для забезпечення виконання цього завдання в Україні розроблена Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ століття)», Національна доктрина розвитку освіти, прийнятий Закон України «Про вищу освіту», проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років та проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року.

Ці документи сприяють не лише реформі освітньої галузі, а і мають за мету «сформувати творчу професіональну особистість з глибокими знаннями, вміннями та навичками через «навчання здобувачів вищої освіти сучасним науковим знанням з використанням новітніх навчально-інформаційних технологій» [2].

Саме інноваційні методи вчать студентів самостійному мисленню, вмінню відстоювати свої думки, сприяють правильному вибору життєвої позиції.

«Інноваційні технології – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. Система ґрунтується на внутрішніх умовах навчання. Тому «педагогічні технології» пов'язані з ідеями і досвідом психології, соціології, системного аналізу тощо» [1, с. 108].

На формування сучасного економічного мислення студентів вищих навчальних закладів, безпосередньо впливають такі інноваційні методи викладання економічних дисциплін:

✓ Проблемний метод, або метод навчальних дискусій. Саме із ним пов'язують формування творчих ідей молоді. У процесі розв'язування проблемних завдань студенти вчаться творчо мислити, порівнювати, узагальнювати. Наприклад, при вивченні питання «Причини і наслідки світової економічної кризи 1929-1933 років», студентів розбивають на невеликі підгрупи і пропонують, на розгляді певних історико-економічних ситуації, визначити причини і наслідки інфляції, чи тогочасні удосконалення фінансової системи. Це дає можливість студентам зрозуміти проблематику конкретного історико-економічного явища та зробити об'єктивні висновки. Крім розуміння і

закріплення матеріалу, студенти отримують власний досвід, набувають вміння використовувати знання з однієї галузі в іншій, розвивають комунікативні здібності, командний дух, самостійне мислення.

✓ Дослідницько-пошуковий метод. Він використовується при підготовці презентацій, публікацій, доповідей, сприяє розвитку наукового мислення, дослідницьких здібностей. Студенти вчаться знаходити інформацію в засобах масової інформації, історичній літературі, економічних журналах, газетах, аналізувати історичні дані, користуватися додатковою літературою, Інтернетом, опрацьовувати знайдену інформацію, знаходити головне, робити висновки і узагальнення. Такі форми самостійної роботи підвищують інтерес студентів до предмету, створюють атмосферу співпраці між викладачем і студентом.

✓ Метод ділової активності. До методу ділової активності можна віднести ігрові ситуації (ділові ігри). Ділові ігри в процесі проведення практичних занять з історії економіки та економічної думки, сприяють розвитку економічного мислення майбутніх фахівців. Студенти вчаться виробляти власну стратегію поведінки, розвивати інтуїцію, складати економічні прогнози, аргументувати власні висновки з урахуванням розвитку сучасної економічної думки. За допомогою ігор можна зрозуміти історичні моменти та змодельовати реальні процеси, що відбуваються в економіці. Специфіка моделювання історико-економічних ситуацій полягає в тому, що вона обов'язково торкається питань, дослідження яких незавершене.

✓ На сьогодні, актуальним є впровадження в викладацьку діяльність методу case study. У наш час, розвиток освіти спрямований не стільки на отримання знань, скільки на розвиток у студента професійних навичок та умінь, формування – нового мислення. Вперше він був використаний у навчальному процесі в школі права Гарвардського університету у 1870 році. Проте провідна роль у поширенні методу аналізу ситуацій належить Гарвардській школі бізнесу. Перші збірники кейсів були опубліковані у 1925 році у Звітах Гарвардського університету. [3]. Метод case study дозволяє вирішити такі завдання: виділення комплексу проблем конкретного періоду; визначення ряду історичних та економічних чинників, що зумовили виникнення даної ситуації; її моделювання; побудова системи прогнозування майбутнього стану; розробка рекомендацій та програми дій стосовно вирішення ситуації сьогодні. Наприклад, при вивченні питання «Економічний розвиток європейської економіки епохи меркантилізму», застосування методу аналізу ситуацій сприяє удосконаленню аналітичного мислення студентів; результатом є не лише знання розвитку історії економіки та економічної думки, а й навички формування майбутньої професійної діяльності. Позитивними результатами використання методу активного навчання у викладанні даної дисципліни є краще розуміння економічних концепцій, покращення здатності запам'ятовувати економічні терміни, підвищення задоволення від навчання. Серед викладацьких інструментів має місце використання промов нобелівських лауреатів у сфері економіки. Промови нобелівських лауреатів щорічно

публікуються у журналі «Le Prix Nobel»[4]. Читачами не завжди є лише професійні економісти, тому промови стають придатними для підготовки студентів - економістів.

✓ Використання інформаційно-комунікативних технологій. Важливим завданням підготовки майбутніх фахівців є розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців, які формуються в студентів у процесі зацікавленості викладанням історико-економічної дисципліни. Як викладач, так і студент мають можливість продемонструвати наперед підготовлені презентації з тем, що передбачені навчальною програмою.

Заняття, де використовуються інноваційні форми проведення, сприяють не тільки систематизації і поглибленню теоретичних знань, але й залучають студентів до активної та творчої діяльності, розвивають уміння узагальнювати, відстоювати свою точку зору, закріплюють розуміння основних термінів і понять дисципліни. Комунікація інноваційних та інформаційних технологій сприяють підготовці висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців.

Розвиток сучасної вищої освіти України визначається загальним спрямуванням на процес входження вітчизняної вищої школи до європейського та світового освітнього простору.

Сучасне викладання університетських дисциплін повинне більше застосовувати багатоваріантність інноваційних методів навчання, спрямованих на якісне засвоєння знань студентами, розвиток їх інтелектуальної діяльності, формування вмінь та навичок критичного осмислення професійної проблеми, здатності самостійно опрацьовувати інформацію, набувати знання, що стануть у нагоді в майбутньому професійному житті.

Список використаних джерел

1. Добридень А. В. Використання інноваційних технологій у практичній роботі сучасного педагога. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (ч. 1). С. 107–112.
2. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. URL: <http://mon.gov.ua/ua/pr-vidd-il/1312/1390288033/1415795124/>
3. Інноваційні методи викладання економіки у сучасних вищих навчальних закладах США. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Voynarovska.php.2>

Шелудченко Леся
канд. техн. наук, доцент кафедри
Мельник Віталій
асистент кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Глобальна проблема соціуму полягає у споживацькому ставленні людини не лише до соціальних, моральних, а й до природних ресурсів. Орієнтуючись на прогресивні світові підходи в освітньому секторі особлива увага в Україні приділяється питанню якості освіти, яка стає національним пріоритетом, щодо реалізації прав громадян не лише на здобуття освіти належного рівня, але і готує конкурентоспроможного фахівця та встановлює пріоритет у напрямку охорони навколишнього середовища. Основною ознакою екологічної свідомості є розуміння того, що природа і суспільство еволюціонують спільно, а тому важливим етапом побудови екологічно свідомої моделі поведінки у здобувачів вищої освіти є не лише впровадження в навчальний план технічних спеціальностей екологічних дисциплін, а й здійснення студентської наукової роботи із екологічним поглядом на вирішення господарської проблеми певної галузі. Мова йде про поєднання науки, екологічної свідомості майбутнього фахівця та вирішення існуючої проблеми. Отже, наука виступає особливою формою людської діяльності, мета якої отримання нових знань для їх подальшого практичного використання у виробництві.

Орієнтуючись на європейські стандарти, стає зрозуміло, що сучасне суспільство встановлює пріоритет у напрямку охорони навколишнього середовища та якості життя соціуму, які нерозривно між собою поєднані. Тому в Законі України «Про освіту» зазначено, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей необхідних для успішної самореалізації, компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору». Також наголошено, що засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; науковий характер освіти; різноманітність освіти, як результат набутих компетентностей, тобто комплексу знань, умінь, способів мислення та інших соціальних

цінностей і особистих якостей, які дають змогу фахівцю успішно реалізуватися та здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог сучасного світу [1].

В умовах зростаючої антропогенної діяльності здійснюється все більший негативний вплив на об'єкти довкілля. Тому пріоритетним напрямком освітнього процесу є підготовка фахівців технічних спеціальностей до їх професійної діяльності шляхом застосування систем наукових, методичних і виховних заходів, спрямованих на розвиток екологічно свідомої особистості.

Окрім того, новий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-19 від 23.05.2017), який містить в собі сучасні європейські погляди, щодо впливу на довкілля, передбачає врахування екологічних міркувань під час прийняття рішень фахівцями, щодо планованої господарської діяльності, яка може суттєво вплинути на якість об'єктів навколишнього середовища та здоров'я людей. Тому даний Закон забороняє розпочинати будь-яку діяльність без попередньої оцінки можливого впливу на довкілля, а фахівці з усвідомленим розумінням питання можливого впливу на довкілля, зможуть прийняти правильне рішення та спростити діалог між громадськістю та виробництвом [2, 3]. Саме тому виховання екологічної свідомості мислення в студентів технічних спеціальностей, мають виняткове значення та в подальшому сприятиме екологізації прийняття рішень у різних сферах діяльності, а зокрема, і спеціальності «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)». Оскільки, надзвичайно швидка трансформація сучасного суспільства і його перехід від суспільства індустріального до інформаційно-комунікаційного суспільства зумовлює інтенсифікацію всіх без винятку засобів комунікації. Невід'ємною складовою комунікаційних технологій є транспортні системи, в структурі яких автомобільний транспорт займає визначальне місце. Збільшення обсягів пасажирських і вантажних перевезень, інтенсифікація автотранспортних потоків неминує вимагає розвитку всієї інфраструктури автотранспортного комплексу в цілому. Центральним об'єктом цієї інфраструктури є не лише транспорт, а й мережа якісних автомобільних доріг, яка має забезпечувати екологічну та техногенну безпеку, економічну доцільність, технічну надійність і своєчасність функціонування всього автотранспортного комплексу [4].

Отже, нові підходи до екологізації освіти здобувачів вищої освіти базуються на системності та науковості, оскільки підготовка висококваліфікованих фахівців технічних спеціальностей є провідною і актуальною ланкою задоволення попиту на ринку праці. Ключовими компетентостями фахівців є не лише компетенції в науці і технологіях, комп'ютерна грамотність, соціальні і цивільні тощо, а й здатність до охорони навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Адаменко О.М., Зоріна Н.О. Методологія та організація наукових досліджень в екології. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2015. 172 с.

2. Адаменко Я.О. Оцінка впливів на навколишнє середовище. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2014. 284 с.
3. Адлер Ю. П., Маркова Ю.П., Адлер Е.В., Грановский Ю.В. Планирование эксперимента при поиске оптимальных условий. М.: Наука, 1976. 279 с.
4. Васик Л.С., Овчарук О.В. Модель-імітатор лісової газо-пилізахисної смуги. Екологічна безпека: наук. журнал. Кременчук, 2011. № 2/2011 (12). С. 76-79.
5. Прокопова О.П. До проблеми формування екологічної культури як складової професійної культури фахівця. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*. 2014. Вип. 688. С. 129-136.
6. Прокопова О.П. Основи формування культури спілкування фахівців сільськогосподарської галузі. *Аграрна освіта*. 2015. Вип.1. С. 344-347.

Якимчук Ірина
завідувач відділення програмування
Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж
Національного університету біоресурсів і природокористування України»
м. Рівне

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ВИКЛАДАЧІВ КОЛЕДЖУ

Сучасний здобувач освіти – у майбутньому фахівець у певній галузі, потребує такого навчання, яке забезпечувало б розвиток творчого мислення, самостійності й активності в навчальній діяльності, уміння набувати нові для себе знання. Таким же креативним, сучасним, з вміннями і навиками володіння інформаційно-комунікаційними технологіями та вміннями використовувати медіаосвітні технології і засоби повинен бути і викладач..

Теорія і практика медіаосвіти в сучасному науковому дискурсі є предметом дослідження багатьох учених у працях про мас-медіа в цілому, моделі й методи медіаосвіти таких авторів, як Д. Бекінгем, Л. Зазнобіна, Д. Консидайн, Л. Мастерман, С. Пензін, Ю. Усов, О. Федоров, О. Шаріков, Е. Харт, Р. Хоббс, ін.; у психолого-педагогічних дослідженнях з означеного питання Л. Баженова, О. Баранов, О. Бондаренко, К. Ворсноп, Н. Габор, Л. Зазнобіна, Р. Куїн, О. Спічкін, О. Федоров, О. Шаріков, ін.

Широкий простір Інтернету дозволяє сучасній людині одержувати необхідну інформацію не виходячи з дому. Але обмежувати поповнення інформаційного запасу тільки засобами Інтернет-простору не раціонально. Для розширення такого запасу інформаційне суспільство використовує книги,

періодику, телебачення, пошта, телефон тощо – медіа (книги, преса, радіо, кіно, телебачення, Інтернет).

Медіаосвіта – не тільки шлях до ефективної діяльності людини в системі трудових відносин, але спосіб залишатися самим собою, цілісною особистістю, здатною до самовираження і людяності.

Вивчення нормативних документів, а також наукових публікацій [2] дало підстави для висновку, що медіаосвіта педагогічних кадрів є проблемою державного рівня, а завдання підготовки висококваліфікованих кадрів, що володіють необхідним рівнем медіакомпетентності, актуальне на всіх рівнях державної системи освіти і для всіх фахівців.

Підготовка викладачів до застосування мас-медіа у педагогічній діяльності будучи одним із важливих напрямів їх фахової підготовки, ґрунтується на спеціальних знаннях і вміннях, зміст яких пов'язаний з основними базовими поняттями медіа дидактики. Враховуючи те, що показником готовності фахівця будь-якої професії до виконання певного виду діяльності сьогодні визнано компетентність, характеристикою медіаграмотності викладача вважатимемо його медіакомпетентність, яку будемо розуміти як інтегровану характеристику особистості викладача, що ґрунтується на сукупності його мотивів, знань, умінь, цінностей і здатностей, котрі спроможні забезпечити медіаосвіту здобувачів освіти різного віку [6].

Аналіз досвіду підготовки й підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в галузі мас-медіа та інформаційних і комунікаційних технологій дозволив констатувати, що: 1) необхідними умовами формування медіакомпетентності викладача є наявність фундаментальної підготовки з інформатики а також знань з психолого-педагогічних наук; 2) формування медіакомпетентності майбутніх викладачів у системі вищої педагогічної освіти може бути забезпечене за умови відповідності структури й змісту їх підготовки сучасним тенденціям розвитку інформатики й ІКТ в освіті, відбору змісту і форм навчання; 3) в умовах недостатньої готовності викладачів до впровадження мас-медіа в освітній процес до завдань підвищення їх кваліфікації мають увійти такі, що пов'язані з формуванням власної медіаграмотності і медіаграмотності студентів.

Відповідно до Концепції впровадження медіаосвіти знаходиться на етапі поступового укорінення медіаосвіти та стандартизації її змісту. Тому сьогодні питання медіаосвіти є актуальним. Хоча медіа також має і негативний вплив. Наслідками такого впливу є: медіа маніпуляція, медіа насильство, втеча від реальності, медіазалежність.

Під час реалізації медіаосвіти використовують певні форми і засоби (рис. 1).

Саме майстер-класи, семінари-практикуми, круглі столи, Інтернет-конференції, тренінги тощо, дозволяють викладачам і здобувачам освіти набути медіакомпетентностей. Яскравим прикладом того, що всі проведені заходи з підвищення грамотності викладачів мають результат є підготовка робіт на

конкурс «Педагогічні інновації», за результатами якого у 2018 році 28 робіт оцінені найвищим балом, а 10 робіт посіли призові місця, що доводить набуття викладачами медіаосвітніми компетентностями.

Рис. 1. Засоби і форми реалізації медіаосвіти (авторський)

До програмних засобів навчального призначення належать хмарні технології, які забезпечують зберігання та утримання інформаційних файлів у «хмарі», доступ до якої надає викладач. Така «хмара» наявна в кожного викладача відділення коледжу. Проблема доцільного й педагогічно виваженого використання хмарних технологій у закладах вищої освіти набуває всеукраїнського масштабу, а його метою є подолання освітньої нерівності та забезпечення найвищого стандарту освіти в кожному куточку України за рахунок створення єдиного навчально-інформаційного онлайн-простору для викладачів та здобувачів освіти.

Новими методами і формами навчання є застосування інформаційних та комунікаційних технологій у підготовці методичного забезпечення, проведення занять різних типів, зокрема, застосування комп'ютерної техніки у лабораторіях та прикладного програмного забезпечення, яке є специфічним для використання здобувачами освіти різних спеціальностей.

Основними формами підвищення ефективності навчального процесу в коледжі є: інформаційно-масові (дискусії, конференції, інтелектуальні аукціони, «філософський стіл», ринги, створення книг, газет); діяльнісно-практичні групові (творчі групи, клуби, ігри-драматизації, олімпіади);

інтегративні («круглий стіл»); діалогічні (бесіда, міжрольове спілкування); індивідуальні (доручення, творчі завдання, звіти).

Окремими видами індивідуальних завдань навчально-дослідного, творчого чи проектно-конструкторського характеру є курсова робота, виробнича практика, дипломне проектування. Усі види робіт супроводжуються консультаціями викладача шляхом надання методичних рекомендацій, які зберігаються у «хмарі» викладача у вигляді посібника та в електронному вигляді на сайті відділення. Також студенти у разі потреби можуть звернутися за консультацією до викладачів. Консультавання відбувається як на заняттях під час виконання лабораторної роботи, так і через e-mail або Skype викладача.

Таким чином, можливість застосування медіаосвітніх технологій в освітній діяльності коледжу визначається наявністю сучасної матеріально-технічної бази та програмного забезпечення, готовністю науково-педагогічних працівників до оволодіння навичками й уміннями застосування медіатехнологій та використання їх у навчальному процесі, мотиваційною установкою формування професійної компетентності майбутнього фахівця.

Список використаних джерел

1. Гриб'юк О. О. Перспективи впровадження хмарних технологій в освіті URL : <http://lib.iitta.gov.ua/1111/>. – Назва з екрана.
2. Європейські критерії медіаграмотності (фрагмент з програми Найдьонова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу) На основі «Media Literacy Study The Framework». URL: http://ec.europa.eu/culture/media/literacy/docs/studies/eavi_annex_b_framework_rev_en.pdf
3. Литвинова С. Хмарно орієнтовані технології у сучасній освіті. URL : <http://virtikt.blogspot.com>. – Назва з екрана.
4. Марковська О. Є. Сучасні чинники формування професійно-практичних умінь і навичок майбутніх інженерів-педагогів машинобудівного профілю. URL : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/13628>. – Назва з екрана.
5. Миколаєнко А. Є. Сутність формування засобами медіаосвіти технологічних понять в учнів професійно-технічного навчального закладу. *Наукові записки*. 2013. №3. С. 147–151. – (Серія «Педагогіка»).
6. Роберт І. В. Толкование слов и словосочетаний понятийного аппарата информатизации образования. *Информатика и образование*. 2004. № 6. С. 63-70.

Ямборак Раїса

канд. геогр. наук, доцент кафедри,

Роговик Леон

канд. хім. наук, доцент, завідувач кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ТОЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНДУСТРІЇ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ

Здатність країн скористатися більш автоматизованим світом в сучасних умовах є ключовим чинником конкурентоспроможності. Тому можливість оптимізації виробництва за допомогою новітніх технологій є важливим показником майбутнього процвітання країни. За твердженням експертів автоматизація виробництва в Україні відбувається сповільненими темпами за наявності дешевої робочої сили.

На думку експертів, під загрозою вимирання сьогодні перебуває будь-яка професія, яка пов'язана з повторюваним алгоритмом дій. Зростають шанси на успіх за можливості збалансування товарних ринків та когнітивно-креативного потенціалу. З'явиться необхідність в професії робоетика – професіонала, який буде навчати роботів і стежити, щоб вони не нашкодили людині.

“Жоден високорозвинений штучний інтелект не в змозі повністю замінити людину – вважає Мітію Каку, американський фізик японського походження. У нас насправді набагато більше переваг над машинами, ніж ми собі можемо уявити. У роботів відсутнє образне мислення, у них немає свідомості, інтуїції”. Тому вчений радить: щоб досягти успіху, потрібно розвивати ті здібності, які не доступні роботам: креативність, уяву, ініціативу, лідерські якості [1, 2].

Швидкий розвиток іновацій відбувається паралельно із збільшенням чисельності населення. Основні причини демографічного скачку:

1) кліматичні зміни, зумовлені потеплінням ;

2) розвиток інтерактивних технологій;

3) необхідність втілення у виробництво масиву даних в агросфері для збільшення с/г виробництва. Такі основні передумови точного землеробства. В свою чергу точне землеробство передбачає збір та аналіз великого масиву даних в режимі реального часу. Ці дані стосуються різних чинників с/г виробництва, зокрема погодних умов, рівнів мінералізації та вологості, якості повітря. Отримані дані повинні бути підстроєні під конкретний реальний об'єкт. Найбільші світові агрохолдинги уже вкладають інвестиції, направлені на встановлення точного землеробства в світовому масштабі, тому і роблять великі затрати на відповідний аналіз бази даних. Так, встановлено, що аналітичні дані допоможуть збільшити виробництво продукції рослинництва на 30%. З впровадженням точного землеробства можна буде розпоряджатися ресурсами максимально ефективно; збільшити продуктивність та зменшити

викиди в навколишнє середовище [3, 4]. Таким чином, в результаті широкої механізації виробничих процесів та впровадження сучасних технологій виробництва здійснюється точне управління процесами вирощування с/г культур, збирання врожаю та його зберігання.

Список використаних джерел

1. Митио Каку. Будущее разума. Альпина нон-фикшн : ISBN: 978-5-91671-716-7, 978-5-91671-571-2, 978-5-91671-369-5, 2017. 502 с.
2. Земельні ресурси світу URL: <http://www.http://hghltd.yandex.net/>.
3. Розвиток аграрних холдингових формувань та заходи з посилення соціальної спрямованості їхньої діяльності / [Лупенко Ю.О., Кропивко М.Ф., Малік М.Й. та ін.] ; за ред. М.Ф. Кропивка. К. : ННЦ ІАЕ, 2013 50 с.
4. Точне землеробство: використання online-сенсорів URL : <http://www.agronom.com.ua/public/agrotech/>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

SCIENTIFIC EDITION

**ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ –
АГРАРІЇВ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**PROBLEMS OF TRAINING SPECIALISTS –
AGRARIANS AT HIGHER EDUCATION AND
VOCATIONAL TRAINING INSTITUTIONS**

*Збірник наукових праць
III міжнародної науково-практичної
конференції*

*Collection of scientific papers
of III International scientific and methodological
conference*

Частина 2

Part 2

04 жовтня 2019 року

October 04, 2019

Комп'ютерний набір і верстка
Семенов О.М.

Computer set and typesetting
Oleksandr Semenov

Адреса редакції:
вул. Шевченка, 13, м. Кам'янець-Подільський
Хмельницької області, 32316

Editorial Office:
13, Shevchenko St., Kamianets-Podilskyi,
Ukraine, 32316

Видавець:
ФОП Осадца Ю.В.
46027, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12/2
тел. (0352) 40-08-12, (097) 988-53-23

Publisher:
PE Osadtsa Yu.V.
Lvivska St., 12/2, Ternopil, Ukraine, 46027
tel. (0352) 40-08-12, (097) 988-53-23

Підписано до друку 27.09.2019 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк офсетний. Зам. 10/2019.
Умовн. друк. арк. 13,40. Тираж 300.

Signed for printing 09.27.2019.
Format 60x90/16. Type Times.
Offset paper. Printing offset. Order. 10/2019.
Cond. print. sheets. 13,40. Copies 300.
